



The European Agricultural Fund for Rural Development:  
Europe investing in rural areas

## Éves végrehajtási jelentés

# Magyarország - Vidékfejlesztési Program 2014 - 2020

Éves végrehajtási jelentés	
<b>Időszak</b>	01/01/2016 - 31/12/2016
<b>Verzió</b>	2016.1
<b>Állapot – jelenlegi felhasználói csoport</b>	A Bizottság elfogadta - European Commission
<b>Nemzeti hivatkozási szám</b>	
<b>A monitoringbizottság általi jóváhagyás dátuma</b>	22/06/2017

Érvényben lévő programverzió	
<b>CCI</b>	2014HU06RDNP001
<b>A program típusa</b>	Vidékfejlesztési program
<b>Ország</b>	Magyarország
<b>Régió</b>	HU - National
<b>Programozási időszak</b>	2014 - 2020
<b>Verzió</b>	2.3
<b>Határozat száma</b>	C(2016)4765
<b>Határozat dátuma</b>	15/07/2016
<b>Irányító hatóság</b>	Miniszterelnökség Agrár- és Vidékfejlesztési Programokért Felelős Helyettes Államtitkárság
<b>Koordináló szervezet</b>	Miniszterelnökség

# Tartalomjegyzék

1. A PROGRAM ÉS A PRIORITÁSOK VÉGREHAJTÁSÁRA VONATKOZÓ LEGFONTOSABB INFORMÁCIÓK .....	10
1.a) Pénzügyi adatok .....	10
1.b) Közös és programspecifikus mutatók és számszerűsített célértékek.....	10
1.b1) Áttekintő táblázat.....	10
1.c) A vidékfejlesztési program végrehajtására vonatkozó főbb információk az a) és a b) pontban megadott adatok alapján, kiemelt terület szerint.....	17
1.d) Az eredményességmérési keretben (F. táblázat) meghatározott részcélok teljesítésére vonatkozó főbb információk.....	24
1.e) Egyéb, a vidékfejlesztési programra vonatkozó elemek [opcionális].....	29
2. AZ ÉRTÉKELÉSI TERV VÉGREHAJTÁSÁBAN ELÉRT HALADÁS .....	30
2.a) A vidékfejlesztési programhoz kapcsolódó értékelési terv év közbeni módosításainak leírása indoklással együtt.....	30
2.b) Az év során végzett értékelési tevékenység leírása (az értékelési terv 3. pontjának tükrében).....	30
2.c) Az adatszolgáltatás és -kezelés terén végzett tevékenységek leírása (az értékelési terv 4. pontjának tükrében).....	33
2.d) A lezárt értékelések listája, melyen fel kell tüntetni az értékelések internetes közzétételeire tett hivatkozásokat is .....	36
2.e) A lezárt értékelések összefoglalója, melyben ki kell emelni az értékelések megállapításait .....	37
2.f) Az értékelés megállapításainak közzététele terén végzett kommunikációs tevékenységek leírása (az értékelési terv 6. pontjának tükrében) .....	39
2.g) Az értékelési eredményeket követő intézkedések leírása (az értékelési terv 6. pontjának tükrében) .....	41
3. A PROGRAM ÉS AZ ALKALMAZOTT INTÉZKEDÉSEK TELJESÍTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ KÖRÜLMÉNYEK.....	42
3.a) A program-végrehajtás minőségének és hatékonyságának biztosítása érdekében hozott intézkedések bemutatása .....	42
3.b) A minőséget és a hatékony teljesítést biztosító mechanizmusok .....	52
4. A TECHNIKAI SEGÍTSÉGNYÚJTÁSRA ÉS A NYILVÁNOSSÁG PROGRAMMAL KAPCSOLATOS TÁJÉKOZTATÁSÁRA VONATKOZÓ KÖTELEZETTSÉGEK TELJESÍTÉSÉT CÉLZÓ LÉPÉSEK.....	54
4.a) Meghozott intézkedések és a cselekvési terv végrehajtásának állása.....	54
4.a1) A vidékfejlesztési hálózat létrehozásával kapcsolatban végrehajtott intézkedések és a létrehozás végrehajtásának állása (irányítási struktúra és hálózati támogatási egység) .....	54
4.a2) Végrehajtott intézkedések és a cselekvési terv végrehajtásának állása .....	56
4.b) A nyilvánosság programmal kapcsolatos tájékoztatására irányuló lépések (a 808/2014/EU bizottsági végrehajtási rendelet 13. cikke).....	60
5. AZ ELŐZETES FELTÉTELRENDSZEREK TELJESÍTÉSE ÉRDEKÉBEN VÉGREHAJTOTT INTÉZKEDÉSEK.....	67

5.a) Az általános előzetes feltételrendszerek nem teljesített kritériumai.....	67
5.b) A vonatkozó általános előzetes feltételrendszerek teljesítése érdekében végrehajtott intézkedések.....	68
5.c) A prioritásokhoz kapcsolódó előzetes feltételrendszerek nem teljesített feltételei .....	74
5.d) A vonatkozó, prioritásokhoz kapcsolódó előzetes feltételrendszerek teljesítése érdekében végrehajtott intézkedések.....	75
5.e) (Opcionális) további információk a végrehajtott intézkedéseket tartalmazó táblázat kiegészítése céljából.....	80
6. AZ ALPROGRAMOK VÉGREHAJTÁSÁNAK ISMERTETÉSE.....	81
7. AZ INFORMÁCIÓK ÉS A PROGRAM CÉLJAINAK ELÉRÉSÉRE IRÁNYULÓ FOLYAMAT ÉRTÉKELÉSE.....	88
7.a) CEQ01-1A - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben mozdították elő a vidéki térségekben az innovációt, az együttműködést és a tudásalap fejlesztését? .....	88
7.a1) A kiemelt területre hozzájáruló intézkedések listája .....	88
7.a2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat.....	89
7.a3) Alkalmazott módszerek .....	89
7.a4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei .....	91
7.a5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák.....	92
7.a6) Értékelési kérdésre adott válasz.....	93
7.a7) Következtetések és ajánlások.....	95
7.b) CEQ02-1B - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben mozdították elő – többek között a környezetgazdálkodás és a környezeti teljesítmény javítása érdekében – a mezőgazdaság, az élelmiszer-termelés és az erdőgazdálkodás, valamint a kutatás és innováció közötti kapcsolatok erősítését? .....	95
7.b1) A kiemelt területre hozzájáruló intézkedések listája.....	96
7.b2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat.....	97
7.b3) Alkalmazott módszerek .....	97
7.b4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei .....	98
7.b5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák.....	99
7.b6) Értékelési kérdésre adott válasz.....	100
7.b7) Következtetések és ajánlások .....	100
7.c) CEQ03-1C - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben mozdították elő az egész életen át tartó tanulás és a szakképzés ügyét a mezőgazdasági és erdészeti ágazaton belül? .....	100
7.c1) A kiemelt területre hozzájáruló intézkedések listája .....	101
7.c2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat.....	101
7.c3) Alkalmazott módszerek .....	101
7.c4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei .....	104
7.c5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák.....	104

7.c6) Értékelési kérdésre adott válasz.....	105
7.c7) Következtetések és ajánlások.....	106
7.d) CEQ04-2A - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben járultak hozzá – különösen a piaci részesedés és a mezőgazdasági diverzifikáció növelése révén – a támogatott mezőgazdasági üzemek szerkezetátalakításához, korszerűsítéséhez és gazdasági teljesítményének javításához?.....	106
7.d1) A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések listája.....	107
7.d2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat.....	107
7.d3) Alkalmazott módszerek.....	108
7.d4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei.....	109
7.d5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák.....	110
7.d6) Értékelési kérdésre adott válasz.....	111
7.d7) Következtetések és ajánlások.....	113
7.e) CEQ05-2B - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben mozdították elő a megfelelően képzett mezőgazdasági termelők mezőgazdasági ágazatba való belépését és ezen belül is különösen a generációs megújulást?.....	114
7.e1) A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések listája.....	115
7.e2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat.....	115
7.e3) Alkalmazott módszerek.....	115
7.e4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei.....	117
7.e5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák.....	118
7.e6) Értékelési kérdésre adott válasz.....	118
7.e7) Következtetések és ajánlások.....	120
7.f) CEQ06-3A - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben járultak hozzá az elsődleges termelők versenyképességének javításához a következők segítségével: a termelők minőségrendszerek révén történő hatékonyabb integrációja az agrár-élelmiszer-ipari láncba, a mezőgazdasági termékek értékének növelése, valamint a helyi piacokon, a rövid ellátási láncokban, a termelői csoportokban és a szakmaközi szervezetekben folytatott promóció?.....	121
7.f1) A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések listája.....	122
7.f2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat.....	122
7.f3) Alkalmazott módszerek.....	122
7.f4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei.....	124
7.f5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák.....	125
7.f6) Értékelési kérdésre adott válasz.....	125
7.f7) Következtetések és ajánlások.....	128
7.g) CEQ07-3B - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben segítették elő a mezőgazdasági üzemekben megvalósuló kockázatmegelőzést és -kezelést?.....	128
7.g1) A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések listája.....	129
7.g2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat.....	129

7.g3) Alkalmazott módszerek .....	129
7.g4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei .....	130
7.g5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák....	130
7.g6) Értékelési kérdésre adott válasz.....	130
7.g7) Következtetések és ajánlások .....	132
7.h) CEQ08-4A - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben segítették elő a biodiverzitás helyreállítását, megőrzését és növelését (többek között a Natura 2000 területeken és a hátrányos természeti adottságokkal vagy egyéb sajátos hátrányokkal rendelkező területeken), valamint a jelentős természeti értéket képviselő gazdálkodást és az európai táj megőrzését?.....	133
7.h1) A kiemelt területre hozzájáruló intézkedések listája.....	134
7.h2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat.....	134
7.h3) Alkalmazott módszerek .....	134
7.h4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei .....	136
7.h5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák....	137
7.h6) Értékelési kérdésre adott válasz.....	137
7.h7) Következtetések és ajánlások .....	139
7.i) CEQ09-4B - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben segítették elő a vízgazdálkodás hatékonyabbá válását, ideértve a műtrágya- és peszticidhasználat szabályozását?.....	139
7.i1) A kiemelt területre hozzájáruló intézkedések listája.....	140
7.i2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat.....	140
7.i3) Alkalmazott módszerek .....	140
7.i4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei .....	142
7.i5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák....	143
7.i6) Értékelési kérdésre adott válasz.....	144
7.i7) Következtetések és ajánlások .....	144
7.j) CEQ10-4C - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben segítették elő a hatékonyabb talajgazdálkodást és erózióvédelmet?.....	145
7.j1) A kiemelt területre hozzájáruló intézkedések listája.....	146
7.j2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat.....	146
7.j3) Alkalmazott módszerek .....	146
7.j4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei .....	148
7.j5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák....	149
7.j6) Értékelési kérdésre adott válasz.....	150
7.j7) Következtetések és ajánlások .....	150
7.k) CEQ11-5A - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben járultak hozzá a mezőgazdasági vízfelhasználás hatékonyabbá válásához?.....	151
7.k1) A kiemelt területre hozzájáruló intézkedések listája.....	152

7.k2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat.....	152
7.k3) Alkalmazott módszerek .....	153
7.k4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei .....	154
7.k5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák....	155
7.k6) Értékelési kérdésre adott válasz.....	155
7.k7) Következtetések és ajánlások .....	156
7.l) CEQ12-5B - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben járultak hozzá a mezőgazdasági és élelmiszer-feldolgozóipari energiafelhasználás hatékonyabbá válásához? .....	157
7.11) A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések listája.....	158
7.12) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat.....	158
7.13) Alkalmazott módszerek .....	158
7.14) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei .....	160
7.15) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák....	160
7.16) Értékelési kérdésre adott válasz.....	161
7.17) Következtetések és ajánlások .....	163
7.m) CEQ13-5C - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben járultak hozzá a megújuló energiaforrások, a melléktermékek, a hulladékok, a maradékok és más, nem élelmiszer jellegű nyersanyagok biogazdasági célokra történő rendelkezésre bocsátásához és felhasználásához? .....	163
7.m1) A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések listája.....	164
7.m2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat.....	164
7.m3) Alkalmazott módszerek .....	165
7.m4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei .....	166
7.m5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák...	167
7.m6) Értékelési kérdésre adott válasz.....	168
7.m7) Következtetések és ajánlások .....	169
7.n) CEQ14-5D - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben járultak hozzá a mezőgazdaságból származó ÜHG- és ammóniakibocsátások csökkentéséhez? ...	169
7.n1) A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések listája.....	170
7.n2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat.....	170
7.n3) Alkalmazott módszerek .....	170
7.n4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei .....	171
7.n5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák....	173
7.n6) Értékelési kérdésre adott válasz.....	173
7.n7) Következtetések és ajánlások .....	173
7.o) CEQ15-5E - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben mozdították elő a szénmegkötést és széntárolást a mezőgazdasági és erdészeti ágazaton belül? ...	174
7.o1) A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések listája.....	175

7.o2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat.....	175
7.o3) Alkalmazott módszerek .....	175
7.o4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei .....	176
7.o5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák....	177
7.o6) Értékelési kérdésre adott válasz.....	177
7.o7) Következtetések és ajánlások .....	177
7.p) CEQ16-6A - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben mozdították elő a diverzifikálást, a kisvállalkozások alapítását és fejlesztését, valamint a munkahelyteremtést? .....	178
7.p1) A kiemelt területre hozzájáruló intézkedések listája.....	179
7.p2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat.....	179
7.p3) Alkalmazott módszerek .....	179
7.p4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei .....	181
7.p5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák....	182
7.p6) Értékelési kérdésre adott válasz.....	182
7.p7) Következtetések és ajánlások .....	183
7.q) CEQ17-6B - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben mozdították elő a vidéki térségekben a helyi fejlesztéseket?.....	184
7.q1) A kiemelt területre hozzájáruló intézkedések listája.....	185
7.q2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat.....	186
7.q3) Alkalmazott módszerek .....	186
7.q4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei .....	188
7.q5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák....	189
7.q6) Értékelési kérdésre adott válasz.....	190
7.q7) Következtetések és ajánlások .....	191
7.r) CEQ18-6C - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben javították a vidéki térségekben az információs és kommunikációs technológiák (ikt) rendelkezésre állását, használatát és minőségét?.....	192
7.s) CEQ19-PE - A prioritások és kiemelt területek közötti szinergiák milyen mértékben fokozták a vidékfejlesztési program hatékonyságát?.....	192
7.s1) Programszinergiák és keresztirányú hatás .....	193
7.s2) Alkalmazott módszerek.....	194
7.s3) Mennyiségi eredmények a kiemelt területekhez tartozó műveletek másodlagos hozzájárulásainak számítása alapján.....	195
7.s4) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák ....	196
7.s5) Értékelési kérdésre adott válasz .....	197
7.s6) Következtetések és ajánlások.....	198
7.t) CEQ20-TA - A technikai segítségnyújtás milyen mértékben járult hozzá az 1303/2013/EU rendelet 59. cikkének (1) bekezdésében és az 1305/2013/EU rendelet 51. cikkének (2) bekezdésében meghatározott célok eléréséhez?.....	198

7.t1) Technikai segítségnyújtáshoz nyújtott támogatás (a nemzeti vidékfejlesztési hálózat kivételével).....	199
7.t2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat.....	199
7.t3) Alkalmazott módszerek.....	199
7.t4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei.....	200
7.t5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák.....	200
7.t6) Értékelési kérdésre adott válasz.....	201
7.t7) Következtetések és ajánlások.....	201
7.u) CEQ21-RN - A nemzeti vidékfejlesztési hálózat milyen mértékben járult hozzá az 1305/2013/EU rendelet 54. cikkének (2) bekezdésében meghatározott célok eléréséhez?.....	202
7.u1) A nemzeti vidékfejlesztési hálózat beavatkozási logikája.....	203
7.u2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat.....	204
7.u3) Alkalmazott módszerek.....	204
7.u4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei.....	205
7.u5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák.....	205
7.u6) Értékelési kérdésre adott válasz.....	206
7.u7) Következtetések és ajánlások.....	208
7.v) PSEQ01-FA - Programspecifikus kiemelt területekhez kapcsolódó programspecifikus értékelési kérdés.....	209
7.w) PSEQ02-FA - Programspecifikus kiemelt területekhez kapcsolódó programspecifikus értékelési kérdés.....	209
7.x) PSEQ03-FA - Programspecifikus kiemelt területekhez kapcsolódó programspecifikus értékelési kérdés.....	209
7.y) PSEQ04-FA - Programspecifikus kiemelt területekhez kapcsolódó programspecifikus értékelési kérdés.....	210
7.z) PSEQ05-FA - Programspecifikus kiemelt területekhez kapcsolódó programspecifikus értékelési kérdés.....	210
7.aa) PSEQ01-TOPIC - Programspecifikus értékelési témához kapcsolódó programspecifikus értékelési kérdés.....	210
7.bb) PSEQ02-TOPIC - Programspecifikus értékelési témához kapcsolódó programspecifikus értékelési kérdés.....	210
7.cc) PSEQ03-TOPIC - Programspecifikus értékelési témához kapcsolódó programspecifikus értékelési kérdés.....	210
7.dd) PSEQ04-TOPIC - Programspecifikus értékelési témához kapcsolódó programspecifikus értékelési kérdés.....	210
7.ee) PSEQ05-TOPIC - Programspecifikus értékelési témához kapcsolódó programspecifikus értékelési kérdés.....	211
8. AZ 1303/2013/EU RENDELET 5., 7. ÉS 8. CIKKÉBEN MEGHATÁROZOTT ELVEK FIGYELEMBEVÉTELÉT CÉLZÓ INTÉZKEDÉSEK VÉGREHAJTÁSA.....	212
8.a) A nemek közötti egyenlőség és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának előmozdítása (az 1303/2013/EU rendelet 7. cikke).....	212
8.b) Fenntartható fejlődés (az 1303/2013/EU rendelet 8. cikke).....	216



8.c) Az 1303/2013/EU rendelet 5. cikkében említett partnerek szerepe a program végrehajtásában.....	223
9. AZ EMVA ÉS MÁS UNIÓS FINANSZÍROZÁSI ESZKÖZÖK IGÉNYBEVÉTELÉRE IRÁNYULÓ INTEGRÁLT MEGKÖZELÍTÉS BIZTOSÍTÁSÁNAK TERÉN TETT ELŐREHALADÁS.....	227
10. JELENTÉS A PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK VÉGREHAJTÁSÁRÓL (AZ 1303/2013/EU RENDELET 46. CIKKE) .....	228
11. A KÖZÖS ÉS PROGRAMSPECIFIKUS MUTATÓKRA ÉS A SZÁMSZERŰSÍTETT CÉLÉRTÉKEKRE VONATKOZÓ KÓDOLÁSI TÁBLÁZATOK .....	229
II. MELLÉKLET .....	230
III. melléklet.....	242
Dokumentumok.....	245

# 1. A PROGRAM ÉS A PRIORITÁSOK VÉGREHAJTÁSÁRA VONATKOZÓ LEGFONTOSABB INFORMÁCIÓK

## 1.a) Pénzügyi adatok

Lásd a csatolt dokumentumokat

## 1.b) Közös és programspecifikus mutatók és számszerűsített célértékek

### 1.b1) Áttekintő táblázat

Kiemelt terület: 1A						
A célmutató elnevezése	Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
T1: az 1305/2013/EU rendelet 14., 15. és 35. cikke szerinti kiadások százalékos aránya a vidékfejlesztési program összes kiadásához viszonyítva (1A kiemelt terület)	2014-2016					3,60
	2014-2015					

Kiemelt terület: 1B						
A célmutató elnevezése	Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
T2: az együttműködési intézkedés (1305/2013/EU rendelet 35. cikk) keretében támogatott együttműködési műveletek (csoportok, hálózatok/klaszterek, kísérleti projektek stb.) teljes száma (1B kiemelt terület)	2014-2016					470,00
	2014-2015					

Kiemelt terület: 1C						
A célmutató elnevezése	Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
T3: az 1305/2013/EU rendelet 14. cikke szerinti képzésben részt vevők teljes száma (1C kiemelt terület)	2014-2016					46 400,00
	2014-2015					

Kiemelt terület: 2A							
A célmutató elnevezése		Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
T4: Olyan mezőgazdasági üzemek százalékos aránya, amelyek szerkezetátalakítást vagy korszerűsítést célzó beruházási támogatásban részesültek (2A kiemelt terület)		2014-2016					0,98
		2014-2015	0,07	7,17			
Intézkedés	Kimeneti mutató	Időszak	Lekötött	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-ra tervezett
M01	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	84 312,04	0,54	0,00	0,00	15 485 382,00
M02	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	24 926 600,00
M04	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	32 917 764,95	8,90	0,00	0,00	369 801 588,00
M06	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	45 267 702,00
M16	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	4 175 830,00
Összesen	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	33 002 076,99	7,18	0,00	0,00	459 657 102,00

Kiemelt terület: 2B							
A célmutató elnevezése		Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
T5: olyan mezőgazdasági üzemek százalékos aránya, amelyek vállalkozásfejlesztési terve/beruházásai a vidékfejlesztési program keretében fiatal mezőgazdasági termelőknek szóló támogatásban részesültek (2B kiemelt terület)		2014-2016					0,61
		2014-2015	0,11	18,01			
Intézkedés	Kimeneti mutató	Időszak	Lekötött	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-ra tervezett
M01	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	38 027,21	0,54	0,00	0,00	6 984 284,00
M02	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	2 521 958,00
M04	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	10 582 794,94	8,46	0,00	0,00	125 077 081,00
M06	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	61 114 380,95	50,21	0,00	0,00	121 720 316,00
Összesen	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	71 735 203,10	27,99	0,00	0,00	256 303 639,00

Kiemelt terület: 3A							
A célmutató elnevezése		Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
T6: olyan mezőgazdasági üzemek százalékos aránya, amelyek minőségrendszerekben, helyi piacokban és rövid ellátási láncokban, valamint termelői csoportokban/szervezetekben való részvételük céljából támogatásban részesültek (3A kiemelt terület)		2014-2016					5,43
		2014-2015					
Intézkedés	Kimeneti mutató	Időszak	Lekötött	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-ra tervezett
M01	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	64 354,89	0,53	0,00	0,00	12 071 020,00
M02	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	4 094 259,00
M03	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	33 578 353,00
M04	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	4 158 194,11	1,07	0,00	0,00	386 971 943,00
M09	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	6 359 393,51	7,56	0,00	0,00	84 143 082,00
M14	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	95 108 396,78	80,74	0,00	0,00	117 793 592,00
M16	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	16 992 380,00
Összesen	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	105 690 339,29	16,12	0,00	0,00	655 644 629,00

Kiemelt terület: 3B							
A célmutató elnevezése		Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
T7: olyan gazdaságok százalékos aránya, amelyek kockázatkezelési rendszerekben vesznek részt (3B kiemelt terület)		2014-2016					3,10
		2014-2015					
Intézkedés	Kimeneti mutató	Időszak	Lekötött	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-ra tervezett
M05	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	21 021 332,00
M17	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	95 312 975,00
Összesen	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	116 334 307,00

**P4. prioritás**

A célmutató elnevezése		Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
T13: a hatékonyabb talajgazdálkodást és/vagy erózióvédelmet támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt erdőgazdálkodási területek százalékos aránya (4C kiemelt terület)		2014-2016					0,77
		2014-2015					
T11: a hatékonyabb vízgazdálkodást támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt erdőgazdálkodási területek százalékos aránya (4B kiemelt terület)		2014-2016					0,59
		2014-2015					
T8: biodiverzitást támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt erdők vagy erdővel borított területek százalékos aránya (4A kiemelt terület)		2014-2016					5,08
		2014-2015					
T12: a hatékonyabb talajgazdálkodást és/vagy erózióvédelmet támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek százalékos aránya (4C kiemelt terület)		2014-2016			6,03	71,89	8,39
		2014-2015					
T10: a hatékonyabb vízgazdálkodást támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek százalékos aránya (4B kiemelt terület)		2014-2016			3,43	96,10	3,57
		2014-2015					
T9: biodiverzitást és/vagy tájvédelmet támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek százalékos aránya (4A kiemelt terület)		2014-2016			6,14	52,06	11,79
		2014-2015					
Intézkedés	Kimeneti mutató	Időszak	Lekötött	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-ra tervezett
M01	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	77 897,37	0,54	0,00	0,00	14 306 962,00
M02	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	10 039 464,00
M04	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	428 301,20	2,25	0,00	0,00	19 008 620,00
M08	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	4 038,89	0,06	0,00	0,00	6 472 009,00
M10	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	728 799 511,72	114,20	41 024 526,11	6,43	638 200 527,00
M11	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	197 004 936,93	94,90	8 678 022,63	4,18	207 598 705,00
M12	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	47 733 804,13	28,80	0,00	0,00	165 725 129,00
M13	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	22 405 796,96	29,40	0,00	0,00	76 208 075,00
M15	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	19 288 172,52	37,31	0,00	0,00	51 691 200,00
M16	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	14 193 120,00
Összesen	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	1 015 742 459,72	84,40	49 702 548,74	4,13	1 203 443 811,00

**Kiemelt terület: 5A**

A célmutató elnevezése		Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
T14: hatékonyabb öntözőrendszerekre áttérő öntözött területek százalékos aránya (5A kiemelt terület)		2014-2016					5,75
		2014-2015					
Intézkedés	Kimeneti mutató	Időszak	Lekötött	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-ra tervezett
M04	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	11 105,40	0,03	0,00	0,00	40 104 289,00
Összesen	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	11 105,40	0,03	0,00	0,00	40 104 289,00

**Kiemelt terület: 5B**

A célmutató elnevezése		Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
T15: összes energiahatékonysági beruházás (EUR) (5B kiemelt terület)		2014-2016					888 306 248,00
		2014-2015					
Intézkedés	Kimeneti mutató	Időszak	Lekötött	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-ra tervezett
M01	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	7 902,16	0,66	0,00	0,00	1 200 000,00
M02	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	500 000,00
M04	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	20 747 633,83	5,19	0,00	0,00	399 737 812,00
Összesen	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	20 755 535,99	5,17	0,00	0,00	401 437 812,00

**Kiemelt terület: 5C**

A célmutató elnevezése		Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
T16: Összes megújulóenergia-termelési beruházás (EUR) (5C kiemelt terület)		2014-2016					37 805 276,00
		2014-2015					
Intézkedés	Kimeneti mutató	Időszak	Lekötött	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-ra tervezett
M08	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	14 587 965,00
Összesen	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	14 587 965,00

### Kiemelt terület: 5D

A célmutató elnevezése		Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
T17: az állatállomány kezelésével kapcsolatos, ÜHG- és/vagy ammóniakibocsátások csökkentését célzó beruházások által érintett számosállat-egységek százalékos aránya (5D kiemelt terület)		2014-2016					1,41
		2014-2015					
Intézkedés	Kimeneti mutató	Időszak	Lekötött	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-ra tervezett
M04	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	19 701 347,20	109,65	0,00	0,00	17 966 799,00
Összesen	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	19 701 347,20	109,65	0,00	0,00	17 966 799,00

### Kiemelt terület: 5E

A célmutató elnevezése		Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
T19: a szénmegkötéshez vagy -tároláshoz hozzájáruló gazdálkodási szerződés keretében kezelt erdőterületek százalékos aránya (5E kiemelt terület)		2014-2016					0,59
		2014-2015					
Intézkedés	Kimeneti mutató	Időszak	Lekötött	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-ra tervezett
M01	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	18 992,77	0,54	0,00	0,00	3 488 340,00
M02	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	3 381 897,00
M08	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	90 897 644,15	62,19	0,00	0,00	146 169 609,00
M16	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	2 048 584,00
Összesen	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	90 916 636,92	58,62	0,00	0,00	155 088 430,00

### Kiemelt terület: 6A

A célmutató elnevezése		Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
T20: a támogatott projektek által létrehozott munkahelyek (6A kiemelt terület)		2014-2016					4 000,00
		2014-2015					
Intézkedés	Kimeneti mutató	Időszak	Lekötött	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-ra tervezett
M04	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	851 313,11	1,29	0,00	0,00	66 039 812,00
M06	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	28 490 566,85	17,74	0,00	0,00	160 586 028,00
M08	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	29 114 736,82	69,02	0,00	0,00	42 183 180,00
M16	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	13 752 791,00
Összesen	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	58 456 616,78	20,69	0,00	0,00	282 561 811,00

**Kiemelt terület: 6B**

A célmutató elnevezése		Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
T23: a támogatott projektek (LEADER) által létrehozott munkahelyek (6B kiemelt terület)		2014-2016					500,00
		2014-2015					
T22: a javított szolgáltatás/infrastruktúra előnyeit élvező vidéki népesség százalékos aránya (6B kiemelt terület)		2014-2016					68,03
		2014-2015					
T21: a helyi fejlesztési stratégiák által érintett vidéki népesség százalékos aránya (6B kiemelt terület)		2014-2016			66,00	97,02	68,03
		2014-2015					
A beruházás által támogatott települések lakosainak száma (6B fókusz terület) (fő)		2014-2016					32 250,00
		2014-2015					
Intézkedés	Kimeneti mutató	Időszak	Lekötött	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-ra tervezett
M07	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	121 089 632,60	43,42	60 989 296,10	21,87	278 847 891,00
M19	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	74 266 837,80	38,72	3 038 167,00	1,58	191 783 851,00
Összesen	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	195 356 470,40	41,51	64 027 463,10	13,60	470 631 742,00



## 1.c) A vidékfejlesztési program végrehajtására vonatkozó főbb információk az a) és a b) pontban megadott adatok alapján, kiemelt terület szerint

### A VP végrehajtására vonatkozó főbb információk

A Vidékfejlesztési Program (továbbiakban: VP) végrehajtása során a 2016. évben (továbbiakban: tárgyév) meghirdetésre került a beruházás jellegű felhívások többsége, továbbá a területalapú, illetve az állatlétszámra vonatkozó felhívások nagy része. A meghirdetett felhívásokra a támogatást igénylőknek, azonban nem minden esetben volt lehetőségük a 2016. év végéig pályázni.

A tárgyévben a VP prioritásainak vonatkozásában az alábbi előrehaladás történt.

Fontos megemlíteni, hogy a VP felhívásait nem minden esetben lehet beazonosítani egy kiemelt területtel (fókuszterülettel). Számos esetben a vonatkozó felhívás több prioritásból, fókuszterületből tevődik össze. Fő szabály szerint a felhívás azon prioritás alá kerül besorolásra, amely a legnagyobb forrással járul hozzá annak keretösszegéhez.

#### **1. A tudásátadás és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és a vidéki térségekben**

A prioritáson belül a VP1-1.2.2-16 azonosító számú *Tájékoztatási szolgáltatás* elnevezésű felhívás került meghirdetésre. A teljes támogatás igénybevétele a felhívás esetében csupán egy pályázó lesz jogosult. A beérkezett kérelem elbírálása a 2017. évben várható.

A felhívás érintett volt determinációval, a 2A fókuszterület 8 602,85 euróval, a 2B fókuszterület 3 880,15 euróval, 3A fókuszterület 6 782,75 euróval, a 4. prioritás 7 948,24 euróval, az 5B fókuszterület 589,97 euróval, míg az 5E fókuszterület 1 937,98 euróval járult hozzá az előző programozási időszak kötelezettségvállalásainak teljesítéséhez.

Determinációs kifizetés a VP1-2.1.1-2.1.2-16 azonosító jelű *Mezőgazdasági, erdőgazdálkodási és élelmiszer-feldolgozáshoz kapcsolódó egyéni és csoportos szaktanácsadás* elnevezésű felhívás terhére is történt a 2016. évben, 1 181,13 euró került kifizetésre 2A fókuszterületből, 532,86 euró a 2B fókuszterületből, 911,21 euró a 3A fókuszterületből, 1 092,31 euró a 4. prioritásból, 102,03 euró az 5B fókuszterületből, valamint 265,77 euró az 5E fókuszterületből.

#### **2. A mezőgazdasági üzemek életképességének javítása és a versenyképesség fokozása valamennyi régióban és a mezőgazdasági termelés valamennyi típusa esetében, valamint az innovatív gazdálkodási technológiák és a fenntartható erdőgazdálkodás előmozdítása**

A prioritáshoz a legnagyobb keretösszeggel rendelkező beruházás jellegű felhívások tartoznak, amelyek közül az *Állattartó telepek korszerűsítése* felhívásokra, valamint a *Kertészettel* kapcsolatos felhívásokra volt lehetőségük a támogatást igénylőknek benyújtani támogatási kérelmüket. Néhány intézkedéstől eltekintve megállapítható, hogy a felhívásokra beérkezett igény jóval nagyobb, mint a rendelkezésre álló keretösszeg. A felhívásokra beérkezett támogatási kérelmek jogosultsági ellenőrzése egyes esetekben már megkezdődött, a tartalmi értékelésre történő átadás a 2017. év első felében várható. A nagyszámú támogatási kérelmek projektértékelése a támogató döntések mielőbbi meghozatalára a későbbiekben esetleges kockázatot jelenthet.

A 2016. évben a 4.1.1. művelet alá tartozó **Állattenyésztési ágazatok fejlesztései** felhívások esetében is történtek determinációs kifizetések, így művelet szinten 415 521,13 euró kifizetése történt meg a 2A fókuszterületből, 138 053,92 euró a 2B fókuszterületből, 237 969,85 euró az 5B fókuszterületből, valamint 62 124,92 euró az 5D fókuszterületből.

A VP2-4.1.2-16 azonosító jelű **Kisméretű terménytároló, -szárító és -tisztító építése, korszerűsítése** elnevezésű felhívás determinációs kifizetéséhez a 2A fókuszterület járult hozzá 26 269,91 euróval, a 2B fókuszterület 9 407,39 euróval, az 5B fókuszterület 19 627,76 euróval.

Determinációs kifizetés történt továbbá a 4.1.3. **Kertészet versenyképességének javítása** célterület esetében is, melynek során a 2A fókuszterületből 15 250 231,15 euró, a 2B fókuszterületből 4 879 047,31 euró, míg az 5B fókuszterületből 8 386 486,60 euró került kifizetésre.

A VP2-4.1.4-16 azonosító jelű **Mezőgazdasági vizsgadálkodási ágazat fejlesztése** elnevezésű felhívás determinációs kifizetése a 2016. évben a 2A fókuszterület tekintetében 6 428,55 euró, a 2B fókuszterület esetében 2 574,89 euró, az 5A fókuszterületből 3 593,51 euró, míg az 5B fókuszterületből 2 654,37 euró.

A VP2-6.1.1-16 azonosító jelű **A fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott induló támogatás** elnevezésű felhívás determinációs kifizetése a 2016. évben a 2B fókuszterületből 20 982 008,67 euró.

### **3. Az élelmiszerlánc szervezésének – többek között a mezőgazdasági termékek feldolgozásának és forgalmazásának, az állatjólétnek és a mezőgazdaság terén alkalmazott kockázatkezelésnek – az előmozdítása**

A tárgyévben a meghirdetések első sorban az **élelmiszer feldolgozással**, valamint a **borászat termékfejlesztésével** kapcsolatos felhívásokra korlátozódtak.

A támogatást igénylők az egyszerűsített eljárásrendben meghirdetett felhívásokon belül a VP3-14.1.1-16 azonosító jelű **A tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti támogatás** elnevezésű felhívásra nyújthatták be támogatási kérelmüket. Ezen felhívással kapcsolatban determinációs kifizetésre is sor került a 3A fókuszterületből 31 140 772,10 euró összegben.

A VP3-4.2.1-15 azonosító jelű **Mezőgazdasági termékek értéknövelése és erőforrás-hatékonyság elősegítése a feldolgozásban** elnevezésű felhívásra benyújtott támogatási kérelmek jogosultsági ellenőrzése megkezdődött, a tartalmi értékelésre történő átadás a 2017. év elején várható.

Az említett felhívás esetében a 2016. évben történt determinációs kifizetés, a 3A fókuszterületből 1 850 312,52 euró, az 5B fókuszterületből 1 211 407,66 euró, míg a 6A fókuszterületből 378 801,46 euró.

A VP3-9.1.1-16 azonosító jelű **Termelői csoportok és szervezetek létrehozása** elnevezésű felhívás vonatkozásában 2 213 167,51 euró kifizetése történt meg a 3A fókuszterület terhére.

### **4. A mezőgazdasággal és az erdőgazdálkodással kapcsolatos ökoszisztémák állapotának helyreállítása, megőrzése és javítása**

A 4. prioritást a VP pénzügyi tekintetben nem bontja meg további fókuszterületekre, így az *Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról és az 1698/2005/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről* szóló 1305/2013/EU az európai parlament és a tanácsi rendelete szerinti prioritásokhoz tartozó kiemelt területek (fókuszterületek) nem kerülnek szerepeltetésre.

A prioritás keretében a területalapú, illetve az állatlétszámra vonatkozó felhívások kaptak helyet, amelyekből már az előző évben is történtek meghirdetések. A 2015. évben megjelentetett VP4-10.1.1-15 azonosító jelű **Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés** elnevezésű felhívásra 18188 támogatási kérelmet nyújtottak be a támogatást igénylők, számukra a 2016. évben 41 024 526,11 euró került kifizetésre.

A vonatkozó felhívás determinációs kifizetése a 2016. évben 14 605 188,66 euró volt 4. prioritás terhére.

A VP4-11.1-11.2-15 azonosító jelű **Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása** elnevezésű felhívásra 2242 támogatási kérelmet nyújtottak be a támogatást igénylők. A felhívással kapcsolatban 8 678 022,63 euró került kifizetésre.

A 4. prioritáshoz tartozó felhívásokra benyújtott támogatási kérelmek tartalmi értékelését nem projektértékelők végzik, így esetükben lehetőség van a 2017. évi, mihamarabbi kifizetésre.

A 2016. évben jelen prioritáshoz kapcsolódóan is történtek determinációs kifizetések. A VP4-4.4.1-16 azonosító jelű **Élőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások** elnevezésű felhívás 4. prioritása 86 464,36 euróval járult hozzá az előző programozási időszak kötelezettségvállalásainak teljesítéséhez.

A VP4-10.2.1-15 azonosító jelű **Védett őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták genetikai állományának in situ megőrzése** elnevezésű felhívás determinációs kifizetése a 2016. évben 196 382,94 euró volt a 4. prioritásból.

A VP4-12.1.1-16 azonosító jelű **Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések** elnevezésű felhívás vonatkozásában 9 441 116,35 euró került kifizetésre a 4. prioritásból, míg a VP4-12.2.1-16 azonosító számú **Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések** elnevezésű felhívás tekintetében 14 052 381,97 euró determinációs kifizetése történt meg.

Determinációs kifizetés történt továbbá a VP4-13.2.1-16 azonosító jelű **Kompenzációs kifizetések természeti hátránnyal érintett területek** elnevezésű felhívás esetében is, melynek során a 4. prioritásból 10 762 949,74 euró került kifizetésre.

A VP4-15.1.1-16 azonosító jelű **Erdő-környezetvédelmi kifizetések** elnevezésű felhívással kapcsolatban a 4. prioritásból 4 572 768,99 euró összegű determinációs kifizetés történt.

## **5. Az erőforrás-hatékonyság előmozdítása, valamint a karbonszegény és az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes gazdaság irányába történő elmozdulás támogatása a mezőgazdasági, az élelmiszeripari és az erdészeti ágazatban**

A tárgyévben a vonatkozó prioritás keretében a támogatást igénylők első sorban erdészettel kapcsolatos, területalapú felhívásokra tudták benyújtani támogatási kérelmüket. Az említett intézkedések közül fontos kiemelni a VP5-8.1.1-16 azonosító jelű **Erdősítés támogatása** elnevezésű

felhívást, mely az erdészettel kapcsolatos felhívásokon belül a legnagyobb keretösszeggel rendelkezik.

A 2016. évben az említett felhívás tekintetében is történtek determinációs kifizetések, így 10 836 699,02 euró kifizetése történt meg az 5E fókuszterületből és 3 987 491,65 euró a 6A fókuszterületből.

A VP5-8.4.1-16 azonosító jelű ***Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása*** elnevezésű felhívás esetében 13 544,47 euró determinációs kifizetés valósult meg az 5E fókuszterület terhére.

A VP5-8.5.1-16 azonosító jelű ***Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások*** elnevezésű felhívással kapcsolatban is történt determinációs kifizetés, 10 425 744,52 euró az 5E fókuszterületből, 1 988 811,62 euró a 6A fókuszterületből.

A VP4-8.5.2-16 azonosító jelű ***Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése*** elnevezésű felhívás szintén érintett volt determinációval, a 4 prioritás terhére 2 014,94 euró kifizetése történt meg.

## **6. A társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben**

A kapcsolódó prioritáson belül a vállalkozásfejlesztés és a vidéki térségek beruházásait érintő felhívások kerültek előtérbe. A vállalkozások támogatásával kapcsolatban kiemelkedő a VP6-6.2.1-16 azonosító jelű ***Nem mezőgazdasági tevékenységek elindításának támogatása - Mezőgazdasági tevékenységek diverzifikációja, mikrovállalkozás indítása*** elnevezésű felhívás, ahol a beérkezett igény a felhívás keretösszegének tízszerese.

A prioritás keretében a VP6-19.1.1-15 azonosító jelű ***LEADER - Helyi Fejlesztési Stratégiák elkészítésének támogatása*** elnevezésű felhívásra 104 támogatási kérelem érkezett. A 2016. évben a felhívás tekintetében 3 038 167,00 euró került kifizetésre.

Determinációs kifizetés történt a VP6-6.2.1-16 azonosító jelű ***Nem mezőgazdasági tevékenységek elindításának támogatása – mezőgazdasági tevékenységek diverzifikációja, mikrovállalkozás indítása*** elnevezésű felhívás esetében a 6A fókuszterületből 13 743 936,32 euró összegben.

A VP6-6.4.1-16 azonosító jelű ***Nem mezőgazdasági tevékenységek beindítására és fejlesztésére irányuló beruházások támogatása*** elnevezésű felhívásnál a determinációs kifizetés 123 094,23 euró volt 6A fókuszterület terhére.

A 7.2.1. számú ***Kisméretű infrastruktúra fejlesztés a vidéki térségekben*** műveletnél 333 464,93 euró determinációs kifizetés történt meg a 6B fókuszterületből, míg a 7.4.1. számú ***Alapvető szolgáltatások fejlesztése*** művelet esetében 59 885 090,95 euró, szintén a 6B fókuszterület terhére.

A VP6-19.2.1-16 azonosító jelű ***LEADER – Helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása*** elnevezésű felhívás szintén érintett volt determinációval, a 6B fókuszterület 19 654 299,63 euróval járult hozzá a 2016. évi kifizetéshez.

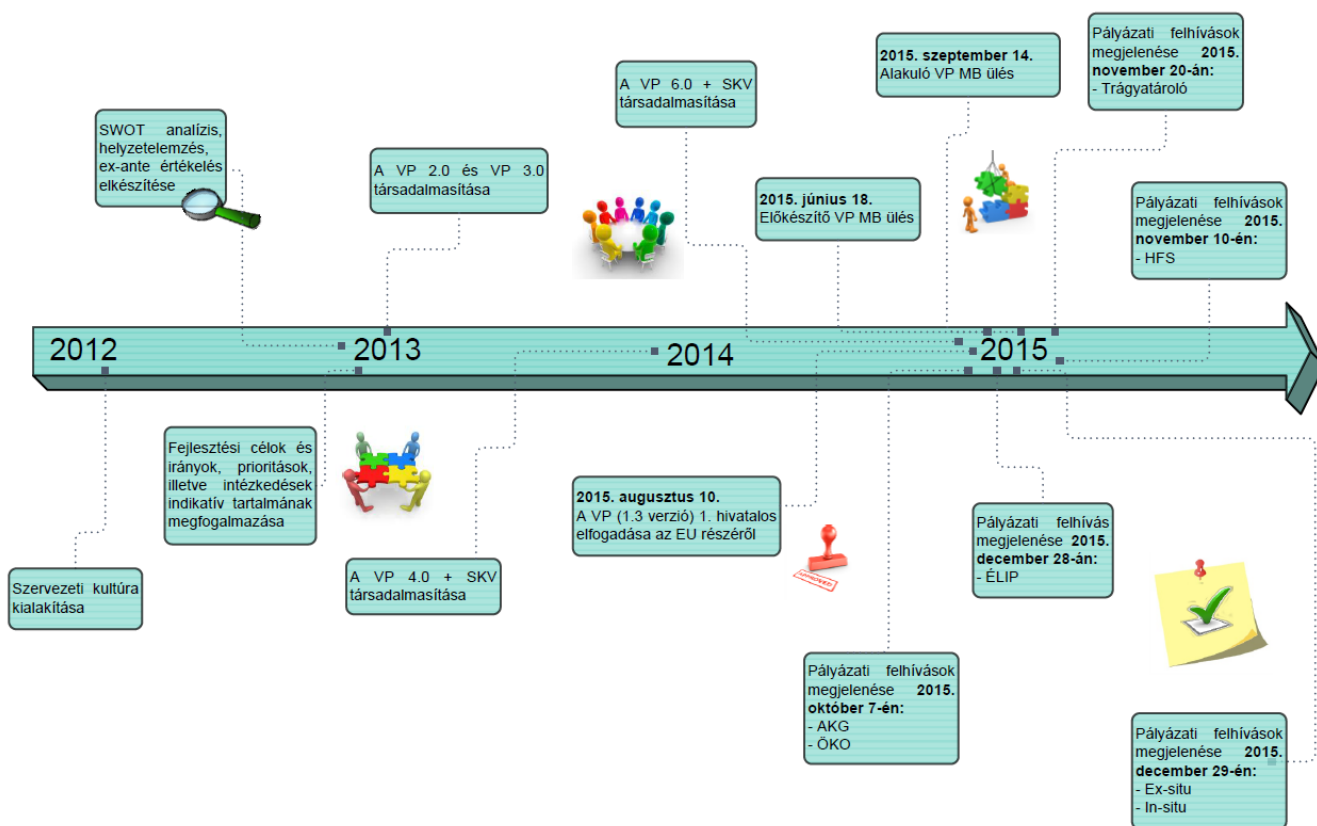
A 2016. évben a VP6-19.4.1-16 azonosító jelű ***LEADER – Működési és animációs költségek támogatása*** elnevezésű felhívás forrása 2 970 002,85 euróval járult hozzá az előző programozási időszak kötelezettségvállalásainak teljesítéséhez.

A Technikai Segítségnyújtás keretében a 2016. évben a VP-20.1-16 azonosító jelű *A Vidékfejlesztési Program megvalósítását szolgáló Technikai Segítségnyújtás Projekt* elnevezésű felhívás tekintetében történt kifizetés 32 807,66 euró összegben. A VP-20-3-16 azonosító jelű *Az EMVA kifizető ügynökségi és közbelső szervezeti tevékenységhez kapcsolódó feladatok ellátását szolgáló Technikai Segítségnyújtás Projekt* elnevezésű projekt esetében 318 786,63 euró került kifizetésre.

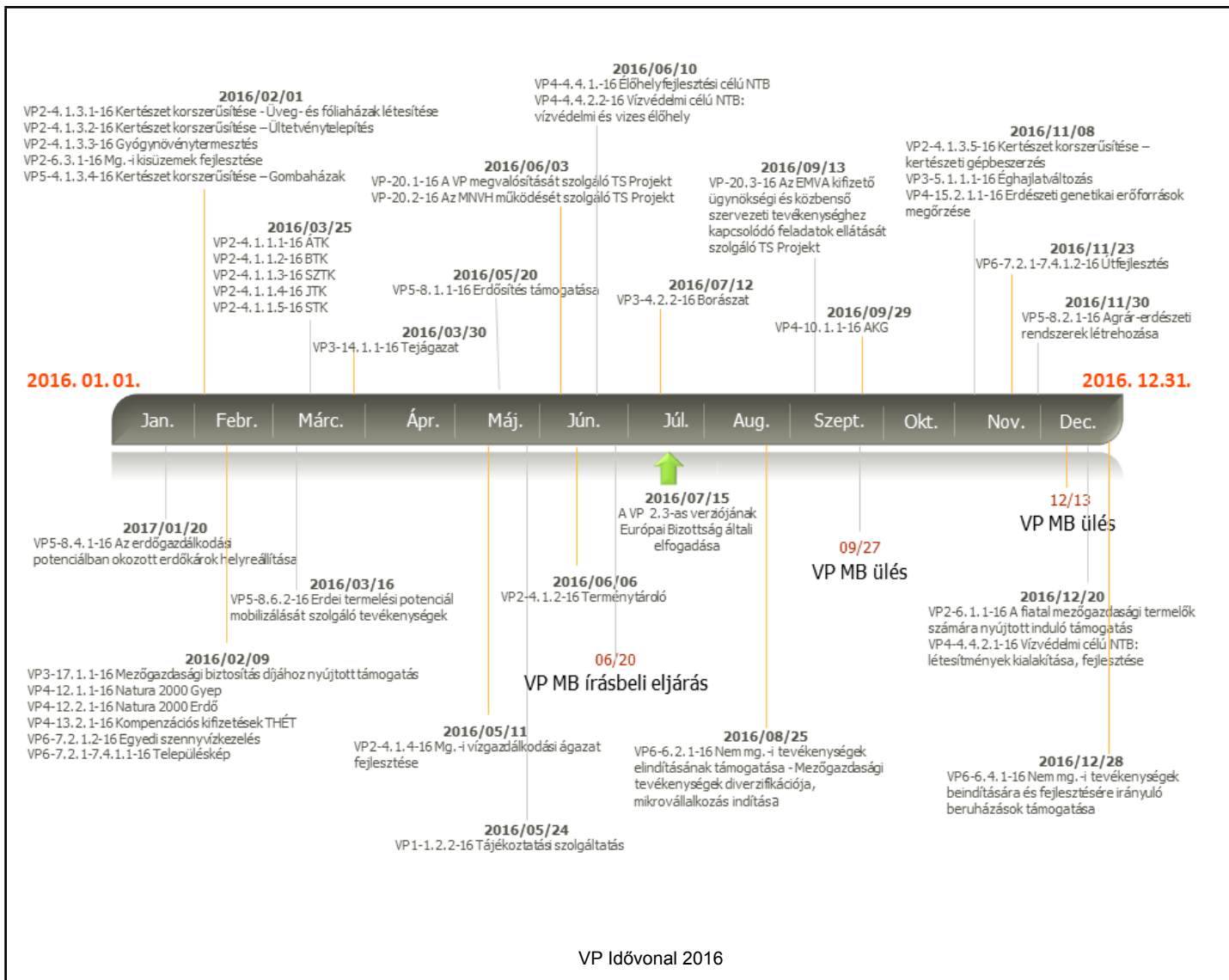
A 2017. év elején újabb cél az Éves Fejlesztési Keret módosítása is, amelynek során a 2016. évről 2017. évre áthúzódó felhívások kibővítésre, módosításra, néhány esetben törlésre kerülnek.

Vezetői döntés alapján, az uniós források mihamarabbi hatékony felhasználása érdekében a 2014 és 2020 között megvalósuló VP teljes pályázati kerete 2017. március 31. napjáig meghirdetésre kerül.

### A Vidékfejlesztési Program előzményei



VP Idővonal 2015-ig



Felhívás azonosító jele	Felhívás neve	Fokusz-terület	Felhívás keretösszege (Mrd Ft)	Megjelelés dátuma	Becserkezett kérelmek száma (db)	Becserkezett igény (Mrd Ft)	Támogatott kérelmek száma (db)	Kifizetett igény (Mrd Ft)
VP-1.2.2-16	Tápköztáv szolgáltatás	2A, 2B, 3A, 4, 5B, 5E	7,82	2016.05.24	1	7,82	-	0,00
VP-4.1.1-16	Állattartó telepek korszerűsítése	2A, 2B, 5B	5,95	2016.03.25	142	5,77	-	0,00
VP-4.1.2-16	Baromfitartó telepek korszerűsítése	2A, 2B, 5B	10,86	2016.03.25	426	65,31	-	0,00
VP-4.1.3-16	Szarvasmarhatartó telepek korszerűsítése	2A, 2B, 5B	10,86	2016.03.25	1359	75,00	-	0,00
VP-4.1.4-16	Juh- és kecskataró telepek korszerűsítése	2A, 2B, 5B	3,07	2016.03.25	486	8,14	-	0,00
VP-4.1.5-16	Sertésartó telepek korszerűsítése	2A, 2B, 5B	10,86	2016.03.25	331	50,80	-	0,00
VP-4.1.2-16	Kiemelt terményszárító, -szárító és -tisztító építése, korszerűsítése	2A, 2B, 5B	10,68	2016.06.06	1179	6,29	-	0,00
VP-4.1.3-16	Kertészet korszerűsítése - üveg- és fóliaházak létesítése, energiatárolókészülékek növelése geotermikus energia felhasználásának lehetőségével	2A, 2B, 5B	23,31	2016.02.01	162	36,88	-	0,00
VP-4.1.3-16	Kertészet korszerűsítése - ültetvénytelepítés támogatására öntöző kialakításának lehetőségével	2A, 2B, 5A, 5B	19,33	2016.02.01	472	12,21	-	0,00
VP-4.1.3-16	Gyógynövénytermesztés	2A, 2B	3	2016.02.01	38	0,41	-	0,00
VP-4.1.3-16	Kertészet korszerűsítése - kertészeti gépbeszerzés támogatása	2A, 2B	18,08	2016.11.08	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
VP-4.1-16	Mezőgazdasági vizsgadalokodási ágazat fejlesztése	2A, 2B, 5A, 5B	49,57	2016.05.11	278	11,05	-	0,00
VP-6.1-16	A fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott induló támogatás	2B	37,75	2016.12.20	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
VP-6.3-16	Mezőgazdasági kintézmények fejlesztése	2A	5	2016.02.01	915	4,38	-	0,00
VP-7.2-13	Mezőgazdasági termékek értéknövelése és erőforrás-hatékonyság elősegítése a feldolgozásban	3A, 5B, 6A	140,96	2015.12.28	1415	274,64	-	0,00
VP-7.2-16	Borszart termékfejlesztésnek és erőforráshatékonyságának támogatása	3A, 5B	40,23	2016.07.22	605	39,79	-	0,00
VP-7.1.1-16	Egyszerűsítésekhez kapcsolódó és időjárási kockázatok megelőzést szolgáló beruházások támogatása	3B	4,72	2016.11.08	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
VP-7.1.1-16	A tejszárítási szerkezetalkalmazást kísérő állatjelölési támogatás	3A	36,53	2016.03.30	635	64,03	-	0,00
VP-7.1.2-16	Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás	3B	23,74	2016.02.09	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
VP-4-4.1-16	Élelőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások	4	3,51	2016.06.10	239	0,75	-	0,00
VP-4-4.2-16	Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: létesítmények kialakítása, fejlesztése	4B	1,38	2016.12.20	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
VP-4-4.2-16	Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: vízvédelmi és vizes élőhely létrehozása, fejlesztése	4B	1	2016.06.10	3	0,00	-	0,00
VP-4-10.1-15	Agri- környezetgazdálkodás kifizetés	4	158,67	2015.10.07	1888	448,00	9701	12,71
VP-4-10.1-16	Agri- környezetgazdálkodás kifizetés	4	40	2016.09.30	4472	112,05	-	0,00
VP-4-10.2.1-15	Védett őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajok genetikai állományának in situ megőrzése	4	14	2015.12.29	1199	12,27	-	0,00
VP-4-10.2-15	Répa és veszélyeztetett növényfajok genetikai erőforrásainak és egyes mikroorganizmusok in situ megőrzése	4	3,78	2015.12.29	32	3,00	-	0,00
VP-4-11.1-15	Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása	4	64,38	2015.10.07	2242	65,00	2221	2,59
VP-4-12.1-16	Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések	4	25,87	2016.02.09	8747	6,96	-	0,00
VP-4-12.2-16	Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések	4	17,26	2016.02.09	3195	5,06	-	0,00
VP-4-13.2-16	Kompenzációs kifizetések természeti hátránnyal érintett területeken	4	10,63	2016.02.09	5844	3,55	-	0,00
VP-4-15.2.1-16	Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése	4	1,12	2016.11.08	14	0,06	0	0,00
VP-9-4.1.6-15	Az állattenyésztési ágazat fejlesztése - trágyatárolók építése	5D	5,57	2015.12.20	707	14,82	281	0,00
VP-9-4.1.3-16	Kertészet korszerűsítése - gombaházak-hűtőházak létrehozása, meglévő gombaházak-hűtőházak korszerűsítése	2A, 2B, 5B	22,33	2016.02.01	259	33,67	-	0,00
VP-9-8.1-16	Erdősítés támogatása	5E, 6A	50,52	2016.05.20	383	3,50	-	0,00
VP-9-8.2-16	Agri- erdészeti rendszerek létrehozása	5E	1,26	2016.11.30	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
VP-9-8.4-16	Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkarok helyesállítása	5E	6,28	2016.01.28	207	1,50	-	0,00
VP-9-8.6.2-16	Erdői termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek	5C, 6A	2,71	2016.03.16	1175	1,10	-	0,00
VP-6-6.2-16	Nem mezőgazdasági tevékenységek elindításának támogatása - Mezőgazdasági tevékenységek diverzifikációja, mikro-vállalkozás indítása	6A	13,85	2016.08.25	12066	139,87	-	0,00
VP-6-6.4-16	Nem mezőgazdasági tevékenységek beindítása és fejlesztésére irányuló beruházások támogatása	6A	35,04	2016.12.28	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
VP-6-7.2.1-16	Egyedi szennyvízkezelés	6B	12,04	2016.02.09	73	8,38	-	0,00
VP-6-7.2.1-7.4.1-16	Településképet meghatározó épületek külső rekonstrukciója, többlemfunkciós közösségi tér létrehozása, fejlesztése, energetikai korszerűsítése	6B	26,88	2016.02.09	2204	76,34	-	0,00
VP-6-7.2.1-7.4.1-16	Külsőterületi helyi közutak fejlesztése, önkormányzati utak kezeléséhez, állapotjavításhoz, karbantartáshoz szükséges erő- és munkagépek beszerzése	6B	18,4	2016.11.23	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
VP-6-19.1-15	LEADER - Helyi Fejlesztési Stratégiák elkészítésének támogatása	6B	0,96	2015.11.10	104	0,96	104	0,96
VP-6-19.2-16	LEADER - Helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása	6B	47,67	önálló felhívást nem igényel	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
VP-6-19.4-16	LEADER - Működési és animációs költségek támogatása	6B	8,92	önálló felhívást nem igényel	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
VP-20-1-16	A Vidékfejlesztési Program megvalósítását szolgáló Technikai Segítségnyújtás Projekt	-	4	2016.06.03	n.r.	4,00	1	0,11
VP-20-3-16	A Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat működését szolgáló Technikai Segítségnyújtás Projekt	-	16	2016.06.03	n.r.	16,00	1	0,00
VP-20-3-16	Az EMVA kifizető ügymunkái és közösen szervezeti tevékenységhez kapcsolódó feladatok ellátását szolgáló Technikai Segítségnyújtás Projekt	-	3,7	2016.09.13	n.r.	3,70	1	0,00

Azon felhívások, melyeknél a benyújtási időszak 2017-ben kezdődik.

## Pályázati felhívások 2015-2016

## **1.d) Az eredményességmérési keretben (F. táblázat) meghatározott részcélok teljesítésére vonatkozó főbb információk**

A VP vonatkozásában a vizsgálat alapját az Integrált Irányítási és Ellenőrzési Rendszerében (a továbbiakban: IIER) rögzített, már támogatói döntéssel rendelkező eredményességmérési keretrendszer alá tartozó indikátor értékek jelentették.

Megállapítható, hogy a VP eredményességmérési keretéhez hozzájáruló indikátorértékek teljesítéséhez az alább felsorolt felhívások tekintetében még sok esetben tart a támogatási kérelem benyújtás időszaka, továbbá egyes projektekről kevés számban születtek támogatói döntések 2016. december 31. napjáig. Valamennyi pályázati felhívás 2017. március 31-ig tervezett megjelentetését követően az azokra érkezett támogatási kérelmek további jogosultságellenőrzésen, vagy tartalmi értékelésen vesznek részt, melynek végeztével megtörténik a rangsorolás, majd a DEB összehívása, végleges rangsor kialakítása, ponthatár meghatározása, támogatói okiratok generálása, ellenjegyzése és kézbesítése.

Általánosságban megállapítható valamennyi VP indikátor mérőföldkő vonatkozásában, hogy a jelenlegi alacsony indikátor részértékek a támogatási szerződések alacsony száma miatt adódnak. Az ebből eredő kockázat csökkentése érdekében az irányító hatóság együttesen intézkedéseket tesz a támogatói döntésekhez vezető lépések, majd ezt követően a kifizetések felgyorsításában. Emellett az irányító hatóság jogszabály-módosítással igyekszik a kedvezményezetteket a minél gyorsabb projektmegvalósításra ösztönözni (elszámolási kötelezettség időtartamának szűkítése, mulasztás kógens szankcióval történő ellátása).

Összességében megállapítható, hogy a beérkezett támogatási kérelmek alapján a VP eredményességi keretrendszer alá tartozó indikátorok 2018-as teljesítésének elmaradására vonatkozóan reális veszély általánosságban nem áll fenn. A támogatási kérelmek száma alapján az előírt indikátorértékek teljesítése reális cél. Emellett a döntés előkészítési folyamatból eredő kockázati tényezők indikátorvállalásokra kiható későbbi kockázatainak felerősödése, és az ezzel együtt becsülhető nem teljesülés reális veszélye esetén a VP érintett értékeinek módosítását kezdeményezi az irányító hatóság.

### **Részletes helyzetfeltárás**

A Vidékfejlesztési Program eredményességi keretrendszerébe tartozó 2018. évi indikátor mérőföldkövek eléréséhez hozzájáruló felhívások és projektek végrehajtása, teljesülésének aktuális helyzete 2016. december 31. napi állapot alapján.

A VP-t az Európai Bizottság 2015. augusztus 10. napján hagyta jóvá. A programban szereplő intézkedésekre vonatkozó pályázati felhívások kidolgozása 2016-ban megtörtént, és valamennyi felhívás (68 db – 21 db egyszerűsített, 42 db standard, 2 db CLLD, 3 db kiemelt) várhatóan 2017. március 31. napjáig meghirdetésre kerül.

A Vidékfejlesztési Program eredményességmérési keretét annak 7. fejezete tartalmazza. A keret a 2.-6. prioritások vonatkozásában állapít meg indikátor célértékeket.

A célértékek aktuális áttekintő helyzetét az F táblázat (Az eredményességmérési keret szerinti mutatók



végrehajtása) tartalmazza.

**P2 prioritás** - A mezőgazdasági üzemek életképességének javítása és a versenyképesség fokozása valamennyi régióban és a mezőgazdasági termelés valamennyi típusa esetében, valamint az innovatív gazdálkodási technológiák és a fenntartható erdőgazdálkodás előmozdítása

Prioritáshoz kapcsolódó indikátorok:

T4 indikátor- Azon mezőgazdasági üzemek száma, amelyek szerkezetátalakítást vagy korszerűsítést célzó beruházási támogatásban részesültek (2A kiemelt terület)

T5 indikátor- Azon üzemek száma, amelyek vállalkozásfejlesztési terve/beruházásai a vidékfejlesztési program keretében fiatal mezőgazdasági termelőknek szóló támogatásban részesültek (2B kiemelt terület)

Számos felhívás járul hozzá a P2 prioritáshoz. A támogatást igénylők az ide tartozó felhívások vonatkozásában jellemzően már be tudták nyújtani támogatási kérelmüket, azonban a kérelmek jogosultsági ellenőrzése, illetve tartalmi értékelése még nem fejeződött be, így esetükben támogató döntés még nem született. A kapcsolódó felhívások a következők:

- VP2-4.1.1.1-16 *Állattartó telepek korszerűsítése*
- VP2-4.1.1.2-16 *Baromfitartó telepek korszerűsítése*
- VP2-4.1.1.3-16 *Szarvasmarhatartó telepek korszerűsítése*
- VP2-4.1.1.4-16 *Juh- és kecsketartó telepek korszerűsítése*
- VP2-4.1.1.5-16 *Sertéstartó telepek korszerűsítése*
- VP2-4.1.2-16 *Kisméretű terménytároló, -szárító és -tisztító építése, korszerűsítése*
- VP2-4.1.3.1-16 *Kertészet korszerűsítése- üveg- és fóliaházak létesítése, energiahatékonyságának növelése geotermikus energia felhasználásának lehetőségével*
- VP2-4.1.3.2-16 *Kertészet korszerűsítése – ültetvénytelepítés támogatására öntözés kialakításának lehetőségével*
- VP2-4.1.3.3-16 *Kertészet korszerűsítése – gyógy- és fűszernövény termesztés fejlesztése*
- VP2-4.1.3.5-16 *Kertészet korszerűsítése – kertészeti gépbeszerzés támogatása*
- VP2-4.1.4-16 *Mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése*
- VP2-6.1.1-16 *A fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott induló támogatás*
- VP2-6.3.1-16 *Mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése*
- VP5-4.1.3.4-16 *Kertészet korszerűsítése – gombaházak-hűtőházak létrehozására, meglévő gombaházak-hűtőházak korszerűsítése*

**P3 prioritás** - Az élelmiszerlánc szervezésének – többek között a mezőgazdasági termékek feldolgozásának és forgalmazásának, az állatjólétnek és a mezőgazdaság terén alkalmazott kockázatkezelésnek – az előmozdítása

Prioritáshoz kapcsolódó indikátorok:

T6 indikátor- Azon mezőgazdasági üzemek száma, amelyek minőségrendszerekben, helyi piacokban és rövid ellátási láncokban, valamint termelői csoportokban való részvételük céljából támogatásban részesültek (3A kiemelt terület)

A P3 prioritás 3A fókuszterülete alá tartozó felhívásokhoz kapcsolódóan a támogatást igénylők jellemzően már be tudták nyújtani támogatási kérelmüket, azonban a kérelmek jogosultsági ellenőrzése, illetve tartalmi értékelése még nem fejeződött be, így esetükben támogató döntés még nem született. A kapcsolódó felhívások a következők.

- VP3-4.2.1-15 *Mezőgazdasági termékek értéknövelése és erőforrás-hatékonyság elősegítése a feldolgozásban*
- VP3-4.2.2-16 *Borászat termékfejlesztésének és erőforrás-hatékonyságának támogatása*
- VP3-14.1.1-16 *A tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti támogatás*

T6 indikátor- Azon mezőgazdasági üzemek száma, amelyek kockázatkezelési rendszerekben vesznek részt (3B kiemelt terület)

Három felhívás járul hozzá a P3 prioritás 3B fókuszterületéhez. Az ide tartozó felhívások vonatkozásában a kérelmek jogosultsági ellenőrzése még nem fejeződött be, így esetükben támogató döntés még nem született. A kapcsolódó felhívások a következők.

- VP3-5.1.1.1-16 *Éghajlatváltozáshoz kapcsolódó és időjárási kockázatok megelőzését szolgáló beruházások támogatása*
- VP3-17.1.1-16 *Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás*

**P4 prioritás** - A mezőgazdasággal és az erdőgazdálkodással összefüggő ökoszisztémák állapotának helyreállítása, megőrzése és javítása

Prioritáshoz kapcsolódó indikátorok:

T9 indikátor- A biodiverzitást támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek (4A kiemelt terület)

T10 indikátor- A hatékonyabb vízgazdálkodást támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek (4B kiemelt terület)

T12 indikátor- A hatékonyabb talajgazdálkodást és/vagy erózióvédelmet támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek (4C kiemelt terület)

A P4 prioritáshoz hozzájáruló felhívások vonatkozásában a VP4-10.1.1-15 azonosító jelű *Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés*, valamint a VP4-11.1.1-11.2.1-15 azonosító jelű *Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása* elnevezésű felhívások támogatási kérelmeinek esetében született támogató döntés. A támogatási szerződésekben vállalt összes közkiadás 49 839 938 182,63 Euró, míg a teljesült érték 49 762 191,96 Euró.

A P4 prioritás alá tartozó felhívásokhoz kapcsolódóan a támogatást igénylők jellemzően már be tudták nyújtani támogatási kérelmüket, azonban a kérelmek jogosultsági ellenőrzése, illetve tartalmi értékelése még nem fejeződött be, így esetükben támogató döntés még nem született. A kapcsolódó felhívások a következők.

- VP4-10.1.1-16 *Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés*
- VP4-10.2.1.1-15 *Védett őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták genetikai*

*állományának in situ megőrzése*

- VP4-10.2.2-15 *Ritka és veszélyeztetett növényfajták genetikai erőforrásainak és egyes mikroorganizmusok ex situ megőrzése*
- VP4-12.1.1-16 *Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések*
- VP4-12.2.1-16 *Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések*
- VP4-13.2.1-16 *Kompenzációs kifizetések természeti hátránnyal érintett területeken*
- VP4-15.2.1.1-16 *Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése*

**P5 prioritás** - Az erőforrás-hatékonyság előmozdítása, valamint a karbonszegény és az éghajlatváltozáshoz alkalmazkodni képes gazdaság irányába történő elmozdulás támogatása a mezőgazdasági, az élelmiszer-ipari és az erdészeti ágazatban

Prioritáshoz kapcsolódó indikátorok:

T19 indikátor- A szénmegkötéshez/-tároláshoz hozzájáruló gazdálkodás keretében kezelt mezőgazdasági és erdőterületek (5E kiemelt terület)

T18 indikátor- Az ÜHG- és/vagy ammóniakibocsátások csökkentését célzó gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek (5D kiemelt terület)

T14 indikátor- Hatékonyabb öntözőrendszerre áttérő öntözött területek (5A kiemelt terület)

T15 indikátor- Energiamegtakarítási és energiahatékonysági beruházási műveletek száma (5B kiemelt terület)

T16 indikátor- Megújulóenergia-termelési beruházási műveletek száma (5C kiemelt terület)

Az P5 prioritás alá tartozó felhívások vonatkozásában a VP5-4.1.1.6-15 azonosító jelű *Trágyatároló építése* elnevezésű felhívás támogatási kérelmeinek esetében született támogató döntés. A támogatási szerződésekben vállalt összes közkiadás 19 365 851,79 Euró.

Az P5 prioritáshoz hozzájáruló felhívásokhoz kapcsolódóan a támogatást igénylők jellemzően már be tudták nyújtani támogatási kérelmüket, azonban a kérelmek jogosultsági ellenőrzése, illetve tartalmi értékelése még nem fejeződött be, így esetükben támogató döntés még nem született. A kapcsolódó felhívások a következők.

- VP2-4.1.1.1-16 *Állattartó telepek korszerűsítése*
- VP2-4.1.1.2-16 *Baromfitartó telepek korszerűsítése*
- VP2-4.1.1.3-16 *Szarvasmarhatartó telepek korszerűsítése*
- VP2-4.1.1.4-16 *Juh- és kecsketartó telepek korszerűsítése*
- VP2-4.1.1.5-16 *Sertéstartó telepek korszerűsítése*
- VP2-4.1.2-16 *Kisméretű terménytároló, -szárító és -tisztító építése, korszerűsítése*
- VP2-4.1.3.1-16 *Kertészet korszerűsítése- üveg- és fóliaházak létesítése, energiahatékonyságának növelése geotermikus energia felhasználásának lehetőségével*
- VP2-4.1.3.2-16 *Kertészet korszerűsítése – ültetvénytelepítés támogatására öntözés kialakításának lehetőségével*
- VP2-4.1.4-16 *Mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése*
- VP3-4.2.1-15 *Mezőgazdasági termékek értéknövelése és erőforrás-hatékonyság elősegítése a*

feldolgozásban

- VP3-4.2.2-16 Borászat termékfejlesztésének és erőforrás-hatékonyságának támogatása
- VP5-4.1.3.4-16 Kertészet korszerűsítése – gombaházak-hűtőházak létrehozására, meglévő gombaházak-hűtőházak korszerűsítése
- VP5-8.1.1-16 Erdősítés támogatása
- VP5-8.2.1-16 Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása
- VP5-8.4.1-16 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása
- VP5-8.6.2-16 *Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek*

**P6 prioritás** - A társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben

Prioritáshoz kapcsolódó indikátorok:

O3 indikátor- A vidéki térségek alapszolgáltatásainak és infrastruktúrájának javítását célzó, támogatott műveletek száma (6B kiemelt terület)

O3 indikátor- A vidéki térségek alapszolgáltatásainak és infrastruktúrájának javítását célzó, támogatott műveletek száma (6C kiemelt terület)

A P6 prioritás 6C és 6B fókuszterületéhez hozzájáruló felhívásokhoz kapcsolódóan a támogatást igénylők jellemzően már be tudták nyújtani támogatási kérelmüket, azonban a kérelmek jogszabályi ellenőrzése, illetve tartalmi értékelése még nem fejeződött be, így esetükben támogató döntés még nem született. A kapcsolódó felhívások a következők.

- VP5-8.1.1-16 *Erdősítés támogatása*
- VP5-8.6.2-16 *Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek*
- VP6-6.2.1-16 *Nem mezőgazdasági tevékenységek elindításának támogatása – mezőgazdasági tevékenységek diverzifikációja, mikrovállalkozás indítása*
- VP6-6.4.1-16 *Nem mezőgazdasági tevékenységek beindítására és fejlesztésére irányuló beruházások támogatása*
- VP6-7.2.1.2-16 *Egyedi szennyvízkezelés*
- VP6-7.2.1-7.4.1.1-16 *Településképet meghatározó épületek külső rekonstrukciója, többfunkciós közösségi tér létrehozása, fejlesztése, energetikai korszerűsítés*
- VP6-7.2.1-7.4.1.2-16 *Külterületi helyi közutak fejlesztése, önkormányzati utak kezeléséhez, állapotjavításához, karbantartásához szükséges erő- és munkagépek beszerzése*

T21 indikátor- A helyi akciócsoportok által lefedett népesség (6B kiemelt terület)

A fenti felhívások mellett a 6B fókuszterülethez hozzájárulnak a 19. intézkedés műveletei is. A hozzájáruló felhívások vonatkozásában a VP6-19.1.1-15 azonosító jelű *LEADER – Helyi fejlesztési stratégiák elkészítésének támogatása* elnevezésű felhívás támogatási kérelmeinek esetében született támogató döntés. A helyi akciócsoportok tekintetében 28 024 907,13 Euró kötelezettségvállalása történt meg (ez tartalmazza a VP6-19.4.1-16 azonosító jelű *LEADER – Működési és animációs költségek támogatása* elnevezésű felhívást is) és 3 078 925,17 Euró támogatás került folyósításra. Hazánkban a helyi akciócsoportok által lefedett népesség 5 530 000,00 fő.

A VP6-19.3.1-16 azonosító jelű *LEADER – Helyi akciócsoportok együttműködési tevékenységeinek*

*előkészítése és megvalósítása* elnevezésű felhívásra a támogatási kérelmek még nem benyújthatóak

**1.e) Egyéb, a vidékfejlesztési programra vonatkozó elemek [opcionális]**

## 2. AZ ÉRTÉKELÉSI TERV VÉGREHAJTÁSÁBAN ELÉRT HALADÁS

### 2.a) A vidékfejlesztési programhoz kapcsolódó értékelési terv év közbeni módosításainak leírása indoklással együtt

A Vidékfejlesztési Program Értékelési Tervében a 2016. évben nem történt módosítás.

### 2.b) Az év során végzett értékelési tevékenység leírása (az értékelési terv 3. pontjának tükrében)

Az Értékelési Tervben foglalt értékelési témakörök és tevékenységek támogatják a program hatékony végrehajtását és a célkitűzések elérését. Az értékelések célja, hogy javítsák a VP tervezését és végrehajtását az alábbi szempontok vizsgálatával:

- **Relevancia:** a program beavatkozásai valóban a legfontosabb szükségletekre adnak-e választ
- **Hatékonyaság és eredmények:** a célkitűzések és a célok milyen mértékben teljesülnek
- **Eredményesség:** elért eredmények és hatások összevetése a befektetett (különösen pénzügyi) erőforrásokkal
- **Hatás:** a beavatkozások milyen mértékben járulnak hozzá a program területén elérni kívánt változásokhoz.

A közös értékelési kérdések a KAP célkitűzéseivel, az EU 2020 kiemelt céljaihoz és a fókuszterületek célkitűzéseivel kapcsolódnak. Mindezek lefedik az EU vidékfejlesztési beavatkozások fő szempontjait, melyeket az értékeléseknek vizsgálniuk szükséges.

#### Értékelési feladatok:

- fejlődési trendek megfigyelése és kontextus elemzés: annak folyamatos nyomon követése, hogy a program beavatkozásainak köszönhetően a program környezetében végbemenő változások hogyan alakulnak a korábban megjelölt bázisértékhez képest (közös- és program specifikus kontextus indikátorok felhasználásával)
- a VP hatásainak és a KAP célkitűzéseivel történő hozzájárulás értékelése, mely magában foglalja a program nettó hatásainak elemzését a program környezetében bekövetkezett változások tekintetében (hatásindikátorok alapján)
- a VP eredményeinek és a vidékfejlesztési prioritásokhoz, valamint fókuszterületekhez történő hozzájárulás értékelése; többszörös hatások és szinergiák értékelése, valamint a kiegészítő eredményindikátorok értékelése (prioritásonként/fókuszterületenként)
- a Nemzeti Vidéki Hálózat tevékenységével elért eredmények és hatások értékelése
- EMVA és más, a vidéki területek területfejlesztését támogató európai uniós finanszírozási eszközök igénybevitelére irányuló integrált megközelítés biztosításának terén tett előrehaladás értékelése, ideértve a helyi fejlesztési stratégiákat is (LEADER),
- a VP hozzájárulása a vidékfejlesztést érintő átfogó kérdésekhez (cross cutting objectives): innováció, környezetvédelem, éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz való alkalmazkodás. Utóbbi körben vizsgálni és értékelni kell a többi fejlesztéspolitikai eszköz – különösen a KEHOP által finanszírozott és egyéb tagállami vízgazdálkodási és természetvédelmi célú eszközök hatását is, illetve az eszközök egymásra hatását is a gazdálkodók döntéseiben

- annak értékelése, hogy a VP hogyan járul hozzá az Unió intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést célzó stratégia céljainak eléréséhez, beleértve az VP hozzájárulását a kiemelt célokhoz
- a Programhoz kapcsolódó adminisztráció és végrehajtás értékelése (végrehajtási mechanizmusok), beleértve a TS források értékelését, az outputok, eredmények és hatások költségének értékelése konkrét gazdasági értékeléseken keresztül (pl. költséghaszon elemzés). Az intézkedések és tevékenységek végrehajtás költségének értékelése, az elért eredmények és hatások értékelése. A különböző intézkedések eredményeinek és hatásainak költséghatékonysága összehasonlító elemzéssel is vizsgálható
- különböző tevékenységek értékelése az értékelési kapacitásokban és az értékelési rendszerben szükséges hiányosságok kezelésére annak érdekében, hogy az értékelési követelményeket teljesíteni lehessen (MTÉ értékelése, regionális proxy mutatók kialakítása).

### **Értékelési témák a program beavatkozási logikájának vonatkozásában:**

- a VP/Fókuszterületek eredményei/hatása a mezőgazdaság versenyképességének vonatkozásában
- a VP/Fókuszterületek eredményei/hatása a munkahelyteremtés és -megtartás vonatkozásában
- a VP/Fókuszterületek eredményei/hatása a környezeti közjavak tekintetében (biodiverzitás, vízminőség, klímaváltozás, MTÉ)
- a VP/ egyes intézkedéscsoportok eredményei, hatása a helyi fejlesztések tekintetében (falumegújítás, helyi gazdaságfejlesztés és diverzifikáció, integrált helyi fejlesztések, LEADER/CLLD)
- A VP eredményei, hatása a vidékfejlesztést érintő átfogó kérdések vonatkozásában, mint pl. környezet, éghajlatváltozás mérséklése és az ehhez történő alkalmazkodás, innováció)
- A hálózatépítés/hálózatosodás (networking) hozzájárulása a VP eredményeihez
- a tematikus alprogramok értékelése
- A program hatásainak értékelése a vidéki infrastruktúrához és szolgáltatásokhoz kapcsolódóan.

Az Irányító Hatóság kötelezettséget vállal arra, hogy az Értékelési Tervben foglalt értékelési feladatok megfelelő időben és minőségben történő elvégzéséhez szükséges adatgyűjtési és adatkezelési mechanizmusok a program megvalósításának kezdetétől rendelkezésre fognak állni az alábbiak szerint:

### **Illetékes hatóság és szakmai támogató: Földművelésügyi Minisztérium**

Az illetékes hatóság feladatait a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 25. §-a tartalmazza, amely szerint:

#### *Az illetékes hatóság*

- a) felelős a Kifizető Ügynökség akkreditációjának megadásáért, felülvizsgálataért és visszavonásáért e feladatkörében – a kötelezően alkalmazandó a közösségi jogi aktusokban foglaltak szerint – jogosult az akkreditáció megadására, illetve szükség esetén annak megvonására,
- b) folyamatosan figyelemmel kíséri a Kifizető Ügynökségnél az akkreditációs feltételek teljesítését,
- c) írásban jelentést tesz az Európai Bizottságnak a Kifizető Ügynökségnél általa végzett felügyeleti és monitoring tevékenységekről
- d) ellátja az uniós jogi aktusok által ráruházott további feladatokat.

Az illetékes hatóság feladatai ellátása érdekében az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 9. §

e), h) és i) pontja szerinti hatásköröket gyakorolja, amelyek a következők:

“e) a költségvetési szerv tevékenységének törvényességi, szakszerűségi és hatékonysági ellenőrzése”,

“h) egyedi utasítás kiadása feladat elvégzésére vagy mulasztás pótlására”,

“i) jelentéstételre vagy beszámolóra való kötelezés”.

A szakmai támogató feladatait a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 25. § (2) bekezdése nevesíti az alábbiak szerint:

#### *A szakmai támogató*

a) az EMVA (és ETHA) irányító hatóságának megkeresésére szakmai javaslatot tesz a programok keretében megvalósuló fejlesztésekre, részt vesz a tervezés, projektfejlesztés során a szakmai szempontok érvényesítésében,

b) együttműködik az irányító hatósággal a többéves nemzeti keret, az éves nemzeti keret és a forráselosztási elvek meghatározása során,

c) adatot szolgáltat az irányító hatóságnak az éves fejlesztési keret előkészítéséhez és módosításához,

d) részt vesz az intézkedések szakmai tartalmának meghatározásában, a programot érintő értékelési tevékenységben,

e) az Irányító Hatóság megkeresése esetén részt vesz az éves fejlesztési keret alapján a felhívás elkészítésében, a felhívás módosításában vagy visszavonásában.

#### **2016-ban elvégzett értékelési feladatok a VP Értékelési Terv alapján:**

*- 2007-2013-as programozási időszakra vonatkozó DIT ÚMVP ex-post (utólagos) értékelése (az 1698/2005/EK rendelet 86. és 87. cikke alapján)*

A Darányi Ignác Terv - Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (2007-2013) utólagos (ex-post) értékelése (a továbbiakban ex-post) a vonatkozó uniós normák által meghatározott határidő tiszteletben tartásával, 2016. decemberében készült el. Ennek következtében az ex post megvalósítása későbbre datálható, mint a Magyarország- Vidékfejlesztési Program (2014-2020) elkészítése, tehát az ex postban megállapított következtetések az új programba még nem voltak beépíthetőek. Az Irányító Hatóság az ex post elkészülte óta eltelt rövid időintervallum alatt folyamatosan törekszik az abban leszűrt tapasztalatok beillesztésére (pl. AKG monitoring program folytatása az új támogatásokhoz illeszkedően), illetve a megfogalmazott javaslatok gyakorlatban történő megvalósítására. Az ex post rávilágít arra, hogy a vidékfejlesztés olyan bonyolult gazdasági, társadalmi, környezeti folyamatokat kíván befolyásolni, amelyek részletes és rendszeres tanulmányozása nélkül a beavatkozások nem lehetnek hatékonyak.



## **2017-ben tervezett értékelési feladatok a VP Értékelési Terv alapján:**

- *A VP-hez kapcsolódó kontextus, eredmény- és hatásindikátorok előállítása, aktualizálása, értékelése (az 1305/2013/EU rendelet 50. és 75. cikke alapján)*
- *A VP végrehajtásához kapcsolódó intézményrendszer és TS intézkedés / MNVH értékelése*

A felsorolásban szereplő értékelési feladatokat 2017-ben tervezzük megvalósítani külső szakértő bevonásával a 2015-2016. évben megjelent felhívásokhoz kapcsolódó indikátorok vonatkozásában. Tekintettel arra, hogy jelen éves jelentés bővített adattartalommal bír, így az ehhez kapcsolódó Értékelési kérdések megválaszolásához értékelő közreműködése is szükséges.

## **2.c) Az adatszolgáltatás és -kezelés terén végzett tevékenységek leírása (az értékelési terv 4. pontjának tükrében)**

Az értékelések előkészítésének egyik legfontosabb tevékenysége a közös és program-specifikus indikátorokhoz kapcsolódó adattípusok meghatározása. Meg kell bizonyosodni arról, hogy a teljes programozási időszak alatt az adatok megfelelő minőségben és ésszerű költségek mellett állnak rendelkezésre.

A 1305/2013/EU (EMVA) rendelet 76. cikk (2) bekezdése értelmében a tagállamoknak biztosítani kell, hogy az értékelések megfeleljenek a 67. cikkel összhangban elfogadott közös elemzési módszernek, megszervezik a szükséges adatok előállítását és gyűjtését, és az értékelők rendelkezésére bocsátják a monitoring rendszer által nyújtott különböző információkat. Az EMVA rendelet kimondja továbbá, hogy az IH felel annak biztosításáért, hogy létrehozzanak egy megfelelő és biztonságos elektronikus rendszert a programmal és annak végrehajtásával kapcsolatos, a monitoringhoz, valamint az értékeléshez szükséges statisztikai információk, különösen a meghatározott célkitűzések és prioritások megvalósulásának nyomon követéséhez szükséges információk nyilvántartására, kezelésére, megőrzésére és szolgáltatására.

Az Irányító Hatóság a VP-hez kapcsolódó monitoring és értékelési tevékenységet pénzügyi, teljesítmény-, eredmény- és hatásindikátorok alapján végzi. Az indikátorok meghatározása, számszerűsítése, gyűjtése, mérése, összesítése és feldolgozása az EU Bizottsági rendeletek és útmutatók alapján, a statisztikai információkat számítógépes formában nyilvántartó és tároló, erre alkalmas rendszerben valósul meg.

Az indikátorokat, valamint az előállításukhoz szükséges egyéb adatokat az Irányító Hatóság a Kifizető Ügynökség területi irodái és egyéb szervezetek segítségével gyűjti be a kedvezményezettektől, illetve felügyeli azok gyűjtését. Az adatgyűjtésre rendelkezésre álló időtartam a KÜ/KSZ és az IH között kialakított együttműködési megállapodásban foglaltak szerint alakul.

A 2007-2013-as időszak program-értékelést nagy mértékben megnehezítette az a körülmény, hogy az irányító hatóság nem gondoskodott megfelelő időben és előrelátással a szükséges adatbázisok beszerzéséről, megrendeléséről vagy előállításáról. A 2014-2020-as időszakban ennek elkerülése érdekében már a program végrehajtásának megkezdésével párhuzamosan különös hangsúlyt fektet arra, hogy az értékelési tevékenységnek megfelelő ellátáshoz szükséges módszertani és egyéb erőforrások rendelkezésre álljanak. A módszertani felkészülésben nagymértékben támaszkodik a Miniszterelnökség által nyújtott koordinációs

szakmai támogatásra, amely egyúttal azt is biztosítani hivatott, hogy a horizontális kérdések értékelés egységes és összevethető, összesíthető módon történjék a különböző EU-s fejlesztéspolitikai programok vonatkozásában.

A Kifizető Ügynökség egyik fő feladata a monitoring adatok (output adatok) gyűjtése, illetve az informatikai rendszerben történő rögzítése. Az adatok forrása a támogatási és kifizetési kérelmek.

Az ügyfelek adatszolgáltatási kötelezettségét a támogatási konstrukciókat meghirdető jogszabályok/felhívások szabályozzák. Annak érdekében, hogy a potenciális kedvezményezettek számára az IH megkönnyítse a monitoring adatszolgáltatás értelmezését, Útmutatót ad ki.

A kedvezményezettől gyűjtött monitoring adatokat (output indikátorok) a Kifizető Ügynökség gyűjti, ellenőrzi, csoportosítja, feldolgozza, összesíti és elemzi.

A horizontális jellegű agrár- és vidékfejlesztési ágazat specifikus indikátorok és statisztikai adatok, valamint az eredmény- és hatásindikátorok gyűjtését/előállítását külső szervezetek/értékelők végzik (többek között a Központi Statisztikai Hivatal, Nemzeti Adó- és Vámhivatal, Agrárgazdasági Kutatóintézet, Nemzeti Élelmiszerlánc-Biztonsági Hivatal, Földmérési és Távérzékelési Intézet, illetve független értékelők).

Az Irányító Hatóság Monitoring Munkacsoportot (MMCS) működtet, melyen részt vesznek az Irányító Hatóság és a Kifizető Ügynökség intézkedések végrehajtásáért felelős szervezeti egységei, valamint egyéb szakmai (adatszolgáltató) szervezetek képviselői. A munkacsoport egyik kiemelt feladata, hogy áttekintse az értékelésekhez szolgáltatandó indikátorokhoz kapcsolódó adatok körét – az Értékelési munkacsoportokkal egyeztetve –, pontosítsa definíciójukat, az adatok gyűjtési forrását az adatminőség javítása érdekében.

A mid-term értékelés egyik kiemelt javaslata volt a monitoring rendszer megerősítése, a monitoring adatok felülvizsgálata, az adatszolgáltatók körének bővítése a közigazgatási adatgazdákkal, valamint a jelenlegi adatszolgáltatókkal való kapcsolat intézményesítése. 2011-ig az eredmény- és hatásindikátorok jelentős része a kedvezményezettektől történt begyűjtésre, ami sok esetben jelentett nehézséget az adatok összetettsége, a számítási módszertanok komplexitása végett. Az IH ezért 2011-ben megkezdte és a mai napig folytatja az adatszolgáltatás felülvizsgálatát, az indikátorok és output adatok újbóli áttekintését. Munkacsoportok alakultak, monitoring eljárásrend került kialakításra, és külső szakértők bevonásával megkezdődött, elsősorban az értékelések, hatásvizsgálatok elvégzéséhez, beszámolók és jelentések elkészítéséhez szükséges adatok, kiemelten a program kontextus, eredmény- és hatásindikátorainak, (CMEF és Program szerinti), és azok összegyűjtött számszerűsített értékeinek meghatározása. Az AKG intézkedés vonatkozásában pedig elindult az AKG hatás-monitoring.

A monitoring adatok bevitelére, tárolására, szolgáltatására és összegyűjtésére szolgáló informatikai rendszer az Integrált Igazgatási és Ellenőrzési Rendszeren (IIER) alapul. A rendszer egy különálló monitoring modullal rendelkezik, amely a monitoring adatokat kezeli.

Az informatikai rendszer monitoringgal kapcsolatos fejlesztésére vonatkozó egyeztetések folyamatban vannak. A tervezett új rendszer képes lesz a manuálisan elvégzendő munkákat minimalizálni, ezáltal javítja az adatok minőségét a megfelelő automatizmusokkal és ellenőrzésekkel, valamint egy eszközt ad a szükséges Uniós és hazai jelentések elkészítéséhez. A különböző szakrendszerekből származó, validált adatkörök magas szintű integrációján alapuló megoldás kialakítása a cél, mely révén megvalósíthatóak a 2014-2020 programozási időszakban az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapból történő támogatásokkal kapcsolatos elemzési és monitoring feladatok. A rendszerben megtalálható adatok olyan bontásban állnak majd rendelkezésre a programot értékelő szervezetek részre melyet könnyebben és

hatékonyabban tudnak majd hasznosítani.

A monitoring indikátorok kidolgozása céljából az Irányító Hatóság Monitoring Munkacsoportot hozott létre a Kifizető Ügynökség és a Program értékelésében részt vevő szervezetek közreműködésével. A munkacsoport működése során kidolgozza az elemzési és értékelési adatbázishoz szükséges indikátorok körét, meghatározza az adatok forrását.

**2.d) A lezárt értékelések listája, melyen fel kell tüntetni az értékelések internetes közzétételeire tett hivatkozásokat is**

<b>Kiadó/szerkesztő</b>	-
<b>Szerző(k)</b>	AAM-AKI-Collectivo Konzorcium
<b>Cím</b>	Darányi Ignác Terv - Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (2007-2013) utólagos (ex - post) értékelése
<b>Kivonat</b>	<p>A Darányi Ignác Terv - Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (2007-2013) utólagos (ex - post) értékeléséről készült egy vezetői összefoglaló - magyar és angol nyelven egyaránt - mely tekinthető az ex - post értékelés kivonatának. E két dokumentum az alább megjelölt URL- címen a következő elnevezésen érhetőek el:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- 1_UMVP_expost_Zarojelentes_I_kotet_Vezetoi_osszefoglalo.pdf</li><li>- 3_UMVP_expost_Zarojelentes_I_kotet_Vezetoi_osszefoglalo_EN.pdf</li></ul>
<b>URL-cím</b>	<a href="https://www.palyazat.gov.hu/az-j-magyarorszg-vidkfejlesztsti-program-2007-2013-utlagos-ex-post-rtkelse">https://www.palyazat.gov.hu/az-j-magyarorszg-vidkfejlesztsti-program-2007-2013-utlagos-ex-post-rtkelse</a>

## 2.e) A lezárt értékelések összefoglalója, melyben ki kell emelni az értékelések megállapításait

### **Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (2007-2013) utólagos (ex post) értékelésének összefoglalója**

Az európai társadalmakban erőteljes és egyre gyorsuló gazdasági és demográfiai koncentráció tapasztalható a városi területek javára. **A városi erőforrások növekedése a vidéki területek kiüresedésével jár, mind gazdasági, mind demográfiai értelemben.** Emiatt a vidéken – különösen a kistelepülésen – élők jelentős hátrányokat tapasztalnak a gazdasági lehetőségek, a közszolgáltatások és kapcsolati hálók szempontjából.

Az Európai Unió és a tagországok ezért vidékfejlesztési politikákkal próbálják a koncentrációs hatásokat ellensúlyozni, illetve e hatások mellett **a vidéki társadalom fenntarthatóságát biztosítani. A vidékfejlesztési politika – jellegéből adódóan – ezért egyszerre gazdaság-, környezet- és társadalompolitika, amely a legnagyobb fenntarthatósági kihívásokra próbál együttes választ adni.**

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program eredményei és tanulságai négy kiemelt témakör – a program négy tengelye – mentén összefoglalva:

**I. tengely (a mezőgazdasági és az erdészeti ágazat versenyképességét javító intézkedések):** A program célként tűzte ki a mezőgazdaság szerkezetének átalakítását 30%-kal magasabb ágazati hozzáadott érték elérésével, a 2006-os foglalkoztatottsági szint megőrzése mellett. A mezőgazdasági ágazat versenyképességére elsősorban a Program I. tengelyének támogatásai hatottak, melyek az ÚMVP 2007-2013-ra vonatkozó kifizetéseinek 43,7%-át tették ki. A tengelyen belül a „mezőgazdasági üzemek korszerűsítése intézkedés” szerepe volt a legjelentősebb, mely a tengelyen belül megítélt támogatások 64,6%-át tette ki, ezért a versenyképességre gyakorolt hatása meghatározó: javult a mezőgazdasági géppállomány korösszetétele, a támogatás ösztönzőleg hatott az energiatakarékos gépek és technológiai berendezések beszerzésére.

**II. tengely (a környezet és a vidék fejlesztése):** tekintettel arra, hogy a környezet és természeti értékek megőrzése szempontjából kiemelten fontos a mezőgazdaság szerepe, ezért az ÚMVP is célként tűzte ki a környezeti és természeti értékek védelmét, a megfelelő földhasználat ösztönzése révén. Az értékelés eredményei alapján ezen a téren a II. tengely és azon belül három intézkedés volt a meghatározó: a a kedvezőtlen adottságú területe (KAT) intézkedés elsősorban a gazdálkodás és a hagyományos mezőgazdasági táj fenntartását, a Natura 2000 kompenzáció a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek megőrzését szolgáló kötelező földhasználati előírásoknak való megfelelés pénzügyi támogatását, míg az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) program a tájhasználat-váltást, a gazdálkodás extenzifikációját és a természetvédelmi célok mezőgazdálkodásba való integrációját célozta.

Az ÚMVP környezeti- és természeti környezetet érintő céljához jelentősen hozzájárult a mezőgazdasági területek első erdősítése intézkedés is. Az intézkedés – amelynél művelési ág váltás történt mezőgazdasági területről erdőre – jelentős környezetvédelmi hatásokat ért el. Az ilyen területek esetében öntözővíz-, illetve vegyszer-megtakarítás, talajerózió elleni védelem, biomassza-, illetve szénmegtartás növekedés tapasztalható.

**III. tengely (a vidéki élet minősége és a vidéki gazdaság diverzifikálása):** ahogy az európai vidékfejlesztési politikának, úgy az ÚMVP-nek is meghatározó célja volt a vidék megtartó képességének fejlesztése. Az ÚMVP a diverzifikálás támogatásával hozzájárult a mezőgazdasági vállalkozások

időjárásnak, piaci ingadozásoknak való kitétségének csökkentéséhez. A mezőgazdasági tevékenységek mellett indított új vállalkozási tevékenységek a szezonális bevétel mellett állandó bevétel megszerzésének lehetőségét teremtették meg. Emellett számos jó példa található olyan vállalkozásokra, amelyek a diverzifikációs támogatást más támogatásokkal összekapcsolva jelentős előrelépést értek el. A III. tengely támogatott vállalkozásai az ökonometriai vizsgálatok alapján jelentősen hozzájárultak a munkahelyek megőrzéséhez, és több mint 4000 piaci munkahely létrejöttét biztosították.

A vidéki gazdaság és lakosság számára nyújtott alapszolgáltatások intézkedés életminőséget javító, a hanyatlást csökkentő hatása nyilvánvaló:

- A tanya-és falubuszok javították a humán közszolgáltatásokhoz, ezen belül az egészségügyi, a közművelődési, a szociális és étkeztetési szolgáltatásokhoz való hozzáférést. A járművek segítették a munkába járást, a közfoglalkoztatási programok keretében történő áruszállítást, amelyek hatással lehettek egy-egy település és térség gazdaságának fejlődésére is.
- A mintatérsegekben végzett komplex térségi felmérés eredményei alapján megállapítható, hogy az integrált közösségi és szolgáltató terek és a többfunkciós szolgáltató központok (IKSZT) támogatása szintén nagyban hozzájárult a vidéki területen élők életminőségének javulásához. Az ÚMVP által támogatott közösségi terek a tapasztalatok alapján a korábbi művelődési házakhoz képest több szolgáltatást nyújtanak. Helyszínt biztosítanak a kistelepülések közösségi és kulturális életének megújulásához, és lehetővé teszik az információkhoz való hozzáférés jelentős javulását, például ingyenes szélessávú internet hozzáférés, informatikai felhasználói és egyéb munkaerő-piaci képzések és tanácsadói hálózatok számára biztosított ügyfélszolgálati pontok által. A tájékozódási lehetőségek javítása és a közösségi/kulturális programok kínálatának bővülése szűkítette a vidéki és a városi emberek életminősége közötti különbséget.

Az eredményeket tekintve leginkább e tengely érte el a Programban kitűzött célokat.

**IV. tengely (LEADER):** A 2007-2013-as tervezési periódusban 96 LEADER helyi akciócsoport (HACS) működött, 3021 résztvevő településsel, gyakorlatilag lefedve a teljes vidéki Magyarországot. A IV. tengely a térségi szintű vidékfejlesztési stratégiák kialakítását, illetve megvalósítását támogatta.

A LEADER elsősorban a turizmus, a kisléptékű helyi termékek és szolgáltatások fejlesztéshez, térségi marketing kialakításához, a térség kulturális és természeti örökségének bemutatásához, rendezvények szervezéséhez, civil szervezetek eszközfejlesztéséhez biztosított forrásokat

Csekélyebb részét fordították a térség környezeti értékeinek (biodiverzitás, tájkép, tiszta környezet stb.) megővására, fejlesztésére. A HACS-ok számos esetben hozzájárultak a helyi kapacitásokat összefogó hálózatok kialakulásához. A helyi termelők számára nyújtott támogatás a termékértékesítés, termékmegjelenés és marketing területén több LEADER HACS tevékenységében megjelent különböző védjegy programokon keresztül.

A LEADER egyik fontos hozzáadott értéke, hogy olyan jellegű, egyedi és kis léptékű kezdeményezéseket is támogatni tudott, amelyek más programokban nem lehettek volna eredményesek. A HACS-ok olyan helyi szereplőket is aktivizálni tudtak, akik enélkül nem pályáztak volna, vagy nem vettek volna részt a projektek megvalósításában.

**Az ex post értékelés főbb következtetései, javaslati:**

1. A vidéki területek kiüresedését előidéző folyamatokat a 2007-2013 között tapasztalt forrásarányok

nem képesek ellensúlyozni, ezért az új programozási időszakban biztosítani kell azt, hogy a vidéki területek a lakosságarányukat meghaladó arányban részesüljenek a fejlesztési forrásokból, és biztosítani kell a vidéki önkormányzatok, vállalkozások mentorálását a fejlesztések előkészítése, megvalósítása során.

2. A vidéki területek gazdasági szempontjából fontos kitörési lehetőségek kihasználása a korábbi gyakorlattól eltérő gazdaságfejlesztési megközelítést igényel.
3. A mezőgazdasági tevékenység intenzitásának növekedése a biodiverzitásának növekedése a biodiverzitás csökkenéséhez vezet. Ezt sikeresen képesek ellensúlyozni a környezet-, természetvédelmet szolgáló támogatások, de csak helyi léptékben.
4. A területi sajátosságokhoz igazodó környezet-és természetvédelemi intézkedések pozitív hatása jelentősebb.
5. A helyi közszolgáltatások fejlesztése, a közösségi programok bővítése és a helyi együttműködések ösztönzése mérhető módon javítja a vidéki lakosság életminőségét.
6. Több független értékelés indítása javasolt.

## 2.f) Az értékelés megállapításainak közzététele terén végzett kommunikációs tevékenységek leírása (az értékelési terv 6. pontjának tükrében)

Hivatkozni kell az értékelési tervre, fel kell tüntetni a végrehajtás során felmerülő problémákat, valamint a javasolt vagy elfogadott megoldásokat.

<b>Dátum/időszak</b>	08/12/2016
<b>A kommunikációs tevékenység/esemény címe és a megvitatott/ismertett értékelési megállapítások témája</b>	Az 1698/2005/EK rendeletének 78. cikk c) pontja, valamint az ÚMVP MB Ügyrendjének II. fejezet 3. a) pontja alapján az ÚMVP MB Titkársága 2016. december 8-án észrevételezés, és javaslatlattel céljából megküldte a DIT-ÚMVP (2007-2013) utólagos (ex-post) értékelésének Előrehaladási Jelentését az ÚMVP MB tagjainak részére. A véleményezésre nyitva álló határidőn belül 3, határidőn túl 1 észrevétel érkezett, melyek haladéktalanul továbbításra kerültek az értékelők részére, annak átvezetése céljából.
<b>A tevékenység/esemény fő szervezője</b>	DIT-ÚMVP MB Titkárság
<b>Alkalmazott információs csatornák/formátumok</b>	elektronikus levelezés
<b>Célközönség típusa</b>	DIT-ÚMVP MB
<b>Az elért érdekeltek hozzávetőleges száma</b>	70

**URL-cím**

Internetes közzététel folyamatban.



## 2.g) Az értékelési eredményeket követő intézkedések leírása (az értékelési terv 6. pontjának tükrében)

Hivatkozni kell az értékelési tervre, fel kell tüntetni a végrehajtás során felmerülő problémákat, valamint a javasolt vagy elfogadott megoldásokat.

<b>A nyomon követés szempontjából releváns értékelési eredmények (ismertesse a megállapítást és zárójelben adja meg a forrást)</b>	-
<b>Elvégzett nyomonkövetési tevékenység</b>	A Darányi Ignác Terv - Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (2007-2013) utólagos (ex-post) értékelése (a továbbiakban ex-post) a vonatkozó uniós normák által meghatározott határidő tiszteletben tartásával, 2016. decemberében készült el. Ennek következtében az ex post megvalósítása későbbre datálható, mint a Magyarország- Vidékfejlesztési Program (2014-2020) elkészítése, tehát az ex postban megállapított következtetések az új programba még nem voltak beépíthetőek. Az Irányító Hatóság az ex post elkészülte óta eltelt rövid időintervallum alatt folyamatosan törekszik az abban leszűrt tapasztalatok beillesztésére. A monitoring és értékelési rendszer kiépítése folyamatban van, melynek során felhasználásra kerülnek az ex postban a monitoring területet érintő megállapítások. Az ezen a téren folytatott tevékenység, illetve eredmények a 2017. évi Éves Végrehajtási Jelentésben kerülhetnek bemutatásra.
<b>A nyomon követésért felelős hatóság</b>	Irányító hatóság

### **3. A PROGRAM ÉS AZ ALKALMAZOTT INTÉZKEDÉSEK TELJESÍTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ KÖRÜLMÉNYEK**

#### **3.a) A program-végrehajtás minőségének és hatékonyságának biztosítása érdekében hozott intézkedések bemutatása**

**I. Az 1305/2013/EU rendelet 65. cikkének (2) bekezdésében említett valamennyi hatóságnak a tagállam által történő kijelölése és a programnak az 1303/2013/EU rendelet 55. cikke (3) bekezdésének i) pontja szerinti irányítási és kontrollrendszerének, valamint az ugyanezen rendelet 74. cikkének (3) bekezdése szerinti intézkedéseknek az összefoglaló leírása**

#### **A releváns szervek és vezetőik:**

- **Irányító Hatóság**

Miniszterelnökség Agrár-vidékfejlesztési Programokért Felelős Helyettes Államtitkárság  
dr. Viski József helyettes államtitkár, dr. Mezei Dávid Csaba helyettes államtitkár [1]

- **Tanúsító Szervezet**

Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság  
Elnök

- **Kifizető Ügynökség**

Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal  
Elnök

- **Koordinációs szerv**

Miniszterelnökség  
Miniszter

[1] 2010. évi XLIII. törvény 5. § (3) bekezdése alapján az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap tekintetében az irányító hatósági kiadmányozási jogkört az AVÁT/153/1 (2016) iktatószámú kinevezés értelmében 2016. november 16. napjától Dr. Mezei Dávid Csaba helyettes államtitkár látta el.

#### **II.A program irányítási és kontrollrendszerének összefoglaló leírása és panaszok független kivizsgálására szolgáló intézkedések ismertetése**

##### *Irányítási és kontrollrendszer*

##### 1. Koordinációs rendszer

A 2014-2020-as időszakra az Európai Unió által társfinanszírozott ESB alapokat felhasználó fejlesztési programok és intézmények vonatkozásában Magyarország egységes fejlesztéspolitikai koordinációs rendszert állított fel a Partnerségi Megállapodásban foglaltak szerint.

Az uniós programokkal kapcsolatos, az 1305/2013/EU Rendelet 66. cikk (4) bekezdése szerinti koordináló szervezet feladatait a Miniszterelnökség látja el a 2014–2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet [a továbbiakban: Kormányrendelet] 8-14. §-ai szerint. Ezáltal a legfontosabb koordinációs feladatok egy helyen, a szakmai végrehajtástól elkülönítetten – a Kormány európai uniós források felhasználásáért felelős szervénél, a Miniszterelnökségen – kerülnek ellátásra. A koordináció kiterjed az ESB alapok mindegyikére. Az alapok közti koordinációt kormányzati szinten a Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottság biztosítja, amely a kormány fejlesztéspolitikai ügyekben eljáró döntéshozó szerve. Feladatait a Kormányrendelet 5. §-a határozza meg.

A koordinációs szervezet által működtetett Fejlesztéspolitikai Koordinációs Bizottság a Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottság javaslattevő, véleményező, döntés-előkészítő, koordináló testülete. Feladata az európai uniós forrásokból megvalósuló programok összehangolásának biztosítása és a Kormány fejlesztéspolitikai döntéseinek előkészítése. Feladatait a Kormányrendelet 7. §-a sorolja fel, amelyek az irányító hatóságoknak az uniós jogszabályokban meghatározott szakmai feladatellátását nem érintik, azok az operatív programok és a program koordinált végrehajtását és az irányító hatóságok egységes működését biztosítják.

## 2. A Vidékfejlesztési Program 2014-2020 végrehajtásához kapcsolódó intézményrendszer

**Irányító Hatóság:** Miniszterelnökség Agrár-vidékfejlesztési Programokért felelős Helyettes Államtitkársága

A Magyar Kormány a 1085/2014 (II.28.) Korm. határozatában döntött arról, hogy a 2014–2020 közötti programozási időszakban a pályázati úton felhasználásra kerülő vidékfejlesztési uniós források tekintetében az irányító hatósági feladatokat ellátó szervezeti egység a Miniszterelnökség szervezeti keretein belül kerül kialakításra. A Miniszterelnökség Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló utasítás szerint az agrár-vidékfejlesztési programokért felelős helyettes államtitkár az EMVA társfinanszírozásában támogatott intézkedések esetében a 2007-2013-as, valamint a 2014-2020-as programozási időszakra vonatkozóan a jogszabályban meghatározottak szerint irányító hatósági jogosítványokat gyakorol. Az Irányító Hatóság feladatait a Kormányrendelet 20-24. §-ai nevesítik.

Az Irányító Hatóság a 2016. évben elkészítette az éves fejlesztési keret tervezetét, melyet a *Vidékfejlesztési Program éves fejlesztési keretének megállapításáról* szóló 1012/2016. (I. 20.) Korm. határozat tartalmazott.

A tárgyév második negyedében az Irányító Hatóság a *Vidékfejlesztési Program éves fejlesztési keretének megállapításáról* szóló 1248/2016. (V. 18.) Korm. határozattal módosította az addig hatályban lévő éves fejlesztési keretét.

Az Irányító Hatóság 2016. harmadik negyedében az 1248/2016. (V. 18.) Korm. határozat módosításával újból módosította az éves fejlesztési keretet, mely 2016. szeptember 1. napjától hatályos.

A hatályos éves fejlesztési keret alapján a tárgyévben 31 felhívás került meghirdetésre.

A 2016. évben az alábbi felhívások felfüggesztése történt meg:

- VP5-4.1.1.6-15 Trágyatároló építése
- VP3-4.2.1-15 Mezőgazdasági termékek értéknövelése és erőforrás-hatékonyság elősegítése a feldolgozásban
- VP6-7.2.1-7.4.1.1-16 Településképet meghatározó épületek külső rekonstrukciója, többfunkciós közösségi tér létrehozása, fejlesztése, energetikai korszerűsítése
- VP2-4.1.1.2-16 Baromfitartó telepek korszerűsítése
- VP2-4.1.1.3-16 Szarvasmarhatartó telepek korszerűsítése
- VP2-4.1.1.5-16 Sertéstartó telepek korszerűsítése
- VP2-4.1.2-16 Kisméretű terménytároló, -szárító és tisztító építése, korszerűsítése
- VP6-6.2.1-16 Nem mezőgazdasági tevékenységek elindításának támogatása- mezőgazdasági tevékenységek diverzifikációjam mikroállalkozás indítása

**Kifizető Ügynökség:** 1306/2013/EU rendelet 7. cikk szerinti akkreditált kifizető ügynökség funkciót továbbra is a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal látja el, feladatait a Kormányrendelet 26. §-a sorolja fel.

**Illetékes hatóság és szakmai támogató:** Földművelésügyi Minisztérium (a 2007. évi XVII. törvény módosulását követően a 9.§ c.) pont alapján az Illetékes Hatósági feladatokat 2016.10.21. napjától a Miniszterelnökség látja el)

Az illetékes hatóság a Kormányrendelet 25. §-a szerint felelős a kifizető ügynökség akkreditációjáért, figyelemmel kíséri az akkreditációs feltételek teljesítését, jelentést tesz az Európai Bizottságnak az általa végzett felügyeleti és monitoring tevékenységekről és ellátja az uniós jogi aktusok szerinti feladatokat. Feladatai ellátása érdekében a kifizető ügynökség tevékenységének törvényességi, szakszerűségi és hatékonysági ellenőrzési, egyedi utasítási jogkört gyakorol.

A szakmai támogató a Kormányrendelet 25. § (2) bekezdése szerint szakmai javaslatot tesz a programok keretében megvalósuló fejlesztésekre, részt vesz a tervezés, projektfejlesztés során a szakmai szempontok érvényesítésében, együttműködik az irányító hatósággal a többéves nemzeti keret, az éves nemzeti keret és a forráselosztási elvek meghatározása során, részt vesz az intézkedések szakmai tartalmának meghatározásában, a programot érintő értékelési tevékenységben.

**Tanúsító Szervezet:** az egységes fejlesztéspolitikai koordinációhoz illeszkedve az Európai Unió Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság.

**Együttműködés operatív biztosítása az Irányító Hatóság, a Kifizető Ügynökség és a Földművelésügyi Minisztérium között:**

Az irányító hatóság, a kifizető ügynökség és az illetékes hatóság közötti, az EMVA-val kapcsolatos feladatok végrehajtását szolgáló koordinációs intézmény az EMVA Koordinációs Testület, amely hetente ülésezik.

3. Feladat-átruházással kapcsolatos szervezeti felépítés

Együttműködő szervezetek: A Kormányrendelet 28. §-a kimondja, hogy az EMVA keretében végrehajtott intézkedések esetében az MVH a hatáskörébe tartozó feladatokat – a kifizetés kivételével – a 907/2014/EU rendelet szerint delegálhatja, illetve a hatáskörébe tartozó feladatok ellátásába szakértőként

vagy egyes technikai jellegű feladatok ellátására más szervezetet is bevonhat.

„A VP tekintetében nem történik változás a 2007-2013 közötti időszakhoz képest (Partnerségi Megállapodás)”, így az MVH egyes végrehajtási és technikai feladatokat delegál a Nemzeti Élelmiszerlánc Biztonsági Hivatalra elsősorban az erdőgazdálkodással kapcsolatos intézkedések végrehajtása körében; a Földmérési és Távérzékelési Intézetre a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer adminisztrációja és az egyes intézkedésekhez kapcsolódó távérzékelési feladatok ellátása körében; és egyéb szervezetekre az egyes intézkedések szakszerű végrehajtása, speciális külső szakértelem biztosítása érdekében. Az átadott feladatok részletes, írásba foglalt együttműködési megállapodásban kerülnek szabályozásra.

**Közbenső szervezet:** A Kormányrendelet 27. §-a kimondja, hogy az irányító hatóság – összhangban az 1305/2013/EU rendelet 66. cikk (2) bekezdésével – a vidékfejlesztési műveletek irányítására és végrehajtására kijelölhet egy vagy több közbenső szervezetet. Az átruházott feladat ellátásáról írásbeli megállapodásban kell rendelkezni.

**Nemzeti Vidéki Hálózat:** A Kormányrendelet folyamatban lévő módosítása kiegészíti a nemzeti szabályozást az 1305/2013/EU rendelet 54. cikke szerinti nemzeti vidéki hálózat felállításával, irányításával és működtetésével kapcsolatos rendelkezésekkel.

A Nemzeti Vidéki Hálózat feladata, felépítése a 4. fejezetben kerül kifejtésre.

*A panaszok kivizsgálására szolgáló intézkedések*

A kifogáskezelésre vonatkozó szabályokat a Kormányrendelet 12. §-a, XX. fejezete, valamint 1. mellékletének VII. fejezete tartalmazza.

Kifogás nyújtható be a közreműködő szervezet, a kifizető ügynökség, és az irányító hatóság döntése – kivéve a szabálytalansági, jogorvoslati döntés, minőségellenőrzési jelentés, tanúsítvány, utóellenőrzési jelentés, konzultáció keretében adott észrevétel, javaslat – ellen. A kifogás benyújtására a támogatást igénylő, vagy a kedvezményezett jogosult.

Az európai uniós források felhasználásáért felelős miniszter által vezetett minisztérium jogorvoslati feladatai körében bírálja el a kifogásokat, e tevékenysége során biztosítja a fejlesztési források szabályszerű felhasználására kialakított szabálytalansági döntések elleni jogorvoslati kérelmek és kifogások elbírálása során hozott döntések egységességét.

Az európai uniós források felhasználásáért felelős miniszter a következő döntéseket hozhatja, amelyről értesíti a kifogás benyújtóját és azt a szervet, akinek döntése ellen a kifogást benyújtották:

- a kifogásban foglaltaknak helyt ad, egyúttal gondoskodik a jogszerű állapot helyreállításáról,
- a kifogást indokolt döntésével elutasítja.

### **III. Monitoring Bizottságok**

A 2014-2020-as programozási időszakban az ESB alapok programjai közti összhang minél teljesebb megteremtése és az egységes koordináció biztosítása érdekében az operatív programokat nyomon követő Monitoring Bizottságok mellett Partnerségi Megállapodás monitoring bizottság kerül felállításra, amely a végrehajtási intézményrendszer szereplői, egyéb kormányzati szereplők, valamint meghatározó

társadalmi, szakmai és civil partnerek részvételével átfogóan követi nyomon a programok megvalósulását. A Partnerségi Megállapodás monitoring bizottsága mellett horizontális munkacsoport fog működni, és egyes program-specifikus területeken albizottságok szolgálják majd az érintett vagy a területen meghatározó partnerek bevonását. A Vidékfejlesztési Program Monitoring Bizottságának feladatait az 1305/2013/EU Rendelet 74. cikke és a CPR 49. cikke alapján látja el.

A Monitoring Bizottságok összetételét és feladatait a CPR 47. és 48. cikkében foglaltakkal összhangban a Kormányrendelet 29. §-a tartalmazza. A Partnerségi Megállapodás monitoring bizottságának összetételét és feladatait a Kormányrendelet 30. §-a, az albizottságok létrehozásának szabályait a 31. §, a horizontális elvek és politikák érvényesítéséhez kapcsolódó feladatok ellátásának módját és a horizontális munkacsoport összetételét a 32. § (7) bekezdése nevesíti.

#### *A Vidékfejlesztési Program Monitoring Bizottsága*

1. Az Európai Parlament és a Tanács 1303/2013/EU rendeletének 47. cikkében foglaltakkal összhangban a tagállam számára a program elfogadásáról szóló határozatról megküldött értesítést követő három hónapon belül a tagállam az intézményi, jogi és pénzügyi keretének megfelelően az irányító hatósággal egyetértésben létrehozza a program végrehajtását monitoring alá vonó bizottságot.

Minden monitoring bizottság kidolgozza és elfogadja a saját eljárási szabályzatát az érintett tagállam intézményi, jogi és pénzügyi keretével összhangban.

2. A monitoring bizottság a program egyes kérdéseiben döntést hozó testület, amely a program eredményes, hatékony és minőségi végrehajtását felügyeli.

3. A Monitoring Bizottság működésének részletes szabályait az európai uniós források felhasználásáért felelős miniszter által az uniós és a hazai intézményi, jogi és pénzügyi keretekkel összhangban meghatározott elvek alapján megalkotott és saját maga által elfogadott ügyrendjében állapítja meg.

4. A Monitoring Bizottság titkársági feladatait az irányító hatóság látja el.

#### *A Vidékfejlesztési Program Monitoring Bizottság feladatai és hatásköre*

##### **A Monitoring Bizottság**

- a. Felülvizsgálja a program végrehajtását és a célkitűzései elérésének előrehaladását, melynek során figyelembe veszi a pénzügyi adatokat, a közös és a program specifikus mutatókat, beleértve az eredménymutatók értékének változásait, illetve a számszerűsített célértékek elérésének előrehaladását és a 21. cikk (1) bekezdésében említett eredményességmérési keretben meghatározott részcélokat, és adott esetben a minőségi elemzések eredményeit az 1303/2013/EU rendeletének 49. cikke alapján.
- b. Megvizsgálja a program teljesítését érintő valamennyi kérdést, beleértve az eredményességi felülvizsgálat következtetéseit is az 1303/2013/EU rendeletének 49. cikke alapján.
- c. Programmódosítással kapcsolatban konzultál az irányító hatósággal és – amennyiben azt helyénvalónak ítéli – véleményezi az irányító hatóság által esetlegesen javasolt programmódosításokat az 1303/2013/EU rendeletének 49. cikke alapján.
- d. Észrevételeket tehet az irányító hatóság számára a program végrehajtása és értékelése

tekintetében, a kedvezményezettekre háruló adminisztratív terhek csökkentéséhez fűződő intézkedéseket is ideértve. A Monitoring Bizottság az észrevételei eredményeképpen hozott intézkedéseket monitoring alá vonja az 1303/2013/EU rendeletének 49. cikke alapján.

- e. A programozási időszak során az irányító hatóság biztosítja, hogy az értékelési terv alapján valamennyi program értékelését, beleértve az eredményesség, a hatékonyság és a hatások értékelését, elvégzik, valamint, hogy azokat az alapspecifikus szabályokkal összhangban megfelelően nyomon követik. A programozási időszak során legalább egyszer értékelni kell, hogy az ESB-alapokból származó támogatás miként járult hozzá az egyes prioritások célkitűzéseéhez. A Monitoring Bizottság valamennyi értékelést megvizsgálja és megküldi a Bizottságnak az 1303/2013/EU rendeletének 56. cikk (3). cikke alapján.
- f. Meggyőződik a vidékfejlesztési program teljesítményéről és végrehajtásának eredményességéről, ennek okán az 1305/2013/EU rendeletének 74. cikke alapján
  - i. konzultációt folytat és véleményt alkot a finanszírozott műveletek kiválasztási szempontjairól a program jóváhagyására vonatkozó döntést követő négy hónapon belül, amely kiválasztási szempontok felülvizsgálatára a programozás igényeinek megfelelően kerül sor;
  - ii. megvizsgálja a program értékelési tervének végrehajtása terén elért előrehaladással kapcsolatos tevékenységeket és eredményeket;
  - iii. megvizsgálja mindenekelőtt az előfeltételek teljesítéséhez kapcsolódóan a program keretében végrehajtott azon intézkedéseket, amelyek az irányító hatóság felelősségi körébe tartoznak, valamint tájékoztatást kap az egyéb előfeltételek teljesítésével kapcsolatos intézkedésekről;
  - iv. részt vesz a nemzeti vidékfejlesztési hálózat munkájában azzal a céllal, hogy információcserét folytasson a program végrehajtásával kapcsolatban; és
  - v. a Bizottságnak történő megküldést megelőzően megvizsgálja és jóváhagyja az éves végrehajtási jelentéseket.
- g. Tájékozik a tájékoztatási és közzétételi stratégiáról, valamint a stratégia módosításairól, továbbá az irányító hatóság évente egyszer tájékoztatja a monitoring bizottságot a tájékoztatási és közzétételi stratégia végrehajtásának előrehaladásáról, az eredmények elemzéséről, valamint a következő évben végrehajtandó tervezett tájékoztatási és közzétételi tevékenységről a 808/2014/EU végrehajtási rendelet 13. cikke alapján.
- h. Az Irányító Hatóság a Monitoring Bizottság elé terjeszti az éves fejlesztési keret elfogadására irányuló javaslatot. A Monitoring Bizottság észrevétele alapján az Irányító Hatóság átdolgozhatja az éves fejlesztési keret elfogadására irányuló javaslatot, vagy ha a Monitoring Bizottság véleményével nem ért egyet, az attól való eltérést indokolja a 272/2014. (XI.5.) Korm. rendelet 42.§ 4. bekezdése alapján.
  - i. Tájékozik a pénzügyi eszközök előzetes értékeléséről a Vidékfejlesztési Programra vonatkozó szabályokkal összhangban az 1303/2013/EU rendelet 37. cikke alapján.
  - j. Megvizsgálja a pénzügyi eszközök esetében a stratégiai dokumentumban szereplő feltételeket a 1303/2013/EU rendelet 38. cikke alapján.

#### *A Vidékfejlesztési Program Monitoring Bizottság összetétele*

1. A Monitoring Bizottság tagjainak összetételéről, valamint a Monitoring Bizottság elnökének személyéről a 2014–2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI.5.) Korm. rendelet 29. §-a rendelkezik.

2. Összhangban az Európai Bizottság 240/2014/EU felhatalmazáson alapuló rendeletével a Monitoring Bizottság a partnerség jegyében kerül kialakításra. Működését a partnerség, és az esélyegyenlőség elvének tiszteletben tartásával és figyelembe vételével folytatja. Biztosítja, hogy a Monitoring Bizottság szavazati joggal bíró állandó tagjai között a nem kormányzati oldal által delegált tagok aránya legalább 40% legyen.

3. A Monitoring Bizottság munkájában tanácsadói minőségben résztvevő eseti jelleggel meghívott tagok:

(1) az elnök vagy a helyettesítő elnök meghívására illetve a tagok javaslatára az elnök jóváhagyásával a Monitoring Bizottság ülésein szakértői minőségben résztvevő, az adott témában érintett minisztériumok, kormányzati intézmények egyéb képviselői;

(2) az elnök vagy a helyettesítő elnök meghívására illetve a tagok javaslatára az elnök jóváhagyásával a Bizottság ülésein szakértői minőségben résztvevő, az adott témában érintett független szakértők.

4. Az monitoring bizottságba az irányító hatóság felkérésére egyenlő szavazati joggal rendelkező tagot delegál:

- az európai uniós források felhasználásáért felelős miniszter,
- az irányító hatóság,
- az államháztartásért felelős miniszter,
- a szakpolitikai felelős,
- a gazdasági és a releváns szakmai érdekképviselők,
- a szociális partnerek,
- a civil és nem-kormányzati szervezetek (különösen a környezetvédelem, a nemek közti egyenlőség, az esélyegyenlőség, az egyenlő bánásmód, valamint a diszkrimináció-mentesség területéről),
- az illetékes hatóság

5. A monitoring bizottságba tanácskozási joggal rendelkező tagot delegálhat:

- az Európai Bizottság, - ha az adott program finanszírozásához hozzájárul - az Európai Beruházási Bank, az Európa Tanács Fejlesztési Bank, továbbá a nemzetközi pénzügyi kapcsolatokért felelős miniszter,
- kifizető ügynökség
- a nem az európai uniós fejlesztési források felhasználásához kapcsolódó fejlesztéspolitikáért felelős miniszter
- a tanúsító szerv.

6. A Monitoring Bizottság tagjainak listája nyilvános és a Monitoring Bizottság működése során a bevont partnerek megismerik az adatvédelemmel, a bizalmas kezeléssel és az összeférhetetlenséggel kapcsolatos kötelezettségeiket.

### **A Vidékfejlesztési Program Monitoring Bizottság tevékenységei a 2016. évben:**

A monitoring bizottság a program egyes kérdéseiben döntést hozó testület, amely a program eredményes, hatékony és minőségi végrehajtását felügyeli. A VP MB írásbeli konzultáció során a Vidékfejlesztési Program szakmai és technikai módosításainak tervezetét, az éves fejlesztési keret sablon dokumentumait,



valamint a pályázati felhívások kiválasztási kritériumait – azok megjelenése előtt – számos alkalommal véleményezte. A Vidékfejlesztési Program Monitoring Bizottsága szükség szerint, de évente legalább két alkalommal ülésezik. A VP MB ülésekre, valamint írásbeli eljárásra 2016. évben az alábbi időpontokban, a következő témaköröket érintően került sor:

### **VP MB ülések, írásbeli eljárások:**

#### **2016. június 20. (VP MB írásbeli eljárás)**

- Írásbeli szavazás a Vidékfejlesztési Program 2014-2015. évi megvalósításáról szóló előrehaladási jelentés elfogadásáról

#### **2016. szeptember 27. VP MB ülés**

##### Érdemi napirendi pontok:

- A Monitoring Bizottság ügyrendjét érintő módosítások ismertetése, jóváhagyása
- A Vidékfejlesztési Program előrehaladása
- A Vidékfejlesztési Program 2016. évi programmódosításához kapcsolódó javaslatok megtárgyalása

#### **2016. december 13. VP MB ülés**

##### Érdemi napirendi pontok:

- A Vidékfejlesztési Program előrehaladása
- A Vidékfejlesztési Programhoz kapcsolódó Kommunikációs Stratégia bemutatása
- A Vidékfejlesztési Program ex-ante feltételeinek teljesítésére vonatkozó tevékenységek ismertetése
- Tájékoztató a Vidékfejlesztési Program pályázati felhívásaival kapcsolatosan
- Tájékoztató a Vidékfejlesztési Programhoz benyújtott 2016. évi programmódosítási javaslatokról

### **IV. Pályázat Előkészítő Munkacsoport (PEMCS)**

A Vidékfejlesztési Program minőségének, eredményes és hatékony végrehajtásának érdekében a Miniszterelnökség agrár-vidékfejlesztésért felelős államtitkára az egységes működési kézikönyvről 547/2013. (XII. 30.) Korm. rendelet felhatalmazása alapján a 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó Vidékfejlesztési Program (a továbbiakban: VP) egyes intézkedéseinek, azok alintézkedéseinek, műveleteinek (a továbbiakban: támogatási konstrukciók) pályázatos úton történő megvalósítása érdekében, a kapcsolódó felhívások előkészítésére Pályázat Előkészítő hozott létre. A PEMCS a VP alapján az egyes konstrukciók pályázati felhívásainak kidolgozásában részt vevő konzultatív, javaslattevő munkacsoport.

A PEMCS célja a pályázati felhívás, a költségspecifikáció, értékelési szempontrendszer, valamint egyéb, az adott konstrukcióra vonatkozó, a döntéshozatalhoz és a megvalósulás méréséhez, ellenőrizhetőségéhez és értékelhetőségéhez szükséges elvárásokat tartalmazó dokumentumok előkészítése.

A PEMCS elnöke a Miniszterelnökség agrár-vidékfejlesztési programokért felelős helyettes államtitkára, vagy az általa kijelölt személy. Állandó tagjai a Miniszterelnökség, a Földművelésügyi Minisztérium, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara illetve a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal által kijelölt 1-1 fő, illetve eseti jelleggel meghívásra kerülnek minisztérium vagy országos hatáskörű szerv, és szakmai-

érdekképviselői szervezetek képviselői is.

A PEMCS feladatai közé tartozik a szakmai feladatok elvégzésének proaktív támogatása, a pályázati felhívás szakmai tartalmához szükséges információ, szakmai háttéranyag (pl. jogszabályi előírások, kutatások, tanulmányok) rendelkezésre bocsátása, biztosítása. Az adott tag teljes körűen képviseli az őt delegáló szerv szakmai álláspontját, felel annak szakmai megalapozottságáért, továbbá a tagok kötelesek aktívan közreműködni a PEMCS ülésen, és felelősek a szakmai területen felmerülő kérdések határidőben történő kidolgozásáért és annak a PEMCS tagok részére határidőben történő megküldésért.

A PEMCS feladata a pályázati felhívás, a költségspecifikáció, a projekt-adatlap, valamint egyéb, az adott támogatási konstrukcióra vonatkozó, a részletes projektjavaslat elkészítését elősegítő, elvárásokat tartalmazó dokumentumok elkészítésében való közreműködés.

A PEMCS ülések hozzájárulva a felhívások szakmai megalapozottságához 2016. évben januártól – szeptember hónapig kerültek megrendezésre.

## **V. Pályázati felhívások társadalmi egyeztetése 2014-2020**

A Miniszterelnökség számára fontos prioritás, hogy a fejlesztési forrásokról rendszeresen zajló társadalmi egyeztetések mindenki számára követhetők és minél hatékonyabbak legyenek. Ennek érdekében a [www.palyazat.gov.hu](http://www.palyazat.gov.hu) honlapon internetes formában kerülnek összegyűjtésre és közzétételre a partnerek által a pályázati felhívásokra tett észrevételek. A Partnerség Fórum menüpont használatával a pályázatokra beérkezett vélemények azonnal elérhetővé válnak a felületen keresztül, valamint lehetőség nyílik arra is, hogy a partner szervezetek megismerjék egymás véleményét.

A 2016. évben az alábbi felhívások társadalmi egyeztetése történt meg:

- VP3-9.1.1-17 Termelői csoportok és szervezetek létrehozása
- VP1-1.1.1-17 Agrárgazdasági képzések és felkészítő tréningek
- VP6-6.4.1-16 Nem mezőgazdasági tevékenységek beindítására és fejlesztésére irányuló beruházások támogatása
- VP5-8.3.1-17 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok megelőzése
- VP2-6.1.1-16 A fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott induló támogatás
- VP5-8.5.1-17 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások
- VP3-5.1.1.2-17 Jégesőkáros megelőzésére szolgáló beruházás
- VP5-8.2.1-16 Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása
- VP4-4.4.2.1-16 Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: létesítmények kialakítása, fejlesztése
- VP4-15.1.1-17 Erdő-környezetvédelmi kifizetések
- VP6-7.2.1-7.4.1.3-17 Helyi termékértékesítést szolgáló piacok infrastrukturális fejlesztése, közétkeztetés fejlesztése
- VP6-7.2.1.4-17 Tanyák háztartási léptékű villamos energia és vízellátás, valamint szennyvízkezelési fejlesztései
- VP3-5.1.1.1-16 Éghajlatváltozáshoz kapcsolódó és időjárási kockázatok megelőzését szolgáló beruházások támogatása
- VP4-10.1.1-16 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés
- VP2-4.1.3.5-16 Kertészet korszerűsítése – kertészeti gépbeszerzés támogatása
- VP6-7.2.1-7.4.1.2-16 Külterületi helyi közutak fejlesztése, önkormányzati utak kezeléséhez, állapotjavításához, karbantartásához szükséges erő- és munkagépek beszerzése

- VP4-15.2.1.1-16 Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése

## **VI. A felhívások minőségbiztosítása**

A támogatásból megvalósuló fejlesztések központi monitoringjáról és nyilvántartásáról szóló 60/2014. (III. 6.) Korm. rendelet előírja, hogy a költségvetési támogatások adatainak kezelése a Fejlesztéspolitikai Adatbázis és Informatikai Rendszerben (a továbbiakban FAIR) történjen.

Az európai uniós források felhasználásáért felelős miniszter az egységes formai és tartalmi követelmények, a felhívások közötti összhang biztosítása, valamint az állami támogatási szabályoknak való megfelelés céljából minőségbiztosítás keretében megvizsgálja a felhívást.

A minőségbiztosítás célja, hogy a megjelenő felhívás összhangban legyen mind a hazai, mind az Európai Unió jogszabályokkal, különösen:

- a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet kormányrendelettel,
- az európai uniós források felhasználásáért felelős miniszter által kiadott és a [www.szechenyi2020.hu](http://www.szechenyi2020.hu) oldalon közzétett arculati kézikönyvvel,
- az állami támogatási szabályokkal,
- az európai uniós források felhasználásáért felelős miniszter által kiadott és jóváhagyott egységes dokumentum-sablonokkal, vagy
- az adott program, illetve más program valamely felhívásával,
- vonatkozó egyéb jogszabályokkal, valamint kötelezően alkalmazandó európai uniós jogi aktussal.

Az Irányító Hatóság a 2016. évben 38 felhívást töltött fel minőségbiztosítás céljából a Fair Helpdesk (FHD) rendszerbe, amelyből 31 felhívás a 2016. évben meghirdetésre került.

## **VII. Partnerség**

A 2014–2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet alapján létrejött a Partnerségi Megállapodás Monitoring Bizottsága (a továbbiakban: PM MB).

A PM MB az ESB-alapokból finanszírozott operatív programok közötti összhangot és koordinációt biztosítja, és nyomon követi 1303/2013/EK rendelet 9. cikkel összhangban a Partnerségi Megállapodásban meghatározott célkitűzések, valamint a horizontális elvek és politikák teljesülését, a tapasztalatcserét a végrehajtás során.

A koordináció megvalósítása elsősorban az Miniszterelnökség ESB szintű koordinatív funkciójából fakadóan, az irányító hatóságok operatív együttműködésében nyilvánul meg az egyes kapcsolódó vagy szinergikus lehetőségeket hordozó konstrukciók kidolgozása során. A koordináció sikerességének visszacsatolása pedig a PM MB-ben valósul meg. A végrehajtási intézményrendszer szereplői, egyéb érintett kormányzati szereplők, valamint a meghatározó társadalmi, szakmai és civil partnerek részvételével átfogóan követi nyomon a programok megvalósulását, és tölti be a jogszabály által meghatározott monitoring bizottsági feladatokat.

A 2014-2020 programozási időszak egyes operatív programjai monitoring bizottsági elnökeinek kinevezéséről szóló 21/2015. (III. 12.) ME határozat alapján a VP MB, a valamint a PM MB elnökeként egyaránt a Miniszterelnökség agrár-vidékfejlesztésért felelős államtitkára került kinevezésre. Az átfedés által lehetőség nyílik a vidékfejlesztési témák PM MB ülésein történő prezentálására, így széleskörű

szakmai egyeztetések, és átfogó partnerség keretében történik a végrehajtás.

A PM MB szükség szerint, de évente legalább két alkalommal ülésezik. A PM MB alakuló ülésére 2015. október 7-én, majd a következő ülésekre 2016. június 10-én, illetve 2016. november 17-én került sor.

### 3.b) A minőséget és a hatékony teljesítést biztosító mechanizmusok

Egyszerűsített költségelszámolási lehetőségek <sup>1</sup>, a közvetett mutató automatikusan számítva

	A vidékfejlesztési program teljes pénzügyi juttatása [EMVA]	[%] A vidékfejlesztési program összes juttatásának azon része, amelyre a tervek szerint egyszerűsített költségelszámolás fog vonatkozni <sup>2</sup>	[%] A vidékfejlesztési program összes juttatásának azon része, ahol a kiadások egyszerűsített költségelszámolás keretében valósultak meg (összesítve) <sup>3</sup>
Alapspecifikus módszerek (a közös rendelkezésekről szóló rendelet 67. cikke (5) bekezdésének e) pontja)	3 430 664 493,00	39,85	4,03

<sup>1</sup> Az egyszerűsített költségelszámolási lehetőségek alkalmazása a következőkre szolgál: a közös rendelkezésekről szóló rendelet 67. cikkének (5) bekezdése szerinti egységköltségek, százalékban meghatározott átalányok és egyösszegű átalányok, beleértve az említett bekezdés e) pontja szerinti, EMVA-specifikus módszereket is, például az induló vállalkozásokra vonatkozó egyösszegű átalányokat, a termelői szervezetekre vonatkozó, százalékban meghatározott átalányokat és az állattartásra vonatkozó egységköltségeket.

<sup>2</sup> A programverzió 06, 09, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 18 számú intézkedéséből automatikusan számítva

<sup>3</sup> A 06, 09, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 18 számú intézkedések kiadásigazoló nyilatkozataiból automatikusan számítva

Egyszerűsített költségelszámolási lehetőségek, specifikus, részletes tagállami adatok alapján [opcionális]

	A vidékfejlesztési program teljes pénzügyi juttatása [EMVA]	[%] A vidékfejlesztési program összes juttatásának azon része, amelyre a tervek szerint egyszerűsített költségelszámolás fog vonatkozni	[%] A vidékfejlesztési program összes juttatásának azon része, ahol a kiadások egyszerűsített költségelszámolás keretében valósultak meg (összesítve)
A közös rendelkezésekről szóló rendelet 67. cikke (1) bekezdésének b), c) és d) pontja és (5) bekezdésének e) pontja szerinti összegek összesen	3 430 664 493,00	43,51	4,74
Alapspecifikus módszerek (a közös rendelkezésekről szóló rendelet 67. cikke (5) bekezdésének e) pontja)	3 430 664 493,00	43,51	4,74

A kedvezményezettek által igénybe vehető e-menedzsment [opcionális]

	[%] EMVA-finanszírozás	[%] Érintett műveletek
Támogatási kérelem		
Kifizetési kérelmek		
Ellenőrzés és megfelelés		
Monitoring és jelentéstétel az irányító hatóságnak/kifizető ügynökségnek		

A kedvezményezettek részére történő kifizetések teljesítésének átlagos ideje [opcionális]

[Nap] Adott esetben a kedvezményezettek részére történő kifizetésekre vonatkózó tagállami határidő	[Nap] A kedvezményezettek részére történő kifizetések teljesítésének átlagos ideje	Megjegyzések

## 4. A TECHNIKAI SEGÍTSÉGNYÚJTÁSRA ÉS A NYILVÁNOSSÁG PROGRAMMAL KAPCSOLATOS TÁJÉKOZTATÁSÁRA VONATKOZÓ KÖTELEZETTSÉGEK TELJESÍTÉSÉT CÉLZÓ LÉPÉSEK

### 4.a) Meghozott intézkedések és a cselekvési terv végrehajtásának állása

4.a1) A vidékfejlesztési hálózat létrehozásával kapcsolatban végrehajtott intézkedések és a létrehozás végrehajtásának állása (irányítási struktúra és hálózati támogatási egység)

#### Az MNVH küldetése

Az MNVH alapvető feladata a vidékfejlesztés területén működő, ill. a vidékfejlesztés iránt elkötelezett szakmai és civil szervezetek, történelmi egyházak, állami és önkormányzati intézmények hálózatának létrehozása, valamint a vidékfejlesztési politika céljai érdekében történő együttműködésének elősegítése.

#### Az MNVH szervezeti felépítése

Az MNVH a nyitott tagság elvén működik. Regisztrációt követően tagja lehet az MNVH küldetését elfogadó, az MNVH céljainak megvalósítása érdekében aktívan közreműködni kívánó magánszemély, vállalkozás, önkormányzat, történelmi egyház, ill. szakmai és civil szervezet.

A **Tanács** az MNVH javaslattevő, programjait véleményező, szakmai támogató szerve.

A Tanács

- szóban, vagy írásban véleményezi a CST-t, az annak végrehajtásáról szóló éves beszámolót, valamint az MNVH ügyrendjét;
- kiegészítő javaslatokat tehet az Elnökségnek az MNVH által, vagy annak támogatásával végrehajtandó projektekre, programokra;
- az MNVH tagjaitól összegyűjtött vélemények, tapasztalatok alapján szakmai állásfoglalásokat, ajánlásokat tehet az Elnökségnek a VP végrehajtásával, értékelésével, monitoringjával kapcsolatban.

Az **Elnökség** az MNVH céljainak megvalósításáért felelős testület. Döntéseit – az ügyrend eltérő rendelkezésének hiányában – a jelen lévő tagok egyszerű többségének szavazatával hozza meg. Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.

Az Elnökség

- az IH javaslata alapján, a Tanács írásbeli véleményezését követően, elfogadja a CST-t, ill. annak esetleges módosításait;
- a Tanáccsal való konzultációt követően elfogadja az MNVH-nak az Állandó Titkárság által kidolgozott ügyrendjét;
- a Tanács által megfogalmazott szakmai állásfoglalásokat, ajánlásokat – egyetértése esetén – továbbítja az IH felé;
- a CST végrehajtása során benyújtott projekt-, ill. programjavaslatok közül kiválasztja azokat, amelyeket támogatásra javasol az Irányító Hatóság (a továbbiakban: IH) vezetőjének;
- az Európai Vidékfejlesztési Hálózatok (a továbbiakban: EVH) Közgyűlésébe, valamint az EVH Irányító csoportjába tagot delegál;

- meghozza az MNVH jogszabályban foglalt feladataihoz és a CST végrehajtásához szükséges egyéb döntéseket és figyelemmel kíséri a döntések végrehajtását.

Az **Elnök** személye jeleníti meg az MNVH szakmai és társadalmi szervezeteinek egységét. Feladatkörében ellátja az MNVH hazai képviseletét, vezeti az Elnökség, illetve a Tanács üléseit. Az Elnök ellenjegyzí és elfogadásra előterjeszti az IH vezetőjének az Elnökség által elfogadott, a CST megvalósítását szolgáló egyes programok és projektek támogatására vonatkozó javaslatokat.

Az **Állandó Titkárság** az MNVH operatív szerve, feladatait 2017. január 1. napjától kezdődően a Széchenyi Programiroda Nonprofit Kft.-n keresztül látja el. Ennek során ellátja az MNVH-ba történő regisztrációval kapcsolatos feladatokat. A Tanács és az Elnökség titkársági feladatait és az ehhez kötődő adminisztrációt végzi el, ennek keretében különösen elkészíti az MNVH ügyrendjét. Információt közvetít a Tanács, az Elnökség és az MNVH regisztráltjai között, továbbítja a hozzá beérkező, az MNVH feladataihoz kapcsolódó javaslatokat az Elnökség részére.

Ellátja a CST végrehajtása során benyújtott program- és projektjavaslatokkal kapcsolatos adminisztrációs feladatokat. Évente egyszer beszámolót készít az Elnökségnek a CST végrehajtásáról.

Munkája során ellátja az MNVH napi működésével, valamint a vidékfejlesztési szereplők együttműködésével kapcsolatos szakmai feladatokat, részt vesz a LEADER program végrehajtását támogató feladatellátásban, valamint gondoskodik az EVH és az EIP-hálózat keretében folyó szakértői munka és szakmai eseményeken elérhető, a regisztráltak számára hasznosítható információk terjesztéséről.

Az Állandó Titkárság a feladatait Széchenyi Programiroda Nonprofit Kft.-n keresztül, az IH szakmai támogatása mellett, a Miniszterelnökséggel 2017. január 1. napjával megbízási szerződés alapján látja el. 2016. évben az MNVH létrehozása, valamint a Cselekvési Terv végrehajtására vonatkozóan az alábbi lépéseket tettük:

2016. április 21-én kihirdetésre került a Miniszterelnökséget vezető miniszter 11/2016. (IV. 21.) MvM rendelete az MNVH-ról (a továbbiakban: Rendelet). Ennek értelmében, céljainak megvalósításáért 9 tagú Elnökség felelős, tagjait az agrár-vidékfejlesztésért felelős miniszter nevezi ki.

2016. szeptember 1-én megalakult az új Elnökség 6 fővel, az Elnök személye változatlan maradt, a pozíciót a továbbiakban is Sáringer - Kenyeres Tamás tölti be.

2016. szeptember 1-én megalakult az MNVH javaslattevő, támogató szerve, a Tanács. A Rendelet értelmében a Tanács létszáma 20 főre változott.

2016. November hónapban az MNVH területi felelősei, a Tanács, valamint az Elnökség tagjai részére az Állandó Titkárság által előkészített Cselekvési Terv véleményezés, javaslatétel céljából megküldésre került. A javaslatok feldolgozását követően egy kibővített Elnökségi ülésre került sor 2016. december 12-én, amely alkalmon a módosítási javaslatokkal átdolgozva, az MNVH új fejlesztési ciklusra szóló Cselekvési Tervét az Elnökség elfogadta, valamint jóváhagyás céljából az IH vezető részére megküldte. A Cselekvési Terv IH vezető általi jóváhagyására 2016. év végéig nem került sor.

### **Az MNVH tevékenységének céljai**

Az MNVH tevékenysége az alábbi **célokat** szolgálja:

- a mezőgazdasági termelők, erdőgazdálkodók, valamint a vidéki térségekben működő mikro-, kis-

és közép vállalatok, önkormányzatok, történelmi egyházak, szakmai és civil szervezetek, elkötelezett magánszemélyek minél nagyobb arányú részvétele a VP végrehajtásában;

- a VP minél hatékonyabb és jobb minőségű végrehajtása;
- a szélesebb közvélemény és a potenciális kedvezményezettek tájékoztatása a VP pályázati felhívásairól;
- a mezőgazdaságban, élelmiszeriparban és erdészetben az innováció elősegítése.

#### **Az MNVH végrehajtásához kapcsolódó információk**

A Miniszterelnökség Agrár-vidékfejlesztésért Felelős Államtitkársága működteti a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózatot 2015. január 1. óta a 12/2014. (XII. 30) MvM rendelet értelmében. A Hálózat korábban a Nemzeti Agrár-Szaktanácsadási Képzési és Vidékfejlesztési Intézet (NAKVI) keretein belül működött. A 2007-2013 közötti programozási időszak tevékenységeinek és projektjeinek túlnyomó részét 2014-2015-ben végezte el. Azonban a 2014-2020-as periódus előkészítése már 2015-ben megkezdődött. Számos ülés került megszervezésre az év folyamán a Hálózat jelenlegi szerkezetének megvizsgálása és fejlesztése érdekében, a következő időszakra vonatkozóan. Az Állandó Titkárság (MNVH) és az Irányító Hatóság döntése alapján csökkentésre került az MNVH főbb szervezeteinek tagi létszáma, úgymint az Elnökségé és a Tanácsé a hatékonyabb működés érdekében. A Területi Felelősök rendszeresen képzéseken vettek részt 2015-ben annak érdekében, hogy felkészítsük őket a 2014-2020 közötti programozási időszakra. Az Állandó Titkárság 3 teljes munkaidős alkalmazottat foglalkoztat az Agrár-vidékfejlesztésért Felelős Államtitkárságon belül, majd a 2017. januári Széchenyi Programirodához történő beolvadás során ez a létszám 6 főre változott.

A 2016. március 4-én megrendezésre került Elnökségi ülés alkalmával a tagok tájékoztatást kaptak az Elnökség szervezeti átalakulásával kapcsolatban. A testület létszáma a korábbi 13 főről összesen 8 főre csökkent. Ezt követően 2016. szeptember 8-án megalakult az MNVH új Elnöksége 8 taggal.

A Tanács átalakulása következtében a korábbi több, mint 100 fős testületi létszám 20 főre csökkent. A tagok a vidékfejlesztésben érintett szakmai szervezetek, érdekképviseleti szervezetek, a vidékfejlesztéssel foglalkozó tudományos kutatók és szakértők közül kerültek felkérésre 2016. szeptemberében.

#### **4.a2) Végrehajtott intézkedések és a cselekvési terv végrehajtásának állása**

##### **Az MNVH tevékenysége**

Az MNVH a fenti céljait részben saját szervezetének, az Állandó Titkárságnak a tevékenységével, részben az általa meghirdetett projektek, ill. programok támogatásával valósítja meg.

Az Állandó Titkárság az MNVH-nak nyújtott titkársági feladatok mellett az alábbi tevékenységeket végzi:

- működteti a megyei területi felelős hálózatot (1305/2013. 54. cikk 2 c) és 3 b) (ii) pontja szerint),
- rendszeres kapcsolatot tart a sajtóval, valamint szóban és írásban tájékoztatja a VP végrehajtásáról (1305/2013. 54. cikk 2 c) és 3 b) (ii) és (vi) pontja szerint),
- rendszeres kapcsolatot tart az EVH-val, és biztosítja az EVH által szervezett eseményeken, rendezvényeken való részvételt (1305/2013. 54. cikk 2 b) és 3 b) (vii) pontja szerint),
- rendszeres tapasztalatcserére és konzultációra biztosít lehetőséget a vidékfejlesztés szereplői között az alábbi eszközökön keresztül (1305/2013. 54. cikk 2 a), b), c), illetve 3 a) és b) (i), (ii), (iv), (v) pontja szerint):



- regionális, tagállami, ill. nemzetközi szintű szakmai rendezvények, workshopok, konferenciák szervezése,
- honlap működtetése,
- rendszeres képzéseket tart és tanácsokat nyújt a LEADER helyi akciócsoporthoz (1305/2013. 54. cikk 2 c) és 3 b) (iii) pontja szerint),
- technikai segítséget nyújt a LEADER helyi akciócsoporthoz más tagállamban működő helyi akciócsoporthoz való együttműködések kialakításához, különös tekintettel a potenciális partnerek felkutatására (1305/2013. 54. cikk 2 c) és 3 b) (iii) pontja szerint),
- PR tevékenység, média kampányok, közvélemény kutatások végzése, koordinálása (1305/2013. 54. cikk 2 c) és 3 b) (vi) pontja szerint),
- segíti a Kormány által támogatott projektek előkészítési munkálatait (1305/2013. 54. cikk 2 b) és 3 b) (iv) pontja szerint),
- összegyűjti és az IH vezető részére finanszírozásra tesz javaslatot a regionális, országos, a vidék támogatásának szempontjából fontos keretprogramok megvalósítását szolgáló projektek, ill. programok tekintetében (1305/2013. 54. cikk 2 b) és 3 b) (vi) pontja szerint).

A fent felsorolt tevékenységek megvalósítása az éves munkaterv alapján kerül megvalósításra.

Az MNVH 2016-2020. évi költségkerete 18.770.000.000.- forint.

## **KOMMUNIKÁCIÓS TERV**

A Cselekvési Terv mellékletét képező Kommunikációs Terv a Vidékfejlesztési Programra vonatkozó, a nyilvánossággal való megismertetésre és a tájékoztatásra irányuló, az Irányító Hatósággal egyetértésben végrehajtott intézkedéseket, valamint a szélesebb közönséget megcélzó tájékoztatást és kommunikációs tevékenységeket is magában foglalja.

### **A program bemutatása**

Az MNVH Elnöksége kiemelten fontos feladatának tekinti az agrár- és vidékfejlesztési támogatásokról, konkrét pályázati felhívásokról, fejlesztési programokról szóló elvi útmutatások és gyakorlati példák alapján, más tagországokban is funkcionáló hasonló szervezetekkel együttműködve a vidéki tájat felelősen használók, gazdálkodók, települési és más helyi társadalmi csoportok, egyházi és karitatív-, továbbá szakmai és civil szervezetek közötti érdemi párbeszéd, illetve a vidékeink megújításáért való közös cselekvés legkülönbözőbb formáinak a kialakítását.

Ezekhez a fő célokhoz rendelt – a kormányzat által működtetett vidékfejlesztési intézményrendszerrel érdemi együttműködésben – az MNVH és annak Elnöksége folyamatos információáramlást biztosít a magyar vidék helyzetéről, változásairól, problémáiról, illetve a saját tevékenységéről a döntéshozók, a hálózatban aktívan résztvevő szakemberek és a média számára.

Az MNVH célja a vidékfejlesztési szereplők információs hálózatba szervezése, az önkormányzatok, társadalmi és vállalkozói szervezetek közötti együttműködés elősegítése.

Az MNVH kommunikációs feladatai keretében kapcsolatot tart a Vidékfejlesztési Program végrehajtásához kötődő szervezetekkel és elősegíti a közöttük lévő kapcsolattartást, kiépíti és kezeli a legjobb gyakorlatok felsorolását tartalmazó projektadatbázist, kiépíti és kezeli a nemzetközi joggyakorlatot tartalmazó információs bázist.

## **Kommunikációs célok bemutatása**

A Kommunikációs Terv elsődleges célja, hogy segítse a célcsoportoknak a Vidékfejlesztési Program megértését, bátorítsa az érintetteket a jó minőségű, szakmailag jól átgondolt, jól kidolgozott, a magyar vidék számára hasznos és példaértékű projektek benyújtására.

A Vidékfejlesztési Program kapcsán elkészített Kommunikációs Stratégia – amely stratégia céljainak megvalósulásához az MNVH is nagymértékben hozzájárul – célja, hogy hozzájáruljon a Közös Agrárpolitika kommunikációs céljához és koherens, tárgyilagos, valamint átfogó információt nyújtson a tagállamban annak érdekében, hogy egyértelmű kép alakuljon ki a KAP-ról. A Stratégia célja továbbá, hogy megismertesse a vidékfejlesztés célkitűzéseit a magyar lakossággal és minden magyar állampolgárt tájékoztasson arról, hogy Magyarország fejlődéséhez és az életminőség javításához milyen források és mely programokon keresztül járul hozzá az Európai Unió. Cél továbbá, hogy a Stratégia teljes körű tájékoztatást nyújtson az Európai Unió források elérését és felhasználását lehetővé tevő programokról, illetve a konkrét pályázati kiírásokról, valamint a program megvalósítása során beszámoljon az elért eredményekről.

A kommunikációs terv célcsoportjai a Vidékfejlesztési Programban nevesített potenciális kedvezményezettek.

Az MNVH-n keresztül megvalósuló hálózatépítés céljainak megismertetését – a szélesebb közvéleménynek és a potenciális kedvezményezetteknek a vidékfejlesztési politikáról és a finanszírozási lehetőségekről való tájékoztatása; az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az élelmiszer-termelésben, az erdőgazdálkodásban és a vidéki térségekben – a Kommunikációs Terv révén kívánjuk elérni.

Célunk, hogy a Vidékfejlesztési Program pályázataival kapcsolatosan megfogalmazott üzenetek közérthetőek, valamint mindenki számára elérhetőek legyenek. Fontos, hogy az Uniós támogatásokból megvalósuló fejlesztések a lakosság irányából is támogatottságot élvezzenek. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a Hálózatban résztvevők megismerjék egymás jó gyakorlatait, tapasztalatokkal és gyakorlatba is beépíthető, hasznosítható tudással gyarapodjanak.

A kedvezményezettnek valamennyi tájékoztatási és közzétételi tevékenység során fel kell tüntetni a következő elemeket:

- az MNVH logóját a <http://www.mnvh.eu/> címen meghatározott grafikus szabványoknak megfelelően
- az MNVH szerepére utaló alábbi jelmondatot:

„A projekt a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat Elnökségének javaslata alapján, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap társfinanszírozásában megvalósuló intézkedések Irányító Hatóságának jóváhagyásával készült.”

A kommunikáció kapcsán fontos megjegyezni az MNVH területi felelős hálózatát, amely a 19 megyei területi felelős révén az ország egészét lefedi. A területi felelősök által folyamatosan megvalósul a személyes kapcsolattartás a már meglévő és a leendő partnerekkel is. A területi felelősök folyamatosan segítik és összefogják a megyékben működő települési és térségi vidékfejlesztési csoportok tevékenységét. Elősegítik rendezvények, képzések megszervezését, folyamatosan biztosítják a szükséges új ismeretek, vidékfejlesztési tudásalapok és információk áramlását. Adatokat, információkat gyűjtenek, valamint továbbítanak az Állandó Titkárság részére, hogy ezzel is segítsék a kétirányú kommunikációt, valamint az

MNVH fontos alapfeladataként meghatározott legjobb gyakorlatok terjesztését.

### **Kommunikációs eszközök bemutatása**

1. rendezvények, események szervezése, finanszírozása,
2. információs napok, szemináriumok szervezése,
3. információs napokon, hazai és nemzetközi konferenciákon történő részvétel,
4. projektlátogatás, tanulmányutak szervezése,
5. személyes kapcsolattartás, illetve ügyfélszolgálaton keresztül (telefonon, illetve a központi e-mail címen keresztül),
6. a [www.mnvh.eu](http://www.mnvh.eu) akadálymentes honlap működtetése, folyamatos frissítése, információkkal való feltöltése,
7. az MNVH Facebook oldalának fenntartása, frissítése,
8. a regisztrált partnerek részére hírlevél kiküldése tervezetten legalább havi egy alkalommal,
9. folyamatos kapcsolatépítés a vidékfejlesztésben érintett személyekkel, intézményekkel, szervezetekkel, együttműködések kialakítása – a regisztrált tagság folyamatos bővítése,
10. kiadványok, információs füzetek készítése.

### **Kommunikációs akciók bemutatása**

#### I. rendezvények, események lebonyolítása

- a. projektötleti felhívások meghirdetése a sokoldalú és fenntartható, vidékfejlesztéssel kapcsolatos országos, térségi és helyi fórumok, események szervezésére vonatkozóan,
- b. egyedi projektek révén további események lebonyolítása,
- c. saját, az MNVH szervezésében megvalósuló rendezvények (területi felelős képzés/továbbképzés, MNVH Elnökségi ülés, információs nap, LEADER HACCS-ok számára képzés/továbbképzés, roadshow – VP/MNVH előnyeiről, lehetőségeiről),
- d. sajtótájékoztatók, sajtóközlemények,

#### II. sajtótúra, tanulmányút:

az akció részeként jó gyakorlatok bemutatására, megismertetésére, gyűjtésére nyílik lehetőség célzottan a sajtó képviselői, valamint egyéb érdekelt célcsoportok körében,

#### III. logózott kommunikációs és ajándéktárgyak:

az MNVH rendezvényeihez kapcsolódóan az érintettek számára kiosztandó kis értékű reklámtárgyak, szóró ajándékok, mint például: toll, mappa, jegyzetfüzet, reklámtáska, határidőnapló. Amennyiben indokolt, úgy nagy értékű reklámtárgyak, szóró ajándékok, hazai termékek beszerzésére is sor kerülhet.

Az MNVH szervezetét, működését, elérhetőségét bemutató rövid, egy oldalas tájékoztató kiadvány elkészítése. Lehetőség van továbbá az MNVH finanszírozásában megvalósuló projektek jó gyakorlatait tömörítő kiadvány elkészítésére, valamint esetlegesen eseménynaptár elkészítésére is,

#### IV. média:

a VP és az MNVH finanszírozásában megvalósuló projekteket bemutató újságcikkek, rölapok,

információs füzetek, tv műsorok, tv-s és rádiós szereplések, hirdetőtáblák,

V. installáció:

többek között az MNVH arculattal ellátott roll-up-ok, asztali zászlók, valamint molinó.

#### **4.b) A nyilvánosság programmal kapcsolatos tájékoztatására irányuló lépések (a 808/2014/EU bizottsági végrehajtási rendelet 13. cikke).**

A Bizottság kezdeményezésére az ESB-alapok támogathatják a 1303/2013/EU rendelet 58. cikk (1) bekezdés f) pont végrehajtáshoz szükséges előkészítő, monitoring, adminisztratív és technikai segítségnyújtási, értékelési, audit- és kontrollintézkedéseket, amely magába foglalja különösen a következőket:

- az információk terjesztésére
- a hálózatépítés támogatására
- a kommunikációs tevékenységek elvégzésére
- a tudatosság növelésére és az együttműködés és tapasztalatcsere előmozdítására irányuló intézkedések.

A VP esetében a Kommunikációs Stratégia finanszírozása az 1303/2013/EU rendelet alapján Technikai Segítségnyújtás keretből történik hozzávetőlegesen 3,67 milliárd forint + ÁFA ráfordítással.

A Stratégia célja, hogy megismertesse a vidékfejlesztés célkitűzéseit és minden magyar állampolgárt tájékoztasson arról, hogy Magyarország fejlődéséhez, az életminőség javításához milyen forrásokkal és mely programokon keresztül járul hozzá az Európai Unió. Cél továbbá, hogy a Stratégia teljes körű tájékoztatást nyújtson az európai uniós források elérését és felhasználását lehetővé tevő programokról, konkrét pályázati kiírásokról; valamint a program megvalósítása során beszámoljon az elért eredményekről.

A Stratégia elsődleges célcsoportja a vidéki térség lakossága, különös tekintettel a VP-ben nevesített potenciális kedvezményezettekre, ugyanakkor az IH a tájékoztatással a teljes lakosságot is el kívánja érni a KAP, illetve az EMVA népszerűsítésnek érdekében.

#### **Kommunikációs célok:**

- általános tájékoztatás,
- célzott tájékoztatás,
- szakpolitikai információk,
- kedvezményezettek tájékoztatási kötelezettsége (elérhető a VP pályázati felhívásait tartalmazó [www.palyazat.gov.hu](http://www.palyazat.gov.hu) oldalon).

**A Vidékfejlesztési Programmal kapcsolatos tájékoztatási és közzétételi kötelezettség az alábbi szinteken valósul meg:**

- A hazai központi koordinációs egység részeként a központi kommunikációt ellátó Miniszterelnökség **Agrár-vidékfejlesztési Programokért Felelős Helyettes Államtitkárság, Irányító Hatóság** közösen a **Szervezési és Ügyviteli Főosztállyal** országos lakossági

kampányokat valósít meg, különböző média együttműködések keretében jelen van az országos és regionális médiumokban, közterületi, print és online hirdetések el és megjelenéseket generál, működteti az egységes honlapot, valamint rendezvényszervezési feladatokat lát el.

- Az IH, a Szervezési és Ügyviteli Főosztály felelős a VP kommunikációjának összehangolásáért, a marketingkommunikációs tevékenységek megvalósításáért (médiavásárlás, nyomda és grafikai szolgáltatások, kreatív és PR feladatok, közvélemény kutatás), a rendezvények szervezéséért, valamint a hazai fejlesztéspolitika online felületeken való kommunikációért.
- Az IH felel továbbá a felhívások meghirdetéséért, eseményeket szervez (konferencia, road show, workshop), tematikus kiadványokat készít.
- Az **Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat** végzi a Vidékfejlesztési Program nyilvánossággal való megismertetésre és tájékoztatásra irányuló saját kommunikációs tervének megvalósítását, beleértve a szélesebb közönséget megcélzó tájékoztatási és kommunikációs tevékenységeket.
- A kedvezményezettek a **2014-2020 Vidékfejlesztési Program Kedvezményezettek Tájékoztatási Kötelezettségei** című melléklet szerint biztosítják a projektek számára a lehető legszélesebb nyilvánosságot.
- A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK), illetve az Agrya – F fiatal Gazdák Magyarországi Szövetsége szintén folytat kommunikációs tevékenységeket.

#### **A F fiatal Gazdák Magyarországi Szövetsége – AGRYA kommunikációs szempontból kiemelt programjai, eseményei:**

- F fiatal Gazda Konferencia - Országos nagyrendezvény Budapesten kizárólag fiatal gazdák részvételével valósul meg évente az agrár- és támogatáspolitikai aktualitásairól.
- Szigetközi Gulyahajtás - Közösségi és állattenyésztési szakmai esemény Dunaszegen évente.
- F fiatal Gazda Klub rendezvénysorozat - Szakmai és támogatáspolitikai tájékoztató rendezvény sorozat 5 vidéki helyszínen, a F fiatal Gazda Oktató és Tanácsadó Központokban. Október – február között, összesen 20 esemény.
- Egyetemi F fiatal Gazda Klubok - Az agrár felsőoktatásban tanuló, a későbbiekben a szektorban dolgozni kívánók számára szervezett gyakorlati ismeretekre fókuszáló rendezvénysorozat. Három helyszínen – Keszthely, Gödöllő, Budapest– október-november és március – május között 15 rendezvény.
- F fiatal Gazda Obszervatórium - A fiatal gazdákat érintő különböző témákat tárgyaló mindhárom szektort (állam-civilek-vállalkozások) megszólító műhelykonferencia. Évente két alkalommal, Budapesten.
- Apró Lépetekkel Program - A kisléptékű mezőgazdasági termelést támogató gyakorlat orientált képzési program, kimondottan fiataloknak.
- Virtuális Falu Program - Vidék F fiatal Nagykövetei - Kistelepüléseken élő fiatalokat megcélzó közösségfejlesztő és kommunikációs program. Célja a fiatalok helyi kötődésének erősítése és a tágabb közvélemény tájékoztatása a példaértékű kezdeményezésekről.

- Így neveld az álmaidat! Program - Vállalkozói készségfejlesztő program fiataloknak, amelyhez a szimulált vállalkozói környezetet az otthon végzett kertészkedés adja.

## **A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara kommunikációs szempontból kiemelt programjai:**

A NAK a munkája során kiemelt céljának tekinti a VP-vel kapcsolatos minden irányú kommunikációt. A NAK tervei szerint, a szükséges forrás rendelkezésre állása esetén az alábbi rendezvényeket, tájékoztató fórumokat szervezi meg, amelyek kapcsolódnak a Vidékfejlesztési Programhoz, illetve az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alaphoz.

- A NAK tevékenysége során havi legalább 2 alkalommal elektronikus és nyomtatott médián keresztül híreket, fejleményeket jelenít meg a Vidékfejlesztési Programot érintően.
- A NAK által üzemeltetett portál heti rendszerességgel frissül, aktuális hírekről tájékoztatja az érintetteket, illetve Kölcsönös Megfeleltetés tematikus aloldalt is működtet.
- A NAK szakmai hírleveleket szerkeszt, amelyek hetente jelennek meg és elektronikus úton jutnak el az érdeklődőkhöz.
- A NAK regionális és országos tájékoztató rendezvényeket szervez, melyek érintik a Vidékfejlesztési Programot, illetve az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alaphoz tartozó témákat.
- A NAK szakmai kiadványok elkészítését is vállalja, amellyel naprakész és gyakorlati információk juthatnak el az érintettekhez.

## **A kommunikáció főbb szakaszai**

### **I. A Program megismertetése**

Célja az egész lakosság és a specifikus célcsoportok figyelmének ráirányítása az új pályázati lehetőségekre. A programmal kapcsolatos kulcskérdésekről teljes és átfogó tájékoztatást kell nyújtani. A pályázók számára hozzáférhetővé kell tenni a fejlesztéssel, a támogatási jogosultsággal, a támogatások összegével, a pályázatok befogadhatóságával, a pályázók általi további teljesítendő feltételekkel, a pályázatok beadásának időpontjával kapcsolatos információkat.

### **II. A Program jóváhagyását követő pályázati felhívással kapcsolatos kommunikációs tevékenységek**

A VP hivatalos beadását követően, 2015 októberében megjelentek az első pályázati felhívások. Az intézkedések megnyitásával kapcsolatos kommunikáció különféle formákban jelent meg. A potenciális kedvezményezetteket mindvégig tájékoztatták arról, hogy az intézkedéseket már a Program jóváhagyása előtt megnyitják, -ez a vonatkozó miniszteri rendeletekben is megjelent.

Elsődleges cél felhívni a célcsoportok figyelmét a pályázható intézkedésekre, és ösztönözni a pályázókat a kérelmek benyújtására.

### **III. Teljes körű kommunikáció**

A pályázatok elkészítésével kapcsolatban fontos a célorientált és hatékony tájékoztatás, a pályázatok kezelésének lépéseit, feltételeit kiemelten kell a potenciális kedvezményezettek felé kommunikálni. Külön

figyelmet kell szentelni a támogatások odaítélési feltételeinek is.

A Program megvalósítási fázisában rendszeres tájékoztatást kell nyújtani a Programról, annak aktuális státuszáról és egyedi intézkedéseiről.

A Program megvalósulásával és a megkötött szerződésekkel kapcsolatos híreket országosan és helyi szinten is terjesztetni kell nyomtatott anyagok, az interneten, fórumokon, illetve személyes és telefonos ügyfélszolgálatok révén. Ez is hozzájárul az átláthatósághoz, és felhívja a potenciális pályázók figyelmét a lehetőségekre.

#### **IV. Programzárás**

Kiemelt jelentősége van a Program értékelésének, mert a következő programozási időszak során ezeket a megszerzett tapasztalatokat érvényesíteni kell. A tapasztalatok összegzésére, értékelő tanulmányok készítésére már a következő időszak tervezésének megkezdésekor szükség van.

##### **A kommunikációs eszközök bemutatása**

- A VP-t röviden bemutató brosrák, szórólapok. A VP megyei roadshowkon és egyéb rendezvényeken kerül bemutatásra.
- Kiadványok készítése az EMVA által társfinanszírozott tevékenységekről, a pályázás módjáról, a pályázatok értékelésének menetéről, elveiről, a projektek megvalósításának és ellenőrzésének lépéseiről az átláthatóság biztosítása érdekében.
- Az írott és elektronikus sajtóban történő hirdetések megjelentetése, valamint cikkek, tanulmányok készítése és közlése a program teljes időszaka alatt.
- Hirdetések megjelentetése a médiában, személyes- és telefonos ügyfélszolgálat kialakítása.
- TV szpotok, hirdetések mezőgazdasági témájú és egyéb közérdekű műsorokban annak érdekében, hogy felhívjuk a célcsoport figyelmét a pályázható intézkedésekre, és ösztönözzük a pályázókat a kérelmek benyújtására.
- Kérdőíves felmérés, közvélemény-kutatás végzése az VP (EMVA) ismertsége és megítélése érdekében, hogy az Irányító Hatóság képet kapjon a célcsoportok tájékozódásának forrásairól, igényeiről, elvárásairól és a felmerült problémákról.
- Marketing-kommunikációs eszközök készítése VP (EMVA) arculat, szlogen és lógó alkalmazásával, amelyeket a Kifizető Ügynökség kirendeltségein keresztül a támogatásokkal kapcsolatba kerülők, illetve a rendezvények alkalmával az érdeklődők kapnak meg.
- Az Irányító Hatóság saját honlapjának üzemeltetése, valamint a Kifizető Ügynökség honlapján a VP-vel kapcsolatos ismertető folyamatos elérésének biztosítása.
- Rendezvényeken, kiállításokon, roadshowkon való részvétel.
- Egyéb direkt marketing eszközök alkalmazása.
- Speciális, a vidéki lakosságot megcélzó marketingcsatornák kialakítása.

## Honlapok

<https://www.palyazat.gov.hu/>

A honlapon a Vidékfejlesztési Programmal kapcsolatos alábbi információk érhetők el:

- Vidékfejlesztési Program
- VP pályázati felhívásai
- A pályázati felhívásokkal kapcsolatos közlemények
- Vidékfejlesztési Program Kedvezményezettjeinek Tájékoztatási Kötelezettségei
- VP MB dokumentumai (regisztráció szükséges)
- VP Irányító Hatósága
- Ügyfélszolgálat
- Támogatott projekt kereső (fejlesztés alatt)
- Éves Végrehajtási Jelentések
- Értékelések

[www.kormany.hu](http://www.kormany.hu)

A honlapon az Agrár-vidékfejlesztési Államtitkársággal kapcsolatos sajtóhírek is elérhetők.

### **2016. évben végzett kommunikációs tevékenység hatékonysága**

- A szakmai konferenciák során lehetőség nyílt tapasztalatcserére, valamint közös stratégiák kidolgozására. A VP népszerűsítése és megismertetése érdekében több mint 30 konferencián vett részt állami vezető. A megszerezett tapasztalatok hozzájárultak a pályázatok kialakításához, a fejlesztési igények meghatározásához.
- A hiteles és hatékony tájékoztatás jegyében az állami vezetők közel 50, a gazdálkodók által látogatott fórumokon tartottak beszédet, illetve előadást. Tekintettel a kétoldalú kommunikáció lehetőségére ezek a programok mindig nagy érdeklődés mellett zajlottak. 2016. évben több tízezer embert sikerült megszólítani és az aktuális pályázati lehetőségekről, módosításokról, valamint a projektek megvalósításának jó gyakorlatairól tájékoztatni.
- 2016. évben havi rendszerességgel került sor a média képviselői számára rendezett programok lebonyolítására, amelyen az aktuális témák mellett lehetőség volt a kérdések, észrevételek megvitatására. Az eredményességet mutatja, hogy a VP végrehajtásával kapcsolatosan folyamatosak a médiamegjelenések.



Sz.	Akció elnevezése	Időpont	Forrás	Rövid leírás	Részvevők száma
1	Sajtótájékoztató, Élelmiszeripari támogatások	2016. január 5.	előadók voltak	A sajtó munkatársai részére bemutatásra került a Vidékfejlesztési Program élelmiszeripari ágazat fejlesztéseit támogató pályázat. A Vidékfejlesztési Program keretében 2015. december 28-án megjelent felhívással a kormány olyan fejlesztések támogatására nyújt lehetőséget, melyek összhangban vannak Magyarország közép- és hosszú távú élelmiszeripari fejlesztési stratégiájával, valamint az egyes szakágazati stratégiákkal.	15 fő
2	Európai Innovációs Partnerség (EIP-AGRI), Szakmai konferencia, előadás	2016. január 14.	előadók voltak	A Földművelésügyi Minisztérium (FM), a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) és az Agrárgazdasági Kutató Intézet által közösen szervezett tanácskozás. Az EIP-AGRI-források a vidékfejlesztési program részét képezik, kedvezményezettjei termelők, élelmiszeripari vállalkozások lehetnek, a program irányító hatósága a Miniszterelnökség. A projektek irányulhatnak új termékek, gyakorlatok, folyamatok, technológiák kialakítására a mezőgazdasági, élelmiszeripari és érdőgazdálkodási ágazatokban.	320 fő
3	Oroszázi Gazdabál emléktümpésség, Vidékfejlesztési Program aktualitásai	2016. január 25.	előadók voltak	A jubileumi gazdabál a Kisbirtokosok Szövetsége egykori székházánál kezdődött koszorúzással, majd a megemlékezést a hagyományoknak megfelelően gazdabál követték, ahol a szórakozás és kikapcsolódás mellett lehetőség nyílt megvitálni az elmúlt év tapasztalatait, valamint az új év terveit. A Miniszterelnökség 2016-ban a Vidékfejlesztési Program összes pályázati felhívását meg kívánja hirdetni annak érdekében, hogy a rendelkezésre álló uniós források a gazdálkodók beruházásait, fejlesztéseit maximálisan támogassák.	250 fő
4	Sajtótájékoztató, Vidékfejlesztési Program megjelent pályázatait	2016. február 2.	előadók voltak	A sajtó munkatársai hat új pályázati felhívásról kaptak tájékoztatást, amelyek közel 90 milliárd forint keretösszeggel járulnak hozzá a vidékfejlesztési elősegítő beruházások megvalósításához. A Vidékfejlesztési Program 2016-ban első között megjelentetett pályázataival a Miniszterelnökség a kertészeti technológiák, a mezőgazdasági kistüzek fejlesztését, valamint az erdőkörök helyreállítását támogatja.	20 fő
5	Hódmezővásárhelyi Gazdasági Egyesület konferenciája, a Vidékfejlesztési Program aktualitásai	2016. február 13.	előadók voltak	A huszonöt éve újjalakult Hódmezővásárhelyi Gazdasági Egyesület által rendezett konferencián a már lezárult vidékfejlesztési pályázatok tapasztalatairól esett szó, valamint a hamarosan megnyíló élelmiszeripari pályázat lehetőségeiről.	90 fő
6	Precíziós agrárgazdálkodási kiállítás és konferencia, előadás - Mezőgazdaság innovációja	2016. február 25.	előadók voltak	Precíziós agrárgazdálkodási kiállításon és konferencián az agráriumban használható legkorszerűbb digitális technológiákat mutatták be és vitázták meg a résztvevők. Az agrártámogatások legfontosabb célja az intenzív ágazatok, a kertészet és az állattenyésztés fejlesztése, valamint az innovációs beruházások megvalósítása.	500 fő
7	Zsendülés II. Kertészeti Konferencia, Kertészeti fejlesztési lehetőségek	2016. március 10.	előadók voltak	Kecskeméten rendezték meg a Zsendülés II. Kertészeti Konferenciát, ahol a Vidékfejlesztési Program március elején megnyíló kertészeti pályázatairól hallhattak beszámólót a résztvevők.	350 fő
8	Kölcey Kör Kecskeméti Tagozatának 22. pódium-beszélgetése	2016. március 18.	előadók voltak	A Vidékfejlesztési Program már megjelent pályázatairól, az agrárium új lehetőségeiről, és a gazdálkodókat érintő aktualitásokról kaptak tájékoztatást a Kölcey Kör Kecskeméti Tagozatának 22. pódium-beszélgetésén az érdeklődők.	80 fő
9	Sajtótájékoztató, Állattartó telemek korszerűsítésére kiírt pályázatok	2016. március 30.	előadók voltak	A sajtó munkatársai öt darab, az állattenyésztési ágazat beruházásait támogató pályázati felhívást ismerhettek meg, amelyet a Miniszterelnökség 2016. március 25-én jelentetett meg. Az állattartó telemek korszerűsítésére kiírt pályázatok teljes keretösszege közel 70 milliárd forint.	18 fő
10	Nemzeti Agrárgazdasági Kamara konferenciája, előadás - Termelői csoportok támogatása	2016. április 29.	előadók voltak	A Nemzeti Agrár Kamara (NAK) a mezőgazdasági szövetkezetek lehetőségeiről rendezett konferenciát. A résztvevők a 2014-2020-as vidékfejlesztési programban a jogszabályoknak megfelelő termelői csoportok, szervezetek támogatására elkülönített források felhasználási lehetőségeiről hallhattak előadást.	250 fő
11	Meggy szakmai tanácskozás, előadás - Vidékfejlesztési Program és az új AKG pályázat	2016. június 3.	előadók voltak	Kecelen rendeztek tanácskozást a kertészeti ágazat, kifejezetten a meggytermeléssel foglalkozók számára. A programon a Vidékfejlesztési Program kertészeti pályázatait mellett egy újabb agrár-környezetgazdálkodási program indulásáról is értesülhettek a résztvevők, amely a kertészeti ágazatban gazdálkodók számára jelent majd előnyt.	180 fő
12	Sajtótájékoztató - Borászati pályázati felhívás megjelenése	2016. július 12.	előadók voltak	A sajtó munkatársai a borászati ágazat versenyképességének és energiahatékonyágának javítására megjelentetett pályázatot ismerhették meg. A negyvenmilliárd forintos pályázati keret 2016. július 12-én hirdette meg a Miniszterelnökség. A jelentős mértékű vidékfejlesztési forrásra mezőgazdasági termelők, valamint mezőgazdasági termelőnek nem minősülő mikro- és kisvállalkozások nyújthatják be igényüket.	25 fő
13	XXVII. Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktábor - Vidékfejlesztési Program aktualitásai	2016. július 23.	előadók voltak	A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara keretszabvány-beszélgetését a XXVII. Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktábor keretében rendezték meg, Tusnádfürdőn. A rendezvényen a Vidékfejlesztési Program nyújtotta lehetőségekről és a rendelkezésre álló forrásokról kaptak tájékoztatást a résztvevők.	11.500 fő
14	XX. Bonyhádi Állategészségügyi és Állattenyésztési Tanácskozás, előadás - Állattartó telemek korszerűsítése pályázatok	2016. augusztus 12.	előadók voltak	A XX. Bonyhádi Állategészségügyi és Állattenyésztési Tanácskozás országos agrárforumán a három nagy állattenyésztési ágazat - a baromfi-, a sertés- és a szarvasmarha-tenyésztés - számára meghirdetett pályázati lehetőségekről, valamint az újabb agrár-környezetgazdálkodási program indulásáról értesülhettek a gazdálkodók.	260 fő
15	Szentlőrinci Gazdanapok, előadás - Vidékfejlesztési Program aktualitásai	2016. augusztus 12.	előadók voltak	Magyarország egyik legmagyabb mezőgazdasági szakvásárán, a szentlőrinci gazdanapokon mintegy négyszáz kiállító mutatkozott be. Az előadás keretében a Vidékfejlesztési Program aktualitásairól hallhattak a résztvevők, mint például az öntözésfejlesztési és a borászatok modernizálására célzó pályázatok megjelenéséről.	8.000 fő
16	XXV. Farmer-Expo, előadás - Vidékfejlesztési Program aktualitásai	2016. augusztus 18.	előadók voltak	A XXV. Farmer-Expon, Debrecenben a Vidékfejlesztési Program aktuális pályázatait, kiemelten a fiatal gazdálkodók indulását támogató felhívás, a kertészeti gépek támogatása, valamint az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó és időjárási kockázatok megelőzését szolgáló pályázatok kerültek bemutatásra.	4.800 fő
17	XII. Tóti Diófesztivál szakmai konferenciája, előadás - Gyümölcskertészet aktualitásai, valamint a diótermesztés helyzete	2016. szeptember 10.	előadók voltak	A XII. Tóti Diófesztivál szakmai konferenciáján a diótermesztőknek nyújtott támogatási lehetőségekről szóló előadás hangzott el. Kiemelten a kertészeti ágazat pályázatait is megismertésre kerültek a jelenlévőkkel.	2.000 fő
18	Szekszárdi Szüreti Napok, köszöntő beszéd - Borászati ágazat fejlesztési lehetőségei	2016. szeptember 17.	előadók voltak	Nagyszabású, négynapos rendezvény keretében ünneplik a szüretet Szekszárdon. Az összművészeti fesztiválon a 2016. szeptember 12-től pályázható borászati kiírásról esett szó, amely lehetőséget biztosít új borászati gépek, technológiai berendezések beszerzésére, meglévő technológia vagy gépek korszerűsítésére, illetve építéssel járó fejlesztési beruházások megvalósítására.	2.900 fő
19	Magánerdő-tulajdonosok éves országos találkozója, előadás - Ipari célú erdőtelepítés	2016. október 1.	előadók voltak	A magánerdő-tulajdonosok éves országos találkozásán a Vidékfejlesztési Program erdészeti pályázatait kerültek górcső alá. Ezek a pályázati lehetőségek három fő célhoz igazodva környezetvédelemmel kapcsolatos, eszközbeszerzések segítő, illetve - összegeben a legjelentősebb szelektív - erdőtelepítést segítő kiírások.	1.500 fő
20	Gazda Fórum, előadás - Új agrár-környezetgazdálkodási pályázat megjelenése	2016. október 6.	előadók voltak	Az orgoványi gazdafórumon az újonnan megjelent agrár-környezetgazdálkodási pályázat megjelenéséről és hamarosan nyíló pályázati felületeiről kaptak tájékoztatást a résztvevők. Az új pályázatban a nitrát-érzékeny területi besorolás már nem lesz olyan mértékben meghatározó, mint korábban. Fontos kiemelni továbbá, hogy a felhívás keretében a megújult kiválasztási kritériumok között a szántó tematikus előírás csoport esetében a nagyobb állattartók előnyt élveznek, míg a horizontális ültetvény esetében is új fedvények kerültek bevezetésre.	500 fő

Ssz.	Akció elnevezése	Időpont	Forrás	Rövid leírás	Résztevők száma
1	Magyar Népdal Napja	2016. szeptember 8-10.	MNVH TS	<p>Az első két napban LEADER tájékoztató, kiállítás megnyitó, koncertek várták az érdeklődőket, majd a következő két nap szült a magyar népdalról. A rendezvény kísérő programjaként termelői vásár, hungarikum termékek vására és kézműves kirakodóvásár is megszervezésre került népi játszóudvarral együtt. A termelői vásár keretében határon túl élő és tevékenykedő magyar termelők is megjelentek. Cél, hogy minden generáció megérezze a népdal erejét, valamint minden érdeklődő számára színvonalas szórakozási lehetőség álljon rendelkezésre.</p> <p>Az MNVH szempontjából nagy jelentőséggel bírt, hogy az IH vezetője mind a VP, mind az MNVH aktuális állapotáról a szakmai konferencia keretében tájékoztatást nyújtott. Fontos továbbá, hogy megvalósult az értékmegőrzés, a helyi közösségek találkozásának elősegítése, valamint informálásuk.</p>	2.500 fő
2	Európai Fahumegújítási Díj átadó ünnepség, Vidékfejlesztési Program településfejlesztési pályázatai	2016. szeptember 8-11.	MNVH TS	<p>2014-ben Tihany nyerte el az Európai Fahumegújítási Díjat és ezzel együtt a jogot is arra, hogy helyet adjon a 2016. évi Díjátadó Ünnepségnek. A négy napos rendezvényre Európa 24 településéről közel 1000 ember érkezett. A vendégeknek Tihany a szervezett fakultatív programokon (sétahajózás, Levendula látogatóközpont, Bencés Apátság, látnivalók megtekintése) mutatta be, hogy miért is érdemes ki az elismerést. Az esemény lehetőséget nyújtott Európa dinamikusan fejlődő településeinek a tapasztaltcserére, egymás eredményeinek megismerésére.</p> <p>Az MNVH szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bírt, tekintettel arra, hogy az MNVH korábban az ARGE tagja volt, így aktívan részt vettünk és a jövőben is részt kívánunk venni a munkában. Elnökségünk révén is kiemelt figyelmet fordítunk a népi építészetre és a népi kultúra megtartására.</p>	1.000 fő
3	IV. Édes Napok	2016. szeptember 16-18.	MNVH TS	<p>Az Édes Napok Budapest elnevezésű rendezvény Magyarország legnagyobb csokoládé- és édesség seregszemléje, amelyet már Európa öt legjelentősebb édesség fesztiválja között tartanak számon. A rendezvény célja a hazai kézműves csokoládé- és édességmanufaktúrák, valamint az egészségügyi minőségi édességfogyasztás népszerűsítése országos és nemzetközi szinten. A nagy és ismert édességkészítő vállalatok bemutatásával, a kisebb, kézzel készített csokoládégyártó manufaktúrák felkarolásával, és a kizárólag minőségi termékek reprezentálásával cél, hogy tovább öregbítsék Magyarország gasztronómiai jó hírnevét.</p> <p>Az öt budavári fesztivál után 2016-tól, a belépést ingyenessé tették, és a rendezvényt Budapest legfrekvenciáltabb terére, a Bazilika előtti Szent István térre, illetve a Zrínyi utcába hozták.</p> <p>Az MNVH szempontjából kiemelt jelentőséggel bírt, tekintettel arra, hogy közelebb hoztuk a vidéket a városokhoz, lehetőséget teremtettünk arra, hogy a kézművesek, helyi termék előállítók közvetlenül léphessenek kapcsolatba a vevőkkel.</p>	70.000 fő
4	Kaposvári Állattenyésztési Napok	2016. szeptember 22-25.	MNVH TS	<p>Az elmúlt esztendőben folyamatosan fejlődő kiállítás már bizonyította, hogy nemcsak Dunántúlon, de országosan is meghatározó állattenyésztési rendezvény. A számos szakmai és közönségprogram 200 kiállítót és több mint 30 000 látogatót vonz a Pannon Lovas akadémia területére. A rendező és a szervezők fő célja, hogy a Dunántúli régióban az állattenyésztés és annak háttérpárával foglalkozó szakemberek és vállalkozások találkozhassanak, kicserélhessék gondolataikat és bemutathassák tenyésztő munkájuknak gyümölcsét, a tenyészállatokat. A gazdaember méltán büszke, amikor megemlégetik a nemzetközi zsűri előtt, avagy sikeresen teljesít tenyészetéből származó egyed, például a felvezetők ügyességi versenynél. A kiállításon megjelentek az állattenyésztést kiszolgáló gépeket, eszközöket, berendezéseket, valamint az állattenyésztéssel kapcsolatos háttérpári termékeket, szolgáltatásokat kínáló cégek, ahogy itt lesznek a takarmányipart, az állategészségügyet, az élelmiszeripart, valamint az agrárfinanszírozást képviselő vállalkozások is. Az országosan meghatározó rendezvény, mely felvonultatja a hazai agrárium legnevesebb agrárcégeit és vezető mezőgazdasági intézményeit kiváló lehetőséget biztosít a nemzetközi kereskedelmi kapcsolatok bővítésére és fejlesztésére. A fenti előnyök kapcsán évről évre bővül a határainkon túlról érkező kiállító cégek száma, hiszen a kiállítás kiváló lehetőségeket biztosít számukra tüleleti szempontból.</p> <p>Az MNVH szempontjából kiemelt jelentőséggel bírt, mivel a VP kommunikációja a szakmai konferencia fontos témája volt.</p>	30.000 fő
5	Sajtóreggeli - Vidékfejlesztési Program aktualitásai	2016. szeptember 27.	MNVH TS	<p>A sajtó munkatársai részére bemutatásra kerültek a Vidékfejlesztési Program megjelent és megjelentetni tervezett pályázatai. Az őszi folyamán újabb, a gazdálkodók számára fontos felhívások jelennek meg a Vidékfejlesztési Program keretében. Kiírásra kerül az új agrár-környezetgazdálkodási pályázat, amelynek köszönhetően még több gazdálkodó csatlakozhat a nagy népszerűségnek örvendő programhoz.</p> <p>Az MNVH szempontjából kiemelt fontossággal bírt, tekintettel arra, hogy a sajtó munkatársai révén széles körben tudtuk a lakosságot tájékoztatni a VP aktuális állapotáról.</p>	25 fő

MNVH támogatott rendezvények 2016.

## 5. AZ ELŐZETES FELTÉTELRENDSZEREK TELJESÍTÉSE ÉRDEKÉBEN VÉGREHAJTOTT INTÉZKEDÉSEK

### 5.a) Az általános előzetes feltételrendszerek nem teljesített kritériumai

Általános előzetes feltételrendszer	Kritérium
G4 - Közbeszerzés: az ESB-alapok terén az uniós közbeszerzési jog tényleges alkalmazását biztosító rendelkezések megléte.	G4.a - Az uniós közbeszerzési jogszabályok megfelelő mechanizmusok révén történő tényleges alkalmazását szolgáló intézkedések.
G4 - Közbeszerzés: az ESB-alapok terén az uniós közbeszerzési jog tényleges alkalmazását biztosító rendelkezések megléte.	G4.b - A szerződések odaitélési eljárásának átláthatóságát biztosító intézkedések.
G4 - Közbeszerzés: az ESB-alapok terén az uniós közbeszerzési jog tényleges alkalmazását biztosító rendelkezések megléte.	G4.c - Az ESB-alapok támogatásainak megvalósításában résztvevő munkatársak képzését és tájékoztatását szolgáló intézkedések.
G4 - Közbeszerzés: az ESB-alapok terén az uniós közbeszerzési jog tényleges alkalmazását biztosító rendelkezések megléte.	G4.d - Az uniós közbeszerzési szabályok végrehajtását és alkalmazását szolgáló adminisztratív kapacitások biztosítására vonatkozó intézkedések.

## 5.b) A vonatkozó általános előzetes feltételrendszerek teljesítése érdekében végrehajtott intézkedések

Általános előzetes feltételrendszer	Kritérium	Meghozandó intézkedések	Határidő	A teljesítésért felelős szerv	Végrehajtott intézkedések	Az intézkedés teljesítésének dátuma	A Bizottság álláspontja	Megjegyzések
G4	G4.a	<p>A 2004. évi irányelvek teljes mértékben átültetésre kerültek a magyar jogba, melyek hatékony alkalmazását több konkrét intézkedés is szolgálja.</p> <p>A közbeszerzési törvény közelmúltbeli módosításai a verseny és az átláthatóság megerősítése, valamint az adminisztratív terhek további csökkentése érdekében kerültek elfogadásra. A bevezetett módosítások különösen:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- a közbeszerzési dokumentumokat minden esetben ingyenesen kell rendelkezésre bocsátani, amelyre egy elektronikus felület is rendelkezésre áll;</li> <li>- az ajánlattevők számára kötelező a végleges ajánlat egyidejű benyújtása írásban a tárgyalásos eljárások során;</li> <li>- az ajánlattevők csak</li> </ul>	01/05/2015	Miniszterelnökség	<p>4.1.1 Gyakorlati útmutatók kiadása a közbeszerzési szabályok egységes alkalmazásának biztosítására</p> <p>4.1.2 Részletes iránymutatást biztosító összefoglaló készítése a közbeszerzési eljárások ellenőrzésének előzetes minőségellenőrzési szakaszára, valamint az ellenőrzés szabályossági szakaszára vonatkozóan</p> <p>4.1.3 Útmutatók rendszeres aktualizálása</p> <p>4.1.4 Konferenciák szervezése</p> <p>4.1.5 Negyedéves jelentés a Bizottság részére</p> <p>4.1.6 Közbeszerzési felhívás- és dokumentáció minták közzététele</p> <p>4.1.7 Az ajánlatkérők szabadságának korlátozása az alkalmassági</p>	31/12/2016		<p>4.1.1: valamennyi útmutató közzététele a Közbeszerzési Hatóság honlapján</p> <p>4.1.2: a KFF gyakorlatát összefoglaló dokumentumok bevezetése 2015. évben, majd közzététel és frissítés: <a href="https://www.palyazat.gov.hu/kozbeszerzesi_segedanyagok">https://www.palyazat.gov.hu/kozbeszerzesi_segedanyagok</a></p> <p>4.1.3: ld. 4.1.1., ill. 2016.11: az összefoglalók és a közbeszerzési dokumentum minták frissített változatának közzététele</p> <p>4.1.4: Számos konferencia és képzés szervezése, más szervekkel együttműködés, közreműködés előadóként</p> <p>4.1.5: A negyedéves jelentések megküldését folyamatosan teljesítettük</p> <p>4.1.6: dokumentumok 2016 januárjában (2016.11. frissítve) közzétételre kerültek: <a href="https://www.palyazat.gov.hu/kozbeszerzesi_segedanyagok">https://www.palyazat.gov.hu/kozbeszerzesi_segedanyagok</a></p> <p>4.1.7: ellenőrzés során az alkalmassági követelmények szigorú korlátozását bevezető miniszteri közlemény közzététele, majd a Kbt. 65. §-a általános érvénnyel írta elő az alkalmassági követelmények korlátozását</p> <p>4.1.8: mindhárom irányelv átültetése, a tagállamok közül elsőként</p> <p>4.1.9: Kbt. 65. § (5) bek.: az alkalmassági követelmények korlátozása (2017.01.1-től további szigorítás)</p> <p>•322/2015. Korm. rend.: további korlátok építési beruházásnál</p> <p>4.1.10: Kbt. és 322/2015. Korm. rend.: részletes követelmények az eljárás előkészítésére</p> <p>4.1.11: Kbt. 134. § és 135. § (7)-(9) bek. számos tekintetben korlátozza a biztosítékok mértékét a kkv-k oldalán finanszírozási nehézségek ne akadályozzák az indulást</p>

		<p>egy papír alapú ajánlatot kötelesek benyújtani;</p> <p>- a Közbeszerzési Hatóság létrehozta a Közbeszerzési Adatbázist, amelyben az ajánlatkérők egy központi felületen kötelesek számos dokumentumot közzétenni.</p> <p>Útmutatók is készültek a jogszabályok helyes értelmezésének elősegítésére.</p> <p>Részletesen lásd a mellékletben.</p>			<p>követelmények kialakítása terén</p> <p>4.1.8 Az új közbeszerzési törvény elfogadása</p> <p>4.1.9 Az alkalmassági követelmények normatív korlátainak jogszabályi rögzítése</p> <p>4.1.10 Az ajánlatkérők közbeszerzés előkészítésével kapcsolatos kötelezettségeinek részletes szabályozása</p> <p>4.1.11 A kkv-k közbeszerzésekhez történő hozzáféréseinek biztosítása érdekében az ajánlattevőktől megkövetelt biztosítékok (pl. bankgarancia) korlátozása</p>		
G4	G4.b	<p>A magyar Gazdasági Versenyhivatallal együttműködve egy olyan feltételrendszer kerül kidolgozásra, amely alapján a közbeszerzési ellenőrzést végző szervnek automatikusan bejelentést/panaszt kell küldenie a Gazdasági Versenyhivatalnak. Az ellenőrző szervezetek ezen kötelezettségének az érintettek részére történő közvetítésével egyfajta visszatartó hatás is elérhető. Az</p>	31/12/2016	<p>Miniszterelnökség és az irányító hatóságok</p>	31/12/2016	<p>4.2.1 A GVH-val együttműködve egy olyan feltételrendszer kidolgozása, amely alapján a közbeszerzési ellenőrzést végző szervnek automatikusan bejelentést/panaszt kell küldenie a GVH-nak</p> <p>4.2.2 A szerződésmódosításra vonatkozó rendelkezések szigorúbb szabályozása</p> <p>4.2.3 A jogszabályok</p>	<p>4.2.1:ME és a GVH közötti együttműködési megállapodás megkötése</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>•2015.06.19-én lépett hatályba a Kbt. módosítása, amely lehetővé tette adatok átadását a GVH részére</li> <li>•A KFF és GVH között az információáramlás folyamatos</li> </ul> <p>4.2.2:Kbt. 141. §: szerződésmódosítás szabályainak átültetése (az irányelvnel szigorúbb a 141. § (4) bb) pontjában)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>•Szigorú ellenőrzési rendszer a szerződések teljesítésének szakaszára, a Közbeszerzési Hatóság felruházása hatósági ellenőrzési joggal</li> </ul> <p>4.2.3:az egységes értelmezést biztosítják az ellenőrzési gyakorlatról szóló összefoglalók, közbeszerzési kerekasztal, szakmai rendezvények az IH-k részvételével</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>•KFF, külső tanácsadók és KSZF részvételével</li> </ul>

		<p>intézkedés hosszútávon a Versenyhivatal munkáját is segíti a piaci folyamatok feltérképezése során.</p> <p>Részletesen lásd a Mellékletben.</p>			<p>egységes értelmezésének biztosítása az egész intézményrendszerben</p> <p>4.2.4 Az elektronikus közbeszerzési rendszer bevezetésének első lépéseként e-közbeszerzés stratégia kidolgozása és PILOT projekt indítása</p> <p>4.2.5 Az intézményrendszer működési kézikönyvének közzététele</p> <p>4.2.6 Annak megvizsgálása, hogy fennállhat-e összeférhetlenség abból eredően, hogy a Közbeszerzési Döntőbizottság a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárások alkalmazása során az ajánlati felhívás jogszerűségének vizsgálatáért felelős szerv és egyben az elsőfokú jogorvoslati fórum is</p>		<p>műhelymunka</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>•gyakran ismételt kérdések és válaszok, összefoglalók, mintadokumentumok, miniszteri közlemény közzététele a <a href="http://www.palyazat.gov.hu">www.palyazat.gov.hu</a> weboldalon</li> <li>•a weboldalon elektronikusán lehet kérdéseket küldeni ME részére</li> </ul> <p>4.2.4:Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanács közreműködésével elkészült az e-közbeszerzés magyarországi bevezetéséről szóló stratégia (Bizottságnak megküldve első alkalommal 2016.05.02-án, majd több alkalommal átdolgozva)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>•A központi beszerző szervek önálló fejlesztéssel 2017.02.01-től alkalmazzák az elektronikus kommunikációt</li> <li>•e-közbeszerzési projekt és egy ún. user experience rendszer bemutatása Brüsszelben</li> <li>•Bizottság tájékoztatása az e-közbeszerzési rendszer fejlesztésének állásáról, mérőköveiről •eredményes PILOT: bemutatásra került az e-közbeszerzési rendszer működése egy korábban lefolytatott, valódi eljárás adatainak alapul vételével</li> </ul> <p>4.2.5:272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 1. melléklete tartalmazza (2014.11.06-tól)</p> <p>4.2.6:Ellenőrzést a Közbeszerzési Hatóság végzi a Döntőbizottság helyett</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>•Az ellenőrzés hatékonyabbá vált, a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárások aránya csökken</li> </ul>
G4	G4.c	<p>A belső képzési rendszer átalakítása és a vizsgarendszer fejlesztése a Közbeszerzési Felügyeleti Főosztály megfigyelői számára.</p> <p>Részletesen lásd a Mellékletben.</p>	31/01/2015	Miniszterelnökség	<p>4.3.1 A belső képzési rendszer átalakítása és a vizsgarendszer fejlesztése a Közbeszerzési Felügyeleti Főosztály megfigyelői számára</p> <p>4.3.2 Humán erőforrás-motivációs stratégia kidolgozása</p>	31/12/2016	<p>4.3.1</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Az új belső képzést érintő képzési terv 2015 januárjában elkészült, megküldésre került a Bizottság részére. Moduláris felépítésű, a belépő és a már a szervezetben dolgozó kollégák eltérő felkészültségi szintjét figyelembe vevő komplex képzési rendszer került kidolgozásra.</li> <li>○ A képzések a képzési terv szerint 2015. január 1-jén elindultak.</li> <li>• Az új Kbt. hatályba lépését követően, 2015 novemberében ugyancsak belső képzésre került sor, immár az új törvény és végrehajtási rendeleteinek bemutatásával. Ezt követte egy 3 hetes intenzív képzés,</li> </ul>

							<p>amely külső partnerek és szakértők segítségével részletesen, gyakorlatias megközelítéssel ismertette a szakértőkkel az új törvény rendelkezéseit és gyakorlati alkalmazhatóságát.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>A képzések 2016-ban megújult szakmai tartalommal folytatódtak a következők szerint: <ol style="list-style-type: none"> <li>Gyakorlati képzés a KFF HÁT szakértői állománya számára: <ul style="list-style-type: none"> <li>o kezdők részére: február 29-től május 30-ig heti rendszerességgel</li> <li>o haladók részére: március 2-től június 1-ig heti rendszerességgel</li> <li>- résztvevők száma összesen: 43 fő</li> </ul> </li> <li>Gyakornoki képzés a KFF HÁT szakértői állománya számára, kezdők részére elméleti előadások <ul style="list-style-type: none"> <li>- időpont: február 29-től április 8-ig</li> <li>- résztvevők száma: 15 fő</li> </ul> </li> <li>Mentorálás: a KFF HÁT szakértői állománya számára, kezdők és kevés közbeszerzési tapasztalattal rendelkezők részére a KFF HÁT munkáját támogató közbeszerzési tanácsadó cégek munkatársai az ellenőrzések során felmerülő gyakorlati kérdésekben nyújtottak segítséget <ul style="list-style-type: none"> <li>- időpont: a mentorálásra március 4-től június 3-ig került sor</li> <li>- résztvevők száma: 13 fő</li> </ul> </li> </ol> </li> </ul> <p>4.3.2</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>A stratégia tartalmára vonatkozó, Bizottsággal történő egyeztetéseket követően a Miniszterelnökség véglegesítette azt, és 2015. szeptember 9-én megküldte a Bizottság részére.</li> </ul>
G4	G4.d	A Miniszterelnökség ellenőrzési feladatait ellátó szakértők számának bővítése folyamatos toborzás és fejadászat útján.A Közbeszerzési Felügyeleti Főosztály adminisztratív személyi	31/12/2016	Miniszterelnökség	4.4.1 A Miniszterelnökség ellenőrzési feladatait ellátó szakértők számának bővítése folyamatos toborzás és fejadászat útján 4.4.2 A Közbeszerzési Felügyeleti Főosztály	31/12/2016	<p>4.4.1</p> <p>A KFF szakértői létszáma:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• 2016 novemberében 46 fő</li> <li>• 2016 decemberében 50 fő állt rendelkezésre</li> </ul> <p>o mivel a vállalás alapja a Partnerségi Megállapodás, ezért a számítás alapja a KFF 2014. augusztusi létszámadatai:</p> <p>- szakértők száma: 33 fő --&gt; a teljesítendő cél: 33+25% =</p>

		<p>állományának növelése. A monitoring és információs rendszer fejlesztése.</p> <p>Részletesen lásd a Mellékletben.</p>			<p>adminisztratív személyi állományának növelése</p> <p>4.4.3 A monitoring és információs rendszer fejlesztése</p>		<p>42 fő</p> <p>- a cél megvalósult</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• a KFF működéséhez szükséges létszám rendelkezésre áll</li> <li>• munkáját külső tanácsadók is támogatják</li> <li>• COM auditok a lehetséges négy kategória közül a második legjobb kategóriába sorolták a KFF-et („működik, de néhány javításra van szükség”)</li> </ul> <p>4.4.2</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• a cél 2015 augusztusában megvalósult, erről tájékoztattuk a Bizottságot 2015. február 5-i e-mailben</li> <li>o 2015 augusztusában 14 fő állt rendelkezésre</li> <li>o 2016 novemberében 16 fő állt rendelkezésre</li> <li>o adminisztratív állomány: KFF 2014. augusztus 12 fő --&gt; a teljesítendő cél: 12+10% = 14 fő</li> </ul> <p>- a cél megvalósult</p> <p>4.4.3</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• A - többek között - az uniós forrásból megvalósuló közbeszerzés ellenőrzések megindítását lehetővé tevő felület fejlesztése a felhasználói igényeknek megfelelően folyamatos</li> <li>o Ajánlatkérők a FAIR rendszer pályázati e-ügyintézési felületen keresztül be tudják nyújtani pályázatukat. Ez a felület 2015.09.02-án került kialakításra.</li> <li>o Jelenleg itt bármilyen dokumentum ellenőrzését meg tudják indítani a KFF felé. Technikai probléma esetén technikai támogatás és fejlesztői oldali támogatás is biztosított.</li> <li>o Feltöltéssel vagy egyéb technikai segítségnyújtással kapcsolatban rendelkezésre állnak a bárki számára elérhető user guide-ok, valamint kérdések esetén munkaidő alatt telefonon és e-mailben is elérhetők az illetékes munkatársak.</li> <li>• A KFF napi kapcsolatban áll a fejlesztőkkel, hogy a felhasználói visszajelzések alapján szükséges fejlesztések minél hamarabb bekerüljenek a fejlesztési környezetbe.</li> <li>• A FAIR rendszer összefoglaló leírását a Miniszterelnökség megküldte 2016. november 7-én a Bizottság részére.</li> </ul>
--	--	---	--	--	--	--	--





### 5.c) A prioritásokhoz kapcsolódó előzetes feltételrendszerek nem teljesített feltételei

Prioritáshoz kapcsolódó előzetes feltételrendszer	Kritérium
<p>P5.2 - Vízgazdálkodási ágazat: olyan vízdíj-megállapítási politika megléte, amely a) alkalmas arra, hogy a felhasználókat a vízforrások hatékony használatára ösztönözze, és b) annak biztosítása, hogy a különféle vízhasznosítási célok megoszlása megfelelően hozzájáruljon a vízszolgáltatások költségeinek megtérüléséhez a programok által támogatott beruházások céljára készített, jóváhagyott vízgyűjtő-gazdálkodási tervben meghatározott mértékben.</p>	<p>P5.2.a - Az EMVA által támogatott ágazatokat illetően a tagállam biztosította, hogy a különböző vízfelhasználók hozzájárulnak a vízszolgáltatások ágazatonkénti költségmegtérüléséhez, összhangban a víz-keretirányelv 9. cikke (1) bekezdésének első francia bekezdésével, figyelemmel adott esetben a költségmegtérülés társadalmi, környezeti és gazdasági hatásaira, valamint az érintett régió vagy régiók földrajzi és éghajlati feltételeire is.</p>
<p>P6.1 - Új generációs hálózati (NGN) infrastruktúra: olyan nemzeti vagy regionális NGA-tervek rendelkezésre állása, amelyek figyelembe veszik az unió nagysebességű internetelési céljainak megvalósítására tett regionális intézkedéseket, olyan területekre összpontosítva, ahol a piac nem tud nyílt infrastruktúrát biztosítani elérhető áron és megfelelő minőségben a versenyre és állami támogatásokra vonatkozó uniós szabályokkal összhangban, és biztosítják a lakosság kiszolgáltatott csoportjai számára a szolgáltatások elérhetőségét</p>	<p>P6.1.a - Rendelkezésre áll egy nemzeti vagy regionális NGN-terv, amely tartalmazza a következőket: egy gazdasági elemzésen alapuló infrastrukturális beruházási tervet, figyelembe véve a meglévő magán és közinfrastrukturákat és a tervezett beruházásokat;</p>
<p>P6.1 - Új generációs hálózati (NGN) infrastruktúra: olyan nemzeti vagy regionális NGA-tervek rendelkezésre állása, amelyek figyelembe veszik az unió nagysebességű internetelési céljainak megvalósítására tett regionális intézkedéseket, olyan területekre összpontosítva, ahol a piac nem tud nyílt infrastruktúrát biztosítani elérhető áron és megfelelő minőségben a versenyre és állami támogatásokra vonatkozó uniós szabályokkal összhangban, és biztosítják a lakosság kiszolgáltatott csoportjai számára a szolgáltatások elérhetőségét</p>	<p>P6.1.b - Rendelkezésre áll egy nemzeti vagy regionális NGN-terv, amely tartalmazza a következőket: olyan fenntartható beruházási modelleket, amelyek erősítik a versenyt és hozzáférést biztosítanak a nyílt, megfizethető, jó minőségű és jövőálló infrastruktúrához és szolgáltatásokhoz;</p>
<p>P6.1 - Új generációs hálózati (NGN) infrastruktúra: olyan nemzeti vagy regionális NGA-tervek rendelkezésre állása, amelyek figyelembe veszik az unió nagysebességű internetelési céljainak megvalósítására tett regionális intézkedéseket, olyan területekre összpontosítva, ahol a piac nem tud nyílt infrastruktúrát biztosítani elérhető áron és megfelelő minőségben a versenyre és állami támogatásokra vonatkozó uniós szabályokkal összhangban, és biztosítják a lakosság kiszolgáltatott csoportjai számára a szolgáltatások elérhetőségét</p>	<p>P6.1.c - Rendelkezésre áll egy nemzeti vagy regionális NGN-terv, amely tartalmazza a következőket: a magánberuházásokat ösztönző intézkedéseket.</p>

### 5.d) A vonatkozó, prioritásokhoz kapcsolódó előzetes feltételrendszerek teljesítése érdekében végrehajtott intézkedések

Prioritáshoz kapcsolódó előzetes feltételrendszer	Kritérium	Meghozandó intézkedések	Határidő	A teljesítésért felelős szerv	Végrehajtott intézkedések	Az intézkedés teljesítésének dátuma	A Bizottság álláspontja	Megjegyzések
P5.2	P5.2.a	<p>A Kormány 2015. 05. 13-án elfogadott határozatában <b>(1308/2015. (V.15.) Korm. határozat</b> felhívta a felelős szervezeteket a vonatkozó jogszabályokmódosítására, amelyek hatálybaléptetéséhez 2016. július 1-jei határidőt szabott.A jogszabály módosításoknak ki kell terjednie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- az öntözővíz szolgáltatás térítésmentességének megszüntetésére és felhasznált vízmennyiséggel arányos díjak bevezetésére</li> <li>- az öntözés, halgazdaság és rizstermelés vonatkozásában a vízkészletjárulék fizetése alóli kivétel megszüntetésére, az ösztönző vízkészletjárulék bevezetésére</li> <li>- a mennyiségi mérésen alapuló vízhasználatra, különösen az</li> </ul>	01/07/2016	<p>Belügyminisztérium</p> <p>Nemzeti Fejlesztési Minisztérium</p> <p>Földművelésügyi Minisztérium</p> <p>Nemzetgazdasági Minisztérium</p>	<p>A 2014-2020 közötti források felhasználásának előfeltételeiként meghatározott, a víz szektort érintő előzetes feltételek teljesítéséről szóló 1121/2014. (III. 6.) Korm. határozat 1.d) pontjában előírtak teljesítése. A vonatkozó módosító jogszabályok hatályba léptek. Megszűnt a szolgáltatás alóli teljes térítésmentesség és a vízkészletjárulék alóli teljes fizetési mentesség, bevezetésre került a mérési kötelezettség.</p> <p>Jogszabályok: 2016. október 1. ill. 2017. január 1.</p> <p>Jóváhagyott vízgyűjtő-gazdálkodási terv: 1155/2016 (III.31). Korm. határozattal kihirdetve (notifikálva).</p>	01/10/2016		

		öntözési vízhasználatok esetében.						
P5.2	P5.2.a	A gazdasági elemzés eredményeihez igazodó szakmai koncepció készítése a Kormány részére a szükséges jogszabály módosításokról. A Kormány 1394/2014. (VII. 18.) határozatában felhívta a felelős szervezeteket fenti intézkedés 2015. december 22-ig történő megtételére.	22/12/2015	Belügyminisztérium Nemzetgazdasági Minisztérium Földművelésügyi Minisztérium Országos Vízügyi Főigazgatóság	A 2014-2020 közötti források felhasználásának előfeltételeiként meghatározott, a víz szektort érintő előzetes feltételek teljesítéséről szóló 1121/2014. (III. 6.) Korm. határozat 1 c) pontjában előírtak teljesítése. Kormányhatározat 1. a) és b) pontja alapján elkészített és Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottság 2015. február 26-i ülésén elfogadott gazdasági elemzés alapján – a BM feladatköréhez tartozóan – elkészült a Vízhasználatok Gazdaság-szabályozási Koncepciója, amely területenként ismertette a helyzetet, bemutatta a javasolt fejlesztési irányt és felsorolta a módosítani szükséges jogszabályokat.  A szakmai koncepciót a Kormány 2016. március 9-i ülésén fogadta el. A Koncepció elfogadása 3000-es sorszámú (korlátozott terjesztésű) kormányhatározattal történt meg.	09/03/2016		
P6.1	P6.1.a	IKT Zöld Könyv kiegészítése az alábbiakkal - tervezett beruházási modellek;  - hazai és uniós források körének meghatározása;  - indikátorok bázisértékekkel való kiegészítése;  - tervezett beruházások listájának kijelölési módjának megjelölésével  - tervezett beruházások felülvizsgálatai módjának megjelölése  - IKT Zöld Könyv és	31/05/2015	NFM Infokommunikációért Felelős Államtitkárság	Nemzeti Infokommunikációs Stratégia 2014-2020 c. dokumentumot (továbbiakban: NIS) 2014 februárjában fogadta el a Kormány (1069/2014. (II. 19.) Korm. határozat), majd 2014 decemberben sor került a Stratégia módosítására az ex ante kondicionalitások teljes körű teljesítése érdekében. Ezzel egyidejűleg került sor a Zöld könyv az infokommunikációs szektor 2014–2020 közötti fejlesztési irányairól c. akcióterv elfogadására (1851/2014 (XII.30) Korm. hat.).  A dokumentumok az alábbi linkről is letölthetők: <a href="http://www.kormany.hu/hu/nemzeti-fejlesztesi-miniszterium/infokommunikacioert-felelos-allamtitkarsag/hirek/infokommunikacios-akciotervet-fogadott-el-a-kormany">http://www.kormany.hu/hu/nemzeti-fejlesztesi-miniszterium/infokommunikacioert-felelos-allamtitkarsag/hirek/infokommunikacios-akciotervet-fogadott-el-a-kormany</a>  Akciótervi szinten a Zöld Könyv tartalmazza a felhasználni tervezett különböző forrásokat.  DI/E1/A4 Fejlesztéspolitikai eszközök alkalmazása (visszatérítendő támogatások, vissza nem térítendő támogatások, egyéb uniós források, stb.) a hálózatfejlesztések és a hálózati migráció támogatására  DI/E3/A3 Fejlesztési hitelkonstrukció vagy pályázati konstrukció kialakítása a piaci alapon meg nem valósuló fejlesztések támogatására  DI/E4/A1 Állami és önkormányzati intézmények hálózati hozzáféréseinek fejlesztése  DI/E5/A1 Állami hálózat-konzolidáció kiteljesítésének szakmai és műszaki koncepcionális megalapozása, a Nemzeti Távközlési Gerinchálózat továbbfejlesztése, bővítése, kapacitásainak növelése	31/12/2014		

		<p>a felülvizsgált Nemzeti Infokommunikációs Stratégia elfogadása Kormányhatározattal</p> <p>NGA „fehér” területek feltérképezése adatbázis létrehozása (mapping)</p> <p>Piaci konzultáció lefolytatása</p> <p>Fejlesztési területek kijelölése</p> <p>A beruházási terv beépítése az IKT Zöld Könyvbe</p>			<p>A Zöld könyv egyes intézkedésekre/akciókra vonatkozóan tartalmazza a végrehajtásért felelős hatóságokat, szervezeteket.</p> <p>Indikatív szinten a Stratégia tartalmazza a szükséges beruházások nagyságrendjét, illetve intézkedések szintjén meghatározásra került a tervezett beruházások jegyzéke egyrészt elsősorban a lakossági és üzleti felhasználók számára hozzáférést biztosító infrastruktúra beruházásra, másrészt a kormányzati célú hálózatok fejlesztését célzó beruházásokra vonatkozóan.</p> <p>A NIS tartalmazza, hogy 2014-ig kerüljön kialakításra egy infrastruktúra-nyilvántartó rendszer (mapping), ami lehetővé teszi az infrastruktúra-szinergiák kiaknázását és a hálózatépítési költségek csökkentését.</p> <p>Zöld könyv DI/E1/A1 akció nevesíti („Szélessávú infrastruktúra nyilvántartó rendszer (mapping) kialakítása (pontos infrastruktúra és lefedettségi térkép”).</p> <p>A Szupergyors Internet Program megalapozása érdekében 2014 decembere és 2015 júniusa között került sor az ún. mapping felmérésre, amely Magyarország szélessáv ellátottságának teljes, országos felmérését jelentette. A tanulmány térképei az alábbi linken elérhető, utca és házszám szintű bontásig zoomolható formában: <a href="http://szelessav.e-epites.hu">http://szelessav.e-epites.hu</a></p> <p>Az NGA pályázatok kiírását piaci konzultáció előzte meg két alkalommal, egyrészt a mapping, másrészt a pályázati felhívás is véleményezhető volt.</p> <p>A NIS Digitális infrastruktúra pillére (NIS VI.2.1 Digitális infrastruktúra 90. o) az egyes eszközcsoportokra vonatkozóan tartalmazza az alkalmazni tervezett beruházási modelleket.</p> <p>ZK: 2014 december</p> <p>Mapping: 2014 – 2015</p> <p>NIS: 2014. december</p> <p>Teljesített (Ref. Ares(2015)5116757 - 16/11/2015 Directorate-General Regional and Urban Policy</p>			
P6.1	P6.1.b	<p>IKT Zöld Könyv kiegészítése - tervezett beruházási modellek;</p> <p>- hazai és uniós források körének meghatározása;</p> <p>- tervezett beruházások listájának kijelölési</p>	31/12/2014	<p>NFM Infokommunikációért Felelős Államtitkárság</p>	<p>Nemzeti Infokommunikációs Stratégia 2014-2020 c. dokumentumot (továbbiakban: NIS) 2014 februárjában fogadta el a Kormány (1069/2014. (II. 19.) Korm. határozat), majd 2014 decemberben sor került a Stratégia módosítására az ex ante kondicionalitások teljes körű teljesítése érdekében. Ezzel egyidejűleg került sor a Zöld könyv az infokommunikációs szektor 2014–2020 közötti fejlesztési irányairól c. akcióterv elfogadására (1851/2014 (XII.30) Korm. hat.).</p> <p>A dokumentumok az alábbi linkről is letölthetők: <a href="http://www.kormany.hu/hu/nemzeti-fejlesztesi-miniszterium/infokommunikacioert-felelos-">http://www.kormany.hu/hu/nemzeti-fejlesztesi-miniszterium/infokommunikacioert-felelos-</a></p>	31/12/2014		

		<p>módjának megjelölésével</p> <p>IKT Zöld Könyv és a felülvizsgált Nemzeti Infokommunikációs Stratégia elfogadása Kormányhatározattal</p>			<p>allamtitkarsag/hirek/infokommunikacios-akciotervet-fogadott-el-a-kormany</p> <p>Akciótervi szinten a Zöld könyv tartalmazza a felhasználni tervezett különböző forrásokat.</p> <p>DI/E1/A4 Fejlesztéspolitikai eszközök alkalmazása (visszatérítendő támogatások, vissza nem térítendő támogatások, egyéb uniós források, stb.) a hálózat-fejlesztések és a hálózati migráció támogatására</p> <p>DI/E3/A3 Fejlesztési hitelkonstrukció vagy pályázati konstrukció kialakítása a piaci alapon meg nem valósuló fejlesztések támogatására</p> <p>DI/E4/A1 Állami és önkormányzati intézmények hálózati hozzáféréseinek fejlesztése</p> <p>DI/E5/A1 Állami hálózat-konzolidáció kiteljesítésének szakmai és műszaki koncepcionális megalapozása, a Nemzeti Távközlési Gerinchálózat továbbfejlesztése, bővítése, kapacitásainak növelése</p> <p>A Zöld könyv egyes intézkedésekre/akciókra vonatkozóan tartalmazza a végrehajtásért felelős hatóságokat, szervezeteket.</p> <p>Indikatív szinten a Stratégia tartalmazza a szükséges beruházások nagyságrendjét, illetve intézkedések szintjén meghatározásra került a tervezett beruházások jegyzéke egyrészt elsősorban a lakossági és üzleti felhasználók számára hozzáférést biztosító infrastruktúra beruházásra, másrészt a kormányzati célú hálózatok fejlesztését célzó beruházásokra vonatkozóan.</p> <p>A NIS Digitális infrastruktúra pillére (NIS VI.2.1 Digitális infrastruktúra 90. o) az egyes eszközcsoportokra vonatkozóan tartalmazza az alkalmazni tervezett beruházási modelleket.</p> <p>ZK: 2014 december</p> <p>Mapping: 2014 – 2015</p> <p>NIS: 2014. december</p> <p>Teljesített (Ref. Ares(2015)5116757 - 16/11/2015 Directorate-General Regional and Urban Policy</p>			
P6.1	P6.1.c	<p>Konzultáció a Nemzeti Média és Hírközlési Hatósággal</p> <p>IKT Zöld Könyv kiegészítése az</p>	31/12/2014	<p>NFM Infokommunikációért Felelős Államtitkarság</p>	<p>Magyarország hatályos frekvencia terve az alábbi linken érhető el: <a href="http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=19219">http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=19219</a><a href="http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=192196.334373">http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=192196.334373</a> 6.334373</p> <p>Magyarország frekvencia kiosztási terve figyelembe veszi az uniós rádiófrekvencia-politikában a vezeték nélküli szélessávú kommunikáció</p>	31/12/2014		

		<p>alábbiakkal:</p> <p>Ütemterv</p> <p>- tervezett projektek prioritásának meghatározásával;</p> <p>- uniós harmonizált sávok hasznosítási tervével;</p> <p>- rádióspektrum-politikai programmal történő összehangolás biztosításával</p> <p>IKT Zöld Könyv elfogadása és a felülvizsgált Nemzeti Infokommunikációs Stratégia Kormányhatározattal</p>		<p>tekintetében meghatározott célokat.</p> <p>A tagállami spektrum kiosztási terv összhangban van a szélessávú hozzáférésre irányuló nemzeti tervvel.</p> <p>A Zöld Könyv D1/E1/A3 intézkedése szerint:</p> <p>Verseny- és befektetés ösztönző szabályozási modell kialakítása az alábbi intézkedések megvalósításával: Hatékony és rugalmas frekvenciagazdálkodás megvalósítása – technológia semleges használat biztosítása az egyes sávokban; - általános engedély, engedélymentesség alapján történő használat ösztönzése; - spektrum kereskedelem (átruházás, bérbeadás) lehetővé tétele, a kereskedelem szabályainak kialakítása, stb.</p> <p>D1/E2/A2 intézkedés:</p> <p>A spektrumgazdálkodás hatékony működéséhez szükséges jogszabályi keretek, feltételek magas színvonalú biztosítása. Az intézményrendszer rugalmasabbá, erősebbé, nyitottabbá tétele a felhasználók, az iparág felé, megőrizve hazai és nemzetközi elismertségét, magas színvonalát.</p> <p>A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság rádióspektrum-stratégiája 2016–2020 az alábbi <a href="http://nmhh.hu/dokumentum/170744/rss_nmhh_2016_komm_fin.pdf">linken</a> érhető el:</p> <p>ZK: 2014. december</p> <p>Teljesített (Ref. Ares(2015)5116757 - 16/11/2015 Directorate-General Regional and Urban Policy</p>			
--	--	---	--	--	--	--	--

**5.e) (Opcionális) további információk a végrehajtott intézkedéseket tartalmazó táblázat kiegészítése céljából**

--



## 6. AZ ALPROGRAMOK VÉGREHAJTÁSÁNAK ISMERTETÉSE

### Fiatal Gazda Tematikus Alprogram

Az alprogram fő célkitűzése újabb fiatal gazdálkodók elindulásának és fejlődésének komplex eszközökkel és hatékony módon történő ösztönzése. A gazdaságfejlesztésben a VP fő céljaival megegyezően a preferált fejlesztések itt is két olyan szektorra irányulnak, amelyek a magas hozzáadott termelési érték mellett jelentős élő munkaerőt igényelnek. Ezek egyike a kertészeti termelés, a másik az állattenyésztés. Az Alprogramon belül a fiatal gazdák támogatási rendszere az alábbiak szerint épül fel:

I. Az alprogram részét képezik azok a horizontális intézkedések belüli elkülönített és többlet-támogatással preferált lehetőségek, amelyek a 6.1 alintézkedés alatt támogatásban részesült fiatal gazdálkodók számára elérhetők:

- 1.1.1 művelet – Agrárgazdasági képzések és felkészítő tréningek,
- 1.2.1 művelet – Bemutató üzemi programok,
- 1.2.2 művelet – Tájékoztatási szolgáltatás,
- 1.3.1 művelet – Szakmai tanulmányutak és csereprogramok,
- 2.1 alintézkedés - Segítség nyújtása tanácsadási szolgáltatások igénybevételéhez.

II. Az Alprogram által biztosított külön forráskeret a Mezőgazdasági üzemi beruházások esetében a 6.1 alintézkedés alatt támogatásban részesült fiatal gazdálkodók számára, valamint az 1305/2013/EU rendelet II. mellékletének megfelelő fiatal gazdák számára is elérhető. Ezen intézkedések célja a fiatal gazdák gazdaság-fejlesztésének célzott elősegítése:

- 4.1.1 művelet - Állattartáshoz kapcsolódó beruházások,
- 4.1.2 művelet - Kisméretű terménytároló és szárító építése, energiahatékonyság javítása,
- 4.1.3 művelet – Kertészet-fejlesztési beruházások,
- 4.1.4 művelet – Mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése.

III. Az Alprogram legfontosabb intézkedése A fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott induló támogatás, amely kizárólag a 1305/2013/EU rendelet 2. cikk n) pontjában fogalt feltételeknek megfelelő és a meghatározott termelő potenciállal rendelkező személyek igényelhetik.

- 6.1.1 művelet - A fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott induló támogatás.

IV. Az Alprogram az alábbi alintézkedések /műveletek keretében mind a 6.1 alatt támogatott induló fiatal gazdálkodók, mind a 1305/2013/EU rendelet II. mellékletének megfelelő fiatal gazdálkodók a kiválasztási kritériumok szerint előnyben részesülnek (értékelési többlet pontszám).

- 3.1 művelet – új részvétel minőségi rendszerekben,
- 11.1 művelet – ökológiai gazdálkodás (átálló),
- 14.1 művelet – állatjóléti kifizetések,
- 16.1 művelet – agrár-innovációs csoportok projektjei.

A fenti műveletekhez kapcsolódóan 2016. évben megjelent felhívások a következők:

- 1.2.2 művelet - Tájékoztatási szolgáltatás
- 4.1.1 művelet - Állattartáshoz kapcsolódó beruházások
- 4.1.2 művelet - Kisméretű terménytároló és szárító építése, energiahatékonyság javítása

- 4.1.3 művelet – Kertészet-fejlesztési beruházások
- 4.1.4 művelet – Mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése
- 6.1.1 művelet - A fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott induló támogatás
  
- 11.1 művelet – ökológiai gazdálkodás (átálló):
  - VP-4-11.1.-11.2.-15 kódszámú Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (megjelent: 2015. évben)
  
- 14.1 művelet – állatjóléti kifizetések:
  - VP3-14.1.1.-16 A tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti támogatás.

Az 1.2.2 művelet, 4.1.1 művelet, 4.1.2 művelet, 4.1.3 művelet, 4.1.4 művelet, és a 6.1.1 művelet főbb adatait a mellékelt ábrák tartalmazzák.

### **Rövid Ellátási Lánc (REL) Tematikus Alprogram**

A Tematikus Alprogram célja a vertikális és horizontális együttműködés erősítése a rövid ellátási láncok kialakításával, szervezésével, promóciójával és a termelői részvétel elősegítésével. Az Alprogram valamely szegmensében támogatott mikro- és kisvállalkozások magasabb hozzáadott értékű, magasabb élőmunka igényű termékeket állítanak elő az egyre növekvő ilyen irányú fogyasztói igények kielégítésére. A helyi és regionális élelmiszertermelés közvetlen módon jelentősen hozzájárul a vidéki foglalkoztatás növekedéséhez, közvetetten pedig segíti a kapcsolódó tevékenységek (idegenforgalom, vendéglátás) fejlődését.

Az Alprogramban részt vevő gazdák támogatási rendszere az alábbiak szerint épül fel:

I. Az Alprogram részét képezik az egyes intézkedéseken belüli elkülönített és magasabb támogatási intenzitással preferált lehetőségek, amelyek a 16.4.1 alintézkedés alatt támogatásban részesült mezőgazdasági termelők számára érhetők el:

- 4.2.1 művelet - Mezőgazdasági termékek értéknövelése és erőforrás-hatékonyság elősegítése a feldolgozásban
- 4.2.2 művelet - Borászat termékfejlesztésének és erőforrás-hatékonyságának támogatása

II. Az Alprogram további intézkedésekben is külön forráskeretet biztosított a REL felhívás által támogatásban részesült REL csoportot alkotó mezőgazdasági termelők számára. Ezen intézkedések célja alapismertetek átadása működő kis- és közepes vállalkozások részére.

- 1.1.1 művelet - Agrárgazdasági képzések és felkészítő tréningek
- 1.2.2 művelet - Tájékoztatási szolgáltatás
- 1.3.1 művelet - Szakmai tanulmányutak és csereprogramok
- 2.1.1-2.1.2 műveletek - Mezőgazdasági, erdőgazdálkodási és élelmiszer-feldolgozáshoz kapcsolódó egyéni és csoportos szaktanácsadás

III. A Rövid Ellátási Láncokhoz kapcsolódó operatív csoportok közös innovációs tevékenysége a 16.1.1. Agrár-Innovációs Operatív csoportok műveletben támogatott.

IV. Az Alprogram legfontosabb része az Együttműködések támogatása a REL és a helyi piacok

kialakításáért, fejlesztéséért és promóciójáért alintézkedés, amelyben kizárólag a 1305/2013/EU rendelet 2. cikk m) pontjában fogalt feltételeknek megfelelő gazdasági szereplők vehetnek részt.

- 16.4.1 művelet - Együtműködések támogatása a REL és a helyi piacok kialakításáért, fejlesztéséért és promóciójáért

A fenti műveletekhez kapcsolódóan 2015. évben megjelent felhívás:

4.2.1 művelet - Mezőgazdasági termékek értéknövelése és erőforrás-hatékonyság elősegítése a feldolgozásban

- VP3-4.2.1-15 kódszámú Mezőgazdasági termékek értéknövelése és erőforrás-hatékonyság elősegítése a feldolgozásban

A fenti műveletekhez kapcsolódóan 2016. évben megjelent felhívások:

4.2.2 művelet - Borászat termékfejlesztésének és erőforrás-hatékonyságának támogatása

- VP3-4.2.2-16 kódszámú Borászat termékfejlesztésének és erőforrás-hatékonyságának támogatása

1.2.2 művelet - Tájékoztatási szolgáltatás

- VP1-1.2.2-16 kódszámú Tájékoztatási szolgáltatás

A REL együtműködések létrehozását támogató felhívás – a VP 16.4.1 művelete alapján - 2017-ben jelenik meg, ezért az említett felhívásokban 2016-ban REL csoportok támogatási kérelmet nem nyújtottak be.

#### 4.1.3 művelet – Kertészet-fejlesztési beruházások:

Felhívás					
Címe	Kódszáma	Megjelenés ideje	2B keretösszeg (Mrd Ft)	2B fókuszterületre vonatkozó kérelem (db)	Igényelt támogatás (Mrd Ft)
Kertészet korszerűsítése-üveg- és fóliaházak létesítése, energiahatékonyságának növelése geotermikus energia felhasználásának lehetőségével	VP-2-4.1.3.1-16	2016 február 1.	5,1	65	8,555
Kertészet korszerűsítése - ültetvénytelepítés támogatására öntözés kialakításának lehetőségével	VP-2-4.1.3.2-16	2016 február 1.	4,8	130	3,201
Gyógynövény termesztés	VP2-4.1.3.3-16	2016 február 1.	0,5	18	0,193
Kertészet korszerűsítése- Kertészeti gépbeszerzés támogatása	VP2-4.1.3.5-16	2016 november 8.	1,62	0	0
Gombaházak - hűtőházak létrehozására, meglévő gombaházak - hűtőházak korszerűsítése	VP5-4.1.3.4-16	2016 február 1.	1,4	85	13,145

*A Kertészet korszerűsítése-Kertészeti gépbeszerzés támogatása című felhíváshoz kapcsolódó támogatási kérelmek benyújtása 2017. január 06. napjától lehetséges.*

#### 4.1.3 művelet – Kertészet-fejlesztési beruházások

#### 4.1.4 művelet – Mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése:

Felhívás					
Címe	Kódszáma	Megjelenés ideje	2B keretösszeg (Mrd Ft)	2B fókuszterületre vonatkozó kérelem (db)	Igényelt támogatás (Mrd Ft)
A mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése	VP2.-4.1.4-16	2016 május 11.	8,13	23	0,389

#### 4.1.4 művelet – Mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése

6.1.1 művelet -A fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott induló támogatás:

Felhívás					
Címe	Kódszáma	Megjelenés ideje	Keretösszeg (Mrd Ft)	Támogatási kérelem (db)	Igényelt támogatás (Mrd Ft)
A fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott induló támogatás	VP2-6.1.1-16	2016 december 20.	37,75	0	0

*A fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott induló támogatás című felhíváshoz kapcsolódó támogatási kérelmek benyújtása 2017. március 16. napjától lehetséges.*

6.1.1 művelet -A fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott induló támogatás

1.2.2 művelet - Tájékoztatási szolgáltatás:

Felhívás					
Címe	Kódszáma	Megjelenés ideje	2B keretösszeg (Mrd Ft)	2B fókuszterületre vonatkozó kérelem (db)	Igényelt támogatás (Mrd Ft)
Tájékoztatási szolgáltatás	VP1-1.2.2-16	2016 május 24.	1,019	1	1,019

1.2.2 művelet - Tájékoztatási szolgáltatás

4.1.1 művelet - Állattartáshoz kapcsolódó beruházások:

Felhívás					
Címe	Kódszáma	Megjelenés ideje	2B keretösszeg (Mrd Ft)	2B fókussterületre vonatkozó kérelem (db)	Igényelt támogatás (Mrd Ft)
Állattartó telepek korszerűsítése	VP2-4.1.1.1-16	2016 március 25.	1,06	37	1,386
Baromfitartó telepek korszerűsítése	VP2-4.1.1.2-16	2016 március 25.	3,54	62	12,651
Szarvasmarhatartó telepek korszerűsítése	VP2-4.1.1.3-16	2016 március 25.	3,54	190	12,385
Sertéstartó telepek korszerűsítése	VP2-4.1.1.5-16	2016 március 25.	3,54	57	13,581
Juh-és kecsketartó telepek korszerűsítése	VP2-4.1.1.4-16	2016 március 25.	0,71	70	1,519

4.1.1 művelet - Állattartáshoz kapcsolódó beruházások

4.1.2 művelet - Kisméretű terménytároló és szárító építése, energiahatékonyság javítása:

Felhívás					
Címe	Kódszáma	Megjelenés ideje	2B keretösszeg (Mrd Ft)	2B fókussterületre vonatkozó kérelem (db)	Igényelt támogatás (Mrd Ft)
Kisméretű terménytároló, és-tisztító -szárító építése, korszerűsítése	VP2-4.1.2-16	2016 június 6.	3,35	159	11,577

4.1.2 művelet - Kisméretű terménytároló és szárító építése, energiahatékonyság javítása

## 7. AZ INFORMÁCIÓK ÉS A PROGRAM CÉLJAINAK ELÉRÉSÉRE IRÁNYULÓ FOLYAMAT ÉRTÉKELÉSE

### 7.a) CEQ01-1A - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben mozdították elő a vidéki térségekben az innovációt, az együttműködést és a tudásalap fejlesztését?

#### 7.a1) A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések listája

Az értékelési kérdés az 1A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedésekre vonatkozik [1].

#### Érintett intézkedések, alintézkedések (műveletek):

- **M01 Tudásátadás és tájékoztatási tevékenységek (14. cikk)**
  - 1.1 Szakképzéshez és készségek elsajátításához kapcsolódó tevékenységek (1.1.1)
  - 1.2 Demonstrációs és tájékoztatási tevékenységek (1.2.1; 1.2.2)
  - 1.3 Mezőgazdasági üzemvezetési és erdőgazdálkodási csereprogramok, mezőgazdasági üzemlátogatások és erdészeti tanulmányutak (1.3.1)
- **M02 Tanácsadási szolgáltatások, üzemvezetési és helyettesítési szolgáltatások (15. cikk)**
  - 2.1. Segítségnyújtás támogatása annak érdekében, hogy a mezőgazdasági termelők tanácsadási szolgáltatásokban részesülhessenek (2.1.1; 2.1.2)
  - 2.3. Tanácsadók képzésének támogatása (2.3.1)
- **M16 Együttműködés (35. cikk)**
  - 16.1. - a mezőgazdaság termelékenységét és fenntarthatóságát célzó EIP operatív csoportjainak létrehozásához és működtetéséhez nyújtott támogatás (16.1.1)
  - 16.3. - kis gazdasági szereplők között a közös munkafolyamatok megszervezése és az eszközök és források megosztása terén, valamint a vidéki turizmus fejlesztése és marketingje tekintetében folytatott együttműködés (16.3.1)
  - 16.4. - az ellátási lánc szereplőinek horizontális és vertikális együttműködése a rövid ellátási láncok és a helyi piacok létrehozása és fejlesztése, valamint a rövid ellátási láncok és helyi piacok fejlesztésével kapcsolatos, helyi vonatkozású promóciós tevékenységek céljából (16.4.1)
  - 16.5. - az éghajlatváltozás mérséklése vagy az ahhoz való alkalmazkodás céljából végrehajtott közös fellépésekhez, illetve a környezetvédelmi projektekre és alkalmazásban lévő környezetvédelmi gyakorlatokra irányuló közös megközelítésekhez nyújtott támogatás (16.5.1)
  - 16.9. - támogatás a mezőgazdasági termelői tevékenységek diverzifikálásához, meghozzá az egészségügyi ellátással, a szociális integrációval, a közösség által támogatott mezőgazdasággal és a környezeti és élelmiszerügyi oktatással kapcsolatos tevékenységekre bontás formájában. (16.9.1)

Másodlagosan hozzájárulnak az 1A kiemelt területhez:

- **M04 - Beruházások tárgyi eszközökbe (17. cikk)**
  - M 4.1 Mezőgazdasági üzemek összteljesítményének és fenntarthatóságának javítása (4.1.5)
  - M 4.2 Mezőgazdasági termékek feldolgozásába/forgalmazásába és/vagy kifejlesztésébe történő beruházások támogatása (4.2.1)
- **M08 - Az erdőterületek fejlesztésére és az erdők életképességének javítására irányuló beruházások (21–26. cikk)**
  - M 8.1 Erdőtelepítéshez/fásításhoz nyújtott támogatás (8.1.1)



- M 8.2 agrárerdészeti rendszerek létrehozásához és fenntartásához nyújtott támogatás (8.2.1)
- M 8.3 - az erdőtüzek, a természeti katasztrófák és a katasztrófaesemények által okozott erdőkárok megelőzéséhez nyújtott támogatás (8.3.1)
- M 8.5 az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás (8.5.1; 8.5.2)
- M 8.6 az erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására, mozgatására és forgalmazására irányuló beruházásokhoz nyújtott támogatás (8.6.1)
- **M19 – LEADER helyi fejlesztésre (közösség vezérelt helyi fejlesztésre) irányuló támogatás (az 1303/2013/EU rendelet 35. cikke)**
  - 19.2: A közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégia műveleteinek végrehajtásához nyújtott támogatás
  - 19.3: A helyi akciócsoport együttműködési tevékenységeinek elkészítése és végrehajtása

[1] Az 1. értékelési kérdéshez kapcsolódóan kiadás alatt van egy innovációs útmutató, amely alapján a már beépítettek túl további pontosítások tehetők. (European Evaluation Helpdesk for Rural Development (2017): Guidelines: Evaluation of Innovation in Rural Development Programmes 2014-2020. Second Draft, 12 June 2017).

7.a2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat

Döntési kritériumok	Közös eredménymutató	További eredménymutató
A vidékfejlesztési programból finanszírozott projektek innovatívak és széles körű tudáson alapulnak	T1: az 1305/2013/EU rendelet 14., 15. és 35. cikke szerinti kiadások százalékos aránya a vidékfejlesztési program összes kiadásához viszonyítva (1A kiemelt terület)	Innovatív projektek százalékos aránya a vidékfejlesztési programból támogatott összes projektből
Műveleti csoportok jöttek létre		
Többféle partner vett részt az EIP műveleti csoportjaiban		Együttműködési projektekben részt vevő partnerek száma és típusai
Az EIP műveleti csoportjai innovatív tevékenységeket hajtottak végre és terjesztettek		EIP műveleti csoportok által végrehajtott és terjesztett, támogatott innovatív intézkedések száma

7.a3) Alkalmazott módszerek

Mivel a vizsgált időszakban az érintett intézkedésekben (a determinációt leszámítva) nem volt kifizetés, a VP innovációt, együttműködést és tudásalap fejlesztését előmozdító lehetséges eredményeit a VP értékelési útmutató 'no uptake' esetére vonatkozó javasolt módszerének alkalmazásával végezzük el. Ennek során a változás modell/elmélet (theory of change) módszerét használjuk.

**Helyzetkép:** A vidéki területeken alacsony az együttműködési hajlandóság, az innovációs teljesítmény és a tudástranzfer, ugyanakkor az innováció, a tudástranzfer és az együttműködési kultúra felértékelődően van (VP SWOT elemzés). **Hosszútávú cél:** A vidéki térségekben szaporodnak az innovációk, az együttműködések és fejlődik a tudásalap

**Előfeltételek:**

1. Az agrárgazdaság szereplőinek tudása kompetenciája nő.
2. Az agrárgazdaság szereplőinek nő az együttműködési hajlandóságuk.
3. Az agrárgazdaság szereplőinek nő az innovációs kapacitásuk.

**Előfeltételek megvalósítása**

1.a. Az agrárgazdaság szereplői számára az igényeiknek megfelelő, változatos tartalmú és formájú ismeret- és kompetenciaszerzési lehetőségek biztosítása, a vállalkozások vezetői, szakemberei számára lehetőség biztosítása ökonómiai és menedzsment ismeretek elsajátítására.

1.b. Tudásátadás tanfolyami képzés, szakmai tájékoztató és felkészítés, bemutató üzemi programok, online, telefonos és irodában nyújtott személyes tájékoztatás, valamint szakmai tanulmányutak, csereprogramok és gyakornoki programok keretében.

2. A szektor szereplőinek együttműködése ösztönzőkkel támogatott.

3. A fentiek során új ötletek jelennek meg a résztvevők innovációra való képessége, tudása nő.

Kifizetés esetén az alábbi módszert fogjuk alkalmazni.

Az M01 és az M16 intézkedések más fókuszterülethez is hozzájárulnak: előbbi az 1C, utóbbi az 1B fókuszterülethez, így ezen intézkedések esetében az innovációhoz kapcsolódó vonatkozások elkülönítésére oda kell figyelni.

Az M01 intézkedés elsősorban úgy kapcsolódik az innovációhoz, hogy elősegíti az érintettek (gazdálkodók, tanácsadók, vállalkozások) innovációra való képességeinek, tudásának növelését.

Az M02 intézkedés a gazdálkodóknak való szaktanácsadás nyújtását támogatja, melynek során az innovációra való képességeik, tudásuk gyarapszik.

Az M16 intézkedés alintézkedései a szektor szereplői együttműködésének ösztönzésén keresztül segítik az innovációra való képességek növekedését, új ötletek megjelenését, megvalósítását.

**A közös indikátorok számítása kvantitatív módszerekkel történik.***A T1 indikátor számítása:*

Az innováció és a tudásbázis vidéki térségekben való gyarapítására tervezett összes közkiadás (az M01 Tudásátadás és tájékoztatási tevékenységek, M02 Tanácsadási szolgáltatások, üzemvezetési és helyettesítési szolgáltatások és M16 Együttműködés intézkedésekre vonatkozóan) osztva a VP összes tervezett közkiadásával. A közkiadások O1 mutatója a teljesített kifizetésekre vonatkozik, és a Kifizető Ügynökség (KÜ) műveleti adatbázisából nyerhető ki.

**Addicionális indikátorok számítása kvantitatív módszerekkel történik.**

*Az innovatív VP projektek százalékos arányának számítása1:*

A VP M01, M02, és M16 intézkedéseinek keretében megvalósított összes projekt számát elosztjuk a VP keretében megvalósított összes projekt számával. Az adatok a Kifizető Ügynökség (KÜ) műveleti adatbázisából kinyerhetők.

*Az innovatív VP projektek százalékos arányának számítása2:*

A VP M01, M02, és M16 intézkedéseinek keretében megvalósított innovatív projektek számát elosztjuk a VP keretében megvalósított összes projekt számával. Az adatok a KÜ műveleti adatbázisban rendelkezésre állnak.

*Az innovatív VP projektek százalékos arányának számítása3:*

A VP keretében megvalósított összes innovatív projekt számát elosztjuk a VP keretében megvalósított összes projekt számával. Az összes innovatív projektek körébe az M01, M02, és M16 intézkedéseken túl az M04, M08 intézkedések EIP által érintett projektjeit, valamint az M19 intézkedés innovatívnak ítélt projektjeit is figyelembe vesszük. Az adatok a KÜ műveleti adatbázisban rendelkezésre állnak (lásd a 6B fókuszterület – CEQ17 – módszertani részét).

*Együttműködési projekteken részt vevő partnerek száma és típusai*

Az adatok a KÜ műveleti adatbázisban rendelkezésre állnak.

*EIP műveleti csoportok által végrehajtott és terjesztett, támogatott innovatív intézkedések száma*

Az adatok a KÜ műveleti adatbázisban rendelkezésre állnak.

**A minőségi, nem számszerűsíthető mutatók meghatározásához kvalitatív módszerek alkalmazására van szükség.**

- *Az innováció tartalma és típusa (a létrehozott innováció ismertetése és a kedvezményezettek és/vagy nem kedvezményezettek általi alkalmazása).*
- *Létrehozott együttműködés és tudásalap a vidéki térségekben.*
- *A vidéki térségekben az innovációt, az együttműködést és a tudásalap fejlesztését előmozdító tényezők ismertetése.*

A nem számszerűsíthető mutatók meghatározása a vonatkozó szakirodalom áttekintése mellett szakértői interjúk és fókuszcsoportos megbeszélések, igény szerint kérdőíves felmérés segítségével történik.

A különböző forrásokból származó eredmények (mutatószámok, interjúkból, felmérésekből, fókuszcsoportokból származó eredmények) triangulációjára is sor kerül.

#### 7.a4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei

Mutató típusa	Mutató kódja és neve (egység)	Arány	Mutatóérték	Számított bruttó	Számított nettó	Adat- és információforrás
---------------	-------------------------------	-------	-------------	------------------	-----------------	---------------------------

				érték	érték	
Közös kimeneti mutató	O1 - Összes közkiadás	Nem	0,00			Műveletek adatbázisa
Közös kimeneti mutató	O13 - A tanácsadásban részesülő kedvezményezettek száma	Nem	0,00			Műveletek adatbázisa
Közös kimeneti mutató	O16 - Támogatott EIP-csoportok száma, a támogatott EIP-műveletek száma, valamint az EIP-csoportokban részt vevő partnerek száma és típusa	Nem	0,00			Műveletek adatbázisa
Kiegészítő kimeneti mutató	O16 - Az EIP-csoportokban részt vevő partnerek száma és típusa	Nem	0,00			Műveletek adatbázisa
Kiegészítő kimeneti mutató	O16 - Támogatott EIP műveletek száma	Nem	0,00			Műveletek adatbázisa
Kiegészítő kimeneti mutató	O16 - Támogatott EIP-csoportok száma	Nem	0,00			Műveletek adatbázisa
Közös eredménymutató	T1: az 1305/2013/EU rendelet 14., 15. és 35. cikke szerinti kiadások százalékos aránya a vidékfejlesztési program összes kiadásához viszonyítva (1A kiemelt terület)	Igen	0%			Műveletek adatbázisa
További eredménymutató	EIP műveleti csoportok által végrehajtott és terjesztett, támogatott innovatív intézkedések száma	Nem	0,00			Műveletek adatbázisa
További eredménymutató	Innovatív projektek százalékos aránya a vidékfejlesztési programból támogatott összes projektből	Igen	0%			Műveletek adatbázisa
További eredménymutató	Együttműködési projektekben részt vevő partnerek száma és típusai	Nem	0,00			Műveletek adatbázisa
Közös összefüggés-mutató	C24 - Az üzemvezetők mezőgazdasági képzése - az alapfokú és a teljes körű mezőgazdasági képzettséggel rendelkező összes üzemvezető aránya (2013) (% of total)	Igen	19.8%			Nemzeti adatbázis (KSH)

#### 7.a5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák

(Megjegyzés a 4. fejezethez: Mivel a vizsgált időszakban az érintett intézkedésekben (a determinációt leszámítva) nem volt kifizetés, ezért az indikátorok értéke a kontextus indikátortól eltekintve mindenhol nulla. A jelen értékelési kérdés megválaszolásához nem tartozik közös eredményindikátor, csak a T1 célindikátor.)

**Problémák, kockázatok, amelyek befolyásol(hat)ják az értékelési eredmények megbízhatóságát, érvényességét.**

1. Hiányzó adatok (pl. alacsony forrásfelhasználás miatt).
2. Az innovatív VP projektek kiválasztása valamennyi intézkedésre vonatkozóan nehezen megvalósítható, nem áll rendelkezésre az ehhez szükséges intézkedésenkénti eszközkészlet (innovativitás beazonosítása, mérése).

**Javasolt megoldások:**

1. Kifizetések esetén a programvégrehajtás későbbi állapotában az alkalmazott – a módszertani leírásban meghatározottak szerint végrehajtott – elemzés eredményei a kérdésre történő válaszadást lehetővé teszik.
2. Az innovativitást csak azoknál a VP intézkedéseknél/alintézkedéseknél vizsgáljuk, ahol maga az intézkedés jellege ezt lehetővé teszi, vagy az innovatív VP projektek beazonosításának „evidence based” módszerét javasolt kidolgozni a VP egészére vonatkozóan. Az 1. értékelési kérdéshez kapcsolódóan készülöben van egy innovációs útmutató, amely alapján a már beépítettek túl további pontosítások tehetők. (European Evaluation Helpdesk for Rural Development (2017): Guidelines: Evaluation of Innovation in Rural Development Programmes 2014-2020. Second Draft, 12 June 2017).

7.a6) Értékelési kérdésre adott válasz

**Az értékelési kérdésre adott válasz:**

Az értékelési időszakban a vizsgált intézkedésekre még nem történt kifizetés, illetve néhány intézkedés még kiírásra sem került, az eredményindikátorok értéke nulla ezért a kérdésre adott válasz, hogy a releváns intézkedések a fókuszterülethez egyelőre nem járultak hozzá.

A program végrehajtásának eddigi tapasztalatai alapján megállapítható:

- ***"A VP projektjei innovatívak, és fejlesztett/fejlett tudáson alapulnak" döntési kritériumra vonatkozóan***

A T1 célindikátor:

(Az ehhez kapcsolódó adatok a mellékletben található.)

2016. december 31-ig csak az M01 intézkedéshez tartozó VP1-1.2.2-16 felhívás kódú *Tájékoztatói szolgáltatás jogcímet* hirdették meg - a művelet a 2007-2013-as időszakban is működött, elődje az ÚMVP-ben az *Általános agrárpolitikai és ügyfélszolgálati tájékoztató jogcím* volt, így a végrehajtására vonatkozóan több éves tapasztalatok állnak rendelkezésre. A jogcímre 2016. november 21-étől lehetett pályázni; a benyújtás végső időpontja 2018. november 20. A rendelkezésre álló pályázati keretösszeg 7,82 Mrd Ft, amelyre a 2016. december 31-ig tartó időszakban összesen egy pályázat érkezett be, 7,82 Mrd Ft igényvel. Mivel kifizetésre a determinációból eredő 0,01 Mrd Ft-on kívül nem került sor, a T1 célindikátor

értékét a beérkezett igények alapján csak becsülni tudjuk. Értéke potenciálisan 0,6-ra tehető. Ez a 3,6-os célértéket tekintve 17%-os potenciális megvalósulási arányt jelent.

*Az innovatív VP projektek százalékos aránya (az 1. prioritáson belül)*

A megvalósulás jelenlegi szakaszában nem adható válasz.

- **"Operációs csoportok alakultak" döntési kritériumra vonatkozóan**

A 16.1.1 *Agrár-Innovációs Operatív csoportok* jogcímet a vizsgált időszakban még nem hirdették meg, így annyit tudunk megállapítani, hogy várható EIP csoportok megalakulása.

- **"Különféle partnerek vesznek részt az EIP operációs csoportokban (különböző szocioökonómiai szektorok képviselői: magánszféra, közszféra, civil, mezőgazdasági, élelmiszeripari, erdészeti szereplők, valamint olyan szervezetek, mint az akadémiai, banki, NGO partnerek, stb.)" döntési kritériumra vonatkozóan**

A megvalósulás jelenlegi szakaszában nem adható válasz..

- **"Az EIP operációs csoportok innovatív tevékenységeket valósítanak meg és terjesztenek el" döntési kritériumra vonatkozóan**

*Az EIP operációs csoportok által megvalósított és széles körben megismertetett támogatott innovatív műveletek száma*

A vizsgált időszakban az érintett intézkedésekben (a determinációt leszámítva) nem nyílt lehetőség pályázat benyújtására. Az előző támogatási időszak tapasztalatai és a tervezés során meghatározott célokból kiindulva változásmódeli módszertan alapján arra számítunk, hogy a várt hatások jó eséllyel megvalósulnak, amennyiben a felmerülő kockázatok megfelelően kezelve lesznek a támogatási időszak során.

Alintézkedés megnevezése	Beérkezett igény 2016. dec. 31-ig	Forráslekötés 2016. dec. 31-ig	Forráslekötés determinációval 2016. dec. 31-ig	Kifizetés 2016. dec. 31-ig
	Mrd HUF			
<b>M 1.1.1</b>	-	-	0,01	0
<b>M 1.3.1</b>	-	-	-	-
<b>M 1.2.2</b>	7,82	-	0,01	0,01
<b>M 2.1.1 és M 2.1.2</b>	-	-	-	-
<b>M 2.3.1</b>	-	-	-	-
<b>M 16.1.1</b>	-	-	-	-
<b>M 16.4.1</b>	-	-	-	-
<b>M 16.9.1</b>	-	-	-	-

T1 célindikátor

## 7.a7) Következtetések és ajánlások

### 7.a7.a) Következtetés/ajánlás 1

#### **Következtetés:**

A megvalósulás jelenlegi szakaszában nem vonhatók le megalapozott következtetések.

#### **Ajánlás:**

1. A megvalósulás jelenlegi szakaszában nem vonhatók le megalapozott következtetések.
2. Az innovatív VP projektek beazonosításának „evidence based” módszerét javasolt kidolgozni a VP egészére vonatkozóan.

**7.b) CEQ02-1B - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben mozdították elő – többek között a környezetgazdálkodás és a környezeti teljesítmény javítása érdekében – a mezőgazdaság, az élelmiszer-termelés és az erdőgazdálkodás, valamint a kutatás és innováció közötti kapcsolatok erősítését?**

## 7.b1) A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések listája

### **Az értékelési kérdés az 1B kiemelt területhez hozzájáruló intézkedésekre vonatkozik. [2]**

Érintett intézkedések, alintézkedések, műveletek:

- M16 Együttműködés (35. cikk)
  - 16.1 A mezőgazdaság, élelmiszer-feldolgozás és erdőgazdálkodás termelékenységét és fenntarthatóságát célzó EIP-csoportok létrehozásához és működtetéséhez nyújtott támogatás.
  - 16.3 Kis gazdasági szereplők között a közös munkafolyamatok megszervezése és az eszközök és források megosztása terén, valamint a vidéki turizmus fejlesztése és marketingje tekintetében folytatott együttműködés.
  - 16.4 Az ellátási lánc szereplőinek horizontális és vertikális együttműködése a rövid ellátási láncok és a helyi piacok létrehozása és fejlesztése, valamint a rövid ellátási láncok és helyi piacok fejlesztésével kapcsolatos, helyi vonatkozású promóciós tevékenységek céljából.
  - 16.5 Az éghajlatváltozás mérséklése vagy az ahhoz való alkalmazkodás céljából végrehajtott közös fellépésekhez, illetve a környezetvédelmi projektekre és alkalmazásban lévő környezetvédelmi gyakorlatokra irányuló közös megközelítésekhez nyújtott támogatás.
  - 16.9 A mezőgazdasági termelői tevékenységeknek az egészségügyi ellátással, a szociális integrációval, a közösség által támogatott mezőgazdasággal és a környezeti és élelmiszerügyi oktatással kapcsolatos tevékenységekre bontás formájában végzett diverzifikálásához nyújtott támogatás.

A vizsgált időszak során (2015 - 2016. december 31.) nem jelent meg felhívás.

### **Az intézkedés másodlagosan hozzájárul az alábbi kiemelt területekhez:**

- 1A) Az innovációnak, az együttműködésnek és a tudásbázis gyarapításának az ösztönzése a vidéki térségekben (lásd 1. értékelési kérdés)

### **További kapcsolódó kiemelt területek:**

- 2B) A megfelelően képzett mezőgazdasági termelők mezőgazdasági ágazatba való belépésének megkönnyítése és ezen belül is különösen a generációs megújulás elősegítése
- 5B) A mezőgazdaság és az élelmiszer-feldolgozó iparág általi energiafelhasználás hatékonyságának fokozása
- 5C) A megújuló energiaforrások, a melléktermékek, a hulladékok, a maradékanyagok és más, nem élelmiszer jellegű nyersanyagok biogazdasági célokra történő átadásának és felhasználásának megkönnyítése
- 5D) A mezőgazdaságból származó, üvegházhatást okozó gázok és ammónia kibocsátásának csökkentése
- 6B) A helyi fejlesztés előmozdítása a vidéki térségekben



[2] A 2. értékelési kérdéshez kapcsolódóan kiadás alatt van egy innovációs útmutató, amely alapján a már beépítettek túl további pontosítások tehetők. (European Evaluation Helpdesk for Rural Development (2017): Guidelines: Evaluation of Innovation in Rural Development Programmes 2014-2020. Second Draft, 12 June 2017).

7.b2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat

Döntési kritériumok	Közös eredménymutató	További eredménymutató
Hosszú távú együttműködés jött létre a mezőgazdasági, az élelmiszer-termelési és az erdészeti entitások, valamint a kutatási és innovációs intézmények között	T2: az együttműködési intézkedés (1305/2013/EU rendelet 35. cikk) keretében támogatott együttműködési műveletek (csoportok, hálózatok/klaszterek, kísérleti projektek stb.) teljes száma (1B kiemelt terület)	Együttműködési projektekben részt vevő partnerek száma és típusai
Megvalósított együttműködési műveletek a mezőgazdaság, az élelmiszer-termelés, az erdészet és a kutatás és innováció területén a hatékonyabb környezetgazdálkodás és környezeti teljesítmény érdekében	T2: az együttműködési intézkedés (1305/2013/EU rendelet 35. cikk) keretében támogatott együttműködési műveletek (csoportok, hálózatok/klaszterek, kísérleti projektek stb.) teljes száma (1B kiemelt terület)	A vidékfejlesztési program után folytatódó együttműködési műveletek százalékos aránya, ideértve a továbbfejlesztett környezetgazdálkodást és -teljesítményt célzó műveleteket is
Megvalósított együttműködési műveletek a mezőgazdaság, az élelmiszer-termelés, az erdészet és a kutatás és innováció területén a hatékonyabb környezetgazdálkodás és környezeti teljesítmény érdekében	T2: az együttműködési intézkedés (1305/2013/EU rendelet 35. cikk) keretében támogatott együttműködési műveletek (csoportok, hálózatok/klaszterek, kísérleti projektek stb.) teljes száma (1B kiemelt terület)	Együttműködési projektekben részt vevő partnerek száma és típusai

7.b3) Alkalmazott módszerek

### ***Alkalmazott módszerek***

Tekintettel arra, hogy az érintett intézkedések keretében 2016.12.31-ig kifizetés nem történt, a Bizottság által az indikátorok számszerűsítéséhez megadott és az alábbiakban részletezett módszertan nem alkalmazható. Előzetes változásmódel alkalmazása és/vagy kvalitatív értékelés nem történt. Az alábbiak a program megvalósításának előrehaladottabb fázisában alkalmazandó módszertan leírását tartalmazzák.

### **Közös mutatók**

A T2-es közös mutatók a műveleti adatbázisból származtathatók, ahol az együttműködési intézkedésekben résztvevő együttműködési műveletek összegzése található.

### **Addicionális mutatók**

- Együttműködési projektekben részt vevő partnerek száma és típusai

Az adatok a KÜ műveleti adatbázisban rendelkezésre állnak.

- A vidékfejlesztési program után folytatódó együttműködési műveletek százalékos aránya, ideértve a továbbfejlesztett környezetgazdálkodást és -teljesítményt célzó műveleteket is

A kedvezményezett együttműködési műveletek résztvevőinek ad-hoc számbavétele, azon projektek esetében ahol a támogatási időszak végén túlmenően teljesítenek környezetgazdálkodás és a környezeti teljesítmény javítását célzó feladatokat.

### Kvalitatív értékelés

- felmérés az együttműködési projektek tagjai és a végső kedvezményezettek körében
- strukturált fókuszcsoportok
- Delphi módszer (szakértői csoporttól nyert strukturált és szintetizált értékelés, amely kérdőívek, és azok közös kiértékelésén alapszik)

A különböző forrásokból származó eredmények alapján (indikátorok értékei, interjú-, felmérés- és fókuszcsoportok eredmények) megállapítások vonhatók le.

### Felhívások benyújtási időszakai:

- A fenntarthatóságot célzó tájgazdálkodás, terület-és tájhasználat váltás együttműködései: 2017. június 1.-2018. július 2.
- Innovációs operatív csoportok létrehozása és az innovatív projekt megvalósításához szükséges beruházás támogatása: 2017.május 30.-2017.november 30.
- Szolidáris gazdálkodás és közösség által támogatott mezőgazdaság: 2017.június 2.-2019.június 7.
- Együttműködések támogatása a rövid ellátási láncok és a helyi piacok kialakításáért, fejlesztéséért és promóciójáért: 2017. június 6.-2019. június 5.

### 7.b4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei

Mutató típusa	Mutató kódja és neve (egység)	Arány	Mutatóérték	Számított bruttó érték	Számított nettó érték	Adat- és információforrás
Közös kimeneti mutató	O4 - A támogatott mezőgazdasági üzemek/kedvezményezettek száma	Nem	0,00			Műveletek adatbázisa, kérdőívek, fókuszcsoportos interjúk
Közös kimeneti mutató	O16 - Támogatott EIP-csoportok száma, a támogatott EIP-műveletek száma, valamint az EIP-csoportokban részt vevő partnerek száma és típusa	Nem	0,00			Műveletek adatbázisa
Közös kimeneti mutató	O17 - A támogatott együttműködési műveletek száma (az EIP-en kívül)	Nem	0,00			Műveletek adatbázisa
Kiegészítő kimeneti mutató	O16 - Az EIP-csoportokban részt vevő partnerek száma és típusa	Nem	0,00			Műveletek adatbázisa, kérdőívek, fókuszcsoportos interjúk
Kiegészítő kimeneti mutató	O16 - Támogatott EIP műveletek száma	Nem	0,00			Műveletek adatbázisa
Kiegészítő kimeneti mutató	O16 - Támogatott EIP-csoportok száma	Nem	0,00			Műveletek adatbázisa, kérdőívek, fókuszcsoportos interjúk

Kiegészítő kimeneti mutató	O17 - A támogatott együttműködési műveletek száma típusok szerinti bontásban (az EIP-en kívül); (csoportok, hálózatok, klaszterek, pilot projektek, stb.)	Nem	0,00		Műveletek adatbázisa, kérdőívek, fókuszcsoporthos interjúk
Közös eredménymutató	T2: az együttműködési intézkedés (1305/2013/EU rendelet 35. cikk) keretében támogatott együttműködési műveletek (csoportok, hálózatok/klaszterek, kísérleti projektek stb.) teljes száma (1B kiemelt terület)	Nem	0,00		Műveletek adatbázisa, kérdőívek, fókuszcsoporthos interjúk
További eredménymutató	Együttműködési projektekben részt vevő partnerek száma és típusai	Nem	0,00		Műveletek adatbázisa, kérdőívek, fókuszcsoporthos interjúk
További eredménymutató	A vidékfejlesztési program után folytatódó együttműködési műveletek százalékos aránya, ideértve a továbbfejlesztett környezetgazdálkodást és -teljesítményt célzó műveleteket is	Igen	0%		Műveletek adatbázisa

#### 7.b5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák

(Megjegyzés a 4. fejezethez: Mivel az intézkedésekre még nem történt kifizetés, illetve az intézkedés kiírására sem került még sor, ezért az indikátorok értéke zérus.)

#### **Problémák, kockázatok, amelyek befolyásol(hat)ják az értékelési eredmények megbízhatóságát, érvényességét.**

- Forrásfelhasználás hiányából adódó adathiány
- A megvalósított együttműködési műveletek fejlődése nem ismert, mindössze a programozási időszakban áll rendelkezésre információ.

#### **Javasolt megoldások:**

- Kifizetések esetén a programvégrehajtás későbbi állapotában az alkalmazott, a módszertani leírásban meghatározottak szerint végrehajtott elemzés eredményei a kérdésre történő válaszadást lehetővé teszik. Az adatfelvétel hiánya estében szakértői becslések adhatnak választ a környezetgazdálkodás és a környezeti teljesítmény értékelésében.
- Kvalitatív értékelés során a hosszú távú együttműködési projektek értékelhetők (az együttműködés VP programozási időszakon túli időtartama alapján), a létrehozott együttműködési struktúrák típusainak értékelésével (pl. jogi struktúra, összetétel, kötelezettségvállalás meghatározott formája, stb.), amelyek lehetséges fenntartható együttműködésként működhetnek

## 7.b6) Értékelési kérdésre adott válasz

### **Az értékelési kérdésre adott válasz:**

Az értékelési időszakban a vizsgált intézkedésekre még nem történt kifizetés, illetve néhány intézkedés még kiírásra sem került, ezért a “A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben mozdították elő – többek között a környezetgazdálkodás és a környezeti teljesítmény javítása érdekében – a mezőgazdaság, az élelmiszer-termelés és az erdőgazdálkodás, valamint a kutatás és innováció közötti kapcsolatok erősítését?” kérdésre adott válasz, hogy egyelőre semmilyen mértékben nem járult hozzá. Az előző támogatási időszak tapasztalatai és a tervezés során meghatározott célokból kiindulva változásmódellemel alapján arra számítunk, hogy a várt hatások jó eséllyel megvalósulnak, amennyiben a felmerülő kockázatok megfelelően kezelve lesznek a támogatási időszak során.

## 7.b7) Következtetések és ajánlások

### *7.b7.a) Következtetés/ajánlás 1*

#### **Következtetés:**

1. A megvalósulás jelenlegi szakaszában nem vonhatók le megalapozott következtetések.

2. Az előző ciklus tapasztalatai alapján az együttműködési hajlandóság nagyon alacsony volt Magyarországon.

A korábbi eredményei alapján az érintett intézkedésekben való részvétel iránt nem volt nagy az érdeklődés az együttműködések megvalósítására.

#### **Ajánlás:**

1. Szakértői javaslat alapján az eredményes együttműködések létrejöttét nagyban segítené mentori program megvalósítása.

**7.c) CEQ03-1C - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben mozdították elő az egész életen át tartó tanulás és a szakképzés ügyét a mezőgazdasági és erdészeti ágazaton belül?**

## 7.c1) A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések listája

### Az értékelési kérdés a(z) 1C kiemelt területhez hozzájáruló intézkedésekre vonatkozik.

Érintett intézkedések, alintézkedések, műveletek:

- M01 - Tudásátadás és tájékoztatási tevékenységek *intézkedés*
  - 1.1 Szakképzéshez és készségek elsajátításához kapcsolódó tevékenységek *alintézkedés*
    - 1.1.1 Agrárgazdasági képzések és felkészítő tréningek *művelet*

Másodlagos intézkedések, alintézkedések, műveletek:

- M01 - Tudásátadás és tájékoztatási tevékenységek *intézkedés*
  - 1.3. Mezőgazdasági üzemvezetési és erdőgazdálkodási csereprogramok, mezőgazdasági üzemlátogatások és erdészeti tanulmányutak *alintézkedés*
    - 1.3.1. Szakmai tanulmányutak és csereprogramok *művelet*
- M02 – Tanácsadási szolgáltatások, üzemvezetési és helyettesítési szolgáltatások *intézkedés*
  - 2.3. Tanácsadók képzésének támogatása *alintézkedés*
    - 2.3.1. Szaktanácsadók továbbképzése *művelet*

## 7.c2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat

Döntési kritériumok	Közös eredménymutató	További eredménymutató
Nőtt azon vidékiek száma, akik egész életen át tartó tanulásban és szakképzésben vettek részt a mezőgazdasági és erdészeti ágazaton belül		A VP képzési tevékenységeinek száma/százalékos aránya a mező-gazdasági és erdészeti ágazatok főbb igényeihez igazodó típus/tartalom szerint
Nőtt azon vidékiek száma, akik egész életen át tartó tanulásban és szakképzésben vettek részt a mezőgazdasági és erdészeti ágazaton belül		Az 1305/2013/EU rendelet 14. cikke alapján képzésben részt vett azonosított (nem kumulált) résztvevők száma
Nőtt azon vidékiek száma, akik egész életen át tartó tanulásban és szakképzésben vettek részt a mezőgazdasági és erdészeti ágazaton belül		Azon tudásátadási és információs tevékenységek típus/tartalom szerinti száma amelyek a mezőgazdasági és erdészeti ágazathoz kapcsolódó felnőttoktatás és szakképzés keretében támogatottak
Nőtt azon vidékiek száma, akik egész életen át tartó tanulásban és szakképzésben vettek részt a mezőgazdasági és erdészeti ágazaton belül	T3: az 1305/2013/EU rendelet 14. cikke szerinti képzésben részt vevők teljes száma (1C kiemelt terület)	Vidékfejlesztési programból támogatott tevékenységeken keresztül, elismert oktatási és képzési intézményektől bizonyítványban részesülő gyakornokok száma a résztvevők teljes számához viszonyítva

## 7.c3) Alkalmazott módszerek

### Alkalmazott módszerek

Az értékelési időszakban a releváns intézkedésekről még nem állnak rendelkezésre olyan eredménymutatók, amelyek alapján pontos számszerű értékelést lehetne készíteni. Az értékelési kérdés megválaszolásához az útmutató előírásai[1] alapján az ex-post értékelés tapasztalataiból kiindulva változás

modell és szakértői becslés alapján vetíthető előre a valószínűsíthető kimenet.

Miután számszerűsíthető előrehaladás lesz kimutatható a program élethosszig tartó tanulás és a szakképzés előmozdítását segítő intézkedéseinek vonatkozásában, akkor a 3. CEQ megválaszolásához az alábbi módszereket fogjuk alkalmazni:

([1] Abban az esetben, ha egy adott fókuszterület keretében 2016 végéig nincs kifizetés, a fókuszterületet értékelni nem szükséges, a kapcsolódó mutatókat nem kell kiszámítani, és a kapcsolódó CEQ-t nem kell megválaszolni. Azonban lehetőség van a művelet értékelésére, változáselméleten alapuló módszerek vagy minőségi felmérések felhasználására, ahhoz hogy a program lehetséges eredményeiről tájékoztatást nyújtsunk. (Guidelines Assessment of RDP Results: How To Prepare For Reporting On Evaluation In 2017, September 2016 p.10))

## **Kvantitatív módszerek**

### **i. A módszer alkalmazásának indoklása**

A módszer alkalmazásának oka a műveleti adatbázisból és a másodlagos statisztikai adatbázisokból kinyerhető adatok lehetősége, valamint az, hogy az adatok alkalmasak arra, hogy a támogatott műveletek célokhoz való hozzájárulását meghatározzuk és a támogatások kedvezményezettekre gyakorolt nettó hatását számszerűsítsük.

### **ii. Az indikátorok kiszámításának leírása**

- T3 „Az 1305/2013/EU rendelet 14. cikke alapján képzésben részt vettek teljes száma”: 1. "Tudásátadási és tájékoztatási tevékenységek" intézkedésen belül a 1.1 Szakképzés művelet keretében képzésben résztvevők számát (O12 indikátorérték) összegezzük. Amennyiben egy végső kedvezményezett több képzésen is részt vett, minden képzési részvétele növeli az output (O12) indikátor és végső soron a T3 indikátor értékét.
- Az 1305/2013/EU rendelet 14. cikke alapján képzésben részt vettek aránya az összes potenciális kedvezményezett számából (%): Az 1. „Tudásátadás és tájékoztatási tevékenységek” (1.1 Szakképzés) intézkedés keretében képzésben azonosított résztvevők száma (nem kumulált) *osztva* a VP potenciális kedvezményezettjeinek a számával (pl. NAK regisztrált tagok száma), *szorozva* 100
- Azon VP-ből támogatott képzést befejezett kedvezményezettek aránya, akik tanúsítványt kaptak elismert oktatási és szakképző intézménytől (%): A VP-ből támogatott képzést befejezett kedvezményezettek száma, akik elismert oktatási és szakképző intézménytől tanúsítványt kaptak *osztva* az elismert oktatási és szakképző intézményekben tanúsítványt szerző összes képzést befejezettek számával, azok nélkül, akik a mezőgazdasági és erdészeti ágazathoz kapcsolódó szakképzésben /felnőttoktatásban vettek részt, *szorozva* 100
- Azon tudásátadási és információs tevékenységek típus/tartalom szerinti száma, amelyek a mezőgazdasági és erdészeti ágazathoz kapcsolódó felnőttoktatás és szakképzés keretében támogatottak: A VP által a mezőgazdasági és erdészeti ágazathoz kapcsolódó felnőttoktatás és szakképzés keretében támogatott tudásátadási és információs tevékenységek szerinti száma típus/ tartalom szerinti bontásban

### **iii. A fenti módszerek alkalmazásának nehézségei, megoldásuk**

A legnagyobb kockázatot a *támogatott képző intézmények által* gyűjtendő statisztikai adatok elérhetősége és begyűjtése illetve az adatok késedelmes hozzáférhetősége jelenti. Megoldást jelenthet a képzési és oktatási intézmények adatszolgáltatásra vonatkozó felkészítése. Az adatgyűjtést segítheti a gyűjtendő

adattartalomra vonatkozó adatlap/adatspecifikáció/útmutató.

További kockázatot jelent a képzésben résztvevők regisztrálása/azonosítása, melyet a támogatott képzőszervezeteknek kell menedzselniük.

## **Kvalitatív módszerek**

### **i. A módszer alkalmazásának indoklása**

A támogatott képzési tevékenységek minőségét a végső kezdeményezettek szubjektív megítélése alapján is szükséges vizsgálni.

### **ii. Az indikátorok kiszámításának leírása**

A VP 1.1.1. Agrárgazdasági képzések és felkészítő tréningek művelet keretében tartott képzésben résztvevők elégedettsége

A képzésben résztvevő kedvezményezettekkel a képzőszervezet egy elégedettségi kérdőívet töltet ki, amelyben az érintettek értékelhetik a képzés minőségét célterületi bontásban.

### **iii. A fenti módszerek alkalmazásának nehézségei, megoldásuk**

Kockázatot jelent, hogy a résztvevők nem töltik ki a kérdőívet, illetve a képzőszervezetek részéről a kérdőívek adatainak feldolgozása többletterhet jelent. A kockázat kezelése érdekében szükséges a megfelelő tájékoztatás és a képzőszervezetek felkészítése az adatgyűjtéssel és adatkezeléssel kapcsolatban.

## **Vegyes (mixed módszerek)**

### **i. A módszer alkalmazásának indoklása**

Vegyes módszer alkalmazását az indokolja, hogy a mutató kiszámításakor az egyik komponens adatforrása nem adatbázis, hanem kvalitatív felmérés eredménye, pl. fókuszcsoportos interjú, szakértői becslés.

### **ii. Az indikátorok kiszámításának leírása**

- A VP képzési tevékenységeinek száma/százalékos aránya a mezőgazdasági és erdészeti ágazatok főbb igényeihez igazodó típus/tartalom szerint: Azoknak a támogatott felnőttoktatási és szakképzési tevékenységeknek a száma, amelyek magukban foglalják a munkaerő-piaci igények felmérését, *osztva* az összes támogatott felnőttoktatási és szakképzési tevékenység számával, *szorozva* 100. Az egyes képzések esetében a munkaerőpiaci igényekről, a képzőintézmények és a program működtetői körében készített interjúk alapján, valamint a munkaerőpiaci barométer felmérések alapján tájékozódhatnak az értékelők.

### **iii. A fenti módszerek alkalmazásának nehézségei, megoldásuk**

## 7.c4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei

Mutató típusa	Mutató kódja és neve (egység)	Arány	Mutatóérték	Számított bruttó érték	Számított nettó érték	Adat- és információforrás
Közös kimeneti mutató	O11 - Képzési napok száma	Nem	0,00			Műveleti adatbázis
Közös kimeneti mutató	O12 - A képzésben résztvevők száma	Nem	0,00			Műveleti adatbázis
Közös kimeneti mutató	O14 - Képzésben részesülő tanácsadók száma	Nem	0,00			Műveleti adatbázis
Közös eredménymutató	T3: az 1305/2013/EU rendelet 14. cikke szerinti képzésben részt vevők teljes száma (1C kiemelt terület)	Nem	0,00			Műveleti adatbázis
További eredménymutató	Az 1305/2013/EU rendelet 14. cikke alapján képzésben részt vett azonosított (nem kumulált) résztvevők száma	Igen	0%			Műveleti adatbázis, támogatott képző intézmények adatbázisa
További eredménymutató	Azon tudásátadási és információs tevékenységek típus/tartalom szerinti száma amelyek a mezőgazdasági és erdészeti ágazathoz kapcsolódó felnőttoktatás és szakképzés keretében támogatottak	Nem	0,00			Műveleti adatbázis, támogatott képző intézmények adatbázisa, nemzeti (oktatási) adatbázis
További eredménymutató	A VP képzési tevékenységeinek száma/százalékos aránya a mező-gazdasági és erdészeti ágazatok főbb igényeihez igazodó típus/tartalom szerint	Igen	0%			Műveleti adatbázis, támogatott képző intézmények adatbázisa, oktatási és szakképző intézmények
További eredménymutató	Vidékfejlesztési programból támogatott tevékenységeken keresztül, elismert oktatási és képzési intézményektől bizonyítványban részesülő gyakornokok száma a résztvevők teljes számához viszonyítva	Igen	0%			Műveleti adatbázis, támogatott képző intézmények adatbázisa
Közös összefüggés-mutató	C24 - Az üzemvezetők mezőgazdasági képzése - az alapfokú és a teljes körű mezőgazdasági képzettséggel rendelkező összes üzemvezető aránya (2013) (% of total)	Igen	19.8%			Nemzeti adatbázis (KSH)

## 7.c5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák

(Megjegyzés a 4. fejezethez: A vizsgált időszakban a releváns pályázati felhívások még nem jelentek meg, így nem volt kifizetés sem, tehát - a C24 indikátor kivételével - az indikátor érték 0.)

**Problémák, kockázatok, amelyek befolyásol(hat)ják az értékelési eredmények megbízhatóságát,**



### **érvényességét.**

A jövőben, amikor a releváns pályázatok kírásra kerülnek, felmerülhetnek kockázatok a támogatott képzőintézmények adatgyűjtése és adatszolgáltatása, valamint a támogatott képzésben résztvevők azonosítása vonatkozásában, mivel:

- A képzésben résztvevők – értékelők számára is elérhető módon (tehát nem adószámmal) történő – azonosítása az értékelés időpontjában elérhető információk szerint nem tervezett. A képzésben résztvevőknek az értékelők számára nyilvános módon történő azonosítása elengedhetetlen „Az 1305/2013/EU rendelet 14. cikke alapján képzésben részt vett résztvevők aránya az összes potenciális kedvezményezett számából” addicionális indikátor meghatározásához.
- Az O11 Képzési napok száma indikátor érték meghatározásához a képzőintézményekben az indikátor adatgyűjtés a tervezett pályázati felhívás szerint nem gyűjtött adat.
- Az elégedettségi felmérés a képzésben résztvevők körében a támogatott képző intézmények számára előírás, ugyanakkor az értékelés időpontjában még nincs egységesen kidolgozott módszertan az adatgyűjtés tartalmára vonatkozóan.

### **Javasolt megoldások:**

- Ahhoz, hogy a támogatott képzésben résztvevők, mint a VP tudásátadási és tájékoztatási tevékenységek intézkedésének közvetett kedvezményezettjei esetében vizsgálni lehessen az intézkedés többi VP intézkedésével való szinergiát, fontos a képzésben résztvevők MÁK regisztrációs számmal történő ellátása és a képző intézményekben a képzés igénybevételekor annak online felületen történő bejegyzése.
- Az O11 indikátor meghatározáshoz javasolt, hogy a támogatott képző intézmények a képzési napok számát is tüntessék fel az online felületen.
- A „VP 1.1.1. Agrárgazdasági képzések és felkészítő tréningek művelet keretében tartott képzésben résztvevők elégedettsége” kvalitatív indikátor mérése esetében javasolt a képző intézmények számára egységes módszertan szerinti kérdőív kidolgozása, hogy a válaszok egységesen értékelhetők legyenek.

### **7.c6) Értékelési kérdésre adott válasz**

#### **Az értékelési kérdésre adott válasz:**

A vidékfejlesztési program keretében 2016. december 31-ig nem történt pályázati felhívás a mezőgazdaságban és erdészeti ágazatban az élethosszig tartó tanulás vagy a szakképzés előmozdítására vonatkozóan, ezért az értékelési időszakban a vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések nem mozdították elő az egész életen át tartó tanulás és a szakképzés ügyét a mezőgazdasági és erdészeti ágazaton belül. A VP a T3-mas „1305/2013/EU rendelet 14. cikke szerinti képzésben részt vevők teljes száma” indikátorértékre 46,4 ezer főt tervez, ami várhatóan teljesülni fog, hiszen az ÚMVP 2007-2013 programidőszakban ez az érték 78 ezer fő volt. Az ÚMVP 2007-2013 tapasztalataiból kiindulva most is a legnagyobb érdeklődés az üzemek teljesítményének javításához hozzájáruló és a piaci jelenlétet elősegítő (2A fókuszterület) képzések iránt, valamint a mezőgazdasági termelők versenyképességének növeléséhez hozzájáruló (3A fókuszterület) képzések iránt lesz. A VP-ben a környezet és természetvédelmi szempontú támogatások hangsúlyos megjelenésével párhuzamosan várhatóan a mező- és erdőgazdálkodással kapcsolatos ökoszisztémák állapotának helyreállításához (4. prioritás) kapcsolódó képzésekre nagyobb

igény mutatkozik majd az előző programidőszakhoz képest.

7.c7) Következtetések és ajánlások

7.c7.a) Következtetés/ajánlás 1

**Következtetés:**

1. A megvalósulás jelenlegi szakaszában nem vonhatók le megalapozott következtetések.
2. Az előző programidőszak tapasztalatai alapján várhatóan teljesülni fog a célérték, miszerint a képzésben résztvevők teljes száma eléri a 46 400 főt.

**Ajánlás:**

1. A jövőre nézve javasolt az addicionális indikátorok meghatározáshoz szükséges egységes módszertani segédletek (pl. elégedettségi kérdőív) tartalmi kidolgozása a későbbi értékelések elősegítése érdekében.

**7.d) CEQ04-2A - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben járultak hozzá – különösen a piaci részesedés és a mezőgazdasági diverzifikáció növelése révén – a támogatott mezőgazdasági üzemek szerkezetátalakításához, korszerűsítéséhez és gazdasági teljesítményének javításához?**

## 7.d1) A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések listája

### Az értékelési kérdés a 2A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedésekre vonatkozik.

Érintett intézkedések, alintézkedések, műveletek:

Együttműködés (az 1305/2013/EU rendelet 35. cikke) A VP3-16.4.1-17 Együttműködések támogatása a REL és a helyi piacok kialakításáért, fejlesztéséért és promóciójáért jogcím az ellátási lánc szereplőinek együttműködése a REL és a közvetlen értékesítési lehetőségek közös kialakítását és továbbfejlesztését támogatja, amely piaci részesedésük növelését, tevékenységük diverzifikációját eredményezi.

A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése (az 1305/2013/EU rendelet 19. cikke). VP2-6.3.1-16 Mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése jogcím célja a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztését célzó tevékenységek támogatása.

Beruházások tárgyi eszközökbe (az 1305/2013/EU rendelet 17. cikke). Állattenyésztési beruházási jogcímek (VP2-4.1.1.2 Baromfitartó telepek korszerűsítése; VP2-4.1.1.3-16 Szarvasmarhatartó telepek korszerűsítése; VP2-4.1.1.5-16 Sertéstartó telepek korszerűsítése; VP2-4.1.1.4-16 Juh- és kecsketartó telepek korszerűsítése 4,0 ezer ÁE; VP2-4.1.1.1-16 Állattartó telepek korszerűsítése); Kertészeti beruházási jogcímek (VP2-4.1.3.1.-16 Kertészet korszerűsítése- üveg- és fóliaházak létesítése VP2-4.1.3.3. Kertészet korszerűsítése – gyógy- és fűszernövény termesztés fejlesztése jogcím keretében; VP-2-4.1.3.2. Kertészet korszerűsítése - ültetvénytelepítés támogatására öntözés kialakításának lehetőségével; VP5-4.1.3.4. Kertészet korszerűsítése – gombaházak - hűtőházak létrehozására, meglévő gombaházak - hűtőházak korszerűsítése). **Továbbá a VP2-4.1.2-16 Kisméretű terménytároló, -szárító és -tisztító építése, korszerűsítése műveletek a termelés modernizációját, a szerkezetváltást és a hatékonyság növelését szolgálják.**

Tanácsadási szolgáltatások, üzemvezetési és helyettesítési szolgáltatások (az 1305/2013/EU rendelet 15. cikke) a Tudásátadás és tájékoztatási tevékenységek (az 1305/2013/EU rendelet 14. cikke) és a másodlagos intézkedések közül a Termelői csoportok és szervezetek létrehozása (az 1305/2013/EU rendelet 27. cikke) piaci részesedés növelése valamint A mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszerei (az 1305/2013/EU rendelet 16. cikke) a programban részvevő termelők piacra jutását, értékesítési lehetőségeinek javítását eredményezik.

Natura 2000 kifizetések és a víz-keretirányelvhez kapcsolódó kifizetések (az 1305/2013/EU rendelet 30. cikke). Hátrányos természeti adottságokkal vagy egyéb sajátos hátrányokkal rendelkező területek számára teljesített kifizetések (az 1305/2013/EU rendelet 31. cikke) a legeltetéssel az állattartás fejlesztéséhez járulnak hozzá.

Együttműködés (az 1305/2013/EU rendelet 35. cikke) LEADER helyi fejlesztés. A Helyi Fejlesztési Stratégiák megvalósítása a jelentés készítésekor nem kezdődött meg. A piaci részesedés és a mezőgazdasági diverzifikáció A helyi fejlesztési stratégiákon keresztül támogatott projektek/kezdemenyvezések száma, típusok szerint megbontva addicionális indikátor meghatározása alapján határozható meg.

7.d2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat

Döntési kritériumok	Közös eredménymutató	További eredménymutató
---------------------	----------------------	------------------------

A támogatott üzemek méretének növekedése		A támogatott gazdaságok gazdasági méretének szerkezete
Nőtt a támogatott mezőgazdasági üzemek éves munkaegységenkénti mezőgazdasági termelése	R2: A támogatott gazdaságok mezőgazdasági termelésének változása (2A kiemelt terület)*	
Modernizálták a gazdaságokat	R1 / T4: olyan mezőgazdasági üzemek százalékos aránya, amelyek szerkezetátalakítást vagy korszerűsítést célzó beruházási támogatásban részesültek (2A kiemelt terület)	Korszerűsítéssel kapcsolatos beruházásokhoz a vidékfejlesztési program révén támogatásban részesülő mezőgazdasági üzemek százalékos aránya
Átszervezték a gazdaságokat	R1 / T4: olyan mezőgazdasági üzemek százalékos aránya, amelyek szerkezetátalakítást vagy korszerűsítést célzó beruházási támogatásban részesültek (2A kiemelt terület)	Korszerűsítéssel kapcsolatos beruházásokhoz a vidékfejlesztési program révén támogatásban részesülő mezőgazdasági üzemek százalékos aránya

### 7.d3) Alkalmazott módszerek

Jelen értékelési időszakban az intézkedésekről még nem álltak rendelkezésre olyan eredménymutatók, amelyek alapján pontos számszerű értékelést lehetett volna készíteni, ezért változás,modell szerint, a benyújtott pályázatok alapján végeztük az értékelést. Az alábbiak a program megvalósításának előrehaladottabb fázisában alkalmazandó módszertan leírását tartalmazzák.

#### Kvantitatív módszerek

##### **i. A módszer alkalmazásának indoklása**

A módszer alkalmazásának oka a műveleti adatbázisból és a másodlagos statisztikai adatbázisokból (FADN) kinyerhető adatok lehetősége.

##### **ii. Az indikátorok kiszámításának leírása**

- R2: A támogatott gazdaságok mezőgazdasági termelésének/éves munkaegységének (ÉME) változása (2A kiemelt terület)

Számláló: A mezőgazdasági üzemben a növénytermesztés és állattenyésztés termelési értékének változása (értékesítés + készletváltozás + saját felhasználás) a támogatás előtt és után (2016, 2018 és ex post).

Nevező: Teljes éves munkaerőegységben (AWU) kifejezett munkaerő felhasználás változása (nem fizetett családi és fizetett munkaerő) a támogatás előtt és után (2016, 2018 és ex post).

- R1/T4: olyan mezőgazdasági üzemek százalékos aránya, amelyek szerkezetátalakítást vagy korszerűsítést célzó beruházási támogatásban részesültek (2A kiemelt terület)

A mutató kiszámításához szükséges adatok: a) A 4. intézkedés keretében a szerkezetátalakítás és/vagy korszerűsítés céljából a programozási időszak alatt támogatandó mezőgazdasági üzemek teljes száma (kumulált); b) A mezőgazdasági üzemek teljes száma a bázisévben a VP által lefedett területen.

Számítás módszere: a/b hányados százalékban kifejezve

- A támogatott gazdaságok gazdasági mérete

Támogatott és nem támogatott gazdaságokra gyűjtendő (kontroll csoport). Gazdasági méret európai

méretegységben kifejezve a közösségi tipológia alapján a gazdaság összesített kibocsátási értéke (SO) euróban kifejezve.

### iii. A fenti módszerek alkalmazásának nehézségei, megoldások

- Arányaiban kevés vagy éppen túl sok támogatott gazdaság esetében

A PSM módszer (GPSM) alkalmazása válhat szükségessé. A GPSM módszer alkalmazása lehetővé teszi a támogatás mértékétől függő hatás elemzését. Ezáltal nem csak a program eredmény-, ill. hatásindikátorra (pl. GVA/farm) gyakorolt átlagos hatása vizsgálható, hanem támogatási szintenként is mérhető a hatás.

- 2017 évi alkalmazás (alacsony támogatás kifizetés esetében)

A megfelelő időtartam kiválasztása döntő fontosságú lehet a program eredményeinek becsléséhez. Általában a választott időszak nem lehet túl rövid, sem túl hosszú, mivel más tényezők kifejezetten befolyásolhatják a végrehajtást. Ezért célszerű a program végrehajtás utolsó éveiben újra értékelni a becsült hatások stabilitását. Másik lehetőség a 2 vagy 3 éves átlagok elkészítése.

### Kvalitatív módszerek

- Fókuszcsoport, mélyinterjú a PSM vizsgálat eredményeinek igazolására
- Likert skála alkalmazásán alapuló survey, amely a támogatott üzemek vezetőinek véleménye alapján tárja fel, hogy a beavatkozások mennyiben növelték piaci részvételüket, illetve milyen mértékben segítették elő a termelés modernizációját, a szerkezetváltást és a hatékonyság növelését.

A különböző forrásokból származó eredmények triangulációja (mutatószámok, interjúkból, felmérésekből, fókuszcsoportokból származó eredmények).

### 7.d4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei

Mutató típusa	Mutató kódja és neve (egység)	Arány	Mutatóérték	Számított bruttó érték	Számított bruttó érték, ebből elsődleges hozzájárulás	Számított bruttó érték, ebből másodlagos hozzájárulás a LEADER-/CLLD-hozzájárulással együtt	Számított nettó érték	Adat- és információforrás
Közös kimeneti mutató	O3 - A támogatott intézkedések/műveletek száma	Nem	0,00					Műveletek adatbázisa
Közös kimeneti mutató	O4 - A támogatott mezőgazdasági üzemek/kezdőüzemek	Nem	0,00					Műveletek adatbázisa

	száma							
Közös eredménymutató	R2: A támogatott gazdaságok mezőgazdasági termelésének változása (2A kiemelt terület)*	Nem						Műveleti adatbázis
Közös eredménymutató	R1 / T4: olyan mezőgazdasági üzemek százalékos aránya, amelyek szerkezetátalakítást vagy korszerűsítést célzó beruházási támogatásban részesültek (2A kiemelt terület)	Igen	0%					Műveleti adatbázis
További eredménymutató	A támogatott gazdaságok gazdasági méretének szerkezete	Nem	0,00					Műveleti adatbázis
További eredménymutató	Korszerűsítéssel kapcsolatos beruházásokhoz a vidékfejlesztési program révén támogatásban részesülő mezőgazdasági üzemek százalékos aránya	Igen	0%					Műveleti adatbázis
Közös összefüggés-mutató	C26 - Mezőgazdasági vállalkozói jövedelem - A mezőgazdasági termelők életszínvonala (2013) (EUR/AWU)	Nem	8 515,19					Kedvezményezettek
Közös összefüggés-mutató	C27 - A mezőgazdaság teljes tényezőtermelékenysége - összesen (index) (2013) (Index 2005 = 100)	Nem	5,01					NAV adatbázis
Közös összefüggés-mutató	C14 - Munkatermelékenység a mezőgazdaságban - összesen (2010 - 2012) (EUR/AWU)	Nem	7,50					NAV adatbázis

#### 7.d5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák

(Megjegyzés a 4. fejezethez: Mivel az intézkedésekre még nem történt kifizetés, ezért az alábbi indikátorok értéke zérus: O3, O4, R2, R1/T4, "Korszerűsítéssel kapcsolatos beruházásokhoz a vidékfejlesztési program révén támogatásban részesülő mezőgazdasági üzemek százalékos aránya")

#### **Problémák, kockázatok, amelyek befolyásol(hat)ják az értékelési eredmények megbízhatóságát, érvényességét.**

- A forrásfelhasználás hiánya miatti adathiány

#### **Javasolt megoldások:**

- Kifizetések esetén a programvégrehajtás későbbi állapotában az alkalmazott, a módszertani leírásban meghatározottak szerint végrehajtott elemzés eredményei a kérdésre történő válaszadást

lehetővé teszik

#### 7.d6) Értékelési kérdésre adott válasz

##### **Az értékelési kérdésre adott válasz:**

Az értékelési időszakban a vizsgált intézkedésekre még nem történt kifizetés, illetve néhány intézkedés még kiírásra sem került, az eredményindikátorok értéke nulla, ezért az értékelési kérdésre adott válasz, hogy a releváns intézkedések egyelőre nem járultak hozzá a fókuszterülethez.

A benyújtott igénylések alapján megállapítható:

A 2A Fókuszterületen a Beruházások tárgyi eszközökbe (az 1305/2013/EU rendelet 17. cikke) egy jogcíme esetében sem volt kifizetett támogatás, kötelezettségvállalás, támogatási döntés 2016 végéig. A benyújtott pályázatok, támogatási igények és a pályázati felhívásban meghatározott fókuszterületi keretösszegek alapján:

Állattenyésztési beruházási jogcímekre összesen 2441 ügyfél adott be pályázatot. Ez az összes gazdaság (482,0 ezer) 0,51%-a. A keretösszeg alapján, a 2A fókuszterületen 57,9 ezer ÁE új férőhely és 127,4 ezer ÁE férőhely korszerűsítés valósítható meg (50-50% új férőhellyel és férőhely korszerűsítéssel számolva). Ez a teljes baromfiállomány negyedét, a szarvasmarha állomány 5,6 %-át a sertésállomány mindössze 1,0 százalékát, a juh és kecske állomány 5,0%-át érinti. A modernizációs ráta (a baromfi férőhelyek kialakításán és korszerűsítésén kívül) a fiatal gazdálkodók beruházási támogatásával (2B fókuszterület) kiegészülve is alacsony, a fejlesztésekkel inkább a régi istállók pótlása valószínűsíthető, ezért jelentősebb állatállomány bővülés a baromfi kivételével nem várható.

Az állattenyésztési beruházási jogcímekre pályázók foglalkoztatása a pályázatot benyújtók vállalása és a támogatási keretösszeg arányában a 2A fókuszterületen a beruházások megvalósításával 571 ÉME-vel nő, az üzemek foglalkoztatása 2,3%-kal bővül. Ez a termelési szerkezet bővítését, illetve a tevékenység diverzifikációt és a termelés bővítésének szándékát mutatja, ami a termelési költségek csökkentésével kiegészülve lehet a jövedelmek növelésének hatékony eszköze.

Kertészeti beruházási jogcímekre összesen 937 ügyfél adott be pályázatot. Ez az összes gazdaság (482,0 ezer) 0,19%-a. A keretösszeg alapján, a 2A fókuszterületen

- 72 hektár hajtattott terület (65 hektár új, 7 hektár felújítás) valósítható meg, ami a magyarországi hajtattott területek (4000 ha) 1,8 százalékát teszi ki.
- 47 ezer m<sup>2</sup> új építésű hűtőház, 32 ezer m<sup>2</sup> új gombatermesztő létesítmény és 12 ezer m<sup>2</sup> új gombakomposztüzem létesíthető. A 32 ezer m<sup>2</sup> új gombatermesztő létesítmény a magyarországi gombatermesztés éves termelési értékét (kb. 12,5 milliárd Ft) 7,9 százalékkal növelné.
- 4200 hektár új gyümölcsültetvény lenne telepíthető és 600 hektár gyümölcsültetvény lecserélhető. A megvalósítható 4800 hektár új gyümölcs-ültetvénytelepítés és ültetvénycsera a gyümölcs-termőterület (90,7 ezer ha) 5,3 százalékát teszi ki.
- 7000 hektár új gyógy- és fűszernövény ültetvény lenne telepíthető, ami a gyógynövény-termőterület (kb. 40 ezer ha) 17,5 százalékát teszi ki.

A modernizációs ráta a gyógy- és fűszernövények esetében jelentősebb, a többi kiírásnál kismértékű

bővülést eredményezhet.

A kertészeti beruházási jogcímekre pályázók foglalkoztatása a pályázatot benyújtók vállalása és a támogatási keretösszeg arányában a 2A fókuszterületen a beruházások megvalósításával 1080 ÉME-vel nő, az üzemek foglalkoztatása 26,4%-kal bővül. Ez a termelési szerkezet bővítését, illetve a tevékenység diverzifikációt és a termelés bővítésének szándékát mutatja, ami a termelési költségek csökkentésével kiegészülve lehet a jövedelmek növelésének hatékony eszköze.

A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése (az 1305/2013/EU rendelet 19. cikke). (VP2-6.3.1-16 Mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése jogcím) esetében. a fókuszterületen 749 ügyfél igényelt 5,5 milliárd Ft összegben támogatást. A fejlesztést háromnegyedük a munkaerő-igényesebb kertészeti, állattenyésztési és méhészeti ágazatokban képzeli el a források 61,9%-val.

#### **A mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése célterület főbb adatai (a mellékelt táblázatban található)**

VP2-4.1.2-16 Kisméretű terménytároló, -szárító és -tisztító építése, korszerűsítése művelet a 2A fókuszterületen 9,35 Mrd Ft keretösszeggel 1000 ügyfél nyújtott be pályázatot 49,2 milliárd Ft támogatási igénnyel. A túligénylés 5,2-szeres. A keretösszeg arányában mintegy 700 ezer m<sup>3</sup> új tároló kapacitás létesíthető, amely a teljes 20,5 millió tonnás kapacitás 4,4%-a.

#### **2A fókuszterülethez kapcsolódó támogatásigénylés tevékenység csoportonként (a mellékelt táblázatban található)**

A VP2-4.1.4-16 A mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése felhívás keretében a 2A fókuszterülethez kapcsolódóan 1085 kérelmet nyújtottak be 2016. december 31-ig, az igényelt támogatási összeg 8911 millió forint, a 20,39 milliárd forintnyi keretösszeg 43,7 százaléka. Az igényelt támogatások összegének 93,4 százalékából új öntözőberendezések beszerzése, illetve új öntözővíz-szolgáltató művek létrehozása valósulhat meg, 6,6 százalékából pedig közepes nagyságú, öntözővíz-kivételre alkalmas víztározók létesítése és mezőgazdasági területekhez kapcsolódó meliorált utak kialakítása történik. Az igényelt támogatások csaknem teljes egészében, (7 kivétellel, mely az igényelt támogatási összeg 0,4 százaléka) konvergencia régióban megvalósítandó fejlesztésekhez kötődnek. Az IH a végrehajtás során a források legalább 80 százalékát kizárólag a legfeljebb 850 000 euro STÉ (Standard Termelési Érték) üzemmérettel rendelkező mezőgazdasági termelők számára biztosítja. A 2016. december 31-ig 2A fókuszterületre benyújtott pályázatok 77,9 százaléka (845 darab), a támogatási összeg 66,2 százaléka (5902,7 millió Ft) tartozik ebbe a kategóriába.



Fejlesztési irány	Ügyfélszám (db)	Megoszlás (%)	Igényelt támogatási összeg (millió Ft)	Megoszlás (%)
Szántóföldi növénytermesztés	34	4,5	293,9	5,4
Állattenyésztés	174	23,2	990,6	18,1
Kertészet	216	28,8	1583,1	29
Szőlőtermelés	33	4,4	222,8	4,1
Méhészet	133	17,8	805,7	14,8
Gépvásárlás	85	11,3	526,1	9,6
Élelmiszer-feldolgozás	68	9,1	369,7	6,8
Telephely kialakítás	116	15,5	668,3	12,2
<b>Összesen</b>	<b>749</b>	<b>100</b>	<b>5460,1</b>	<b>100</b>

A mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése célterület főbb adatai

Tevékenység csoport	Ügyfél (db)	Igényelt támogatás (millió Ft)
Terményszárító létesítése	356	7982
Terménytároló létesítése/bővítése	850	36915,4
Univerzális mag-, elő- és utótisztítók létesítése	295	4337,1
<b>A) célterület összesen</b>	<b>1000</b>	<b>49234,5</b>

2A fókuszterülethez kapcsolódó támogatásigénylés tevékenység csoportonként

## 7.d7) Következtetések és ajánlások

### 7.d7.a) Következtetés/ajánlás 1

#### Következtetés:

1. A 2A fókuszterület beruházási támogatásai elősegítik az üzemi diverzifikációt.
2. Az intenzív, munkaerő-igényes ágazatok fejlődnek, de jelentősebb állomány bővülés a baromfi és a gyógynövény ágazatok kivételével nem várható.
3. A hozzáadott érték és a foglalkoztatás egyszerre bővíthető.

#### Ajánlás:

1. Munkaerő-képzés és -tanácsadás az intenzív ágazatok munkaerő igényének magas színvonalú kielégítésére.
2. Innovatív termelési módszerek előnybe részesítése, a munkatermelékenység növeléséhez
3. A termelés hatékonyságának, valamint a piaci részesedés növelése érdekében a fejlesztésekhez kapcsolódóan EIP és termelői csoportok szervezése

**7.e) CEQ05-2B - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben mozdították elő a megfelelően képzett mezőgazdasági termelők mezőgazdasági ágazatba való belépését és ezen belül is különösen a generációs megújulást?**

## 7.e1) A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések listája

### Az értékelési kérdés a 2B kiemelt területhez hozzájáruló intézkedésekre vonatkozik.

Érintett intézkedések, alintézkedések, műveletek:

- a 35. cikk („Együttműködés”) szerinti intézkedések és alintézkedések
- a 19 cikk („Mezőgazdasági üzemek és vállalkozások fejlesztése”) szerinti intézkedések és alintézkedések
- a 17. cikk („Beruházás fizikai eszközökbe”) szerinti intézkedések és alintézkedések
- a 15 cikk („Tanácsadási, üzemvezetési és helyettesítési szolgáltatások”) szerinti intézkedések és alintézkedések
- a 14. cikk („Tudásátadásra és a tájékoztatásra irányuló tevékenységek”) szerinti intézkedések és alintézkedések

Másodlagos intézkedések:

- más fókuszterület alatt említett intézkedések, amelyek hozzájárulhatnak az ágazat generációs megújulásához és a mezőgazdasági termelők magasabb szintű képzettségéhez,
- a 16. cikk („A mezőgazdasági termékek és élelmiszerek minőségi rendszerei”) szerinti intézkedések és alintézkedések,
- a 27. cikk („Termelői csoportok és szerveződések felállítása”) szerinti intézkedések és alintézkedések,
- az 1303/2013/EU Rendelet 35. cikke („A helyi gazdaságfejlesztés támogatása” LEADER) szerinti intézkedések és alintézkedések

## 7.e2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat

Döntési kritériumok	Közös eredménymutató	További eredménymutató
Nőtt a megfelelően képzett fiatal mezőgazdasági termelők száma a mezőgazdasági ágazatban	R3 / T5: olyan mezőgazdasági üzemek százalékos aránya, amelyek vállalkozásfejlesztési terve/beruházásai a vidékfejlesztési program keretében fiatal mezőgazdasági termelőknek szóló támogatásban részesültek (2B kiemelt terület)	
Megfelelően képzett gazdálkodók jelentek meg a mezőgazdasági ágazatban		A vidékfejlesztési programban érintett terület mezőgazdasági ágazatában a megfelelően képzett gazdálkodók százalékos aránya

## 7.e3) Alkalmazott módszerek

Jelen értékelési időszakban az intézkedésekről még nem álltak rendelkezésre olyan eredménymutatók, amelyek alapján pontos számszerű értékelést lehetett volna készíteni, ezért változás modell szerint a benyújtott pályázatok alapján végeztük az értékelést. Az alábbiak a program megvalósításának előrehaladottabb fázisában alkalmazandó módszertan leírását tartalmazzák.

## ***Kvantitatív módszerek***

Kvantitatív módszerek alkalmazhatók a kiegészítő eredménymutatók és az összes többi indikátor mérésére, kivéve az abszolút értékben és arányszámban mért értékeket, amelyek közvetlenül levezethetők a monitoring rendszerből

### **i. A módszer alkalmazásának indoklása**

A módszer alkalmazásának oka a műveleti adatbázisból és a másodlagos statisztikai adatbázisokból kinyerhető adatok lehetősége, valamint az, hogy az adatok alkalmasak arra, hogy a támogatott műveletek célokhoz való hozzájárulását meghatározzuk és a támogatások kedvezményezettekre gyakorolt nettó hatását számszerűsítsük.

### **ii. Az indikátorok kiszámításának leírása**

R3/T5 „Az 1305/2013/EU rendelet” 17. cikke „Beruházások tárgyi eszközökbe” alapján: Támogatás ítéhető oda olyan fiatal mezőgazdasági termelők számára, akik mezőgazdasági üzem vezetőjeként első alkalommal kezdenek gazdálkodni valamely mezőgazdasági üzemben, a mezőgazdasági termelésre vonatkozó uniós előírásoknak – így például a munkahelyi biztonságnak – való megfelelést célzó beruházások tekintetében. Az ilyen támogatás a gazdálkodás kezdetének időpontjától számított legfeljebb 24 hónapos időtartamra nyújtható.

Az R3/T5 közös mutatót a műveleti adatbázisból gyűjtik össze, és úgy határozzák meg, hogy az üzleti tervvel rendelkező, fiatal mezőgazdasági termelők által irányított gazdaságok számát arányosítják a VP által támogatott összes gazdaság számához.

Az R3/T5 értékhez kapcsolódó másodlagos hozzájárulások közvetlenül követhetők a műveleti adatbázison keresztül is, ha a projekteket leíró alkalmazásokban azt jelzik, hogy a projektgazda fiatal gazdálkodó. Ez magában foglalja azokat a műveleteket is, amelyeket CLLD stratégiákon keresztül hajtanak végre. A kedvezményezetti adatok összesítése során a duplikációkat ki kell szűrni.

Az „1305/2013/ EU rendelet” 19. cikke „A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése”: Az ezen intézkedés keretében nyújtott támogatás kiterjed többek között a fiatal mezőgazdasági termelőkre is.

**Addicionális indikátorok:** a megfelelően képzett gazdálkodók aránya az ágazatban a VP által lefedett területeken. Az addicionális indikátor értékének kiszámításához elsősorban monitoring és statisztikai adatokra van szükség (Kifizető Ügynökség adatai; Tesztüzem; KSH). További módszerként alkalmazhatók kvalitatív módszerek, mint például a kedvezményezetti interjúk, mélyinterjúk, kérdőíves adatgyűjtések.

### **iii. A fenti módszerek alkalmazásának nehézségei, megoldásuk**

A legnagyobb kockázatot a fiatal mezőgazdasági termelőktől begyűjtött adatok mennyisége és minősége jelenti, továbbá az időbeli korlátok betartása, valamint ha nem kellően magas számban léptek be új belépők az ágazatba, az az adatfelvétel és adatelemzés minőségét is ronthatja.

Megoldást jelenthet, ha több kérdezőbiztost állítanak munkába, így az adatok begyűjtése is gyorsabban haladhat.

## **Kvalitatív módszerek**

### **i. A módszer alkalmazásának indoklása**

Javasolt módszerek:

- felmérés az új belépők/az intézkedés (6.1) kedvezményezettjei számára,
- felmérés a 4.1-es intézkedés által támogatott gazdaságokra (abban az esetben, ha a 6.1-es intézkedés nincsen programozva),
- interjúk a beavatkozások vezetőivel
- strukturált fókuszcsoportok, beleértve a MAPP módszert is a nettó hatások értékeléséhez

### **ii. Az indikátorok kiszámításának leírása**

A különböző forrásokból származó eredmények triangulációja (mutatószámok, interjúkból, felmérésekből, fókuszcsoportokból származó eredmények).

### **iii. A fenti módszerek alkalmazásának nehézségei, megoldásuk**

Alacsony minőségű adatok, amelyek nem nyújtanak határozott választ az értékelési kérdésre:

- az értékelési kérdés megválaszolásához szükséges adatok kellő száma (pl.: alacsony VP mintavétel/kis programok stb.);
- a fiatal mezőgazdasági termelők nem vonzódnak a mezőgazdasági ágazathoz, ami alacsony felvételhez, minta elemszámhoz vezethet.

Adathiány esetén szakértői becsléssel, illetve az elvégzett interjúk összesített eredményeivel adható válasz az értékelési kérdésre. Fókuszcsoportos és egyéni interjúk az érdekelt felek (kedvezményezettek, végrehajtásban közreműködők, döntéshozók) véleményének alaposabb megismerése érdekében.

## **7.e4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei**

Mutató típusa	Mutató kódja és neve (egység)	Arány	Mutatóérték	Számított bruttó érték	Számított nettó érték	Adat- és információforrás
Közös kimeneti mutató	O4 - A támogatott mezőgazdasági üzemek/kedvezményezettek száma	Nem	0,00			Műveleti adatbázis
Közös eredménymutató	R3 / T5: olyan mezőgazdasági üzemek százalékos aránya, amelyek vállalkozásfejlesztési terve/beruházásai a vidékfejlesztési program keretében fiatal mezőgazdasági termelőknek szóló támogatásban részesültek (2B kiemelt terület)	Igen	0%			Műveleti adatbázis
További eredménymutató	A vidékfejlesztési programban érintett terület mezőgazdasági ágazatában a megfelelően képzett gazdálkodók százalékos	Igen	0%			Műveleti adatbázis

	aránya				
Közös összefüggés-mutató	C17 - Mezőgazdasági üzemek - összesen (2013) (No)	Nem	424 732,00		Eurostat
Közös összefüggés-mutató	C24 - Az üzemvezetők mezőgazdasági képzése - az alapfokú és a teljes körű mezőgazdasági képzettséggel rendelkező összes üzemvezető aránya (2013) (% of total)	Igen	19.8%		KSH
Közös összefüggés-mutató	C22 - Mezőgazdasági munkaerő - a mezőgazdasági üzemben rendszeresen alkalmazott munkavállalók összesen (2010) (AWU)	Nem	439 900,00		KSH
Közös összefüggés-mutató	C23 - Az üzemvezetők életkor szerinti összetétele - 35 éven aluliak aránya (2013) (% of total managers)	Igen	5.4%		KSH
Közös összefüggés-mutató	C23 - Az üzemvezetők életkor szerinti összetétele - 35-55 év közöttiek aránya (2013) (No of young managers by 100 elderly managers)	Nem	0,90		KSH

#### 7.e5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák

(Megjegyzés a 4. fejezethez: Mivel az intézkedésekre még nem történt kifizetés, ezért az alábbi indikátorok értéke zérus: O4, R3/T5, A vidékfejlesztési programban érintett terület mezőgazdasági ágazatában a megfelelően képzett gazdálkodók százalékos aránya)

#### **Problémák, kockázatok, amelyek befolyásol(hat)ják az értékelési eredmények megbízhatóságát, érvényességét.**

- az adatok hiánya az értékelési kérdés megválaszolásához (pl.: alacsony VP felvétel/nincs felvétel, kis programok, gazdálkodók részvételi aktivitásának hiánya, stb.)

#### **Javasolt megoldások:**

- Kifizetések esetén a programvégrehajtás későbbi állapotában az alkalmazott, a módszertani leírásban meghatározottak szerint végrehajtott elemzés eredményei a kérdésre történő válaszadást lehetővé teszik

#### 7.e6) Értékelési kérdésre adott válasz

#### **Az értékelési kérdésre adott válasz:**

Az értékelési időszakban a vizsgált intézkedésekre még nem történt kifizetés, illetve néhány intézkedés még kiírásra sem került, az eredményindikátorok értéke nulla, ezért az értékelési kérdésre adott válasz, hogy a releváns intézkedések egyelőre nem járultak hozzá a fókuszterülethez.

Az értékelési kérdés megválaszolásához át kell tekinteni a releváns intézkedésekhez (M01, M02, M04, M06) tartozó VP-felhívásokra benyújtott pályázatokat minősíteni szükséges az előrehaladásukat, és amennyiben lehetséges, kiértékelni az ágazat generációs megújulásában képviselt szerepüket.

A „**Tájékoztatási szolgáltatás**” A támogatásra rendelkezésre álló tervezett keretösszeg 7,82 milliárd Ft, melyből a 2B fókuszterület céljainak teljesítéséhez 1,02 Mrd Ft áll rendelkezésre. 2016. december 31-ig csupán 1 támogatási kérelem (a továbbiakban TK) érkezett be ehhez a pályázati felhíváshoz, emiatt az értékelési kérdés megválaszolásában képviselt szerepe egyelőre nem adható meg.

Az „**Állattartó telepek korszerűsítése**” (VP2-4.1.1.1-16), a „**Baromfitartó telepek korszerűsítése**” (VP2-4.1.1.2-16), a „**Juh és kecsketartó telepek korszerűsítése**” (VP2-4.1.1.4-16), a „**Szarvasmarhatartó telepek korszerűsítése**” (VP2-4.1.1.3-16) valamint a „**Sertéstartó telepek korszerűsítése**” (VP2-4.1.1.5-16) felhívások esetében a rendelkezésre álló keretösszeg megközelítőleg 70 Mrd Ft. 2016. december 31-ig 2 744 darab TK érkezett be ezekre a felhívásokra. A legtöbb TK a szarvasmarhatartó telepek korszerűsítésével kapcsolatban érkezett be. Mivel a felhívásoknak deklarált célkitűzése az állattartó gazdaságok modernizációs megújulása, az ágazat generációs megújulásában képviselt szerepük kevésbé releváns. A foglalkoztatás-növelésben is csak mérsékelt szerepet játszhatnak: az értékelési kérdésben leírtak teljesüléséhez való hozzájárulásuk csekély.

A 2B fókuszterületen, az állattenyésztési beruházási típusú támogatásokban beérkezett kérelmek alapján összesen 1688 ügyfél nyújtott be pályázatot (baromfi: 62 ügyfél; szarvasmarha: 1436 ügyfél; sertés: 57 ügyfél; juh- és kecske: 96 ügyfél; ÁTK: 37 ügyfél) 47,9 milliárd Ft értékben (baromfi: 11414,18 millió Ft; szarvasmarha: 11,2 milliárd Ft; sertés: 11,3 milliárd Ft; juh- és kecske: 1269,3 millió Ft; ÁTK: 1,3 milliárd Ft).

A „**Kertészet korszerűsítése- üveg- és fóliaházak létesítése, energiahatékonyságának növelése geotermikus energia felhasználásának lehetőségével**” (VP2-4.1.3.1-16), a „**Kertészet korszerűsítése – ültetvénytelepítés támogatására öntözés kialakításának lehetőségével**” (VP2-4.1.3.2-16), a „**Kertészet korszerűsítése – kertészeti gépbeszerzés támogatására**” (VP2-4.1.3.5-16), a „**Gyógynövény-termesztés**” (VP2-4.1.3.3-16) és a „**Gombaházak – hűtőházak létrehozására, meglévő gombaházak – hűtőházak korszerűsítése**” (VP5-4.1.3.4-16) felhívások esetében 2016. december 31-ig 1031 darab TK érkezett be, 83,2 Mrd Ft támogatási igénnyel. A legtöbb TK az ültetvénytelepítés támogatásával kapcsolatban érkezett be, de a legnagyobb összegű támogatási igény (közel 37 Mrd Ft) az üveg- és fóliaházak létesítésével kapcsolatban jelentkezett. Mivel ezeknek a felhívásoknak elsődleges célja a kertészeti ágazatok versenyképességének fokozása, a generációs megújulásban betöltött szerepük csekélynek ítélnélhető.

A 2B fókuszterületen kertészet korszerűsítésére 269 ügyfél (Kertészet korszerűsítése- üveg- és fóliaházak létesítése: 62 ügyfél; Kertészet korszerűsítése – ültetvénytelepítés támogatására öntözés kialakításának lehetőségével: 117 ügyfél; Kertészet korszerűsítése – gombaházak – hűtőházak létrehozására, meglévő gombaházak - hűtőházak korszerűsítése: 76 ügyfél; Kertészet korszerűsítése – gyógy- és fűszernövény termesztés fejlesztése: 14 ügyfél) nyújtott be pályázatot közel 21 milliárd Ft értékben (Kertészet korszerűsítése- üveg- és fóliaházak létesítése: 7,1 milliárd Ft; Kertészet korszerűsítése - ültetvénytelepítés támogatására öntözés kialakításának lehetőségével: 3,2 milliárd Ft; Kertészet korszerűsítése – gombaházak - hűtőházak létrehozására, meglévő gombaházak - hűtőházak korszerűsítése: 10,4 milliárd Ft; Kertészet korszerűsítése – gyógy- és fűszernövény termesztés fejlesztése: 236,7 millió Ft).

A „**Mezőgazdasági vizsgáldalkodási ágazat fejlesztése**” (VP2-4.1.4-16) felhívás meghirdetésekor a

támogatásra rendelkezésre álló tervezett keretösszeg 49,57 milliárd Ft volt, amelyből a 2B fókuszterület céljainak teljesülésére 8,13 Mrd forintot szántak a döntéshozók. 2016. december 31-ig 278 TK érkezett be erre a felhívásra, 11,05 Mrd forintos igénnyel. A jelenleg is nyitva álló felhívásra 2018. augusztus 1-ig lehet még TK-et benyújtani. Az intézkedés az értékelési kérdésben meghatározottakhoz annyiban tud hozzájárulni, hogy a felhívásban közzétett technológiák alkalmazásához megfelelő szaktudás szükségeltetik, így vélhetően olyan gazdálkodók adnak be TK-t erre a felhívásra, akik rendelkeznek a megfelelő szakismeretekkel.

A „**Mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése**” (VP2-6.3.1-16) felhívásra meghirdetésekor még 14 Mrd forintos keretösszeg állt rendelkezésre, ami 5 Mrd forintra csökkent. A felhívásra 2016. december 31-ig 925 TK érkezett be, mintegy 4,38 Mrd forintos támogatási igénnyel. A felhívás jelenleg is nyitva áll a pályázók előtt. Az értékelési kérdés megválaszolásában ezen felhívás releváns szerepet tölt be: hozzájárulhat a gazdálkodók képzettségének javulásához, és kismértékben az ágazat generációs megújulásához is.

A „**Mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése**” felhívás (VP2-4.1.4-16) keretében a **2B fókuszterülethez kapcsolódóan** 96 kérelmet nyújtottak be 2016. december 31-ig, az igényelt támogatási összeg 389 millió forint, a 8,13 milliárd forintnyi keretösszegnek mindössze 4,8 százaléka. Ebből leginkább új öntözőberendezések beszerzése, illetve új öntözővíz-szolgáltató művek létrehozása valósulhat meg (349,5 millió forint), emellett 24,4 millió forint jut meglévő öntözőberendezések vízfelhasználás hatékonyságának javítására, valamint öntözési infrastruktúra és kapcsolódó műtárgyainak fejlesztésére, rekonstrukciójára, további 15,3 millió forint öntözőberendezések energiafelhasználás hatékonyságának javítására. Az igényelt támogatások teljes egészében konvergencia régióban megvalósítandó fejlesztésekhez kötődnek. Az IH a végrehajtás során a források legalább 80 százalékát kizárólag a legfeljebb 850 000 euro STÉ (Standard Termelési Érték) üzemmérettel rendelkező mezőgazdasági termelők számára biztosítja. A 2016. december 31-ig 2B fókuszterületre benyújtott pályázatok 100 százaléka ebbe a kategóriába tartozik.

## 7.e7) Következtetések és ajánlások

### 7.e7.a) Következtetés/ajánlás 1

#### Következtetés:

1. Az értékelési kérdés megválaszolását a felhívások jelenlegi állapota nem teszi lehetővé, tekintettel arra, hogy az ágazat generációs megújulását leginkább támogató felhívás, „**A fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott induló támogatás**” (VP2-6.1.1-16) jogcím 2016 december 31-ig nem nyílt meg, a többi intézkedés esetében kifizetés nem történt.
2. A beruházások esetében a 2B fókuszterületen jelentős érdeklődés mutatkozik.

#### Ajánlás:

1. Az ágazat generációs megújulását, az új belépéseket nagyobb mértékben ösztönző pályázati keretrendszer (előírt feltételek, szankciórendszer) alkalmazása
2. Javasoljuk a pályázati jogosultság tekintetében a VP szerinti 6 000 – 25 000 euró STÉ termelési potenciál – induló üzemméret – meglétére vonatkozó türelmi időszak bevezetésének megfontolását, amit a pályázat benyújtását követően fokozatosan és folyamatosan kellene teljesíteni.
3. Javasoljuk a különböző vállalások (például: TCS-tagság, ökológiai gazdálkodásra történő átállás



vállalása, megváltozott munkaképességű munkavállaló alkalmazása stb.) meghiúsulása/nem teljesítése esetén a plusz pontok levonására vonatkozó, a pályázástól visszatartó erő eltörlésének, mérséklésének megfontolását.

**7.f) CEQ06-3A - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben járultak hozzá az elsődleges termelők versenyképességének javításához a következők segítségével: a termelők minőségrendszerek révén történő hatékonyabb integrációja az agrár-élelmiszer-ipari láncba, a mezőgazdasági termékek értékének növelése, valamint a helyi piacokon, a rövid ellátási láncokban, a termelői csoportokban és a szakmaközi szervezetekben folytatott promóció?**

## 7.f1) A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések listája

Az értékelési kérdés a 3A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedésekre vonatkozik

### Érintett intézkedések, alintézkedések, műveletek:

3A fókuszterület, „Elsődleges termelők versenyképességének javítása az agrár-élelmiszeripari lánc integrációval, a mezőgazdasági termék értéknövelése, helyi piacokon, a rövid ellátási láncokban, termelői csoportban és a szakmaközi szervezetekben folytatott promóció, a VP-4.2.1. A mezőgazdasági termékek értéknövelése jogcím, és a VP 4.2.2. Borászat termékfejlesztésének és erőforrás-hatékonyságának támogatása művelet, valamint a VP3-14.1.1.-16 a VP Tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti intézkedések jogcím.

## 7.f2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat

Döntési kritériumok	Közös eredménymutató	További eredménymutató
Nőtt az elsődleges termelők által végrehajtott minőségi rendszerek száma	R4 / T6: olyan mezőgazdasági üzemek százalékos aránya, amelyek minőségrendszerekben, helyi piacokban és rövid ellátási láncokban, valamint termelői csoportokban/szervezetekben való részvételük céljából támogatásban részesültek (3A kiemelt terület)	Azon elsődleges termelők százalékos aránya, akik a vidékfejlesztési program támogatásával minőségi rendszereket vezettek be
Nőtt a rövid ellátási rendszerekben részt vevő elsődleges termelők, a minőségorientált termelői csoportok és/vagy a szakmaközi szervezetek részvétele	R4 / T6: olyan mezőgazdasági üzemek százalékos aránya, amelyek minőségrendszerekben, helyi piacokban és rövid ellátási láncokban, valamint termelői csoportokban/szervezetekben való részvételük céljából támogatásban részesültek (3A kiemelt terület)	
Javult a támogatott elsődleges termelők versenyképessége		A támogatott gazdaságok mezőgazdasági termelése
Nőtt az elsődleges termelők részesedése a mezőgazdasági termékek végső árában		Az elsődleges termelők árrése a mezőgazdasági termékek végső árában

## 7.f3) Alkalmazott módszerek

Jelen értékelési időszakban az intézkedésekről még nem álltak rendelkezésre olyan eredménymutatók, amelyek alapján pontos számszerű értékelést lehetne készíteni, ezért változás modell alapján végeztük az értékelést. A kifizetéseket követően az alábbi módszerek kerülnek alkalmazásra.

### Kvantitatív módszerek

#### i. A módszer alkalmazásának indoklása

A módszer alkalmazását a műveleti adatbázisból és a másodlagos statisztikai adatbázisokból (FADN, Eurostat)) kinyerhető adatok lehetősége indokolja.

## **ii. Az indikátorok kiszámításának leírása**

R4 / T6: olyan mezőgazdasági üzemek százalékos aránya, amelyek minőségrendszerekben, helyi piacokban és rövid ellátási láncokban, valamint termelői csoportokban/szervezetekben való részvételük céljából támogatásban részesültek (3A kiemelt terület):

Ahol:

a) mezőgazdasági üzemek száma, amelyek a vállalkozási tevékenység megkezdéséhez fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott támogatásban részesültek a 6. intézkedés keretében (összesítve) vagy mezőgazdasági üzemek összesített száma, amelyek a 4. intézkedés keretében fiatal gazdálkodókat célzó támogatásban részesültek

b) a mezőgazdasági üzemek összesített száma a bázisévben a VP-területre vonatkoztatva

A számítás módszere: a/b hányadosa százalékban kifejezve

Azon elsődleges termelők százalékos aránya, akik a vidékfejlesztési program támogatásával minőségi rendszereket vezettek be

A támogatott elsődleges termelők száma, akik minőségbiztosítási rendszereket vezetnek be ágazatok szerinti bontásban / Összes mezőgazdasági üzem száma ágazatok szerinti bontásban \* 100

A támogatott gazdaságok mezőgazdasági kibocsátása:

Mezőgazdasági kibocsátás (növények és növényi termékek, állatok és állati termékek kibocsátása = árbevétel + raktárkészlet + saját felhasználás vagy fogyasztás) osztva a gazdaságok számával, mielőtt minőségrendszerekben, helyi piacokban és rövid ellátási láncokban, valamint termelői csoportokban/szervezetekben való részvételük céljából támogatásban részesültek volna (pl. 2013) illetve a támogatás után (pl. 2016, 2018 és az utólagos értékeléskor)

Az elsődleges termelők árrése a mezőgazdasági termékek végső árában

Fogyasztói ár és Termelői árrés alapján számolt mutató

## **iii. A fenti módszerek alkalmazásának nehézségei, megoldások**

Abban az esetben, amennyiben a kedvezményezettek száma alacsony a 3A fókuszterülethez való további hozzájárulásának kimutatásához, akkor a kedvezményezettek teljes sokasága figyelembe vehető a felmérésben. Ha a másodlagos hozzájárulás kiszámításához nincs elegendő adatfelvétel, akkor a minőségi értékelés is lehetséges.

- Alacsony minőségű adatok, amelyek nem nyújtanak megfelelő választ az értékelési kérdésre
- Az adatok hiánya az értékelési kérdés megválaszolásához (pl. Alacsony VP felvétel (minta) / nincs felvétel, kis jelentőségű programok stb.)

**Megoldások:**

- Alacsony minőségű adatok esetén minőségi információ kérhető interjúk, felmérések, fókuszcsoportok segítségével .
- Alacsony kihasználtság, adathiány (alacsony szintű felvétel, kis programok) esetén az értékelési

kérdés megválaszolása úgy lehetséges, hogy a vonatkozó megfelelő mutatók kiszámításához a szerződő kedvezményezettek teljes sokaságára összegyűjtött adatokat vesszük alapul. Abban az esetben, ha nem történik adatfelvétel, akkor a válasz minőségi megközelítések alapján (interjúk és szakértői vélemények alapján) becsülhető, a támogatott elsődleges termelők versenyképességének várható javulását és annak okait (pl. minőségi rendszerekbe való részvétel, a mezőgazdasági termékek értékének növelése, termelői csoportokban való részvétel) érintően.

### Kvalitatív módszerek

- A kedvezményezettek körében végzett felmérés a mezőgazdasági termelők minőségi rendszerekben való részvételét motiváló tényezők azonosítására, valamint a beavatkozások eredményességének, hatásosságának kedvezményezettek általi értékelésére.

A különböző forrásokból származó eredmények (mutatószámok, felmérések, fókuszcsoportos interjúkból származó eredmények) összevetése, triangulációja.

### 7.f4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei

Mutató típusa	Mutató kódja és neve (egység)	Arány	Mutatóérték	Számított bruttó érték	Számított nettó érték	Adat- és információforrás
Közös kimeneti mutató	O4 - A támogatott mezőgazdasági üzemek/kedvezményezettek száma	Nem	0,00			Műveleti adatbázis
Közös kimeneti mutató	O9 - A támogatási rendszerekben részt vevő üzemek száma	Nem	0,00			Műveleti adatbázis
Közös eredménymutató	R4 / T6: olyan mezőgazdasági üzemek százalékos aránya, amelyek minőségrendszerekben, helyi piacokban és rövid ellátási láncokban, valamint termelői csoportokban/szervezetekben való részvételük céljából támogatásban részesültek (3A kiemelt terület)	Igen	0%			Műveleti adatbázis
További eredménymutató	Az elsődleges termelők árrése a mezőgazdasági termékek végső árában	Nem	0,00			Eurostat
További eredménymutató	A támogatott gazdaságok mezőgazdasági termelése	Nem	0,00			Műveleti adatbázis
További eredménymutató	Azon elsődleges termelők százalékos aránya, akik a vidékfejlesztési program támogatásával minőségi rendszereket vezettek be	Igen	0%			Műveleti adatbázis
Közös összefüggés-mutató	C14 - Munkatermelékenység a mezőgazdaságban - összesen (2010 - 2012) (EUR/AWU)	Nem	0,00	7 307,60		Eurostat – Nemzeti Számlák, Eurostat – Munkaerő-felmérés (LFS)

Közös összefüggés-mutató	C16 - Munkatermelékenység az élelmiszeriparban - összesen (2012) (EUR/person)	Nem	0,00	14 917,10		Eurostat – Nemzeti Számlák, Eurostat – Munkaerő-felmérés (LFS)
--------------------------	---	-----	------	-----------	--	---

#### 7.f5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák

(Megjegyzés a 4. fejezethez: Mivel az intézkedésekre még nem történt kifizetés, illetve sok esetben az intézkedés kiírására sem került még sor, ezért az alábbi indikátorok értéke zérus.: Az elsődleges termelők árreése a mezőgazdasági termékek végső árában, A támogatott gazdaságok mezőgazdasági termelése, Azon elsődleges termelők százalékos aránya, akik a vidékfejlesztési program támogatásával minőségi rendszereket vezettek be)

#### **Problémák, kockázatok, amelyek befolyásol(hat)ják az értékelési eredmények megbízhatóságát, érvényességét.**

A kitűzött célindikátorok tekintetében a legnagyobb kockázat azon intézkedések esetében merül fel, amelyek még kiírásra sem kerültek, illetve a szükséges jogi háttér megszületése is késik.

Időközben a REL program kiírása megtörtént, de az értékelés időpontjáig nem született megoldás a nemzeti minőségrendszerek megfelelő, nemzeti szintű szabályozására, ezért további késedelem várható a program kiírásában, ami kétségessé teszi az elvárt eredmények időarányos teljesülést

A többi intézkedés tekintetében nem látunk jelentős kockázatot.

#### 7.f6) Értékelési kérdésre adott válasz

##### **Az értékelési kérdésre adott válasz:**

Az értékelési időszakban a vizsgált intézkedésekre még nem történt kifizetés, illetve néhány intézkedés még kiírásra sem került, az eredményindikátorok értéke nulla, ezért az értékelési kérdésre adott válasz, hogy a releváns intézkedések egyelőre nem járultak hozzá a fókuszterülethez. Az előző támogatási időszak tapasztalatai és a tervezés során meghatározott célokból kiindulva változásmódeli módszertan alapján arra számítunk, hogy a várt hatások jó eséllyel megvalósulnak, amennyiben a felmerülő kockázatok megfelelően kezelve lesznek a támogatási időszak során.

Eddigi ismereteink alapján a következő adatok elemzésére és bemutatására nyílt lehetőség:

A közös értékelési kérdések, a megítélési szempontok és az indikátorok közötti összhang vizsgálata:

A mezőgazdasági termékek értéknövelése, Borászat termékfejlesztésének és erőforrás-hatékonyságának támogatása, Tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti intézkedések intézkedésekre vonatkozik, mert a többi tervezett intézkedés (minőségrendszerekhez való csatlakozás, minőségrendszerek közös promóciója, REL, helyi piacok létrehozásának támogatása stb.) nem lettek kiírva 2016. december 31.-ig, azaz az értékelési időszak végéig. Utóbbiak értékelése azért is nehéz, mert ezeknek az intézkedéseknek nincs előzménye az előző időszakból, illetve a minőségrendszerek jogszabályi háttere is még hiányzik, ezért jelenleg még az sem eldöntött, mely minőségrendszerek minősülnek majd hivatalosan támogatható,

nemzeti minőségrendszernek. Ebből kifolyólag az elemzés a beruházási jogcímekre pályázó ügyfelek önbevallásán alapul.

VP-4.2.1. A mezőgazdasági termékek értéknövelése jogcím a 3A fókuszterületre, „Elsődleges termelők versenyképességének javítása az agrár-élelmiszeripari lánc integrációval, a mezőgazdasági termék értéknövelése, helyi piacokon, a rövid ellátási láncokban, termelői csoportban és a szakmaközi szervezetekben folytatott promóció” c. kiírásra 999 ügyfél pályázott összesen 192 499,71 millió forint értékben. A felhívásban a 3A fókuszterület keretösszege: 94,07 milliárd Ft, amelyet kétszeresen túligényeltek. A 3A fókuszterületen belül a legnagyobb arányban az A célterületre, a „A. célterület - A mezőgazdasági termékek értéknövelését, a piacra jutást elősegítő tevékenységek” c. kiírásra 876 ügyfél pályázott 191 102,74 millió forint értékben. A pályázatok élelmiszeripari (építési, technológiai) beruházásokat céloztak. „Projektszintű, önállóan nem támogatható tevékenységek” célterületre 123 ügyfél pályázott 1 396,97 millió forint értékben. A pályázatok legnagyobb arányban tervezési, közbeszerzési, szolgáltatási, projekt menedzsmenti költségek finanszírozására érkeztek.

### **A 3A fókuszterülethez kapcsolódó támogatásigénylés célterületi bontásban (a mellékelt táblázatban található)**

Az igénylők közül 749 jelezte, hogy termelői csoport tagja, ebből mindössze 253 mezőgazdasági vállalkozás, 386 ügyfél folytat ökológiai gazdálkodást, közülük 201 mezőgazdasági vállalkozás, 317 ügyfél jelölte be, hogy részt vesz valamilyen minőségrendszerben, ebből 102 volt a mezőgazdasági termelő. Ezek az igénylők a pályázat során plusz pontot kaptak, mert megtették az első lépést a minőségi termelés és önszerveződés felé.

A VP 4.2.2. Borászat termékfejlesztésének és erőforrás-hatékonyágának támogatása a 3A fókuszterületen az Elsődleges termelők versenyképességének javítása az agrár-élelmiszeripari lánc integrációval, a mezőgazdasági termék értéknövelése, helyi piacokon, a rövid ellátási láncokban, termelői csoportban és a szakmaközi szervezetekben folytatott promóció” c. kiírásra 584 ügyfél pályázott 38 397,69 millió forint értékben. A fókuszterületen belül csak egy célterületre adtak be pályázatot az ügyfelek, az A célterületre, azaz „Borászati gépek, technológiai berendezések beszerzése, építéssel járó fejlesztési beruházások” támogatására.

### **A 3A fókuszterülethez kapcsolódó támogatásigénylés célterületi bontásban (2) (a mellékelt táblázatban található)**

A VP Tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti intézkedések jogcím keretében 36,53 milliárd forintot terveztek a célra kifizetni. 2016. december 31.-ig 635 igénylés érkezett a jogcímre 61,03 milliárd értékben, vagyis 167 százalékos volt a túligénylés. Az igényelt támogatásból 2016. december 31-ig 9,74 milliárdot fizettek ki 19,87 milliárd forint forráslekötés mellett, de e normatív támogatás 5 éven keresztül kifizetést jelent az igénylők felé.

Az igénylők 67 százaléka, 418 termelő vett részt a korábbi 2007-2013 időszakban vállalt EMVA tejágazat szerkezetátalakítási programban az ügyfelek bevallása alapján. Az igénylők száma az előző támogatási időszakban 676 darab volt, így a mostani igénylők száma kismértékben (6 százalékkal) elmarad ettől. Az újonnan igénylők számának növekedését az okozta, hogy az előző igénylés során csak az vehetett részt az öt éven keresztül tartó támogatásban, aki 2011-ben igényelt támogatást.

### **Állománylétszám csoportok szerint (a mellékelt táblázatban található)**

A gazdálkodók 9 százaléka (54 gazdálkodó, 36 230 állategység) folytat ökológiai gazdálkodást, amelyért a kiválasztási értékelési szempontoknál 10 pont jár. Az 54 gazdálkodóból 26-an már benyújtottak korábban

ökológiai tanúsító szervezettel kötött szerződést, melyek körül 19 esetben az ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, az ökológiai gazdálkodás fenntartása intézkedésre, 2-2 esetben a mezőgazdasági termékek értéknövelése és erőforrás-hatékonyság elősegítésére a feldolgozásban, valamint trágyatároló építésére és korszerűsítésére, 1 esetben szarvasmarhatartó telepek korszerűsítésére további 2 esetben egyéb intézkedéshez küldte be a szerződést.

A 2015. decemberi ENÁR adatok szerint 188 997 tehénre, 115 262 üszőre és 56 107 borjúra érkezett támogatási igénylés. Az állategység értéke a tehénnek 1, az üszőnek 0,6, a borjúnak 0,4, így együttesen 280 597 állategységnek felelnek meg.

A támogatott vállalkozások állományának, darabszámának, legelőterületének alakulása állományi méretkategóriák szerint 2015-ben.

A vállalkozások összes gyepterülete 918 hektár, összes legelőterület 19 387 hektár volt. A legelőterület 62 százalékaival, a gyepterület 52 százalékaival az 500-nál több egyedet tartó gazdaságok rendelkeztek.

Tevékenység fókuszterület	Tevékenység célterület	Ügyfelek száma (db)	Támogatás (millió Ft)
3A	A) 1. A mezőgazdasági termékek értéknövelését, a piacra jutást elősegítő tevékenységek.	876	191 102,74
	A) 2. Projektszintű, önállóan nem támogatható tevékenységek	123	1 369,97
	<b>Összesen</b>	<b>999</b>	<b>192 499,71</b>

A 3A fókuszterülethez kapcsolódó támogatásigénylés célterületi bontásban

Tevékenység fókuszterület	Tevékenység célterület	Ügyfelek száma (db)	Támogatás (millió Ft)
3A	A) Borászati gépek, technológiai berendezések beszerzése, építéssel járó fejlesztési beruházások	584	38 397,69
	<b>Összesen</b>	<b>584</b>	<b>38 397,69</b>

A 3A fókuszterülethez kapcsolódó támogatásigénylés célterületi bontásban (2)

	Állategység (egyed)	Gazdaság	Egy gazdálkodóra jutó állatállomány
50-nél kisebb	3 928	224	18
50-99	4 277	60	71
100-299	14 551	77	189
300-499	23 528	59	399
500-nál nagyobb	234 314	215	1090
<b>Összesen</b>	<b>280 597</b>	<b>635</b>	<b>442</b>

Állománylétszám csoportok szerint

7.f7) Következtetések és ajánlások

7.f7.a) Következtetés/ajánlás 1

**Következtetés:**

1. A termelői szerveződések alacsony szinten állnak.
2. Hatékonyságuk növeléséhez az együttműködésük szervezése szükséges.
3. A minőségrendszerek intézkedés még kiírásra sem került, ami problémát okoz, hiszen ezek promóciója nem elégséges

**Ajánlás:**

1. A minőségi rendszerek és a termelői csoportok támogatásának mielőbbi kiírása.
2. Fogyasztói bizalom növelése

**7.g) CEQ07-3B - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben segítették elő a mezőgazdasági üzemekben megvalósuló kockázatmegelőzést és -kezelést?**



## 7.g1) A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések listája

**Az értékelési kérdés a(z) mezőgazdaságban megvalósuló kockázatmegelőzés és -kezelés támogatása (R5/3B) kiemelt területhez hozzájáruló intézkedésekre vonatkozik.**

### **Érintett intézkedések, alintézkedések, műveletek:**

- 1303/2013/EU rendelet: XI. 5. célkitűzés és XIII. melléklet 2. bekezdés
- **1305/2013/EU rendelet: 36., 37. és 38. cikk**
- 808/2014/EU végrehajtási rendelet, 3. prioritás: 5. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és a kockázatkezelés előmozdítása

### **Másodlagos intézkedések:**

- M05 A természeti katasztrófák és katasztrófaesemények által károsított mezőgazdasági termelési potenciál helyreállítása és megfelelő megelőző intézkedések bevezetése (5.1-5.2) nem releváns
- M17 Kockázatkezelés

### **VP:**

- VP3-5.1.1.1-16 Éghajlatváltozáshoz kapcsolódó és időjárási kockázatok megelőzését szolgáló beruházások támogatása-nem releváns
- VP3-17.1.1-16 - Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás. 2015-ben azonban még nem indult el, ezért az agrártárca – átmeneti jelleggel – a díjtámogatási programot a 702/2014/EU bizottsági rendelet szerinti mezőgazdasági csoportmentesítés alapján, teljes mértékben központi költségvetésből finanszírozta és 3 milliárd forint kerettel hirdette meg. 2016-ban a VP3-17.1.1-16 kereten belül 4 milliárd forintot különítettek el a díjtámogatásra.

7.g2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat

Döntési kritériumok	Közös eredménymutató	További eredménymutató
Nőtt a gazdálkodók részvétele a kockázatmegelőző és -kezelő rendszerekben	R5 / T7: olyan gazdaságok százalékos aránya, amelyek kockázatkezelési rendszerekben vesznek részt (3B kiemelt terület)	A kockázatmegelőzésben és kockázatkezelési műveletben részt vevő gazdaságok száma és százaléka, típus szerint

## 7.g3) Alkalmazott módszerek

### **Alkalmazott módszerek**

Tekintettel arra, hogy az érintett intézkedések keretében 2016.12.31-ig kifizetés nem történt, a Bizottság által az indikátorok számszerűsítéséhez megadott és az alábbiakban részletezett módszertan nem alkalmazható. Előzetes változásmódel alkalmazása és/vagy kvalitatív értékelés nem történt. Kifizetés esetében az alábbiak alkalmazandók.

Kvantitatív módszer

**T7 célműtató:** olyan gazdaságok százalékos aránya, amelyek a kockázatkezelési rendszerben vesznek részt (3B) kiemelt terület.

7.g4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei

Mutató típusa	Mutató kódja és neve (egység)	Arány	Mutatóérték	Számított bruttó érték	Számított nettó érték	Adat- és információforrás
Közös kimeneti mutató	O4 - A támogatott mezőgazdasági üzemek/kedvezményezették száma	Nem	0,00			Műveleti adatbázis
Közös eredménymutató	R5 / T7: olyan gazdaságok százalékos aránya, amelyek kockázatkezelési rendszerekben vesznek részt (3B kiemelt terület)	Igen	0%			AKI
További eredménymutató	A kockázatmegelőzésben és kockázatkezelési műveletben részt vevő gazdaságok száma és százaléka, típus szerint	Igen	0%			Műveleti adatbázis
Közös összefüggés-mutató	C17 - Mezőgazdasági üzemek - összesen (2013) (No)	Nem	424 732,00			Eurostat

7.g5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák

(Megjegyzés a 4. fejezethez: Mivel a vizsgált időszakban az érintett intézkedésekben nem volt kifizetés, ezért az indikátorok értéke a kontextus indikátortól eltekintve mindenhol nulla.)

**Problémák, kockázatok, amelyek befolyásol(hat)ják az értékelési eredmények megbízhatóságát, érvényességét.**

Az OSAP és a biztosítók által gyűjtött adatok időbelisége eltérhet.

**Javasolt megoldások:** azonos időpontra vonatkozó adatgyűjtés illetve a két adatforrás szakértői szemmel való értékelése

7.g6) Értékelési kérdésre adott válasz

**Az értékelési kérdésre adott válasz:**

Az értékelési időszakban a vizsgált intézkedésekre még nem történt kifizetés, illetve néhány intézkedés még kiírásra sem került, az eredményindikátorok értéke nulla, ezért az értékelési kérdésre adott válasz, hogy a

releváns intézkedések egyelőre nem járultak hozzá a fókuszterülethez.

Tekintettel arra, hogy ebből a szempontból a leginkább releváns, hatásokat is kimutató és időtávját tekintve jelen vizsgálathoz legközelebb eső elemzés a nemzeti kockázatkezelésről ad tájékoztatást, az eddigi kockázatkezelési tapasztalatokat az alábbiakban összegezzük.

A klímaváltozás, időjárás-változékonyság közvetlenül, vagy közvetve hat a környezetre, a termelésre, az infrastruktúrára és az emberre. A szélsőséges hőmérsékletingadozások számának emelkedése, a gyakoribbá váló jégesők, valamint a csapadék mennyiségének változékonysága jelentősen befolyásolja a mezőgazdasági termelést, amely hatást gyakorolt a növényi és állati termékeket előállító mezőgazdasági ágazatok jövedelemteremtő képességére. A hozamingadozások a kertészeti és növénytermesztési ágazatokban jelentős terméskieséseket okoznak, ennek következtében közvetve a takarmánykínálaton keresztül az állattenyésztési ágazatokba is begyűrűznek. A klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás, a természeti katasztrófák által okozott károk csökkentése, stabil hozameredmények és a kiegyensúlyozott jövedelemtermelő képesség iránt erős igény mutatkozik a hazai alapanyagtermelésben. Megfelelő kockázatmegelőző, -mérés-beruházások megvalósítása valamint a pénzügyi biztosítási rendszer alkalmazásával megteremthetők azok a feltételek, amelyek hozzájárulnak a kiegyensúlyozott mezőgazdasági termeléshez.

Magyarországon a mezőgazdasági termelést érintő időjárási és más természeti kockázatok kezeléséről szóló 2011. évi CLXVIII. törvény (a továbbiakban: Mkk. tv.) foglalkozik a káresemények enyhítésének szabályozásával. A kockázatok kezelésére az MKK. törvény egységes kárfelelősségi rendszert alakított ki, amelynek alapja a termelői kockázatközösség megteremtése volt. A témához kapcsolódó további jogszabályok a 27/2014. (XI. 25.) FM rendelet, amely a kárenyhítési hozzájárulás megfizetésével, valamint a kárenyhítő juttatás igénybevételével kapcsolatos egyes kérdésekkel foglalkozik, valamint a 19/2014. (X. 29.) FM rendelet, amelyben a mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatások jelennek meg.

Magyarországon 2012. január 1-jétől működő kockázatkezelési rendszer két pillérből áll, ahol az I. pillért a költségvetésből finanszírozott nemzeti agrárkár-enyhítési rendszer, a II. pillért az ezzel összhangban működő biztosítási díjtámogatás adja. Az Elektronikus Közigazgatási Operatív Program (EKOP) keretében került sor a kockázatkezelési rendszer elektronizálására, tehát a Komplex Mezőgazdasági Kockázatkezelési Rendszer (MKR) 2014. november 1-jétől kezdte meg működését.

A VP keretében támogatott mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer II. pillérének jellemzői

A II. pillérben való részvétel azon termelők számára elérhető, akik biztonságuk érdekében a központi kárenyhítési alap védelemnél nagyobb mértékben szeretnék biztosítani az időjárási jelenségekből adódó termelési kockázataikat. Ezek a biztosítási termékek olyan kárnemeket is tartalmaznak, mint például az aszály, a tavaszi fagy, a felhőszakadás és az árvíz. A rendszer lehetőséget biztosít az összes kárnemet lefedő ún. csomagbiztosításokra vagy csak egy, illetve néhány kárnemre vonatkozó biztosítások megkötésére is.

A mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatásról szóló jogszabály (19/2014. (X. 29.) FM rendelet) alapján háromféle mezőgazdasági biztosítás csomagot különíthetünk el:

1. Az „A” típusú biztosítás összesen 14 féle növényre és 9 biztosítási eseményre köthető. Biztosított kockázatai a jégesőkár, az aszálykár, az elemi kár okozta mezőgazdasági árvízkar, az őszi fagykár, a téli fagykár, a tavaszi fagykár, a felhőszakadáskár, a viharkár és a tűzkár
2. A „B” típust a zöldség-és gyümölcskultúrákra (összesen 76 féle) lehet kötni jégesőkár, téli fagykár, viharkár és tűzkár esetében.

3. A „C” típusú biztosítás az „A” és „B” típusban nem szereplő biztosítási konstrukciókat tartalmazza. A csomagon belül köthető biztosítási események az alábbiak: jégesőkár, aszálykár, mezőgazdasági árvíz-kár, téli és tavaszi fagykár, felhőszakadás kár, viharkár és tűzkár.

Mindhárom csomag esetén a mezőgazdasági biztosítások díjához a nettó biztosítási díj legfeljebb 65 százalékanak megfelelő mértékű támogatás vehető igénybe. A rendelkezésre álló keret kimerülése (túllépése) esetén a támogatási intenzitás a jogszabály szerinti arányban csökken minden igénylő esetében.

A 2012 óta létező mezőgazdasági biztosítási díjtámogatás 2014. december 31-ig az Európai Mezőgazdasági Garancia Alap (EMGA) szabályai alapján társfinanszírozott programként működött. A Közös Agrárpolitika reformjának eredményeként a 2014–2020-ig terjedő időszakban a Vidékfejlesztési Program (VP) alapján az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) finanszírozható. A Vidékfejlesztési Program (VP) 2015-ben azonban még nem indult el, ezért az agrártárca – átmeneti jelleggel – a díjtámogatási programot a 702/2014/EU bizottsági rendelet szerinti mezőgazdasági csoportmentesítés alapján, teljes mértékben központi költségvetésből finanszírozta és 3 milliárd forint kerettel hirdette meg. Azonban a fentebb említett átmeneti időszak okán csak a mikro-, a kis- és a közepes vállalkozások vehették igénybe a támogatást a mezőgazdasági biztosítási szerződés díjához. További fontos változás volt még 2015-ben, hogy a korábbi EMGA-s szabályokhoz képest a díjtámogatás iránti igényt nem az egységes kérelemmel kellett jelezni, hanem a termelőnek a biztosítási ajánlat megtételét követő 5 napon belül támogatási kérelmet kellett benyújtania az Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalhoz (MVH).

2016-ban a VP3-17.1.1-16 kereten belül 4 milliárd forintot különítettek el a díjtámogatásra, és a 2015. évhez hasonlóan a túligénylések okán visszaosztás valósult meg.

A VP-ben kitűzött célérték 3,10 százalék, ami a tervezettek szerint 15 208 gazdaság lenne 2023-ra.

A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer 2015–2016. évi működésének értékelése során döntően az Mezőgazdasági Kockázatkezelési Rendszer adatbázisára, valamint az AKI saját, biztosítókra vonatkozó adatbázisára támaszkodtunk. Az AKI a megküldött adatok alapján meghatározta, hogy a 2015-2016-ban hány gazdaság vett részt a díjtámogatott biztosítási rendszerben, azaz az MKR VP által támogatott II. pillérben. Ennek alapján az alábbiak szerint számoltunk: Az adataink alapján a 2015 és 2016. évben díjtámogatási rendszerben részt vevő gazdaságok számát megszoroztuk 2023-ra meghatározott összes gazdasághoz (15 208) képesti elérni kívánt 3,10 százalékos részaránnyal, majd a szorzatot osztottuk a 2023-ra tervezett 15 208 gazdaságszámmal, így 2015-ben 1,8 százalékos, 2016-ra 2,3 százalékos részesedést kaptunk. Azaz 2015:  $(8\ 864 \text{ üzem} * 3,10\%) / 15\ 208 = 1,8\ \%$ , 2016:  $(11\ 193 \text{ üzem} * 3,10\%) / 15\ 208 = 2,3\ \%$ ,

7.g7) Következtetések és ajánlások

7.g7.a) Következtetés/ajánlás 1

#### **Következtetés:**

1. A jövedelemstabilitási rendszerbe, a megvalósításnak jelentős problémákkal kell szembenéznie: hazai adórendszer rendkívüli bonyolultsága miatt a jövedelemstabilitási alapbeli jövedelembevallás nem alapulhat az adórendszeren.

2. Az alap részére a hazai Vidékfejlesztési Programban elkülönített EMVA-forrás a potenciálisan a belépésben érdekelt, jövedelemingadozásra érzékeny társas vállalkozások igényeinek 30 százalékát képes fedezni, mivel azonban egy új eszköz bevezetéséről van szó, és a potenciális kedvezményezett kör

feltehetően óvatosan fogja kezelni ezt a lehetőséget, várhatóan elegendő lesz a forrás egy „próbaüzem” jellegű működéshez.

**Ajánlás:**

1. A precíziós gazdálkodás és az öntözéses gazdálkodás jövőbeni bővülésének lehetősége, valamint az ezekhez kapcsolódó beruházási támogatásokkal tovább lehetne a kockázatot csökkenteni a mezőgazdasági termelés esetében.

**7.h) CEQ08-4A - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben segítették elő a biodiverzitás helyreállítását, megőrzését és növelését (többek között a Natura 2000 területeken és a hátrányos természeti adottságokkal vagy egyéb sajátos hátrányokkal rendelkező területeken), valamint a jelentős természeti értéket képviselő gazdálkodást és az európai táj megőrzését?**

### 7.h1) A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések listája

#### **Az értékelési kérdés a 4A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedésekre vonatkozik.**

A Vidékfejlesztési Program jelzett kiemelt területéhez a következő intézkedések járulnak hozzá: Az intézkedések értékelés szerinti rangsorolása az intézkedések tartalmán, az ok-okozat összefüggéseken és korábbi értékelési tapasztalatokon alapszik. Az értékelés alapfeltétele a megfelelő módszertan rendelkezésre állása, továbbá a referenciamutató – jelen esetben a területi arány – adottságaiból adó követelmények. A közös mutatók meghatározása során figyelembe vett intézkedések aláhúzással kerültek megjelölésre.

Érintett intézkedések, alintézkedések, műveletek:

- M01 - Tudásátadás és tájékoztatási tevékenységek (14. cikk)
- M02 - Tanácsadási szolgáltatások, üzemvezetési és helyettesítési szolgáltatások (15. cikk)
- M04 - Beruházások tárgyi eszközökbe (17. cikk)
- M10 - Agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedések (28. cikk)
- M11 - Ökológiai gazdálkodás (29. cikk)
- M12 - Natura 2000 kifizetések és a víz-keretirányelvhez kapcsolódó kifizetések (30. cikk)
- M13 - Hátrányos természeti adottságokkal vagy egyéb sajátos hátrányokkal rendelkező területek számára teljesített kifizetések (31. cikk)
- M16 - Együttműködés (35. cikk)
- M08- Az erdőterületek fejlesztésére és az erdők életképességének javítására irányuló beruházások (21–26. cikk)
- M15 - Erdő-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos szolgáltatások, természetmegőrzés (34. cikk)

7.h2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat

Döntési kritériumok	Közös eredménymutató	További eredménymutató
Helyreállították, megőrizték és növelték a biodiverzitást a szerződéses földterületen	R6 / T8: biodiverzitást támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt erdők vagy erdővel borított területek százalékos aránya (4A kiemelt terület)	
Helyreállították, megőrizték és növelték a biodiverzitást a szerződéses földterületen	R7 / T9: biodiverzitást és/vagy tájvédelmet támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek százalékos aránya (4A kiemelt terület)	

### 7.h3) Alkalmazott módszerek

#### ***Alkalmazott módszerek***

#### **Kvantitatív módszerek**

## **i. A módszer alkalmazásának indoklása**

Az útmutatóban leírt módszerek alkalmazása történt meg, az R7/T9 - biodiverzitást és/vagy tájvédelmet támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek százalékos aránya (4A kiemelt terület) és az R6/T8 - biodiverzitást támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt erdők vagy erdővel borított területek százalékos aránya (4A kiemelt terület) indikátorok tekintetében.

## **ii. Az indikátorok kiszámításának leírása**

A környezeti változók számos körülmény együttes hatásának eredményeként alakulnak. A különböző antropogén és egyéb hatások sokszor rendkívül bonyolult módon, áttételesen alakítják környezetünket, melyben a támogatáspolitikai eszközök hatásait nehéz kiszűrni. Az ok-okozati viszonyok biztos összefüggései sokszor hiányosak, melyek társulnak a környezeti adatok nem kellő részletezettségével és célzottságával. A fentiek okán az értékelést olyan módszertan alapján végeztük el, melyben együttesen kerültek értékelésre az útmutatóban megjelölt indikátorokra hatást gyakorló intézkedések.

Az „R” indikátorok értékének meghatározása során az egyes – a kiemelt területhez hozzájárulással rendelkező – intézkedések mélyreható elemzése történt meg. Az elemzés a kiválasztott intézkedések részleteit is kielemezte, mivel az egyes intézkedéseken belül meghirdetett eltérő támogatási jogcímek (pl. az agrár-környezetgazdálkodási kifizetéseknél a különböző tematikus előírascsoportok), sőt azok egyes előírásai is eltérő hatással lehetnek az értékelés alapjául szolgáló indikátorértékekre. Az intézkedések lehető legnagyobb mélységben történő elemzése alapvetően azt a célt szolgálta, hogy azok hatásait a különböző kiemelt területekre (biodiverzitás, víz, talaj) meg lehessen becsülni. Az előírások szintjén történő értékelést követően az adott intézkedésben támogatásban részesülő terület arányosítása tette lehetővé az indikátor értékek kiszámítását. Az intézkedések közötti területi átfedések kiszűrése érdekében a feltételezett hatások és az intézkedések előírásstartalma alapján prioritásokat állítottunk fel. Elsődleges prioritással került figyelembe vételre az agrár-környezetgazdálkodási intézkedésekkel érintett terület, ezt követően a Natura 2000 kompenzációs kifizetéssel érintett területek, majd pedig az ökológiai gazdálkodással érintett területek kerültek figyelembe vételre. Ennek eredményeként az ökológiai gazdálkodással érintett területek csak a más intézkedéssel (AKG, Natura 2000) nem átfedő területeken kerültek értékelésre, a Natura 2000 kifizetések csak a nem átfedő területeken és az ökológiai gazdálkodással érintett területeken kerültek értékelésre, az AKG területek pedig valamennyi nem átfedő és átfedő területeken is értékelésre kerültek.

Az értékelési kérdés megválaszolásához kiegészítő indikátorok alkalmazására nem került sor, melynek oka a támogatott területeken rendelkezésre álló, az értékelési kérdés megválaszolása szempontjából releváns adatok hiánya.

### **Az indikátor értékek számításának lépései az alábbiak:**

1. Az érintett intézkedések körének meghatározása az útmutatóban foglaltak, a Vidékfejlesztési Programban rögzítettek és a meghirdetett intézkedések alapján.
2. Az érintett intézkedések földhasználatra vonatkozó előírásainak értékelése a vizsgált értékelési kérdésnek (biodiverzitás, talaj, vízminőség) megfelelően. Az értékelés során valamennyi intézkedés valamennyi előírása besorolásra kerül abban a tekintetben, hogy az adott előírás inkább a biodiverzitást, inkább a talajerőgazdálkodást, vagy inkább a vízminőség védelmét szolgálja. Az értékelés objektivitása érdekében egy előírást csak egy környezeti közjóhoz (biodiverzitás, talajerőgazdálkodás, vízminőség védelem) kerültek besorolásra. A besorolást szakértői becslés alapján végeztünk, a korábbi időszak hatásbecsléseinek eredményeire alapozva.
3. A különböző intézkedésekben alkalmazott, különböző közjavak szolgálatára besorolt előírások

térbeliségének megállapítása összetett térinformatikai elemzéssel történik. Azokban az esetekben, ahol a földhasználati előírások változatlan formában az intézkedéssel érintett teljes területre vonatkoznak (pl. Natura 2000 kompenzáció), az értékelés viszonylag egyszerű, itt az előírások becsült hatásainak eloszlása alapján kerül számításra az adott közjó tekintetében érintettnek mondható terület. Az agrár-környezetgazdálkodási kifizetések tekintetében az érintett területek meghatározása jóval összetettebb, mivel az előírások választható jellege okán földrésztlet szintjén kell megállapítani a vizsgált környezeti közjavakhoz való hozzájárulás arányait (egy földrésztleten milyen arányban érvényesülnek a biodiverzitást, a talajvédelmet, vagy a vízminőségvédelmet szolgáló előírások). Ezt követően történhet csak az intézkedés szintű összesítés.

4. Az intézkedések átfedő területeinek kiszűrése fontos szempont az útmutató által is előírt kettős beszámítás elkerülése érdekében. Ennek okán szakértői döntés alapján prioritási sorrendet állítottunk fel az intézkedések között, melynek lényege, hogy míg az agrár-környezetgazdálkodási kifizetések teljes területe az indikátor előállítás alapját képezi, a Natura 2000 kompenzációs kifizetéseket csak az AKG-val nem átfedő területeken értékeltük. Az ökológiai gazdálkodás vonatkozásában kizárólag azokat a területeket kezeltük az indikátorszámítás alapjának, amelyek nem fednek át a Natura 2000 kompenzációs kifizetésekkel.

### iii. A fenti módszerek alkalmazásának nehézségei, megoldásuk

Az intézkedések összetettsége miatt az indikátorok meghatározása többszintű feladat. Az egyes intézkedések eltérő elemei más és más hatást gyakorolhatnak az kiemelt célterület indikátoraira. Ennek a kiszűrése érdekében végeztük az intézkedések mélységi értékelését, ezzel az előírások szintjén lehet becsülni a várt hatásokat. Az intézkedések különböző státuszának (nyitott, lezárt, feldolgozás alatt álló) és jellegének (területalapú támogatások, tanácsadási szolgáltatások) megfelelően az érintett területek meghatározása komplikált.

Tekintettel arra, hogy az értékelési kérdés megválaszolását analitikai szempontból mélyebben megalapozó, az intézkedések és a vizsgált értékelési szempont (biodiverzitás változás) közötti ok-okozati összefüggésekre rávilágító térbeli kiegészítő adatgyűjtés nem történt (illetve egyelőre nincs összehangolva a VP értékeléssel), a vonatkozó útmutatóknak megfelelően a támogatott területek térbeli elemzése történt meg. A térbeli elemzés kiegészült a releváns intézkedések előírásszintű szakmai értékelésével, mely a kvalitatív értékelést segítette. A módszertan továbbfejlesztésére a célzott adatgyűjtést követően lesz lehetőség, melynek során kontrolcsoportos, tényellentétes (DID) módszertan alkalmazását tervezzük.

#### 7.h4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei

Mutató típusa	Mutató kódja és neve (egység)	Arány	Mutatóérték	Számított bruttó érték	Számított nettó érték	Adat- és információforrás
Közös kimeneti mutató	O5 - Teljes terület (ha)	Nem	287 651,40			IH/KÜ adatbázisai és IIER
Közös kimeneti mutató	O6 - Támogatott fizikai terület (ha)	Nem	287 651,40			IH/KÜ adatbázisai és IIER
Közös kimeneti mutató	O7 - A támogatott szerződések száma	Nem	0,00			IH/KÜ adatbázisai és IIER
Közös	R6 / T8: biodiverzitást támogató gazdálkodási szerződés	Igen	0%			IH/KÜ adatbázisai és IIER



eredménymutató	keretében kezelt erdők vagy erdővel borított területek százalékos aránya (4A kiemelt terület)					
Közös eredménymutató	R7 / T9: biodiverzitást és/vagy tájvédelmet támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek százalékos aránya (4A kiemelt terület)	Igen	5.96%			IH/KÜ adatbázisai és IIER
Közös összefüggés-mutató	C34 - Natura 2000 területek - a terület aránya (2011) (% of territory)	Igen	14.6%			Natura 2000 Barometer
Közös összefüggés-mutató	C35 - A művelés alá vont területeken élő madarakra vonatkozó mutató - összesen (index) (2008) (Index 2000 = 100)	Nem	0,00	105,00	105,00	Eurostat

#### 7.h5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák

##### **Problémák, kockázatok, amelyek befolyásol(hat)ják az értékelési eredmények megbízhatóságát, érvényességét.**

Az intézkedések összetettsége okán az összesített támogatási adatok elfedhetik a különböző indikátorokra gyakorolt eltérő hatásokat.

A különböző intézkedések egymással átfedő területein az indikátor értékek megállapítása nehézkes.

Az értékelési kérdés megválaszolásához szükséges kvalitatív elemzéshez szükséges, a biodiverzitás változását közvetlenül mutató adatok hiánya.

##### **Javasolt megoldások:**

A vegyes értékelési módszertan alkalmazása a jelenlegi körülmények között a legpontosabb becslést adja az eredményindikátorok értékére.

Térinformatikai adatbázisok átfedésével kísérletet tettünk az átfedő területek indikátorértékeinek helyes meghatározására.

Az elemzéshez alkalmazott kombinatív módszer (mennyiségi+minőségi+térbeli) a korábbi eredmények (pl. ÚMVP ex-post értékelés) és szakértői becslés alapján kell, hogy választ adjon az értékelési kérdésekre

#### 7.h6) Értékelési kérdésre adott válasz

##### **Az értékelési kérdésre adott válasz:**

A biodiverzitást és/vagy tájvédelmet támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek összesen 287651,4 hektárt tesznek ki, ami a közvetlen kifizetéssel érintett területek 5,96%-a. Ebből az következtethető, hogy a vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések csekély mértékben

segítették elő a biodiverzitás helyreállítását, megőrzését és növelését. Ennek elsődleges oka a kiemelt területre a korábbi tapasztalatok alapján (ex-post értékelés) hatással lévő intézkedések területi kiterjedésének csökkenése volt.

A M12 - Natura 2000 kifizetések és a víz-keretirányelvhez kapcsolódó kifizetések (30. cikk) intézkedés természetvédelmi szempontból jelentősnek mondható, a kompenzáció igénylését megalapozó kötelező földhasználati előírások szinte mindegyike közvetlen, vagy közvetett hatást gyakorol a biodiverzitás megőrzésére. A korábbi tapasztalatok alapján elmondható, hogy azokon a területeken, ahol a Natura 2000 kifizetések igénylése magasabb területi arányban van jelen, a mezőgazdasági biodiverzitás csökkenése lassabb, ill. stagnál, ellentétben a szerényebb Natura 2000 területi lefedettséggel jellemezhető területekkel, ahol a csökkenés szignifikáns. Az ÚMVP programozási időszakban szerzett tapasztalatok alapján valószínűsíthető a jogcím kedvező hatása a biodiverzitásra. Az eredmények mögött feltételezhető a Natura 2000 területek stabilabb mezőgazdasági biodiverzitása, mely különösen a gyepterületekre igaz. Tekintettel arra, hogy a Natura 2000 területek kompenzációs kifizetései előírásainak alapját képező jogszabályi háttér nem változott, a korábban tapasztalt hatások feltételezhetőek a Vidékfejlesztési Program végrehajtása során. A támogatással érintett terület kiterjedésének növekedésével a feltételezett pozitív hatás erősödése várható

Az élőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások (M04 - Beruházások tárgyi eszközökbe (17. cikk) - 4.4.1. művelet ) keretében több célterületre lehet támogatást igényelni:

- A) célterület – Tartós zöldugár létesítése szántóterületeken
- B) célterület – Gyeptelepítés célterület
- C) célterület – Sövény telepítése mezőgazdasági táblák szegélyein célterület
- D) célterület – Méhlegelő növénykultúra létesítése szántóterületeken célterület

Valamennyi célterület esetén feltételezhető a biodiverzitásra és a tájra gyakorolt kedvező hatás, ugyanakkor a beküldött kérelmek szerény mennyisége miatt egyelőre nem várható érdemi, program szinten értékelhető hatás.

Az Agrár-környezetvédelemi és éghajlattal kapcsolatos intézkedések (28. cikk) a biodiverzitás védelme szempontjából a leginkább meghatározónak mondható intézkedés. A korábbi elemzések tapasztalatai alapján elmondható, hogy az agrár-környezetgazdálkodási kifizetések tematikus előírás csoportonként eltérő módon és mértékben befolyásolták a biodiverzitás változását. A szántóterületeket érintő, alacsony környezeti hozzáadott értékű programok az előzetes várakozások szerint megfelelően nem tudják mérsékelni a biodiverzitás csökkenését. A Vidékfejlesztési Program keretében kidolgozott, választható előírásokkal kombinált rendszer előrelépésnek mondható a korábbi célprogramos rendszerhez képest, Ennek azonban az alapja, hogy a kiválasztási kritériumrendszer ösztönözze a kedvezményezetteket arra, hogy magasabb vállalatokat tegyenek. A Magas Természeti Értékű Területek kifizetései a korábbi eredmények alapján stabilizálhatják a biodiverzitás állapotát, a 2015. évi igénylések alapján összes kiterjedésük jelentősen csökkent, 2016. évben pedig nem kerültek meghirdetésre.

Az Ökológiai gazdálkodás (29. cikk) jogcímeiben részt vevő területek növekedése a biodiverzitás megőrzése szempontjából összességében pozitívnak mondható. Az inputanyagok mennyiségének csökkentése a biológiai rendszerek működőképességéhez hozzájárul, ezzel általánosan javítva a természeti állapotot.

## 7.h7) Következtetések és ajánlások

### 7.h7.a) Következtetés/ajánlás 1

#### **Következtetés:**

1. Térben nem teljesedhettek ki a biodiverzitást szolgáló intézkedések.
2. A hatásindikációhoz szükséges adatgyűjtés összehangolása egyelőre nem történt meg.

#### **Ajánlás:**

1. A program hátralévő időszakában törekedni kell az esetleges fennmaradó források biodiverzitást célzó felhasználására.
2. Össze kell hangolni a környezeti monitoring rendszerek mintavételi helyeit és az intézkedéssel érintett területek elhelyezkedését. Intézményi szintű együttműködési rendszer kidolgozása szükséges.

**7.i) CEQ09-4B - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben segítették elő a vízgazdálkodás hatékonyabbá válását, ideértve a műtrágya- és peszticidhasználat szabályozását?**

### 7.i1) A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések listája

#### **Az értékelési kérdés a 4B kiemelt területhez hozzájáruló intézkedésekre vonatkozik.**

A Vidékfejlesztési Program jelzett kiemelt területéhez a következő intézkedések járulnak hozzá. Az intézkedések értékelés szerinti rangsorolása az intézkedések tartalmán, az ok-okozat összefüggések feltételezhetőségén és korábbi értékelési tapasztalatokon alapszik. Az értékelés alapfeltétele a megfelelő módszertan rendelkezésre állása, továbbá a referenciamutató – jelen esetben a területi arány – adottságaiból adó követelmények. A közös mutatók meghatározása során figyelembe vett intézkedések aláhúzással kerültek megjelölésre.

- M01 - Tudásátadás és tájékoztatási tevékenységek (14. cikk)
- M02 - Tanácsadási szolgáltatások, üzemvezetési és helyettesítési szolgáltatások (15. cikk)
- M04 - Beruházások tárgyi eszközökbe (17. cikk)
- M10 - Agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedések (28. cikk)
- M11 - Ökológiai gazdálkodás (29. cikk)
- M12 - Natura 2000 kifizetések és a víz-keretirányelvhez kapcsolódó kifizetések (30. cikk)
- M13 - Hátrányos természeti adottságokkal vagy egyéb sajátos hátrányokkal rendelkező területek számára teljesített kifizetések (31. cikk)
- M16 - Együttműködés (35. cikk)
- M08 - Az erdőterületek fejlesztésére és az erdők életképességének javítására irányuló beruházások (21–26. cikk)
- M15 - Erdő-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos szolgáltatások, természetmegőrzés (34. cikk)

7.i2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat

Döntési kritériumok	Közös eredménymutató	További eredménymutató
Javult a vízminőség	R8 / T10: a hatékonyabb vízgazdálkodást támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek százalékos aránya (4B kiemelt terület)	
Javult a vízminőség	R9 / T11: a hatékonyabb vízgazdálkodást támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt erdőgazdálkodási területek százalékos aránya (4B kiemelt terület)	

### 7.i3) Alkalmazott módszerek

#### ***Alkalmazott módszerek***

#### **Kvantitatív módszerek**

## **i. A módszer alkalmazásának indoklása**

Az útmutatóban leírt módszerek alkalmazása történt meg, R8/T10 - vízgazdálkodást javító, gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek %-a és az R9/T11 - vízgazdálkodást javító, gazdálkodási szerződés keretében kezelt erdészeti területek %-a indikátorok tekintetében.

## **ii. Az indikátorok kiszámításának leírása**

A környezeti változók számos körülmény együttes hatásának eredményeként alakulnak. A különböző antropogén és egyéb hatások sokszor rendkívül bonyolult módon, áttételesen alakítják környezetünket, melyben a támogatáspolitikai eszközök hatásait nehéz kiszűrni. Az ok-okozati viszonyok biztos összefüggései sokszor hiányosak, melyek társulnak a környezeti adatok nem kellő részletezettségével és célzottságával. A fentiek okán az értékelést olyan módszertan alapján végeztük el, melyben együttesen kerültek értékelésre az útmutatóban megjelölt indikátorokra hatást gyakorló intézkedések.

Az „R” indikátorok értékének meghatározása során az egyes – a kiemelt területhez hozzájárulással rendelkező – intézkedések mélyreható elemzése történt meg. Az elemzés a kiválasztott intézkedések részleteit is kielemezte, mivel az egyes intézkedéseken belül meghirdetett eltérő támogatási jogcímekek (pl. az agrár-környezetgazdálkodási kifizetéseknel a különböző tematikus előírascsoportok), sőt azok egyes előírásai is eltérő hatással lehetnek az értékelés alapjául szolgáló indikátorértékre. Az intézkedések lehető legnagyobb mélységben történő elemzése alapvetően azt a célt szolgálta, hogy azok hatásait a különböző kiemelt területekre (biodiverzitás, víz, talaj) meg lehessen becsülni. Az előírások szintjén történő értékelést követően az adott intézkedésben támogatásban részesülő terület arányosítása tette lehetővé az indikátor értékek kiszámítását. Az intézkedések közötti területi átfedések kiszűrése érdekében a feltételezett hatások és az intézkedések előírásstartalma alapján prioritásokat állítottunk fel. Elsődleges prioritással került figyelembe vételre az agrár-környezetgazdálkodási intézkedésekkel érintett terület, ezt követően a Natura 2000 kompenzációs kifizetéssel érintett területek, majd pedig az ökológiai gazdálkodással érintett területek kerültek figyelembe vételre. Ennek eredményeként az ökológiai gazdálkodással érintett területek csak a más intézkedéssel (AKG, Natura 2000) nem átfedő területeken kerültek értékelésre, a Natura 2000 kifizetések csak a nem átfedő területeken és az ökológiai gazdálkodással érintett területeken kerültek értékelésre, az AKG területek pedig valamennyi nem átfedő és átfedő területeken is értékelésre kerültek.

Az értékelési kérdés megválaszolásához kiegészítő indikátorok alkalmazására nem került sor, melynek oka a támogatott területeken rendelkezésre álló, az értékelési kérdés megválaszolása szempontjából releváns adatok hiánya.

Mivel az értékelési kérdés megválaszolásához szükséges szisztematikus, célzott, az alapállapot felmérésére alkalmas és vízminőség változásának kimutatásához megfelelő térbeli adatgyűjtés, illetve modellezés nem történt, az érintett intézkedések potenciális hatásának értékelése a korábbi tapasztalatokon alapszik. Tekintettel arra, hogy ebből a szempontból a leginkább releváns, hatásokat is kimutató és időtávját tekintve jelen vizsgálathoz legközelebb eső elemzés az UMVP ex-post értékelése volt, így az értékelés ezen eredményeket vette alapul. Megítélésünk szerint e nélkül az értékelési kérdés megválaszolása nehézkes lett volna.

### **Az indikátor értékek számításának lépései az alábbiak:**

1. Az érintett intézkedések körének meghatározása az útmutatóban foglaltak, a Vidékfejlesztési Programban rögzítettek és a meghirdetett intézkedések alapján.
2. Az érintett intézkedések földhasználatra vonatkozó előírásainak értékelése a vizsgált értékelési kérdésnek (biodiverzitás, talaj, vízminőség) megfelelően. Az értékelés során valamennyi intézkedés valamennyi

előírása besorolásra kerül abban a tekintetben, hogy az adott előírás inkább a biodiverzitást, inkább a talajerőgazdálkodást, vagy inkább a vízminőség védelmét szolgálja. Az értékelés objektivitása érdekében egy előírást csak egy környezeti közjóhoz (biodiverzitás, talajerőgazdálkodás, vízminőség védelem) kerültek besorolásra. A besorolást szakértői becslés alapján végeztünk, a korábbi időszak hatásbecsléseinek eredményeire alapozva.

3. A különböző intézkedésekben alkalmazott, különböző közjavak szolgálatára besorolt előírások térbeliségének megállapítása összetett térinformatikai elemzéssel történik. Azokban az esetekben, ahol a földhasználati előírások változatlan formában az intézkedéssel érintett teljes területre vonatkoznak (pl. Natura 2000 kompenzáció), az értékelés viszonylag egyszerű, itt az előírások becsült hatásainak eloszlása alapján kerül számításra az adott közjó tekintetében érintettnek mondható terület. Az agrár-környezetgazdálkodási kifizetések tekintetében az érintett területek meghatározása jóval összetettebb, mivel az előírások választható jellege okán földrésztlet szintjén kell megállapítani a vizsgált környezeti közjavakhoz való hozzájárulás arányait (egy földrésztleten milyen arányban érvényesülnek a biodiverzitást, a talajvédelmet, vagy a vízminőségvédelmet szolgáló előírások). Ezt követően történhet csak az intézkedés szintű összesítés.

4. Az intézkedések átfedő területeinek kiszűrése fontos szempont az útmutató által is előírt kettős beszámítás elkerülése érdekében. Ennek okán szakértői döntés alapján prioritási sorrendet állítottunk fel az intézkedések között, melynek lényege, hogy míg az agrár-környezetgazdálkodási kifizetések teljes területe az indikátor előállítás alapját képezi, a Natura 2000 kompenzációs kifizetéseket csak az AKG-val nem átfedő területeken értékeltük. Az ökológiai gazdálkodás vonatkozásában kizárólag azokat a területeket kezeltük az indikátorszámítás alapjának, amelyek nem fednek át a Natura 2000 kompenzációs kifizetésekkel.

### iii. A fenti módszerek alkalmazásának nehézségei, megoldásuk

Az intézkedések összetettsége miatt az indikátorok meghatározása többszintű feladat. Az egyes intézkedések eltérő elemei más és más hatást gyakorolhatnak az kiemelt célterület indikátoraira. Ennek a kiszűrése érdekében végeztük az intézkedések mélységi értékelését, ezzel az előírások szintjén lehet becsülni a várt hatásokat. Az intézkedések különböző státuszának (nyitott, lezárt, feldolgozás alatt álló) és jellegének (területalapú támogatások, tanácsadási szolgáltatások) megfelelően az érintett területek meghatározása komplikált.

#### 7.i4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei

Mutató típusa	Mutató kódja és neve (egység)	Arány	Mutatóérték	Számított bruttó érték	Számított nettó érték	Adat- és információforrás
Közös kimeneti mutató	O4 - A támogatott mezőgazdasági üzemek/kedvezményezettek száma	Nem	0,00			IH/KÜ adatbázisai és IIER
Közös kimeneti mutató	O5 - Teljes terület (ha)	Nem	160 892,60			IH/KÜ adatbázisai és IIER
Közös kimeneti mutató	O6 - Támogatott fizikai terület (ha)	Nem	160 892,60			IH/KÜ adatbázisai és IIER
Közös	R8 / T10: a hatékonyabb vízgazdálkodást támogató	Igen	3.33%			IH/KÜ adatbázisai és IIER

eredménymutató	gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek százalékos aránya (4B kiemelt terület)					
Közös eredménymutató	R9 / T11: a hatékonyabb vízgazdálkodást támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt erdőgazdálkodási területek százalékos aránya (4B kiemelt terület)	Igen	0%			IH/KÜ adatbázisai és IIER
Közös összefüggés-mutató	C40 - Vizminőség - A mezőgazdasági területek esetleges nitrogéntöbblete (2012) (kg N/ha/year)	Nem	37,00	37,00		Eurostat, AKG indikátorok (N 37)
Közös összefüggés-mutató	C40 - Vizminőség - A mezőgazdasági területek esetleges foszfortöbblete (2012) (kg P/ha/year)	Nem	2,00	2,00		Eurostat, AKG indikátorok (P -2)
Közös összefüggés-mutató	C40 - Vizminőség - Az édesvizek nitráttartalma - felszíni víz: kiváló minőségű (2011) (% of monitoring sites)	Igen	55.6%			Eurostat, AKG indikátorok
Közös összefüggés-mutató	C40 - Vizminőség - Az édesvizek nitráttartalma - felszíni víz: közepes minőségű (2011) (% of monitoring sites)	Igen	31.1%			Eurostat, AKG indikátorok
Közös összefüggés-mutató	C40 - Vizminőség - Az édesvizek nitráttartalma - felszíni víz: közepes minőségű (2011) (% of monitoring sites)	Igen	5.9%			Eurostat, AKG indikátorok
Közös összefüggés-mutató	C40 - Vizminőség - Az édesvizek nitráttartalma - felszíni víz: gyenge minőségű (2011) (% of monitoring sites)	Igen	13.3%			Eurostat, AKG indikátorok
Közös összefüggés-mutató	C40 - Vizminőség - Az édesvizek nitráttartalma - felszíni alatti víz: kiváló minőségű (2011) (% of monitoring sites)	Igen	85%			Eurostat, AKG indikátorok
Közös összefüggés-mutató	C40 - Vizminőség - Az édesvizek nitráttartalma - felszíni alatti víz: gyenge minőségű (2011) (% of monitoring sites)	Igen	9.1%			Eurostat, AKG indikátorok

#### 7.15) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák

##### **Problémák, kockázatok, amelyek befolyásol(hat)ják az értékelési eredmények megbízhatóságát, érvényességét.**

Az intézkedések összetettsége okán az összesített támogatási adatok elfedhetik a különböző indikátorokra gyakorolt eltérő hatásokat. A különböző intézkedések egymással átfedő területein az indikátor értékek

megállapítása nehézkes.

Az értékelési kérdés megválaszolásához szükséges kvalitatív elemzéshez szükséges, a vízminőség változását közvetlenül mutató adatok hiánya.

#### **Javasolt megoldások:**

A vegyes értékelési módszertan alkalmazása a jelenlegi körülmények között a legpontosabb becslést adja az eredményindikátorok értékére. Térinformatikai adatbázisok átfedésével kísérletet tettünk az átfedő területek indikátorértékeinek helyes meghatározására.

Az elemzéshez alkalmazott kombinatív módszer (mennyiségi+minőségi+térbeli) a korábbi eredmények (pl. ÚMVP ex-post értékelés) és szakértői becslés alapján kell, hogy választ adjon az értékelési kérdésekre.

Szisztematikus, jól szervezett és a Vidékfejlesztési Program hatásainak kimutatására alkalmas monitoring rendszer kialakítása segít az értékelési kérdés érdemi megválaszolásában.

#### 7.i6) Értékelési kérdésre adott válasz

##### **Az értékelési kérdésre adott válasz:**

A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések közepes, a korábbiakhoz képest enyhén csökkenő mértékben segítették elő a vízminőség javítását. Ennek elsődleges oka a kiemelt területre a korábbi tapasztalatok alapján (ex-post értékelés) hatással lévő intézkedések forráshiánya volt. A forráshiány és a források felosztásában alkalmazott kiválasztási kritériumok csak részben kedveztek a magas vízvédelmi vállalásokat, a műtrágya és növényvédőszer használatára tett önkéntes korlátozását célzó intézkedéseknek. Ezt csak kis mértékben tudta ellensúlyozni a vízvédelmi célú új intézkedések bevezetése (pl. Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: vízvédelmi és vizes élőhely létrehozása, fejlesztése), különös tekintettel a forrásallokációjuk mértékére. Az értékelési kérdés szempontjából legrelevánsabb intézkedések, az Agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedések (28. cikk), az Ökológiai gazdálkodás (29. cikk) és a - Natura 2000 kifizetések és a víz-keretirányelvhez kapcsolódó kifizetések (30. cikk) leginkább a vízvisszatartást ösztönző (pl. belvízelevezetést tiltó), valamint az inputanyagok (növényvédőszer, műtrágyák) felhasználását csökkentő előírásaikon keresztül gyakorolnak hatást. A hatékonyabb vízgazdálkodást támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek kiterjedése a meghatározott módszertan alapján 160892,6 hektár, mely a teljes hasznosított terület 3,33 %-a.

#### 7.i7) Következtetések és ajánlások

##### *7.i7.a) Következtetés/ajánlás 1*

##### **Következtetés:**

1. Forráshiány miatt térben nem teljeseztek ki a vízvédelmet szolgáló intézkedések.
2. A hatásindikációhoz szükséges adatgyűjtés összehangolása egyelőre nem történt meg.
3. Egyes, a kiemelt cél szempontjából jelentős intézkedések csekély érdeklődésre tartanak számot a



kedvezményezettek köréből.

**Ajánlás:**

1. A program hátralévő időszakában törekedni kell az esetleges fennmaradó források vízvédelmet célzó felhasználására.
2. Össze kell hangolni a környezeti monitoring rendszerek mintavételi helyeit és az intézkedéssel érintett területek elhelyezkedését. Intézményi szintű együttműködési rendszer kidolgozása szükséges.
3. Magasabb szintű tájékoztatással és ösztönzéssel segíteni kell a kedvezményezettek érdeklődésének fokozódását elérni.

**7.j) CEQ10-4C - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben segítették elő a hatékonyabb talajgazdálkodást és erózióvédelmet?**

## 7.j1) A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések listája

### **Az értékelési kérdés a 4C kiemelt területhez hozzájáruló intézkedésekre vonatkozik.**

A Vidékfejlesztési Program jelzett kiemelt területéhez a következő intézkedések járulnak hozzá. Az intézkedések értékelés szerinti rangsorolása az intézkedések tartalmán, az ok-okozat összefüggések feltételezhetőségén és korábbi értékelési tapasztalatokon alapszik. Az értékelés alapfeltétele a megfelelő módszertan rendelkezésre állása, továbbá a referenciamutató – jelen esetben a területi arány – adottságaiból adó követelmények. A közös mutatók meghatározása során figyelembe vett intézkedések aláhúzással kerültek megjelölésre.

- M01 - Tudásátadás és tájékoztatási tevékenységek (14. cikk)
- M02 - Tanácsadási szolgáltatások, üzemvezetési és helyettesítési szolgáltatások (15. cikk)
- M04 - Beruházások tárgyi eszközökbe (17. cikk)
- M10 - Agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedések (28. cikk)
- M11 - Ökológiai gazdálkodás (29. cikk)
- M12 - Natura 2000 kifizetések és a víz-keretirányelvhez kapcsolódó kifizetések (30. cikk)
- M13 - Hátrányos természeti adottságokkal vagy egyéb sajátos hátrányokkal rendelkező területek számára teljesített kifizetések (31. cikk)
- M16 - Együttműködés (35. cikk)
- M08 - Az erdőterületek fejlesztésére és az erdők életképességének javítására irányuló beruházások (21–26. cikk)
- M15 - Erdő-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos szolgáltatások, természetmegőrzés (34. cikk)

## 7.j2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat

Döntési kritériumok	Közös eredménymutató	További eredménymutató
Javult a talajgazdálkodás	R10 / T12: a hatékonyabb talajgazdálkodást és/vagy erózióvédelmet támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek százalékos aránya (4C kiemelt terület)	
Javult a talajgazdálkodás	R11 / T13: a hatékonyabb talajgazdálkodást és/vagy erózióvédelmet támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt erdőgazdálkodási területek százalékos aránya (4C kiemelt terület)	

## 7.j3) Alkalmazott módszerek

### ***Alkalmazott módszerek***

#### **Kvantitatív módszerek:**

##### **i. A módszer alkalmazásának indoklása**

Az útmutatóban leírt módszerek alkalmazása történt meg, az R10/T12: a hatékonyabb talajgazdálkodást és/vagy erózióvédelmet támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek százalékos aránya (4C kiemelt terület) és az R11/T13: a hatékonyabb talajgazdálkodást és/vagy erózióvédelmet támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt erdőgazdálkodási területek százalékos aránya (4C kiemelt terület) indikátorok tekintetében.

## **ii. Az indikátorok kiszámításának leírása**

A környezeti változók számos körülmény együttes hatásának eredményeként alakulnak. A különböző antropogén és egyéb hatások sokszor rendkívül bonyolult módon, áttételesen alakítják környezetünket, melyben a támogatáspolitikai eszközök hatásait nehéz kiszűrni. Az ok-okozati viszonyok biztos összefüggései sokszor hiányosak, melyek társulnak a környezeti adatok nem kellő részletezettségével és célzottságával. A fentiek okán az értékelést olyan módszertan alapján végeztük el, melyben együttesen kerültek értékelésre az útmutatóban megjelölt indikátorokra hatást gyakorló intézkedések.

Az „R” indikátorok értékének meghatározása során az egyes – a kiemelt területhez hozzájárulással rendelkező – intézkedések mélyreható elemzése történt meg. Az elemzés a kiválasztott intézkedések részleteit is kielemezte, mivel az egyes intézkedéseken belül meghirdetett eltérő támogatási jogcímek (pl. az agrár-környezetgazdálkodási kifizetéseknél a különböző tematikus előírascsoportok), sőt azok egyes előírásai is eltérő hatással lehetnek az értékelés alapjául szolgáló indikátorértékekre. Az intézkedések lehető legnagyobb mélységben történő elemzése alapvetően azt a célt szolgálta, hogy azok hatásait a különböző kiemelt területekre (biodiverzitás, víz, talaj) meg lehessen becsülni. Az előírások szintjén történő értékelést követően az adott intézkedésben támogatásban részesülő terület arányosítása tette lehetővé az indikátor értékek kiszámítását. Az intézkedések közötti területi átfedések kiszűrése érdekében a feltételezett hatások és az intézkedések előírásstartalma alapján prioritásokat állítottunk fel. Elsődleges prioritással került figyelembe vételre az agrár-környezetgazdálkodási intézkedésekkel érintett terület, ezt követően a Natura 2000 kompenzációs kifizetéssel érintett területek, majd pedig az ökológiai gazdálkodással érintett területek kerültek figyelembe vételre. Ennek eredményeként az ökológiai gazdálkodással érintett területek csak a más intézkedéssel (AKG, Natura 2000) nem átfedő területeken kerültek értékelésre, a Natura 2000 kifizetések az csak a nem átfedő területeken és az ökológiai gazdálkodással érintett területeken kerültek értékelésre, az AKG területek pedig valamennyi nem átfedő és átfedő területeken is értékelésre kerültek.

Az értékelési kérdés megválaszolásához kiegészítő indikátorok alkalmazására nem került sor, melynek oka a támogatott területeken rendelkezésre álló, az értékelési kérdés megválaszolása szempontjából releváns adatok hiánya.

### **Az indikátor értékek számításának lépései az alábbiak:**

1. Az érintett intézkedések körének meghatározása az útmutatóban foglaltak, a Vidékfejlesztési Programban rögzítettek és a meghirdetett intézkedések alapján.
2. Az érintett intézkedések földhasználatra vonatkozó előírásainak értékelése a vizsgált értékelési kérdésnek (biodiverzitás, talaj, vízminőség) megfelelően. Az értékelés során valamennyi intézkedés valamennyi előírása besorolásra kerül abban a tekintetben, hogy az adott előírás inkább a biodiverzitást, inkább a talajerőgazdálkodást, vagy inkább a vízminőség védelmét szolgálja. Az értékelés objektivitása érdekében egy előírást csak egy környezeti közjóhoz (biodiverzitás, talajerőgazdálkodás, vízminőség védelem) kerültek besorolásra. A besorolást szakértői becslés alapján végeztünk, a korábbi időszak hatásbecsléseinek eredményeire alapozva.
3. A különböző intézkedésekben alkalmazott, különböző közjavak szolgálatára besorolt előírások térbeliségének megállapítása összetett térinformatikai elemzéssel történik. Azokban az esetekben, ahol a

földhasználati előírások változatlan formában az intézkedéssel érintett teljes területre vonatkoznak (pl. Natura 2000 kompenzáció), az értékelés viszonylag egyszerű, itt az előírások becsült hatásainak eloszlása alapján kerül számításra az adott közjó tekintetében érintettnek mondható terület. Az agrár-környezetgazdálkodási kifizetések tekintetében az érintett területek meghatározása jóval összetettebb, mivel az előírások választható jellege okán földrésztlet szintjén kell megállapítani a vizsgált környezeti közjavakhoz való hozzájárulás arányait (egy földrésztleten milyen arányban érvényesülnek a biodiverzitást, a talajvédelmet, vagy a vízminőségvédelmet szolgáló előírások). Ezt követően történhet csak az intézkedés szintű összesítés.

4. Az intézkedések átfedő területeinek kiszűrése fontos szempont az útmutató által is előírt kettős beszámítás elkerülése érdekében. Ennek okán szakértői döntés alapján prioritási sorrendet állítottunk fel az intézkedések között, melynek lényege, hogy míg az agrár-környezetgazdálkodási kifizetések teljes területe az indikátor előállítás alapját képezi, a Natura 2000 kompenzációs kifizetéseket csak az AKG-val nem átfedő területeken értékeltük. Az ökológiai gazdálkodás vonatkozásában kizárólag azokat a területeket kezeltük az indikátorszámítás alapjának, amelyek nem fednek át a Natura 2000 kompenzációs kifizetésekkel.

### iii. A fenti módszerek alkalmazásának nehézségei, megoldásuk

Az intézkedések összetettsége miatt az indikátorok meghatározása többszintű feladat. Az egyes intézkedések eltérő elemei más és más hatást gyakorolhatnak az kiemelt célterület indikátoraira. Ennek a kiszűrése érdekében végeztük az intézkedések mélységi értékelését, ezzel az előírások szintjén lehet becsülni a várt hatásokat. Az intézkedések különböző státuszának (nyitott, lezárt, feldolgozás alatt álló) és jellegének (területalapú támogatások, tanácsadási szolgáltatások) megfelelően az érintett területek meghatározása komplikált.

#### 7.j4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei

Mutató típusa	Mutató kódja és neve (egység)	Arány	Mutatóérték	Számított bruttó érték	Számított nettó érték	Adat- és információforrás
Közös kimeneti mutató	O4 - A támogatott mezőgazdasági üzemek/kezdvezményezettek száma	Nem	0,00			IH/KÜ adatbázisai és IIER
Közös kimeneti mutató	O5 - Teljes terület (ha)	Nem	282 610,40			IH/KÜ adatbázisai és IIER
Közös kimeneti mutató	O6 - Támogatott fizikai terület (ha)	Nem	282 610,40			IH/KÜ adatbázisai és IIER
Közös eredménymutató	R10 / T12: a hatékonyabb talajgazdálkodást és/vagy erózióvédelmet támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek százalékos aránya (4C kiemelt terület)	Igen	5.85%			IH/KÜ adatbázisai és IIER
Közös eredménymutató	R11 / T13: a hatékonyabb talajgazdálkodást és/vagy erózióvédelmet támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt	Igen	0%			IH/KÜ adatbázisai és IIER

	erdőgazdálkodási területek százalékos aránya (4C kiemelt terület)					
Közös összefüggés-mutató	C41 - A talaj szervesanyag-tartalma a szántóföldeken - A teljes szervesszén-tartalom becsült értéke (2009) (mega tons)	Nem	288,10			JRC
Közös összefüggés-mutató	C42 - Viz által előidézett talajerózió - a vízerózió okozta talajvesztés aránya (2006) (tonnes/ha/year)	Nem	1,60			JRC
Közös összefüggés-mutató	C41 - A talaj szervesanyag-tartalma a szántóföldeken - Átlagos szervesszén-tartalom (2009) (g kg-1)	Nem	20,30			JRC
Közös összefüggés-mutató	C42 - Viz által előidézett talajerózió - érintett mezőgazdasági terület (2006 - 2007) (1000 ha)	Nem	62,90			JRC
Közös összefüggés-mutató	C42 - Viz által előidézett talajerózió - érintett mezőgazdasági terület (2006 - 2007) (% of agricultural area)	Igen	1%			JRC

#### 7.j5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák

##### **Problémák, kockázatok, amelyek befolyásol(hat)ják az értékelési eredmények megbízhatóságát, érvényességét.**

Az intézkedések összetettsége okán az összesített támogatási adatok elfedhetik a különböző indikátorokra gyakorolt eltérő hatásokat.

A különböző intézkedések egymással átfedő területein az indikátor értékek megállapítása nehézkes.

Az értékelési kérdés megválaszolásához szükséges kvalitatív elemzéshez szükséges, a vízminőség változását közvetlenül mutató aktuális felmérés nem készült.

##### **Javasolt megoldások:**

A egyes értékelési módszertan alkalmazása a jelenlegi körülmények között a legpontosabb becslést adja az eredményindikátorok értékére.

Térinformatikai adatbázisok átfedésével kísérletet tettünk az átfedő területek indikátorértékeinek helyes meghatározására.

Az elemzéshez alkalmazott kombinatív módszer (mennyiségi+minőségi+térbeli) a korábbi eredmények (pl. ÚMVP ex-post értékelés) és szakértői becslés alapján kell, hogy választ adjon az értékelési kérdésekre.

Szisztematikus, jól szervezett és a Vidékfejlesztési Program hatásainak kimutatására alkalmas monitoring rendszer kialakítása segít az értékelési kérdés érdemi megválaszolásában. Az értékelési kérdések megválaszolásához használt módszertan a hozzáférhető adatok ismeretében megítélésünk szerint a legjobb

elérhető és a leghatékonyabban alkalmazható módszertannak mondható. Tekintettel arra, hogy az értékelési kérdés megválaszolását analitikai szempontból mélyebben megalapozó, az intézkedések és a vizsgált értékelési szempont (talajállapot jellemzők változása) közötti ok-okozati összefüggésekre rávilágító térbeli kiegészítő adatgyűjtés nem történt (illetve egyelőre nincs összehangolva a VP értékeléssel), a vonatkozó útmutatóknak megfelelően a támogatott területek térbeli elemzése történt meg. A térbeli elemzés kiegészült a releváns intézkedések előírásszintű szakmai értékelésével, mely a kvalitatív értékelést segítette. A módszertan továbbfejlesztésére a célzott adatgyűjtést követően lesz lehetőség, melynek során kontrolcsoportos, tényellentétes (DID) módszertan alkalmazását tervezzük.

#### 7.j6) Értékelési kérdésre adott válasz

##### **Az értékelési kérdésre adott válasz:**

A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések közepes mértékben segítették elő az erózió csökkentését és a talajgazdálkodás javítását. Ennek elsődleges oka a kiemelt területre hatással lévő intézkedések (elsősorban az AKG) relatív forráshiánya volt. A forráshiány és a források felosztásában alkalmazott kiválasztási kritériumok csak részben kedveztek az erózióvédelmet és a megfelelő talajgazdálkodást célzó intézkedéseknek. A hatékonyabb talajgazdálkodást és/vagy erózióvédelmet támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek összes kiterjedése 282610,4 hektár, a teljes támogatott terület 5,85 %-a volt.

#### 7.j7) Következtetések és ajánlások

##### *7.j7.a) Következtetés/ajánlás 1*

##### **Következtetés:**

1. Forráshiány miatt térben nem teljesedhettek ki az erózióvédelmet és a talajgazdálkodást szolgáló intézkedések.
2. A hatásindikációhoz szükséges adatgyűjtés összehangolása egyelőre nem történt meg.
3. Egyes, a kiemelt cél szempontjából jelentős intézkedések csekély érdeklődésre tartanak számot a kedvezményezettek köréből.

##### **Ajánlás:**

1. A program hátralévő időszakában törekedni kell az esetleges fennmaradó források erózióvédelmet és talajgazdálkodást célzó felhasználására.
2. Össze kell hangolni a környezeti monitoring rendszerek mintavételi helyeit és az intézkedéssel érintett területek elhelyezkedését. Intézményi szintű együttműködési rendszer kidolgozása szükséges.
3. Magasabb szintű tájékoztatással és ösztönzéssel segíteni kell a kedvezményezettek érdeklődésének

fokozódását elérni.

**7.k) CEQ11-5A - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben járultak hozzá a mezőgazdasági vízfelhasználás hatékonyabbá válásához?**

## 7.k1) A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések listája

**Az értékelési kérdés a mezőgazdaság általi vízfelhasználás hatékonyságának fokozása (5A) kiemelt területhez hozzájáruló intézkedésekre vonatkozik.**

### **Érintett intézkedések, alintézkedések, műveletek:**

- M04- Beruházások tárgyi eszközökbe (17.cikk)
  - 4.1 alintézkedés: Mezőgazdasági üzemek összteljesítményének és fenntarthatóságának javítása
    - 4.1.4. művelet: Mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése
- M02 - Tanácsadási szolgáltatások, üzemvezetési és helyettesítési szolgáltatások (15. cikk)
- M01 - Tudásátadás és tájékoztatási tevékenységek (14. cikk)
- M16 - Együttműködés (35. cikk)
- M10 - Agrár-környezetvédelemi és éghajlattal kapcsolatos intézkedések (28. cikk)

### **VP felhívás:**

- VP2-4.1.4-16 A mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése

### **Másodlagos intézkedések:**

- M06 - A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése (19. cikk)
- M05 – A természeti katasztrófák és katasztrófaesemények által károsított mezőgazdasági termelési potenciál helyreállítása és megfelelő megelőző intézkedések bevezetése (18. cikk)
- M08 - Az erdőterületek fejlesztésére és az erdők életképességének javítására irányuló beruházások (21 cikk) (8.1. és 8.2. alintézkedés)
- M09 - Termelői csoportok és szervezetek létrehozása (27. cikk)
- M15 - Erdő-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos szolgáltatások, természetmegőrzés (34. cikk)
- Az 1303/2013/EU rendelet 35. cikk A közösségvezérelt helyi fejlesztés ESB-alapokból történő támogatása

7.k2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat

Döntési kritériumok	Közös eredménymutató	További eredménymutató
		Olyan területek %-os aránya, ahol a VP által támogatott műveletekben a talaj szén-dioxid kibocsátásával kapcsolatos intézkedéseket végeznek
		Olyan területek %-os aránya, ahol a VP által támogatott műveletekben kímélő/megóvó talajművelést folytatnak
		Olyan területek %-os aránya, ahol a VP által támogatott műveletekben maradványanyagokkal



		való gazdálkodás folyik (pl. talajtakarás)
Hatékonyabbá vált a mezőgazdasági vízfelhasználás	R13: javuló hatékonyságú mezőgazdasági vízfelhasználás a vidékfejlesztési programok által támogatott projektek keretében (5A kiemelt terület)*	
Hatékonyabbá vált a mezőgazdasági vízfelhasználás	R12 / T14: hatékonyabb öntözőrendszerekre áttérő öntözött területek százalékos aránya (5A kiemelt terület)	

### 7.k3) Alkalmazott módszerek

#### ***Alkalmazott módszerek***

Tekintettel arra, hogy az érintett intézkedések keretében 2016.12.31-ig kifizetés nem történt, a Bizottság által az indikátorok számszerűsítéséhez megadott és az alábbiakban részletezett módszertan nem alkalmazható. Előzetes változásmódel alkalmazása és/vagy kvalitatív értékelés nem történt.

Kifizetés esetén az alábbiak alkalmazandók.

#### **Kvantitatív módszerek**

- Az R12/T14 mutató: hatékonyabb öntözőrendszerekre áttérő öntözött területek/bázisévi összes öntözött terület. A mutató kiszámításához a hatékonyabb öntözőrendszerekre áttérő öntözött területekre vonatkozó adatokat termelői bevallás alapján számítjuk, és viszonyítjuk a KSH bázis évben meghatározott öntözött területek értékéhez.
- Az R13 mutató: Vízfelhasználás változása a támogatott projekteknél. A mutató kiszámításához meg kell adni a vízfelhasználást (m<sup>3</sup>) a hatékonyabb öntözőrendszerre való áttérés előtt és után. Az adatokat termelői bevallás alapján gyűjtjük
- Olyan területek százalékos aránya, ahol a VP által támogatott műveletekben maradványanyagokkal való gazdálkodás folyik (pl. talajtakarás)

Adatok a műveleti adatbázisból:

- (1) Maradványanyagokkal való gazdálkodást alkalmazó műveletek alatt lévő terület (ha)
- (2) A VP által támogatott összes terület

- Olyan területek százalékos aránya, ahol a VP által támogatott műveletekben kímélő/megóvó talajművelést folytatnak

Adatok a műveleti adatbázisból:

- (1) Kímélő/megóvó talajművelést alkalmazó műveletek alatt lévő terület (ha)
- (2) A VP által támogatott összes terület

- Olyan területek százalékos aránya, ahol a VP által támogatott műveletekben a talaj szén-dioxid kibocsátásával kapcsolatos intézkedéseket végeznek

Adatok a műveleti adatbázisból:

- (1) A talaj szén-dioxid kibocsátásával kapcsolatos műveleteket alkalmazó intézkedések alatt lévő terület (ha)

(2) A VP által támogatott összes terület

7.k4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei

Mutató típusa	Mutató kódja és neve (egység)	Arány	Mutatóérték	Számított bruttó érték	Számított bruttó érték, ebből elsődleges hozzájárulás	Számított bruttó érték, ebből másodlagos hozzájárulás a LEADER-/CLLD-hozzájárulással együtt	Számított nettó érték	Adat- és információforrás
Közös kimeneti mutató	O5 - Teljes terület (ha)	Nem	0,00					Műveleti adatbázis
Közös kimeneti mutató	O6 - Támogatott fizikai terület (ha)	Nem	0,00					Műveleti adatbázis
Közös eredménymutató	R13: javuló hatékonyságú mezőgazdasági vízfelhasználás a vidékfejlesztési programok által támogatott projektek keretében (5A kiemelt terület)*	Nem		0,00				Műveleti adatbázis
Közös eredménymutató	R12 / T14: hatékonyabb öntözőrendszerekre áttérő öntözött területek százalékos aránya (5A kiemelt terület)	Igen	0%					Műveleti adatbázis
További eredménymutató	Olyan területek %-os aránya, ahol a VP által támogatott műveletekben maradványanyagokkal való gazdálkodás folyik (pl. talajtakarás)	Igen	0%					Műveleti adatbázis
További eredménymutató	Olyan területek %-os aránya, ahol a VP által támogatott műveletekben a talaj szén-dioxid kibocsátásával kapcsolatos intézkedéseket végeznek	Igen	0%					Műveleti adatbázis
További eredménymutató	Olyan területek %-os aránya, ahol a VP által támogatott műveletekben kímélő/megóvó talajművelést folytatnak	Igen	0%					Műveleti adatbázis

Közös összefüggés-mutató	C39 - Vízkivétel a mezőgazdaságban - összesen (2013) (1000 m3)	Nem		282 300,00	282 300,00		282 300,00	Eurostat
--------------------------	--	-----	--	------------	------------	--	------------	----------

#### 7.k5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák

(Megjegyzés a 4. fejezethez: A vizsgált időszakban az intézkedésekben nem volt kifizetés, az alábbi indikátorok értéke (a kontextus mutatót kivéve) mindenhol nulla

#### **Problémák, kockázatok, amelyek befolyásol(hat)ják az értékelési eredmények megbízhatóságát, érvényességét.-**

A forrásfelhasználás hiányából adódóan a végrehajtás foka alacsony

#### **Javasolt megoldások:**

Kifizetések esetén a programvégrehajtás későbbi állapotában az alkalmazott, a módszertani leírásban meghatározottak szerint végrehajtott elemzés eredményei a kérdésre történő válaszadást lehetővé teszik

#### 7.k6) Értékelési kérdésre adott válasz

#### **Az értékelési kérdésre adott válasz:**

Az értékelési időszakban a vizsgált intézkedésekre még nem történt kifizetés, illetve néhány intézkedés még kiírásra sem került, az eredményindikátorok értéke nulla, ezért az értékelési kérdésre adott válasz, hogy a releváns intézkedések egyelőre nem járultak hozzá a fókuszterülethez.

Az eddigi tapasztalatok alapján a vízgazdálkodás, ezen belül pedig az öntözésfejlesztés Magyarország számára kiemelt jelentőségű a 2014-2020 közötti időszakban. Az öntözött területek aránya nagyon alacsony, jelentősen elmarad az EU-hoz és az USA-hoz viszonyítva is. A klímaváltozás jövőbeni hatása is indokoltá teszi, hiszen várhatóan versenyképes mezőgazdasági termelés egyre több területen csak öntözés mellett lesz megvalósítható. Az öntözéssel együtt jár a kiegyensúlyozottabb és magasabb terméshozam, a jobb minőség, a nagyobb foglalkoztatás, a magasabb jövedelem.

A mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztését szolgáló VP2-4.1.4-16 számú felhívás keretében eddig 2016. augusztus 1.-2016. november 7. és 2016. november 8.-2017. március 6. közötti benyújtási szakaszban lehetett pályázni. A felhívás célja a mezőgazdasági termelés biztonsága és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodása érdekében többek között a vízvisszatartás, a vízkészleteinkkel való fenntartható gazdálkodás, takarékos öntözési technológiák elterjesztése.

A felhívás célcsoportjába azon mezőgazdasági termelők tartoznak, akik fejlesztési eredményei hozzájárulnak a mezőgazdaság termésbiztonságának és versenyképességének növekedéséhez, valamint figyelemmel vannak a vízkészletekkel való felelős gazdálkodásra.

A támogatás maximális mértéke közép-magyarországi régióban megvalósuló fejlesztés esetén az összes elszámolható költség 40 százaléka, nem közép-magyarországi régió esetén 50 százaléka.

**A felhívás meghirdetésekor a rendelkezésre álló tervezett keretösszeg 49,57 milliárd Ft, amely a VP négy fókuszterületére osztható el:**

- 2A: Valamennyi mezőgazdasági üzem gazdasági teljesítményének javítása, valamint a mezőgazdasági üzemek szerkezetátalakításának és korszerűsítésének a megkönnyítése, mindenképp a piaci jelenlét, a piacorientáltság, és a mezőgazdasági tevékenységek diverzifikálásának fokozása céljából: 20,39 Mrd Ft
- 2B: A megfelelően képzett mezőgazdasági termelők mezőgazdasági ágazatba való belépésének megkönnyítése és ezen belül is különösen a generációs megújulás elősegítése: 8,13 Mrd Ft
- 5A: A mezőgazdaság általi vízfelhasználás hatékonyságának fokozása: 11,74 Mrd Ft
- 5B: A mezőgazdaság és az élelmiszer-feldolgozó iparág általi energiafelhasználás hatékonyságának fokozása: 9,31 Mrd Ft

**Hat önállóan támogatható tevékenységre lehet pályázatot benyújtani:**

- I.: Öntözőberendezések vízellátását biztosító vízvisszatartás létesítményeinek támogatása fenntartható vízkészlet-gazdálkodás biztosításával, ezen belül víztározók létesítésének támogatása közepes nagyságú tározók kialakítása révén, amelyek mérete már megengedi, hogy öntözővíz kivétel is lehetséges legyen.
- II.: Természetes szűrőmezők kialakítása a keletkezett felesleges és a gazdálkodás szempontjából káros vizek összegyűjtést követő tápanyag terhelésének csökkentése, majd befogadó vízfolyásba történő továbbítása céljából.
- III.: Mezőgazdasági területhez kapcsolódó meliorált utak kialakítása.
- IV.: Meglévő öntözőberendezések vízfelhasználás hatékonyságának javítása, valamint öntözési infrastruktúra és kapcsolódó műtárgyainak fejlesztése, rekonstrukciója.
- V.: Új öntözőberendezések beszerzése, illetve új öntözővíz-szolgáltató művek létrehozása.
- VI.: Öntözőberendezések energiafelhasználás hatékonyságának javítása.

A mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztését szolgáló VP2-4.1.4-16 számú felhívás keretében eddig 2016. augusztus 1.-2016. november 7. és 2016. november 8.-2017. március 6. közötti benyújtási szakaszban lehetett pályázni. Kifizetés még nem történt.

A felhívás keretében az **5A fókuszterülethez kapcsolódóan** 268 kérelmet nyújtottak be 2016. december 31-ig, az igényelt támogatási összeg 1451 millió forint, a 11,74 milliárd forintnyi keretösszegnek mindössze 12,4 százaléka. Ebből meglévő öntözőberendezések vízfelhasználás hatékonyságának javítása, valamint öntözési infrastruktúra és kapcsolódó műtárgyainak fejlesztése, rekonstrukciója valósulhat meg. Az igényelt támogatások teljes egészében konvergencia régióban megvalósítandó fejlesztésekhez kötődnek. Az IH a végrehajtás során a források legalább 80 százalékát kizárólag a legfeljebb 850 000 euro STÉ (Standard Termelési Érték) üzemmérettel rendelkező mezőgazdasági termelők számára biztosítja. A 2016. december 31-ig 5A fókuszterületre benyújtott pályázatok 62,3 százaléka (101 darab), a támogatási összeg 41,2 százaléka (598,3 millió Ft) tartozik ebbe a kategóriába. Az elaprózott tulajdonosi szerkezet miatt csak a termelők összefogásával valósítható meg öntözésfejlesztés.

7.k7) Következtetések és ajánlások

7.k7.a) Következtetés/ajánlás 1

**Következtetés:**

1. A támogatásokból közösségi beruházás érdemben nem valósítható meg.
2. Továbbra is fennáll a kedvezőtlen adminisztratív és jogszabályi környezet és a termelők gyenge együttműködési hajlandósága. A termelők sokszor nem tudják beszerezni az összes érintett tulajdonos hozzájárulását, és nem tudják eljuttatni az öntözővizet a saját táblájukig.
3. További nehézséget jelent a vízjogi engedélyezési folyamat bonyolultsága. Az intézményi környezet nem teszi lehetővé a rendelkezésre álló források lehívását.

A benyújtott kérelmek főként felszín alatti vizek használatára irányulnak.

#### **Ajánlás:**

1. Javasolt a termelők összefogásának elősegítése
2. A jogszabályi környezet átláthatóbbá, egyszerűbbé tétele, az engedélyeztetési eljárás könnyítése javasolt, valamint fejleszteni szükséges az érintettek közötti kommunikációt és együttműködést.
3. A mezőgazdasági vízfelhasználást a felszíni vizek irányába kívánatos terelni.

**7.1) CEQ12-5B - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben járultak hozzá a mezőgazdasági és élelmiszer-feldolgozóipari energiafelhasználás hatékonyabbá válásához?**

## 7.11) A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések listája

**Az értékelési kérdés a(z) 5B kiemelt területhez hozzájáruló intézkedésekre vonatkozik.**

Érintett intézkedések, alintézkedések, műveletek:

- Beruházások tárgyi eszközökbe (az 1305/2013/EU rendelet 17. cikke)
  - Állattenyésztési beruházási jogcímek (VP2-4.1.1.2 Baromfitartó telepek korszerűsítése; VP2-4.1.1.3-16 Szarvasmarhatartó telepek korszerűsítése; VP2-4.1.1.5-16 Sertéstartó telepek korszerűsítése; VP2-4.1.1.4-16 Juh- és kecsketartó telepek korszerűsítése 4,0 ezer ÁE; VP2-4.1.1.1-16 Állattartó telepek korszerűsítése);
  - Kertészeti beruházási jogcímek (VP2-4.1.3.1.-16 Kertészet korszerűsítése- üveg- és fóliaházak létesítése VP2-4.1.3.3. Kertészet korszerűsítése – gyógy- és fűszernövény termesztés fejlesztése jogcím keretében; VP-2-4.1.3.2. Kertészet korszerűsítése - ültetvénytelepítés támogatására öntözés kialakításának lehetőségével; VP5-4.1.3.4. Kertészet korszerűsítése – gombaházak - hűtőházak létrehozására, meglévő gombaházak - hűtőházak korszerűsítése).
- Továbbá A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése (az 1305/2013/EU rendelet 19. cikke) a VP2-4.1.2-16 Kisméretű terménytároló, -szárító és -tisztító építése, korszerűsítése műveletek a energetikai korszerűsítéssel, megújuló energiaforrások alkalmazásával járulnak hozzá az energiafelhasználás hatékonyabbá válásához.

7.12) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat

Döntési kritériumok	Közös eredménymutató	További eredménymutató
	R14: javuló hatékonyságú mezőgazdasági és élelmiszer-feldolgozóipari energiafelhasználás a vidékfejlesztési programok által támogatott projektek keretében (5 B kiemelt terület)*	
Hatékonyabbá vált a mezőgazdasági és élelmiszer-feldolgozóipari energiafelhasználás	T15: összes energiahatékonysági beruházás (5B kiemelt terület)	

## 7.13) Alkalmazott módszerek

### Alkalmazott módszerek

Abban az esetben, ha egy adott fókuszterület keretében 2016 végéig nincs kifizetés, a fókuszterületet értékelni nem szükséges, a kapcsolódó mutatókat nem kell kiszámítani, és a kapcsolódó CEQ-t nem kell megválaszolni. Azonban lehetőség van a művelet értékelésére, változáseleméleten alapuló módszerek vagy minőségi felmérések felhasználására, ahhoz hogy a program lehetséges eredményeiről tájékoztatást nyújtsunk. (European Evaluation Helpdesk for Rural Development (2016): Guidelines Assessment of RDP Results: How To Prepare For Reporting On Evaluation In 2017, September 2016 p.10)

Kifizetések esetén az alábbi módszer kerül megvalósításra.

## **Kvantitatív módszerek**

### **i. A módszer alkalmazásának indoklása**

A módszer alkalmazását a műveleti adatbázisból és a másodlagos statisztikai adatbázisokból (FADN, Eurostat)) kinyerhető adatok lehetősége indokolja.

### **ii. Az indikátorok kiszámításának leírása**

- T15: összes energiahatékonysági beruházás

Az energia-megtakarítást és az energia-hatékonyságot célzó összes beruházás a 4. "Befektetés a tárgyi eszközökbe" és a 7. "Alapvető szolgáltatások és a vidéki területek megújítása" intézkedések égíse alatt (Euróban kifejezve a műveleti adatbázisból származó adatok alapján)

R14: javuló hatékonyságú mezőgazdasági és élelmiszer-feldolgozóipari energiafelhasználás a vidékfejlesztési programok által támogatott projektek keretében

Az energiafelhasználás hatékonyságának változásához a jelentősebb (például 5-10%-ot meghaladó) mezőgazdaság és élelmiszer-feldolgozási projektek vizsgálata szükséges. Ezért ez az elemzés a fő témákra korlátozódik, amelyek hatással vannak az energiafelhasználásra mind pozitív, mind negatívan (szakértői megítélés alapján). Ebben a körben az 5B szerinti összes intézkedés vizsgálatra szorul. Az energiafelhasználást TOE-értékre kell átszámolni és a nevezőben az SO értékre kell meghatározni.

Az indikátor számításának módszere PSM kontrollcsoportos vizsgálat, a következő lépések alapján:

1. az érintett intézkedések meghatározása.
2. a támogatott projektek rétegzett mintáinak kialakítása (támogatással súlyozva).
3. kontrollcsoportok kialakítása.
4. energiafelhasználás változás meghatározása (támogatás előtt és után), T.O.E/SO-ra vetítve.
5. a támogatott és a kontrollcsoport energiafelhasználásának összehasonlítása.

### **iii. A fenti módszerek alkalmazásának nehézségei, megoldásuk**

- Amennyiben az energiafelhasználás megújuló energiaforrásokhoz kapcsolódik, a T.O.E-ban kifejezett energiafelhasználás változás nem elegendő a kibocsátásváltozás értékeléséhez. Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának értékeléséhez figyelembe kell venni, hogy a megújuló energiaforrások alkalmazásával a nettó kibocsátás csökken.
- Az értékeléskor ugyan a gazdaságon belüli energiamegtakarítást kell figyelembe venni, ugyanakkor egyes fázisok kiszervezése (például gépi munkavégzés) esetén az energiafelhasználás tényleges értéke nem változik hatékonyság javulással nem jár. (Ugyanakkor ez fordítva is igaz, például a nitrogén műtrágya-felhasználás csökkentése az üzemben a műtrágyagyártás energiaigényét mérsékli).
- A különböző termékekhez kapcsolódó mennyiségi és áringadozások miatt az átlagos kibocsátások meghatározása javasolt.

## **Kvalitatív módszerek**

Fókuszcsoporthoz, mélyinterjú a PSM vizsgálat eredményeinek igazolására, alátámasztására.

7.14) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei

Mutató típusa	Mutató kódja és neve (egység)	Arány	Mutatóérték	Számított bruttó érték	Számított bruttó érték, ebből elsődleges hozzájárulás	Számított bruttó érték, ebből másodlagos hozzájárulás a LEADER-/CLLD-hozzájárulással együtt	Számított nettó érték	Adat- és információforrás
Közös kimeneti mutató	O2 - Beruházás összesen	Nem	0,00					MÁK
Közös eredménymutató	R14: javuló hatékonyságú mezőgazdasági és élelmiszerfeldolgozóipari energiafelhasználás a vidékfejlesztési programok által támogatott projektek keretében (5 B kiemelt terület)*	Nem		0,00				AKI
Közös eredménymutató	T15: összes energiahatékonysági beruházás (5B kiemelt terület)	Nem	0,00					MÁK
Közös összefüggés-mutató	C44 - Energiafelhasználás a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és az élelmiszeriparban - hektáronkénti felhasználás (mezőgazdaság és erdőgazdálkodás) (2012) (kg of oil equivalent per ha of UAA)	Nem	0,01					Eurostat (Pontos érték: 0,0085)
Közös összefüggés-mutató	C44 - Energiafelhasználás a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és az élelmiszeriparban - élelmiszeripar (2013) (kToe)	Nem	1 164,90					Eurostat

7.15) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák

(Megjegyzés a 4. fejezethez: A vizsgált időszakban az intézkedésekben nem volt kifizetés, az indikátorok értéke - a kontextus mutatók kivételével - nulla.)



**Problémák, kockázatok, amelyek befolyásol(hat)ják az értékelési eredmények megbízhatóságát, érvényességét.**

A forrásfelhasználás hiányából adódóan a végrehajtás foka alacsony

**Javasolt megoldás:**

Kifizetések esetén a programvégrehajtás későbbi állapotában az alkalmazott, a módszertani leírásban meghatározottak szerint végrehajtott elemzés eredményei a kérdésre történő válaszadást lehetővé teszik

**7.16) Értékelési kérdésre adott válasz**

**Az értékelési kérdésre adott válasz:**

Az érintett intézkedések keretében 2016.12.31-ig nem történt kifizetés, az előrehaladást bemutató indikátorok értéke 0, ezért megállapítható, hogy az érintett intézkedések nem járultak hozzá a mezőgazdasági és élelmiszer-feldolgozóipari energiafelhasználás hatékonyabbá válásához.

A program értékeléséhez ugyanakor megállapítható, hogy a mezőgazdaság és az élelmiszer-feldolgozó iparág általi energiafelhasználás hatékonyságának fokozása 5B Fókuszterületen a Beruházások tárgyi eszközökbe (az 1305/2013/EU rendelet 17. cikke) egy jogcíme esetében sem volt kifizetett támogatás, kötelezettségvállalás, támogatási döntés 2016 végéig. A benyújtott pályázatok, beruházási igények és a pályázati felhívásban meghatározott fókuszterületi keretösszegek alapján:

Állattenyésztési beruházási jogcímekre a benyújtott pályázatok alapján 162,1 ezer ÁE férőhely energetikai korszerűsítésére van igény 12,2 Mrd Ft beruházással. A megújuló energia-termelést döntő többségében napelemes rendszerek telepítésével tervezik, de napkollektor, biomassza tüzelésű kazán, valamint egy-egy esetben biogáz üzem, termálkút, szélgenerátor, illetve hőszivattyús rendszer kiépítése is szerepel összesen 15,3 milliárd Ft beruházási igénnyel. Az állattenyésztésben így 36,3 ezer MWh/év új megújuló energia-termelési kapacitás keletkezne.

Kertészeti beruházási jogcímekre a benyújtott pályázatok alapján 5,5 Mrd Ft beruházással energetikai korszerűsítést hajtának végre a pályázók. Kiemelt jelentőségűek a geotermikus energia hasznosítására irányuló beruházások 5,5 Mrd Ft értékben. A megújuló energia-termelést döntő többségében napelemes rendszerek telepítésével tervezik, de napkollektor, biomassza tüzelésű kazán is megjelenik, ezek kiépítésére is szerepel összesen 6,6 milliárd Ft beruházási igény. A kertészetben így 11,4 ezer Mwh/év új megújuló energia termelési kapacitás keletkezne.

VP-4.2.1. A mezőgazdasági termékek értéknövelése jogcím keretében az 5B fókuszterületen belül a B1. célterületre, azaz „Energiahatékonyság javítására vonatkozó tevékenységek” támogatására 91 ügyfél pályázott, 2 801,17 millió forint értékben. A B2. célterületre, azaz „Egyéb környezetterhelést csökkentő tevékenységek” támogatására 55 pályázat került benyújtásra, 854,59 millió forint értékben. Az 5B. fókuszterületen belül a B3. célterület, a „Megújuló energiaforrást hasznosító technológiák alkalmazása” volt a legnépszerűbb, erre az intézkedésre 781 ügyfél pályázott 13896,02 millió forint értékben. „Projekt szintű önállóan nem támogatható tevékenységekre” csupán 15 pályázó jelentkezett, az általuk igényelt összeg 23,58 millió forint volt.

Az 5B fókuszterület B3 célterületén belül (megújuló energiaforrást hasznosító technológiák alkalmazása) a

legnagyobb támogatási igény – 10 207,82 millió forint – napenergia felhasználására alkalmas technológiák létesítésére irányult. Ebből a támogatási igényből a becsülhető energia-előállítás mintegy 34 ezer Mwh. A második helyen a biomassza kazánok telepítése állt – a támogatási igény 1 127,66 millió forint –, a kalkulálható energia-előállítás mennyisége 2500 Mwh. A harmadik helyen a geotermikus energia előállítása, hőszivattyús rendszerek kiépítése állt, erre a célra az ügyfelek 168,36 millió forintot igényeltek. A maradék 2 392,16 millió forint értékű pályázat vegyes, vagy konkrétan nem meghatározott megújuló energiahasznosításra irányult.

VP3-4.2.2-16 Borászat termékfejlesztésének és erőforrás-hatékonyságának támogatása c. jogcímben az 5B fókuszterületre, azaz a „Mezőgazdaság és az élelmiszer-feldolgozó iparág általi energiafelhasználás hatékonyságának fokozása” c. jogcímre kevesebb, 568 ügyfél nyújtott be pályázatot, az általuk igényelt támogatási összeg összesen 3 621,32 millió forint értékű volt.

Az 5B fókuszterületen belül a B1. célterületre, azaz „Energiahatékonyság javítására vonatkozó tevékenységek” támogatására 116 ügyfél pályázott 1 318,69 millió forint értékben, a B2. célterületre, azaz „Egyéb környezetterhelést csökkentő tevékenységek” támogatására csak 32 ügyfél pályázott 214,60 millió forint értékben. A borászati programon belül is a B3. célterület, a „Megújuló energiaforrást hasznosító technológiák alkalmazása” volt a legnépszerűbb, erre az intézkedésre 420 ügyfél nyújtott be pályázatot 2 088,02 millió forint értékben.

Az 5B fókuszterület B3 célterületén belül (megújuló energiaforrást hasznosító technológiák alkalmazása) a legnagyobb támogatási igény – 1 211,70 millió forint – napenergia felhasználására alkalmas technológiák létesítésére irányult. Ebből a támogatási igényből a becsülhető energia-előállítás mintegy 4800 Mwh. A második helyen a geotermikus energia előállítása, hőszivattyús rendszerek kiépítése állt, erre a célra az ügyfelek 152,90 millió forintot igényeltek. A harmadik helyen a biomassza kazánok telepítése állt – a támogatási igény 30,26 millió forint –, a kalkulálható energia-előállítás mennyisége 121 Mwh. A maradék 693,16 millió forint értékű pályázat vegyes, vagy konkrétan nem meghatározott megújuló energiahasznosításra irányult.

Kisméretű terménytároló, -szárító és -tisztító építése, korszerűsítése művellet esetében energiahatékonyság javítására vonatkozó tevékenységek. 53 ügyfél esetében merülnek fel 1,5 Mrd Ft támogatási igénnyel. Beépített technológiai berendezések korszerűsítésére 531,0 millió Ft beruházási igény szerepel, 1,0 milliárd Ft-ba a hőtechnikai adottságok javítását szolgáló beruházások kerülnek. A megújuló energiaforrások közül napelemes rendszer 627 ügyfélnél kerülhet kialakításra 2,2 milliárd Ft, 31 ügyfélnél biomassza tüzelésű kazán 38,2 millió Ft, 8 ügyfélnél napkollektor 170,4 millió Ft, valamint hőszivattyú kialakítása is szerepel 1,3 millió Ft beruházási igénnyel. Ez évente 4,8 ezer MWh/év megújuló energia termelését tenné lehetővé.

A teljes magyar mezőgazdasági energiafelhasználás 575,5 ezer tonna kőolaj egyenérték volt 2015-ben az EUROSTAT alapján. A tervezett új megújuló energia-termelési kapacitás termelése (52,5 ezer MWh) nem éri el az mezőgazdasági éves energiafelhasználás 1,0%-át.

A VP2-4.1.4-16 A mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése felhívás keretében az **5B fókuszterülethez kapcsolódóan** 55 kérelmet nyújtottak be 2016. december 31-ig, az igényelt támogatási összeg 244,4 millió forint, a 9,31 milliárd forintnyi keretösszegnek mindössze 2,6 százaléka. Ebből öntözőberendezések energiafelhasználás hatékonyságának javítása valósulhat meg. Az igényelt támogatások egy kivételével mind konvergencia régióban megvalósítandó fejlesztésekhez kötődnek. Az IH a végrehajtás során a források legalább 80 százalékát kizárólag a legfeljebb 850 000 euro STÉ (Standard Termelési Érték) üzemmérettel rendelkező mezőgazdasági termelők számára biztosítja. A 2016. december 31-ig 2B fókuszterületre benyújtott pályázatok 85,5 százaléka (47 darab), a támogatási összeg 83,8 százaléka (204,7 millió Ft) tartozik ebbe a kategóriába.

7.17) Következtetések és ajánlások

7.17.a) Következtetés/ajánlás 1

**Következtetés:**

1. Az elemzett intézkedések megvalósulásával az energetikai korszerűsítés csökkenteni fogja a fajlagos energiaszükségletet.
2. A megújuló energia termelés csökkenteni fogja a nem megújuló energia iránti keresletet, költségeket.
3. A költségek csökkentése hatékonyabb termelést, magasabb jövedelmet fog eredményezni.

**Ajánlás:**

1. A magas mezőgazdasági energiaköltségek miatt a tanácsadási tevékenység térjen ki az energiahatékonysági ismeretek bővítésére.
2. Önálló jogcímként is támogatható legyen a megújuló energia-termelési beruházás.

**7.m) CEQ13-5C - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben járultak hozzá a megújuló energiaforrások, a melléktermékek, a hulladékok, a maradékok és más, nem élelmiszer jellegű nyersanyagok biogazdasági célokra történő rendelkezésre bocsátásához és felhasználásához?**

7.m1) A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések listája

**Az értékelési kérdés az 5C kiemelt területhez hozzájáruló intézkedésekre vonatkozik.**

Érintett intézkedések, alintézkedések, műveletek:

Az 5C fókuszterületen Az erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására, mobilizálására és értékesítésére irányuló beruházások (26. cikk) 8.6.1. Erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására és piaci értékesítésére irányuló beruházások közül a VP5-8.6.2-16 Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek tartalmaz a megújuló energiaforrások, a melléktermékek, a hulladékok, a maradékok és más, nem élelmiszer jellegű nyersanyagok biogazdasági célokra történő rendelkezésre bocsátásához és felhasználásához kapcsolódó támogatást. Az erdei termékek és melléktermékek gazdasági hasznosításához szükséges elsődleges feldolgozást szolgáló gépek és berendezések biztosítása (beleértve a lokális megújuló energia rendszer kiszolgáltatását, faipari felhasználás előkészítését szolgáló gépeket, technológiát is közvetlenül szolgálják a megújuló helyi energiaforrásra alapuló megoldások által a helyi alapszolgáltatások kielégítését is.

**A másodlagos intézkedések közül közvetetten az 5B fókuszterület megújuló energiatermelést szolgáló műveletei kapcsolódnak, amely főleg napelemes rendszerek kiépítését jelentik.**

- Beruházások tárgyi eszközökbe (az 1305/2013/EU rendelet 17. cikke) Állattenyésztési beruházási jogcímek (VP2-4.1.1.2 Baromfitartó telepek korszerűsítése; VP2-4.1.1.3-16 Szarvasmarhatartó telepek korszerűsítése; VP2-4.1.1.5-16 Sertéstartó telepek korszerűsítése; VP2-4.1.1.4-16 Juh- és kecsketartó telepek korszerűsítése 4,0 ezer ÁE; VP2-4.1.1.1-16 Állattartó telepek korszerűsítése); Kertészeti beruházási jogcímek (VP2-4.1.3.1.-16 Kertészet korszerűsítése- üveg- és fóliaházak létesítése VP2-4.1.3.3. Kertészet korszerűsítése – gyógy- és fűszernövény termesztés fejlesztése jogcím keretében; VP-2-4.1.3.2. Kertészet korszerűsítése - ültetvénytelepítés támogatására öntözés kialakításának lehetőségével; VP5-4.1.3.4. Kertészet korszerűsítése – gombaházak - hűtőházak létrehozására, meglévő gombaházak - hűtőházak korszerűsítése).
- Továbbá a VP2-4.1.2-16 Kisméretű terménytároló, -szárító és -tisztító építése, korszerűsítése műveletek fókuszterületet érintő beruházásai is a megújuló energiatermelést szolgálják.

7.m2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat

Döntési kritériumok	Közös eredménymutató	További eredménymutató
A megújuló energia felhasználás következtében javul a gazdasági teljesítmény		A gazdasági teljesítmény növekedése a megújuló energia felhasználás fokozása következtében.
Nőtt a megújuló energia utánpótlása	T16: összes megújulóenergia-termelési beruházás (5C kiemelt terület)	A támogatott mezőgazdasági üzemekben felhasznált megújuló energia
Nőtt a megújuló energia felhasználása	R15: a támogatott projektek keretében termelt megújuló energia (5C kiemelt terület)*	

## 7.m3) Alkalmazott módszerek

Jelen értékelési időszakban az intézkedésekről még nem álltak rendelkezésre olyan eredménymutatók, amelyek alapján pontos számszerű értékelést lehetne készíteni, ezért változás modell szerint a benyújtott pályázatok alapján végeztük az értékelést.

Kifizetés esetén az alábbi módszer kerül alkalmazásra.

### **i. A módszer alkalmazásának indoklása**

A módszer alkalmazását a műveleti adatbázisból és a másodlagos statisztikai adatbázisokból kinyerhető adatok lehetősége indokolja.

### **ii.) indikátorok kiszámításának leírása**

- T16: összes megújulóenergia-termelési beruházás (5C kiemelt terület)

A megújuló energiatermelésbe történő beruházások összesen a 4. „Beruházások a tárgyi eszközökbe”, a 6. „Gazdaság és vállalkozásfejlesztés”, a 7. „Alapvető szolgáltatások és a vidéki területek megújítása” intézkedések és a 8.6. „Beruházás az erdészeti technológiákba és feldolgozásba; az erdészeti termékek elterjesztésébe és forgalmazásába” alintézkedés keretében (Euróban megadva)

- R15: a támogatott projektek keretében termelt megújuló energia

A megújuló energiatermelés nyomon követése ritkán történik a megtermelt energia számbavételével, ehelyett inkább a VP támogatással megvásárolt, megújuló energiatermelésre használt technológia kapacitása a lényeges. Az R15 kiszámításához azonban fontos mind a kapacitás, mind a létesítmény telepítését követően megvalósult termelés figyelembevétele is.

Az R15 indikátor kiszámításának lépései a következők:

1. A fókuszterülethez kapcsolódóan minta kialakítása a befejezett projektekből és a következő adatok begyűjtése: a VP támogatás következtében létrehozott megújuló energia kapacitás nagysága; előállított megújuló energia mennyisége megújuló energia fajtanként
2. TOE formátumba való átalakítás standard képlet segítségével, például on-line konverter használatával (<https://www.unitjuggler.com/convert-energy-from-kWh-to-toe.html> és/vagy [http://www.interenerstat.org/energy\\_unit.asp](http://www.interenerstat.org/energy_unit.asp))
3. A TOE-ben kifejezett érték értelmezése

Megjegyzés: A végső adatnak termelésen és nem exporton kell alapulnia, mivel a megújuló energia hazai, vagy üzemi felhasználása esetlegesen csökkentheti az energiaexportot

- *A vidékfejlesztési programból megújuló energia használatához kapcsolódó teljes beruházás, a megújuló energia típusa szerint*

A műveleti adatbázisból szükséges adatok: olyan technológiákba való beruházások adatai, amelyek

lehetővé teszik megújuló energia felhasználását a támogatott üzemekben.

A mezőgazdaságban és erdészetben megvalósuló energetikai infrastruktúra beruházások adatai.

- *A gazdasági teljesítmény növekedése a megújuló energia felhasználás fokozása következtében*

Szükséges adatok: Mezőgazdasági jövedelem; Megújuló energia felhasználás a támogatott gazdaságokban

### iii. A fenti módszerek alkalmazásának nehézségei, megoldásuk

Adatok beszerzésének nehézsége

A pályázat benyújtásakor figyelni kell a megújuló energiatermelés megfelelő részletezésére, hogy a becslések elvégezhetőek legyenek. Az előállított megújuló energia mennyiségének igazolását a kedvezményezettek akkor végezzék el, amikor a projekt már teljes kapacitáson működik.

#### Kvalitatív módszerek

Alacsony kihasználtság esetén az értékelési kérdés becsléssel válaszolható meg (interjúk és szakértői vélemények alapján).

#### 7.m4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei

Mutató típusa	Mutató kódja és neve (egység)	Arány	Mutatóérték	Számított bruttó érték	Számított bruttó érték, ebből elsődleges hozzájárulás	Számított bruttó érték, ebből másodlagos hozzájárulás a LEADER-/CLLD-hozzájárulással együtt	Számított nettó érték	Adat- és információforrás
Közös kimeneti mutató	O2 - Beruházás összesen	Nem	0,00					MÁK
Közös eredménymutató	R15: a támogatott projektek keretében termelt megújuló energia (5C kiemelt terület)*	Nem		0,00				MÁK
Közös eredménymutató	T16: összes megújulóenergia-termelési beruházás (5C kiemelt terület)	Nem	0,00					MÁK
További eredménymutató	A támogatott mezőgazdasági üzemekben felhasznált megújuló energia	Nem	0,00					MÁK
További eredménymutató	A gazdasági teljesítmény növekedése a megújuló energia felhasználás	Nem	0,00					MÁK

	fokozása következtében.							
Közös összefüggés- mutató	C43 - Megújulóenergia- termelés a mezőgazdaságból és az erdészetből - mezőgazdaságból (2012) (kToe)	Nem	335,00					Eurostat
Közös összefüggés- mutató	C44 - Energiafelhasználás a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és az élelmiszeriparban - mezőgazdaság és erdőgazdálkodás (2013) (kToe)	Nem	1 059,00					Eurostat
Közös összefüggés- mutató	C43 - Megújulóenergia- termelés a mezőgazdaságból és az erdészetből - erdőgazdálkodásból (2012) (kToe)	Nem	2 553,00					Eurostat
Közös összefüggés- mutató	C44 - Energiafelhasználás a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és az élelmiszeriparban - hektáronkénti felhasználás (mezőgazdaság és erdőgazdálkodás) (2012) (kg of oil equivalent per ha of UAA)	Nem	0,01					Eurostat Pontos érték: 0,0085

7.m5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák

(Megjegyzés a 4. fejezethez: A vizsgált időszakban az intézkedésekben nem volt kifizetés, az indikátorok értéke - a kontextus mutatók kivételével - nulla.

**Problémák, kockázatok, amelyek befolyásol(hat)ják az értékelési eredmények megbízhatóságát, érvényességét.**

A forrásfelhasználás hiányából adódóan a végrehajtás foka alacsony

**Megoldás:**

Kifizetések esetén a programvégrehajtás későbbi állapotában az alkalmazott, a módszertani leírásban meghatározottak szerint végrehajtott elemzés eredményei a kérdésre történő válaszadást lehetővé teszik

## 7.m6) Értékelési kérdésre adott válasz

### Az értékelési kérdésre adott válasz:

Az értékelési időszakban a vizsgált intézkedésekre még nem történt kifizetés az eredményindikátorok értéke nulla, ezért az értékelési kérdésre adott válasz, hogy a releváns intézkedések egyelőre nem járultak hozzá a fókuszterülethez.

Az eddigi tapasztalatok alapján megállapítható, hogy

5C Fókuszterület a megújuló energiaforrások, a melléktermékek, a hulladékok, a maradékanyagok és más, nem élelmiszer jellegű nyersanyagok biogazdasági célokra történő átadásának és felhasználásának megkönnyítését segíti. A VP5-8.6.2-16 Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek támogatási jogcím az erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló a) kézi befejezett ápolás, gépi befejezett ápolás; b) tisztítás fahasználat; c) magas törzsnyesés (5m), kihordás, sorba rendezés, vagy aprításból áll, keretösszege: 1,37 milliárd Ft.

Az erdei termelési potenciál mobilizálást szolgáló tevékenységek támogatása keretében már 2016-ban lehetőség volt támogatási kérelem benyújtására 1,37 Mrd Ft keretösszeggel. A jelenleg rendelkezésre álló adatok alapján 1175 db támogatási kérelem került benyújtásra 2016. évben 1,2 milliárd Ft támogatási igénnyel. A benyújtott kérelmek 5088 erdőrészletet fednek le, melyek között az egyes műveletek megoszlása az alábbi:

### Műveletek megoszlása (a mellékelt táblázatban található)

A támogatási keretösszeg felhasználásával TOE megújuló energia felhasználása segíthető.

Állattenyésztési beruházási jogcímekre a benyújtott pályázatok alapján az 5B fókuszterületen a megújuló energia-termelést döntő többségében napelemes rendszerek telepítésével tervezik, de napkollektor, biomassza tüzelésű kazán, valamint egy-egy esetben biogáz üzem, termálkút, szélgenerátor, illetve hőszivattyús rendszer kiépítése is szerepel összesen 15,3 milliárd Ft beruházási igénnyel. Az állattenyésztésben így **36,3 ezer MWh/év** új megújuló energia-termelési kapacitás keletkezne. Kertészeti beruházási jogcímekre az 5B célterületen megújuló energia-termelést döntő többségében napelemes rendszerek telepítésével tervezik, de napkollektor, biomassza tüzelésű kazán is megjelenik, ezek kiépítésére is szerepel összesen 6,6 milliárd Ft beruházási igény. A kertészetben így **11,4 ezer Mwh/év** új megújuló energia termelési kapacitás keletkezne.

Kisméretű terménytároló, -szárító és -tisztító építése, korszerűsítése művelet esetében az 5B fókuszterületen a megújuló energiaforrások közül napelemes rendszer 627 ügyfélnél kerülhet kialakításra 2,2 milliárd Ft beruházási összeggel, 31 ügyfélnél biomassza tüzelésű kazán 38,2 millió Ft, 8 ügyfélnél napkollektor 170,4 millió Ft, valamint hőszivattyú kialakítása is szerepel 1,3 millió Ft beruházási igénnyel. Ez évente **4,8 ezer MWh/év** megújuló energia termelését tenné lehetővé. A kialakítandó megújuló energiatermelési kapacitás a mezőgazdasági éves energiafelhasználás mindössze 0,8%-át tenné ki.



	Erdőrészek száma (db)	%
Gépi befejezett ápolás	649	13
Kézi befejezett ápolás	1425	28
Tisztítás	2569	50
Törzsnyesés	445	9
<b>Végösszeg</b>	<b>5088</b>	<b>100</b>

Műveletek megoszlása

## 7.m7) Következtetések és ajánlások

### 7.m7.a) Következtetés/ajánlás 1

#### **Következtetés:**

1. A termelés hatékonyságának növeléséhez a megújuló energia hasznosítás nem járul hozzá kellő mértékben.
2. A fókuszterületre kevés támogatási forrás áll rendelkezésre.

#### **Ajánlás:**

1. A megújuló energia termelés jelentősebb bővítése szükséges.
2. Önálló jogcímként is legyen támogatható a megújuló energia beruházás.

## **7.n) CEQ14-5D - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben járultak hozzá a mezőgazdaságból származó ÜHG- és ammóniakibocsátások csökkentéséhez?**

## 7.n1) A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések listája

***Az értékelési kérdés az 5D kiemelt területhez hozzájáruló intézkedésekre vonatkozik.***

### **Érintett intézkedések, alintézkedések (műveletek)**

- M01 Tudásátadás és tájékoztatási tevékenységek (14. cikk)
- M02 Tanácsadási szolgáltatások, üzemvezetési és helyettesítési szolgáltatások (15. cikk)
- M04 - Beruházások tárgyi eszközökbe (17. cikk)
  - 4.1 A mezőgazdasági üzemek összteljesítményének és fenntarthatóságának javítása
  - 4.4 Az agrár-környezetvédelmi, illetve az éghajlatváltozással kapcsolatos célok teljesítéséhez kapcsolódó nem termelő beruházásokhoz nyújtott támogatás
- M10 - Agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedések (28. cikk)
- M16 Együttműködés (35. cikk)

### **Másodlagosan hozzájárulnak az 5D kiemelt területhez:**

- M08 - Az erdőterületek fejlesztésére és az erdők életképességének javítására irányuló beruházások (21–26. cikk)
- M11 - Ökológiai gazdálkodás (29. cikk)
- M12 - Natura 2000 kifizetések és a víz-keretirányelvhez kapcsolódó kifizetések (30. cikk)
- M14 - Állatjólét (33. cikk)
- M19 – LEADER helyi fejlesztésre (közösség vezérelt helyi fejlesztésre) irányuló támogatás (az 1303/2013/EU rendelet 35. cikke)

## 7.n2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat

Döntési kritériumok	Közös eredménymutató	További eredménymutató
Csökkenett a mezőgazdaságból származó ÜHG- és ammóniakibocsátás	R18: a metán és a dinitrogén-oxid kibocsátásainak csökkenése (5D kiemelt terület)*	
Csökkenett a mezőgazdaságból származó ÜHG- és ammóniakibocsátás	R19: az ammónia kibocsátásainak csökkenése (5D kiemelt terület)*	
Csökkenett a mezőgazdaságból származó ÜHG- és ammóniakibocsátás	R16 / T17: az állatállomány kezelésével kapcsolatos, ÜHG- és/vagy ammóniakibocsátások csökkentését célzó beruházások által érintett számosállat-egységek százalékos aránya (5D kiemelt terület)	
Csökkenett a mezőgazdaságból származó ÜHG- és ammóniakibocsátás	R17 / T18: az ÜHG- és/vagy ammóniakibocsátások csökkentését célzó gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek százalékos aránya (5D kiemelt terület)	

## 7.n3) Alkalmazott módszerek

**Módszertani összefoglaló:**

Az "üvegházhatást okozó gázok és ammónia kibocsátása a mezőgazdaságból" indikátort ÜHG esetében 1000 tonna CO<sub>2</sub> egyenérték (CO<sub>2</sub>-eq.), ammónia esetében 1000 t formájában fejezzük ki.

Üvegházhatású gázok (ÜHG) kategória magában foglalja a CO<sub>2</sub>, CH<sub>4</sub>, N<sub>2</sub>O és fluorozott szénhidrogéneket (HFC-k, PFC-k és SF<sub>6</sub>).

Az Egyesült Nemzetek éghajlatváltozásról szóló egyezménye (UNFCCC) alapján a következők az üvegházhatású gázok mezőgazdasági forrásai:

- a. kérődző fermentáció (CH<sub>4</sub>);
- b. trágyakezelés (CH<sub>4</sub>, N<sub>2</sub>O);
- c. rizstermesztés (CH<sub>4</sub>);
- d. a mezőgazdasági talajgazdálkodás (CO<sub>2</sub>, CH<sub>4</sub>, N<sub>2</sub>O);
- e. szavannák égetése (CH<sub>4</sub>, N<sub>2</sub>O) és
- f. mezőgazdasági maradványok táblán történő égetése (CH<sub>4</sub>, N<sub>2</sub>O).

A földhasználat változásból és erdészetből származó ÜHG kibocsátások nem kerülnek figyelembe vételre.

A szén-dioxid-kibocsátás nem tartalmazza a fosszilis tüzelőanyagok égetéséből származó kibocsátó forrásokat, amelyek a mezőgazdasághoz kapcsolódó tevékenységekből erednek (pl. szállítás, üvegház fűtés, gabonaszárítás). E forrásokat az IPCC Energia fejezete listázza (amely bontásban tartalmazza a kibocsátási együtthatókat is), a mezőgazdaság önálló hozzájárulását azonban nem méri föl.

Az egyéb ÜHG kibocsátások vonatkozásában (CH<sub>4</sub>, N<sub>2</sub>O) az Európai Környezetvédelmi Ügynökség az adatforrás, amely a 25 tagállam éves adatszolgáltatása alapján állít össze és küld jelentést a Egyesült Nemzetek Éghajlatváltozási Keretegyezménye Titkárságára. A tagállamok az 1996-os IPCC iránymutatásokat alkalmazzák a kibocsátás becsléséhez, és közös jelentéstételi formátumot (CRF) használnak az összeírások benyújtásához. Az EIONET-en (európai információs és megfigyelő hálózaton) keresztüli adatgyűjtés kiterjesztésre került a tagjelölt országokra is, amelyek az Európai Környezetvédelmi Ügynökség hálózatának tagjává válnak.

Az ammónia (NH<sub>3</sub>) kibocsátások esetében az adatokat a tagállamok az UNECE / EMEP Egyezmény országhatárokon áttekintő légköri szennyezés (CLRTAP) alapján jelentik.

A kibocsátási adatgyűjtési ajánlott módszereket az EMEP / CORINAIR Légnemesség emisszió-kataszterek összeállításához kiadott útmutató (EMEP / EEA 2001) foglalja össze.

#### 7.n4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei

Mutató típusa	Mutató kódja és neve (egység)	Arány	Mutatóérték	Számított bruttó érték	Számított bruttó érték, ebből elsődleges hozzájárulás	Számított bruttó érték, ebből másodlagos hozzájárulás a LEADER-/CLLD-hozzájárulással együtt	Számított nettó érték	Adat- és információforrás
Közös kimeneti	O8 - A támogatott számszállat-	Nem	0,00					MÁK

mutató	egységek száma						
Közös eredménymutató	R18: a metán és a dinitrogén-oxid kibocsátásainak csökkenése (5D kiemelt terület)*	Nem		0,00			
Közös eredménymutató	R19: az ammónia kibocsátásainak csökkenése (5D kiemelt terület)*	Nem		0,00			
Közös eredménymutató	R16 / T17: az állatállomány kezelésével kapcsolatos, ÜHG- és/vagy ammóniakibocsátások csökkentését célzó beruházások által érintett számosállat-egységek százalékos aránya (5D kiemelt terület)	Igen		0%			
Közös eredménymutató	R17 / T18: az ÜHG- és/vagy ammóniakibocsátások csökkentését célzó gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek százalékos aránya (5D kiemelt terület)	Igen		4.2%			
Közös összefüggés-mutató	C45 - A mezőgazdaságból származó üvegházhatásúgáz-kibocsátások - a mezőgazdaság teljes kibocsátása (metán-, nitrogén- és a talajra történő kibocsátás/eltávolítás) (2010) (1000 t of CO2 equivalent)	Nem		8 677,60			KSH, STADAT <a href="http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_ua025d.html">http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_ua025d.html</a>
Közös összefüggés-mutató	C18 - Mezőgazdasági terület - teljes hasznosított mezőgazdasági terület (2010) (ha)	Nem		5 372 000,00			KSH, STADAT <a href="https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_omf003.html">https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_omf003.html</a>
Közös összefüggés-mutató	C21 - Számosállategység - összesen (2010) (LSU)	Nem		2 246 362,00			KSH, STADAT <a href="https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_oma004.html">https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_oma004.html</a>

## 7.n5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák

### **Problémák, kockázatok, amelyek befolyásol(hat)ják az értékelési eredmények megbízhatóságát, érvényességét.**

A értékelési kérdés világosan mutatja, hogy a klímaváltozásra potenciálisan hatással bíró vidékfejlesztési intézkedések köre, és az általuk e téren kifejtett hatás mértéke milyen széleskörű. A hatások értékelésekor a legnagyobb kihívás az, hogy olyan módszertant használjunk, amely képes egyrészt a program szintű hatás kimutatására, másrészt pedig képes a holtteher és a kiszorító hatások összetett problematikájának mérésére és szűrésére.

### **Javasolt megoldások: -**

## 7.n6) Értékelési kérdésre adott válasz

Az értékelési kérdés első felére valós válasz adható, mely szerint megállapítható, hogy a mezőgazdasági terület 4,2 %-án (226 781 ha-on) valósult meg (az AKG célprogramjai keretében) ÜHG- és/vagy ammóniakibocsátások csökkentését célzó gazdálkodás.

Emellett az is megállapítható, hogy a támogatható beruházásokhoz tartozó számosállat-egységek számának (315 645 db) 39 %-a (124 302 ÁE) esetében történne az 5D fókuszterület (mezőgazdaságból származó, üvegházhatást okozó gázok és ammónia kibocsátásának csökkentése) szerinti fejlesztés a beruházások megvalósulása esetén.

## 7.n7) Következtetések és ajánlások

### *7.n7.a) Következtetés/ajánlás 1*

#### **Következtetés:**

1. Az R 18-as indikátor (a metán és a dinitrogén-oxid kibocsátásainak csökkenése) és az R 19-es indikátor (az ammónia kibocsátásainak csökkenése) tekintetében konkrét számítások a hatásoknak megfelelően a ténylegesen megvalósult beruházásokat követően kerülnek kialakításra, a számítási módszerek validálása is ekkor történhet meg.

#### **Ajánlás:**

1. Az irodalmi adatokból származó módszertani javaslatok finomítása érdekében az ezen számításokból származó eredményeket ellenőrizni szükséges néhány valós példán elvégzett empirikus számítás segítségével.

2. Megjegyezzük, hogy a számítások meglehetősen bonyolultak és mindenképpen összehangban kell állniuk azzal, amit az ENSZ „Framework Convention on Climate Change – National Inventory Submissions 2016” anyagokban Magyarország tekintetében megtalálható.

([http://unfccc.int/national\\_reports/annex\\_i\\_ghg\\_inventories/national\\_inventories\\_submissions/items/9492.p](http://unfccc.int/national_reports/annex_i_ghg_inventories/national_inventories_submissions/items/9492.p))

hp)

**7.o) CEQ15-5E - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben mozdították elő a szénmegkötést és széntárolást a mezőgazdasági és erdészeti ágazaton belül?**

## 7.o1) A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések listája

**Az értékelési kérdés az 5E kiemelt területhez hozzájáruló intézkedésekre vonatkozik.**

**A Vidékfejlesztési Program, valamint a felhívások alapján az értékelési kérdés megválaszolásában érintett intézkedések, alintézkedések, műveletek az alábbiak:**

- M01 Tudásátadás és tájékoztatási tevékenységek (14. cikk)
- M02 Tanácsadási szolgáltatások, üzemvezetési és helyettesítési szolgáltatások (15. cikk)
- M08 Az erdőterületek fejlesztésére és az erdők életképességének javítására irányuló beruházások (21–26. cikk)
  - 8.1 Erdősítés támogatása
  - 8.2 Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása
  - 8.3 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok megelőzése
  - 8.4 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása
  - 8.5 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások
- M16 Együttműködés (35. cikk)

**A kiemelt területre másodlagosan ható intézkedések az alábbiak:**

- M04 Beruházások tárgyi eszközökbe (17. cikk)
- M10 Agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedések (28. cikk)
- M12 Natura 2000 kifizetések és a víz-keretirányelvhez kapcsolódó kifizetések (30. cikk)

## 7.o2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat

Döntési kritériumok	Közös eredménymutató	További eredménymutató
Nőtt a szénmegkötés és széntárolás a mezőgazdasági és erdészeti ágazaton belül	R20 / T19: a szénmegkötéshez vagy -tároláshoz hozzájáruló gazdálkodási szerződés keretében kezelt erdőterületek százalékos aránya (5E kiemelt terület)	
Kibővültek a szénmegkötéshez hozzájáruló üzemeltetési szerződéssel rendelkező mezőgazdasági és erdészeti földterületek	R20 / T19: a szénmegkötéshez vagy -tároláshoz hozzájáruló gazdálkodási szerződés keretében kezelt erdőterületek százalékos aránya (5E kiemelt terület)	

## 7.o3) Alkalmazott módszerek

Tekintettel arra, hogy az érintett intézkedések keretében 2016.12.31-ig kifizetés nem történt, a Bizottság által az indikátorok számszerűsítéséhez megadott és az alábbiakban részletezett módszertan nem alkalmazható. Előzetes változásmódel alkalmazása és/vagy kvalitatív értékelés nem történt. Az alábbiak a program megvalósításának előrehaladottabb fázisában alkalmazandó módszertan leírását tartalmazzák.

### **Kvantitatív módszerek**

i. A módszer alkalmazásának indoklása

A SFC2014 EAFRD AIR technical guidance alapján, az értékelési kérdés megválaszolásához kötelezően alkalmazandó indikátor a R20/T19 A szénmegkötéshez vagy –tároláshoz hozzájáruló gazdálkodási szerződés keretében kezelt erdőterületek százalékos aránya

ii. Az indikátorok kiszámításának leírása

a/b arány %-ban kifejezve, ahol

a) O5 A szénmegkötéshez vagy –tároláshoz hozzájáruló gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági és erdőterületek, beleértve:

- a szénmegkötéshez vagy –tároláshoz hozzájáruló területeket a 8.1 Erdősítés, 8.2 Agrárerdészeti rendszerek létrehozása, 8.3 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok megelőzése, 8.4 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása és a 8.5 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások intézkedésekből.

A teljes területet redukálni kell a fizikai területre: azokat a területeket, amelyek több intézkedés alá is besorolhatók, csak egyszer kell számításba venni.

b) teljes mezőgazdasági terület + teljes erdőterület a bázisévben.

iii. A fenti módszerek alkalmazásának nehézségei, megoldásuk

7.o4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei

Mutató típusa	Mutató kódja és neve (egység)	Arány	Mutatóérték	Számított bruttó érték	Számított nettó érték	Adat- és információforrás
Közös kimeneti mutató	O5 - Teljes terület (ha)	Nem	2 737,43			IIER, támogatási kérelmek adatai
Közös eredménymutató	R20 / T19: a szénmegkötéshez vagy -tároláshoz hozzájáruló gazdálkodási szerződés keretében kezelt erdőterületek százalékos aránya (5E kiemelt terület)	Igen	0%			IIER, támogatási kérelmek adatai
Közös összefüggés-mutató	C41 - A talaj szervesanyag-tartalma a szántóföldeken - A teljes szerveszén-tartalom becslött értéke (2009) (mega tons)	Nem	288,10			- EU: Joint Research Centre (JRC Ispra) (LUCAS Survey), - National level (studies, surveys, reports)
Közös összefüggés-mutató	C41 - A talaj szervesanyag-tartalma a szántóföldeken - Átlagos szerveszén-tartalom (2009) (g kg-1)	Nem	20,30			- EU: Joint Research Centre (JRC Ispra) (LUCAS Survey), - National level (studies, surveys, reports)
Közös összefüggés-mutató	C33 - A gazdálkodás intenzitása - legeltetés (2010) (% of total UAA)	Igen				- Farm Accountancy Data Network (FADN), - Eurostat - Farm structure survey (FSS)



## 7.05) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák

(Megjegyzés a 4. fejezethez: Mivel az intézkedésekre még nem történt kifizetés, illetve az intézkedés kiírására sem került még sor, ezért az alábbi indikátorok értéke zérus: O5, R20/T19)

### **Problémák, kockázatok, amelyek befolyásol(hat)ják az értékelési eredmények megbízhatóságát, érvényességét.**

A forrásfelhasználás hiányából adódóan a végrehajtás foka alacsony

### **Javasolt megoldások:**

Kifizetések esetén a programvégrehajtás későbbi állapotában az alkalmazott, a módszertani leírásban meghatározottak szerint végrehajtott elemzés eredményei a kérdésre történő válaszadást lehetővé teszik

## 7.06) Értékelési kérdésre adott válasz

### **Az értékelési kérdésre adott válasz:**

Az értékelési időszakban a vizsgált intézkedésekre még nem történt kifizetés, illetve néhány intézkedés még kiírásra sem került, az eredményindikátorok értéke nulla, ezért az értékelési kérdésre adott válasz, hogy a releváns intézkedések egyelőre nem járultak hozzá a fókuszterülethez.

Az értékelés időpontjáig a vidékfejlesztési program keretében az intézkedésvégrehajtás csekély mértékű. A 8.1 intézkedés esetében a rendelkezésre álló forrás 50,32 milliárd forint, a 2016. december 31-ig benyújtott támogatási kérelmek mintegy 19 milliárd forint igényt tartalmaznak, amely a teljes keret 38%-nak felel meg. A kérelmekben megjelölt 2.737,43 ha a célul kitűzött teljes terület (15.000 ha) 18%-a.

A további releváns intézkedések esetében forrásra vonatkozó igénylés 2016. december 31-ig nem történt.

## 7.07) Következtetések és ajánlások

### *7.07.a) Következtetés/ajánlás 1*

### **Következtetés:**

1. - Az értékelési kérdésre adott válasz alacsony mértékének oka elsősorban a későn megjelent felhívások.
2. - A releváns intézkedések közül 2016. december 31-ig a gazdálkodóknak csak a 8.1 Erdősítés intézkedés keretében volt lehetőségük támogatási kérelem benyújtására

### **Ajánlás:**

1. Jelenleg már minden releváns intézkedés elérhető, az értékelés eredménye későbbi időpontban várhatóan

jelentősen emelkedni fog.

**7.p) CEQ16-6A - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben mozdították elő a diverzifikálást, a kisvállalkozások alapítását és fejlesztését, valamint a munkahelyteremtést?**

## 7.p1) A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések listája

### **A 6A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések és alintézkedések listája (csak az 1 - 18 és 21. kérdés vonatkozásában):**

#### **A 6A kiemelt területhez elsődlegesen hozzájáruló intézkedések és alintézkedések listája:**

- M04: beruházások tárgyi eszközökbe (17. cikk)
- M06: A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése (19. cikk)
  - 6.1: Vállalkozási tevékenység megkezdéséhez nyújtott támogatás fiatal mezőgazdasági termelők számára
  - 6.2 Induló vállalkozások által vidéki térségekben folytatott nem mezőgazdasági tevékenységekhez nyújtott támogatás
  - 6.3: Induló vállalkozások által mezőgazdasági kisüzemek fejlesztését célzó tevékenységekhez nyújtott támogatás
- M08: Az erdőterületek fejlesztésére és az erdők életképességének javítására irányuló beruházások (21.-26. cikk)
- M16: Együttműködés (35. cikk)

#### **A 6A kiemelt területhez közvetetten (másodlagosan) hozzájáruló intézkedések és alintézkedések listája[1]:**

- M01: Tudásátadás és tájékoztatási tevékenységek (14. cikk)
- M02: Tanácsadási szolgáltatások, üzemvezetési és helyettesítési szolgáltatások (15. cikk)
- M03: A mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszerei (16. cikk)
- M07: Alapvető szolgáltatások és a falvak megújítása a vidéki térségekben (20. cikk)

## 7.p2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat

Döntési kritériumok	Közös eredménymutató	További eredménymutató
Új munkahelyek jöttek létre	R21 / T20: a támogatott projektek által létrehozott munkahelyek (6A kiemelt terület)	
Kisvállalkozások jöttek létre		Vidékfejlesztési program révén létrehozott új kisvállalkozások százalékos aránya
A kisvállalkozások diverzifikálták gazdasági tevékenységüket		Vidékfejlesztési program révén létrehozott, nem mezőgazdasági kisvállalkozások százalékos aránya

## 7.p3) Alkalmazott módszerek

### ***Alkalmazott módszerek***

Tekintettel arra, hogy az érintett intézkedések keretében 2016.12.31-ig kifizetés nem történt, a Bizottság

által az indikátorok számszerűsítéséhez megadott és az alábbiakban részletezett módszertan nem alkalmazható. Előzetes változásmodell alkalmazása és/vagy kvalitatív értékelés nem történt. Az alábbiak a program megvalósításának előrehaladottabb fázisában alkalmazandó módszertan leírását tartalmazzák.

### **Kvantitatív módszerek[1]:**

#### *Közös indikátorok:*

Az O1, O3, O4 indikátor meghatározása a támogatási és kifizetési kérelmek adatai alapján történik a műveleti adatbázisból.

Az R21/T20 közös indikátor előállításához szükséges első módszertani lépés biztosítani, hogy az M04, M06, M08, és M16 intézkedések tekintetében a támogatási kérelmek és/vagy az azokhoz tartozó üzleti tervek tartalmazzák a támogatás eredményeképpen tervezett új munkahelyek számát. A felhívásban és a támogatási kérelem adatlapján szükséges definiálni egyrészt az FTE számítás módját, miszerint 1 munkahelynek az egy évre, vagy annál hosszabb időre szóló teljes munkaidős szerződés felel meg, valamint azt, hogy csakis a támogatott fejlesztés közvetlen eredményeképpen létrejövő új munkahelyek tervezett számát kell megadni, amelybe beleszámít az önfoglalkoztatás is. A vállalásra vonatkozó adatot a Kifizető Ügynökség a támogatott kérelmekre vonatkozóan a támogatási döntés meghozatalakor rögzíti. Ezen érték validálását a beruházás lezárását követő második évben javasolt elvégezni azon fejlesztéseken, amelyek az adott évben elérik az n+2 évet. A validálás során véletlenszerű, vagy rétegezett minatvétellel kiválasztott sokaságtól a Kifizető Ügynökség monitoring adatszolgáltatás keretében bekéri a megvalósult foglalkoztatási adatokat. A validálás alapján arányosított érték a támogatott projektek keretében létrehozott új munkahelyek számának összege. Ez megfelel a programból támogatott műveletek által létrehozott munkahelyek bruttó számának. Ez az indikátor az alap a Program nettó foglalkoztatási hatásának számításához, amelyhez a Propensity Score Matching (PSM)/Difference in Difference-t (DiD) alkalmazó kvázi kísérleti módszer alkalmazható. Amennyiben nem áll rendelkezésre elegendő/megfelelő adat, akkor az *Input-output módszer* alkalmazható.

A 6A-tól különböző kiemelt terület alá programozott műveletek másodlagos, vagy közvetett hozzájárulását szintén figyelembe lehet venni az indikátorok számításánál. Ez magában foglalja a LEADER (CLLD) stratégiákon keresztül megvalósuló fejlesztéseket is. Az eredmény indikátorok értékéhez történő másodlagos hozzájárulás számítása azon kedvezményezettek felmérésén alapul, akik a 6A kiemelt területről eltérő kiemelt területen keresztül (pl 2A és B, 3A, 6B) hajtanak végre fejlesztéseket és megjelölték az addicionális hozzájárulást a 6A kiemelt területhez. A vizsgálandó kedvezményezettek mintasokasága kialakítható a megvalósított műveleteknek a kiemelt területhez történő elvárt/aktuális hozzájárulása alapján (pl. gazdaságokba történő beruházás, fiatal gazda, gazdaságok diverzifikációja intézkedés, erdészeti technológiák és feldolgozást célzó intézkedések stb.). Ha nincs elegendő forrásfelhasználás a másodlagos hozzájárulás megfelelően alátámasztott számításához, kvalitatív vizsgálat is célravezető lehet. Az értékelés megállapításai felhasználhatók a 19. értékelési kérdés megválaszolására.

#### *Addicionális indikátorok:*

Az addicionális indikátorok kiszámolásához a támogatást nyert támogatási kérelmek vonatkozásában rögzíteni szükséges a vállalkozás támogatott tevékenységének a TEAOR/TE SZOR számát, de legalább azt, hogy az mezőgazdasági, vagy nem mezőgazdasági tevékenység.

Addicionális indikátorokra vonatkozó információkat a műveletek adatbázisából lehet rögzíteni. Kiszámításukhoz egyrészt a nem mezőgazdasági tevékenység támogatásával létrehozott új vállalkozások számát viszonyítjuk a nem mezőgazdasági szektor mikro- és kisvállalkozásainak teljes számához, másrészt a támogatás hatására létrejött mikro és kisvállalkozást (szektortól függetlenül) viszonyítjuk a

mikro és kisvállalkozások teljes számához. Fontos figyelembe venni, hogy a létrehozott nem mezőgazdasági vállalkozások esetén a viszonyítási alap a mikrovállalkozások száma, tekintettel arra, hogy a programban az érintett intézkedésekből csakis mikrovállalkozások támogathatók.

A műveletek adatbázisából a létrehozott új munkahelyek és kisvállalkozások szektoronkénti és üzletágankénti (tevékenység típus) felbontású adatai is gyűjtendőek.

A 6A-tól eltérő kiemelt területen megvalósuló műveletek *másodlagos hozzájárulásait* szintén figyelembe kell venni az addicionális indikátorok számításánál. Az eljárás megegyezik a közös indikátoroknál leírtakkal.

### Kvalitatív értékelés:

Az alábbi módszerek alkalmazhatók a kvalitatív értékeléshez[2]:

- a 4., 6., és 8.6-os intézkedések kedvezményezettjei között végzett felmérés
- strukturált fókuszcsoportok[3]
- a megvalósítását irányító vezetőkkel készített interjúk

A fókuszcsoportok vonatkozásában a MAPP[4] módszer releváns a beavatkozások munkahelyteremtésre gyakorolt nettó hatásának értékeléséhez, valamint a kontrollcsoportok használata a tényellentétes vizsgálathoz. A fenti módszerek mindegyike elegendő alátámasztó megállapítással szolgál az eredmények validálására és elemzésére. Hasonló módszerek alkalmazhatók az addicionális indikátorok vonatkozásában. Általánosságban elmondható, hogy az arányosságot és a költséghatékonyságot javasolt figyelembe venni az értékelési módszerek kiválasztásánál, főleg a kisebb intézkedések esetén.

### 7.p4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei

Mutató típusa	Mutató kódja és neve (egység)	Arány	Mutatóérték	Számított bruttó érték	Számított nettó érték	Adat- és információforrás
Közös kimeneti mutató	O1 - Összes közkiadás	Nem	0,00			Műveleti adatbázis
Közös kimeneti mutató	O3 - A támogatott intézkedések/műveletek száma	Nem	0,00			Műveleti adatbázis
Közös kimeneti mutató	O4 - A támogatott mezőgazdasági üzemek/kedvezményezettek száma	Nem	0,00			Műveleti adatbázis
Közös eredménymutató	R21 / T20: a támogatott projektek által létrehozott munkahelyek (6A kiemelt terület)	Nem	0,00			Műveleti adatbázis
További eredménymutató	Vidékfejlesztési program révén létrehozott, nem mezőgazdasági kisvállalkozások százalékos	Igen	0%			Műveleti adatbázis, KSH

	aránya					
További eredménymutató	Vidékfejlesztési program révén létrehozott új kisvállalkozások százalékos aránya	Igen	0%			Műveleti adatbázis, KSH

7.p5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák

(Megjegyzés a 4. fejezethez: Az érintett intézkedések keretében 2016.12.31-ig nem történt kifizetés, ezért a táblázatban szereplő mutatók értéke 0.)

**Problémák, kockázatok, amelyek befolyásol(hat)ják az értékelési eredmények megbízhatóságát, érvényességét.**

A forrásfelhasználás hiányából adódó adathiány

Az értékelési kérdések megválaszolásához szükséges adatok hiánya – a TK/ÜT nem tartalmazza, vagy nem rögzítik a kérdések megválaszolásához szükséges adatokat.

További forráselvonások veszélyeztethetik a kitűzött célindikátor elérését.

Nem valós munkahelyteremtés: a támogatott vállalkozó érdekkörében lévő cégek, szervezetek közötti foglalkoztatás átcsoportosítás a kedvezőbb támogatási döntés/feltételek reményében.

Általános munkaerőhiány. Emelkedő bérek.

**Javasolt megoldások:**

Kifizetések esetén a programvégrehajtás későbbi állapotában az alkalmazott, a módszertani leírásban meghatározottak szerint végrehajtott elemzés eredményei a kérdésre történő válaszadást lehetővé teszik

Adathiány és rossz minőségű adat esetén kvalitatív információk feltárása javasolt interjúkon, felméréseken, fókuszcsoportokon keresztül. A MAPP módszer alkalmas jelentős forrásfelhasználás melletti kevés rendelkezésre álló adat esetén.

A közvetett kedvezményezettekre gyakorolt hatás becslése része az indikátorértékek nettósításának a program externáliáinak értékelésében.

Forrásátcsoportosítást megelőzően javasolt a forrásfelhasználás feltételeinek felülvizsgálata, illetve a forrásátcsoportosítás célindikátorra gyakorolt hatásának vizsgálata.

A munkaerőhiányt célzó foglalkoztatáspolitikai intézkedések (pl képzés, átképzés, járulék támogatás stb.).

Kapcsolt vállalkozások ellenőrzése, munkaerőpiaci ösztönzők.

7.p6) Értékelési kérdésre adott válasz

**Az értékelési kérdésre adott válasz:**

Az érintett intézkedések keretében 2016.12.31-ig nem történt kifizetés, az előrehaladást bemutató indikátorok értéke 0, ezért megállapítható, hogy az érintett intézkedések nem járultak hozzá a diverzifikáláshoz, a mikro és kisvállalkozások indításához és a munkahelyteremtéshez.

M04: Beruházás tárgyi eszközökbe intézkedés keretében 2016-ban a 19-ből 17 db felhívás jelent meg, összesen 427 Mrd Ft fejlesztési keret elérését lehetővé téve. 2016 december 31-ig 690 Mrd Ft fejlesztési igény érkezett be. Több alintézkedés esetén jelentős volt a túligénylés. A rendelkezésre álló forráshoz képest több mint háromszoros igény érkezett be szarvasmarha és baromfitelep korszerűsítésre és a kisméretű terményszárítóra. Jelentős volt a túligénylés a trágyatároló és a juh, kecske és sertéstartó telep korszerűsítésére. Kifizetés nem történt 2016 év végéig.

M06: Mezőgazdasági üzemek és vállalkozások fejlesztése intézkedés keretében 2016-ban két felhívás jelent meg. A 6.2 alintézkedés (Nem mezőgazdasági tevékenységek elindításának támogatása - Mezőgazdasági tevékenységek diverzifikációja, mikrovállalkozás indítása) felhívása 2016.08.25-én jelent meg. Az intézkedésre összesen 11066 db kérelem érkezett, amelynek forrásigénye meghaladja a rendelkezésre álló forráskeret tízszeresét. A felhívást az IH 2016. november 24-én felfüggesztette a forráskeret kimerülése miatt. Az alintézkedés keretében 2016-ban kötelezettségvállalás nem történt.

A 6.3 alintézkedés (Mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése) felhívása 2016.02.01-én jelent meg. A 2016. december 31-ig beérkezett kérelmek száma 925 db, 4,38 Mrd Ft-os támogatási igénnyel, amely csaknem eléri a 14 mrd Ft-ról 5 mrd Ft-ra csökkentett forráskeretet.

A 6.1 (A fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott induló támogatás) és 6.4 (Nem mezőgazdasági tevékenységek fejlesztése) alintézkedés, valamint a 8.6 alintézkedés és az M16 intézkedés 2016 december 31-ig nem volt pályázható.

## 7.p7) Következtetések és ajánlások

### 7.p7.a) Következtetés/ajánlás 1

#### **Következtetés:**

1. A programvégrehajtás jelenlegi szakaszában a rendelkezésre álló adatok alapján a kérdésre közös mutatókra alapozott, számszerűsített válasz nem adható, ugyanakkor a releváns intézkedéseknél mutatkozó túligénylések alapján a kitűzött célértékek megvalósulása valószínűsíthető.

#### **Ajánlás:**

1. Javasolt a támogatási kérelem és a kifizetési kérelem adatbázist, a rögzítendő adatokat úgy alakítani, hogy a fenti adatigénynek megfelelő minőségű adatok rendelkezésre álljanak.

2. Javasolt a kvalitatív értékelések módszertanát, ütemezését elkészíteni és megkezdeni a megvalósítást.

3. A 6.2 alintézkedés vonatkozásában tekintettel a túligénylésre és az intézkedés jellegéből adódó magas visszaélési kockázatra, fokozott adminisztratív ellenőrzés és előzetes helyszíni szemle javasolt. Ezek során ki kell szűrni azokat a pályázatokat, amelyek esetén nem megalapozott az üzleti tervben kitűzött célok

elérése.

4. A 6.3 alintézkedés esetén az átcsoportosítást megelőzően javasolt lett volna a forrásfelhasználás feltételeinek felülvizsgálata.

**7.q) CEQ17-6B - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben mozdították elő a vidéki térségekben a helyi fejlesztéseket?**



## 7.q1) A kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések listája

### **A 6B kiemelt területhez hozzájáruló intézkedések és alintézkedések listája:**

#### **A 6B kiemelt területhez elsődlegesen hozzájáruló intézkedések és alintézkedések listája:**

- M07: Alapvető szolgáltatások és a falvak megújítása a vidéki térségekben (20. cikk)
  - 7.2: A kisméretű infrastruktúra valamennyi típusának létrehozása, fejlesztése vagy bővítése terén – beleértve a megújuló energiával és az energia-megtakarítással kapcsolatos beruházásokat is – végrehajtott beruházásokhoz nyújtott támogatás
  - 7.4: A vidéki népesség számára biztosított helyi alapvető – többek között szabadidős és kulturális tevékenységekkel kapcsolatos – szolgáltatások és a kapcsolódó infrastruktúra létrehozására, fejlesztésére, illetve kiterjesztésére irányuló beruházásokhoz nyújtott támogatás
- M19: A LEADER keretében megvalósuló helyi fejlesztéshez (közösségvezérelt helyi fejlesztés) nyújtott támogatás (19. cikk)
  - 19.1: Előkészítő támogatás
  - 19.2: A közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégia műveleteinek végrehajtásához nyújtott támogatás
  - 19.3: A helyi akcióscsoport együttműködési tevékenységeinek elkészítése és végrehajtása
  - 19.4: A működési költségekhez és a szervezéshez nyújtott támogatás

#### **A 6B kiemelt területhez közvetetten (másodlagosan) hozzájáruló intézkedések és alintézkedések listája:**

- M01: Tudásátadás és tájékoztatási tevékenységek (17. cikk)
- M16: Együttműködés (35. cikk)
- M08: Erdőterületek fejlesztése és az erdők életképességének javítására irányuló beruházások (21-26. cikk)

#### **A 6B célterülethez közvetlenül hozzájáruló 2007-2013 ÚMVP determináció intézkedései:**

- 321.1 A vidéki gazdaság és lakosság számára nyújtott alapszolgáltatások körében az integrált közösségi és szolgáltató tér kialakítására és működtetésére igénybe vehető támogatások (IKSZT)
- 321.2 A vidéki gazdaság és lakosság számára nyújtott alapszolgáltatások körében a kistérségi közlekedési szolgáltatások fejlesztésére igénybevehető támogatás ("Tanya busz")
- 321.3 A vidéki gazdaság és lakosság számára nyújtott alapszolgáltatások körében a többfunkciós szolgáltató központok kialakítására és működtetésére igénybe vehető támogatások (TSZK)
- 322 Falumegújításra és fejlesztésre igénybe vehető támogatások
- 323.1 Vidéki örökség megőrzéséhez igénybe vehető támogatások
- 323.2 Natura 2000 gazdálkodási terv elkészítéséhez nyújtandó támogatás

7.q2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat

Döntési kritériumok	Közös eredménymutató	További eredménymutató
		A LEADER keretében létrejött partnerségek száma
		A vidékfejlesztési program kiadásának százalékos aránya a Leader-intézkedésekben a vidékfejlesztési program teljes kiadásához képest
		A helyi fejlesztési stratégia révén támogatott projektek/kezdeményezések száma
A LEADER ösztönözte az innovatív fejlesztések megvalósulását		Az innovatívnak minősített fejlesztések aránya a HFS-ek keretén belül megvalósuló fejlesztéseken belül
Helyi fejlesztési stratégiák révén munkavállalási lehetőségek jöttek létre	R24 / T23: a támogatott projektek (LEADER) által létrehozott munkahelyek (6B kiemelt terület)	
Nöttek a helyi akciócsoportok által érintett vidéki területek és populáció	R22 / T21: a helyi fejlesztési stratégiák által érintett vidéki népesség százalékos aránya (6B kiemelt terület)	
Nőtt a vidéki területeken a szolgáltatásokhoz és helyi infrastruktúrához való hozzáférés	R23 / T22: a javított szolgáltatás/infrastruktúra előnyeit élvező vidéki népesség százalékos aránya (6B kiemelt terület)	

7.q3) Alkalmazott módszerek

**Közös és adicióális indikátorok számításának módszere** (kvantitatív, kvalitatív, mix)

A VP érintett intézkedéseit tekintve 2016.12.31-ig a 19.1 alintézkedés keretében történt kifizetés, ezért a Bizottság által az eredmény indikátorok számszerűsítéséhez megadott és az alábbiakban részletezett módszertan az R22/T21 célindikátor esetén alkalmazható.

A 2007-2013-as ÚMVP determináció érinti az M07-es intézkedést, ezért az R23/T22 célindikátor értékének megállapításához is alkalmazható a Bizottság által megadottmódszertan.

A többi indikátor számszerűsítésére változásmodell alkalmazása és/vagy kvalitatív értékelés nem történt, esetükben a program megvalósításának előrehaladottabb fázisában alkalmazandó módszertant részlete leírását tartalmazzák.

**Kvantitatív módszerek:**

Közös indikátorok:

Az R22/T21 - *A helyi fejlesztési stratégiákkal lefedett vidéki népesség aránya* indikátor értékét az O18 indikátor EUROSTAT által meghatározott vidéki és átmeneti térségek lakónépességéhez viszonyított százalékos aránya adja. Az O18 indikátort a HACS-ok kiválasztása után a HFS-ek által lefedett települések 2015 január 1-i lakónépessége adja, amely **5 365 ezer fő**. Az EUROSTAT által 2015-re meghatározott

vidéki és átmeneti térségek 2015 január 1-i lakónépesség száma: 8 098 ezer fő. Az R22/T21 indikátor értéke a fentiek alapján 66,25%, amely csaknem eléri a célértékként előirányzott 68,03%-ot. Az eltérés egyik oka, hogy a célérték állandó népességgel let megállapítva, amely csekély mértékben ugyan, de meghaladja az adott évre vonatkozó lakónépesség számát. Tekintettel arra, hogy az EUROSTAT lakónépességgel számol, az eredmény adat meghatározásánál szintén a lakónépességet vettük figyelembe. A néhány tized százalékos eltérés másik oka a népességmozgásból ered.

*Az R23/T22 - A javított szolgáltatás/infrastruktúra előnyeiből részesülő vidéki népesség százalékos aránya a VP megvalósításának 2016.12.31-i időpontjában 0. Ugyanakkor az indikátor értékét befolyásolja a 2007-2013-as ÚMVP-nek a VP 7-es intézkedése terhére kifizetett determinációja. A Bizottság által megadott módszertan alapján az R23/T22 célindikátor értéke az O15 indikátor értékének az EUROSTAT által meghatározott vidéki és átmeneti térségek lakónépességéhez viszonyított százalékos aránya. Az O15 indikátort az ÚMVP determinációval érintett, a 7-es intézkedéshez sorolt támogatási kérelmek megvalósítási hely szerinti településeinek 2015. január 1-es lakónépessége adja, amely **3 103 ezer fő**. A mutató számításánál fontos szempont volt a több támogatott fejlesztést megvalósító települések lakosságának egyszeri figyelembevétele. Az EUROSTAT által 2015-re meghatározott vidéki és átmeneti térségek 2015 január 1-i lakónépesség száma: 8 098 ezer fő. Az R23/T22 célindikátor értéke a fentiek alapján 38,32%, amely meghaladja a kitűzött 68,03% felét.*

*Az R24/T23 – A létrehozott munkahelyek száma (LEADER) mutató értéke a programmegvalósítás 2016.12.31-i értéke 0. A programmegvalósítás előrehaladtával a mutató megállapításának módszertana megegyezik a 16. közös értékelési kérdésnél részletezettekkel.*

#### Másodlagos, közvetett hozzájárulás

A 6B-től különböző kiemelt terület alá programozott műveletek másodlagos hatása a program megvalósításának 2016.12.31-i állása alapján 0.

A 6B-től különböző kiemelt terület alá programozott műveletek másodlagos, vagy közvetett hozzájárulását szintén figyelembe lehet venni az R24/T23-as indikátor számításánál. Az eredmény indikátor értékéhez történő másodlagos hozzájárulás számítása azon kedvezményezettek felmérésén alapul, akik a 6B kiemelt területtől eltérő kiemelt területen keresztül (pl 2A és B, 3A, 6A) hajtanak végre fejlesztéseket és megjelölték az addicionális hozzájárulást a 6B kiemelt területhez. A vizsgálandó kedvezményezettek mintasokasága kialakítható a megvalósított műveleteknek a kiemelt területhez történő elvárt/aktuális hozzájárulása alapján (pl. gazdaságokba történő beruházás, fiatal gazda, gazdaságok diverzifikációja intézkedés, erdészeti technológiák és feldolgozást célzó intézkedések, helyi infrastruktúra stb.). Ha nincs elegendő forrásfelhasználás a másodlagos hozzájárulás megfelelően alátámasztott számításához, kvalitatív vizsgálat is célravezető lehet. Az értékelés megállapításai felhasználhatók a 19. értékelési kérdés megválaszolására.

#### Addicionális indikátorok:

*A helyi fejlesztési stratégiákon keresztül támogatott projektek/kezdeményezések száma, típusok szerint megbontva mutató értéke 2016 végén: 0.*

A programmegvalósítás előrehaladtával szükséges a támogatott projektek/kezdeményezettek típusát a támogatási kérelmek alapján rögzíteni és lekérdezhetővé tenni. A fejlesztések típusait javasolt a támogatott tevékenység fő jellemzője alapján egységes kategóriákba sorolni, pl. jövedelemtermelő beruházás szektorok szerinti bontásban; nem jövedelemtermelő/közösségi célú beruházás: amely kis léptékű közösségi infrastruktúra, közösségi rendezvény, képzés/kapacitásfejlesztés, egyéb NGO fejlesztés.

*A LEADER intézkedések költségeinek aránya a teljes Program költségeihez viszonyítva mutató értéke 2016-*

ban 0. A programmegvalósítás későbbi stádiumában a mutató értéke a támogatási kérelmek pénzügyi adatai alapján számítható.

*Az innovatívnak minősített fejlesztések aránya a HFS-ek keretén belül megvalósuló fejlesztéseken belül* mutató értéke 2016-ban 0. A programmegvalósítás későbbi stádiumában a mutató értékének megállapításához javasolt az innováció egységes értelmezése és a LEADER HFS-ekből megvalósuló újszerű fejlesztések megjelölése, rögzítése és lekérdezhetővé tétele.

*A LEADER keretén létrejött partnerségek száma* mutató értéke 2016-ban 0. A programmegvalósítás későbbi stádiumában a mutató értékének megállapításához a támogatási kérelmek adatbázisából javasolt a konzorciumban megvalósuló fejlesztéseket (beleértve térségek közötti és nemzetközi együttműködéseket) lekérdezhetővé tenni.

### **Kvalitatív módszerek:**

A számszerű adatok értelmezése és a nettó hatás becslése végett javasolt strukturált fókuszcsoportok, HACS-okkal és a megvalósításban résztvevőkkel végzett interjúk és kedvezményezettek között végzett felmérések készítése a megvalósítás előrehaladottabb állapotában.

### 7.q4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei

Mutató típusa	Mutató kódja és neve (egység)	Arány	Mutatóérték	Számított bruttó érték	Számított nettó érték	Adat- és információforrás
Közös kimeneti mutató	O1 - Összes közkiadás	Nem	19,86			Műveleti adatbázis
Közös kimeneti mutató	O3 - A támogatott intézkedések/műveletek száma	Nem	2 245,00			Műveleti adatbázis
Közös kimeneti mutató	O15 - A javuló szolgáltatások és (informatikai vagy egyéb) infrastruktúra előnyeiben részesülő lakosság	Nem	3 103 111,00			Műveleti adatbázis
Közös kimeneti mutató	O18 - A helyi akciócsoportok által lefedett lakosság	Nem	5 365 000,00			Műveleti adatbázis KSH népesedési adatok
Közös eredménymutató	R22 / T21: a helyi fejlesztési stratégiák által érintett vidéki népesség százalékos aránya (6B kiemelt terület)	Igen	66.25%			Műveleti adatbázis KSH népesedési adatok
Közös eredménymutató	R23 / T22: a javított szolgáltatás/infrastruktúra előnyeit élvező vidéki népesség százalékos aránya (6B kiemelt terület)	Igen	38.32%			Műveleti adatbázis KSH népesedési adatok
Közös eredménymutató	R24 / T23: a támogatott projektek (LEADER) által létrehozott munkahelyek (6B kiemelt terület)	Nem	0,00			Műveleti adatbázis

További eredménymutató	A helyi fejlesztési stratégia révén támogatott projektek/kezdeményezések száma	Nem	0,00		Műveleti adatbázis
További eredménymutató	A vidékfejlesztési program kiadásának százalékos aránya a Leader-intézkedésekben a vidékfejlesztési program teljes kiadásához képest	Igen	0%		Műveleti adatbázis
További eredménymutató	A LEADER keretében létrejött partnerségek száma	Nem	0,00		Műveleti adatbázis
További eredménymutató	Az innovatívnak minősített fejlesztések aránya a HFS-ek keretén belül megvalósuló fejlesztéseken belül	Igen	0%		Műveleti adatbázis

#### 7.q5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák

(Megjegyzés a 4. fejezethez: Az érintett intézkedések keretében 2016.12.31-ig nem történt kifizetés (kivéve az ÚMVP determinációt, melynek eredményét az O1, O3, O15 indikátorok mutatják), ezért a táblázatban szereplő mutatók értéke 0 (kivéve O18, R22 / T21, illetve R23 / T22 indikátorokat).

#### **Problémák, kockázatok:**

- A LEADER esetén az alacsony forrásfelhasználás negatívan befolyásolja az értékelési kérdés megválaszolhatóságát.
- A 7-es intézkedés tekintetében a fejlesztéssel érintett települések teljes népességének figyelembe vétele torzíthatja az eredményt, különösen a csak külterülettel jogosult nagyobb városok külterületén megvalósuló fejlesztések esetén. Mivel azonban a célindikátor meghatározásánál szintén a teljes település lakónépességével kalkuláltak, e módszertan változtatása a célindikátor egyidejű csökkentésével lehet indokolt. A több települést érintő infrastruktúra- vagy szolgáltatásfejlesztés esetén csupán a megvalósulás helye szerinti lakosság figyelembe vétele történik, amely szintén torzíthatja az indikátor teljesülését.
- Az O15 és R23/T22 célértékek elérik a 6. prioritás keretében támogatható összes település teljes népességét, amelynek elérése igen optimista becslés.

#### **Javasolt megoldások:**

- A LEADER esetén a végrehajtás későbbi állapotában a módszertani leírásban meghatározottak szerint végrehajtott elemzés eredményei a kérdésre történő válaszadást lehetővé teszik.
- A 7-es intézkedés tekintetében a célérték teljesülésének mérését segítené, ha a javított infrastruktúra és szolgáltatások előnyeit élvező lakosság számát a támogatási kérelmek lekérdezhető formában tartalmazzák. Ehhez javasolt a támogatási kérelmek kitöltési útmutatójában pontosan megadni az adat meghatározásának módszertanát.
- Javasolt az O15 és R23/T22 célértékek csökkentése.

**Az értékelési kérdésre adott válasz:**

**R22/T21 - A helyi fejlesztési stratégiákkal lefedett vidéki népesség aránya**

**A Helyi Fejlesztési Stratégiák kiválasztása:** 2015. november 10-én az elsők között jelent meg a Helyi Fejlesztési Stratégiák (HFS) elkészítésének támogatását célzó pályázati felhívás. A 19.1 alintézkedésre, vagyis az „Előkészítő támogatásra” az IH által 2015. szeptemberében előzetesen elismert helyi akciócsoportok pályázhattak. Összesen 104 támogatási kérelmet nyújtottak be, amelyből a megvalósítás során 2 akciócsoport összeolvadt.

A HFS tervezési folyamatot részletes tervezési útmutató és sablon, az akcióterületi szinten elérhető statisztikai adatbázis (<https://www.teir.hu/leader/>), az országban 4 helyen megtartott tájékoztató fórum és folyamatos konzultációs lehetőség biztosítása segítette. A 2007-2013-as időszakhoz hasonlóan az ország vidéki településeinek teljes lefedése volt a cél. Annak érdekében, hogy a korábbi időszaknál magasabb színvonalú stratégiák készüljenek, a HFS-ek két lépcsőben készültek el. Az első tervezetre a HACS-ok részletes értékelést és javaslatokat kaptak, amelynek megvitatására az IH és az értékelést végzők konzultációs lehetőséget biztosítottak. Az előkészítő szakasz befejezésének többször módosított határideje 2016. október 31. Összesen **103 db** helyi akciócsoport kapta meg az IH-tól a végleges elismerést, amely összhangban van a VP-ben tervezett kimeneti mutatóval (100 db).

A kiválasztott helyi akciócsoportok által lefedett népesség 5 365 000 fő, amely összhangban van az előírányzott 5 530 000 fővel. Az eltérés egyik oka, hogy a célérték állandó népességgel lett megállapítva, amely csekély mértékben ugyan, de meghaladja az adott évre vonatkozó lakónépesség számát. Tekintettel arra, hogy az EUROSTAT lakónépességgel számol, az eredmény adat meghatározásánál a lakónépességet vettük figyelembe. A néhány tized százalékos eltérés másik oka a népességmozgásból ered. Az *R22/T21 - A helyi fejlesztési stratégiákkal lefedett vidéki népesség aránya* 97%-ban teljesült.

A HFS-ek elkészítésére felhasznált összeg (968 100 000 Ft / 3 127 617 euró) összhangban van a tervezett közkiadással (3 095 472 euró).

A HACS-ok kiválasztása és a HKFS-ek elkészítésének folyamata a számszerűsített indikátorok alapján megfelelő mértékben megalapozták a helyi fejlesztések megvalósulását.

**R23/T22 - A javított szolgáltatás/infrastruktúra előnyeiből részesülő vidéki népesség százalékos aránya**

A VP 2016-os előrehaladása alapján a program nem járult hozzá a vidéki térségek szolgáltatásainak és infrastruktúrájának minőségi javulásához és elérhetőségéhez.

Az M07: Alapvető szolgáltatások és a falvak megújítása a vidéki térségekben c. intézkedés keretében mindkét tervezett alintézkedéshez jelent meg pályázati felhívás. A 7.2 alintézkedés keretében „Egyedi szennyvízkezelésre” (megjelenés: 2016.02.09) 2016. április 22-től lehetett pályázni. A 7.4 alintézkedés keretében megjelenő „Településképet meghatározó épületek külső rekonstrukciója, többfunkciós közösségi tér létrehozása, fejlesztése, energetikai korszerűsítés” c. felhívásra (megjelenés: 2016.02.09.) a támogatási kérelmeket 2016. május 2-ig lehetett benyújtani, amikor az IH a felhívást forráskimerülés miatt felfüggesztette.

„Egyedi szennyvízkezelés” témában 73 db támogatási kérelmet nyújtottak be, amelyből 32 jogosulatlanság miatt 2016.12.31-ig elutasításra került. A még értékelés alatt álló 41 db támogatási kérelem 40 db vidéki

települést érint.

„Településképet meghatározó épületek külső rekonstrukciója, többfunkciós közösségi tér létrehozása, fejlesztése, energetikai korszerűsítés” témában a rendelkezésre álló idő alatt 2204 db támogatási kérelmet nyújtottak be, amely a rendelkezésre álló keret csaknem háromszorosa. Ebből 2016.12.31-ig 272 db kérelem került visszavonásra, vagy elutasításra. A még értékelés alatt álló kérelmek 1347 db vidéki település érintenek.

A 2007-2013-as ÚMVP keretében a VP 7-es intézkedés terhére kifizetett determináció eredményeképpen támogatott 2141 vidéki alapszolgáltatást és infrastruktúrát fejlesztő projekt összesen 1588 települést és 1 103 ezer főt érint, amely az EUROSTAT által vidéki és átmeneti kategóriába sorolt térségek lakónépességének 38,32%-a. A determináció a 7 intézkedés forráskeretének 49%-át érinti, amellyel a célérték 56,33%-a valósul meg. Fentiek alapján a VP hozzájárult a vidéki népesség életminőségének javulásához.

### **R24/T23 – A létrehozott munkahelyek száma (LEADER)**

A program 2016-os megvalósulásáig nem járult hozzá vidéki munkahelyek teremtéséhez, ezáltal helyi fejlesztésként élénkítéséhez.

A Helyi Fejlesztési Stratégiák megvalósítása a jelentés készítésekor nem kezdődött meg. A stratégiák tervezésénél fontos szempont volt, hogy a fejlesztési források legalább 50%-át gazdaságfejlesztésre kell fordítani. A HFS-ek kötelezően megadandó eredményindikátora az újonnan létrehozott munkahelyek száma, mely alapján elmondható, hogy a HACS-ok által tervezett új munkahelyek száma összhangban van a VP-ben tervezett 500 fővel.

## 7.q7) Következtetések és ajánlások

### 7.q7.a) Következtetés/ajánlás 1

#### **Következtetés:**

A megvalósítás jelenlegi szakaszában az eredmények alapján csak előzetes következtetések fogalmazhatók meg.

1. A HFS-ek vállalásaiból következtethető, hogy az 500 db teremtett munkahelyet a LEADER intézkedés teljesíteni fogja.
2. Jelentős az igény a településképet meghatározó épületek rekonstrukciójára és a több-funkciós közösségi terek létrehozására, ellentétben az egyedi szennyvízkezelésre. Ezek a beavatkozások közvetve vagy közvetlenül a vidéki népességet számottevő arányban elérik.

#### **Ajánlás:**

1. Javasolt a támogatási kérelem és a kifizetési kérelem adatbázist, a rögzítendő adatokat úgy alakítani, hogy a fenti adatigénynek megfelelő minőségű adatok rendelkezésre állása biztosított legyen.

2. Javasolt a kvalitatív értékelések módszertanát, ütemezését elkészíteni és megkezdeni a megvalósítást.
3. Javasolt megvizsgálni az egyedi szennyvízkezelés pályázat járulékos költségeit, illetve további, a pályázást nehezítő feltételeket és ezeket a felhívásokban úgy módosítani, hogy lehetővé tegye a szükséges fejlesztéseket.
4. Tekintettel a településkép és közösségi tér felhívásra beérkezett jelentős túligénylésre, és a determinációra, javasolt további források erre a célra történő csoportosítása, a 6. prioritás céljára jobban fókuszáló feltételrendszerrel.

**7.r) CEQ18-6C - A vidékfejlesztési program keretében végrehajtott intézkedések milyen mértékben javították a vidéki térségekben az információs és kommunikációs technológiák (ikt) rendelkezésre állását, használatát és minőségét?**

Ez a kérdés nem relevánsként van megjelölve az éves végrehajtási jelentés e verziójához

Ehhez a közös értékelési kérdéshez tartozó 6C kiemelt területnél egy intézkedést sem választottak ki a stratégiában.

**7.s) CEQ19-PE - A prioritások és kiemelt területek közötti szinergiák milyen mértékben fokozták a vidékfejlesztési program hatékonyságát?**



## 7.s1) Programszinergiák és keresztirányú hatás

Az értékelési kérdés a szinergiákat tárja fel a fókuszterületek alá tartozó intézkedések, az egyes fókuszterületek, valamint a prioritások között.

A szinergiák olyan horizontális keresztirányú hatások, amelyek a különböző intézkedések, fókuszterületek, valamint a vidékfejlesztési prioritások közötti pozitív kölcsönhatások miatt alakulnak ki, beleértve a más fókuszterületeken végrehajtott beavatkozások egyéb fókuszterületekre gyakorolt másodlagos hatásait is.

Az intézkedések/fókuszterületek/prioritások közötti kapcsolatok pozitívak/negatívak/semlegesek illetve szándékoltak/szándékolatlanok lehetnek. A szinergia akkor teljesül, ha az intézkedések/fókuszterületek/prioritások erős pozitív kölcsönhatásokat mutatnak, és ezáltal hozzájárulnak a program célkitűzéseinek megvalósulásához.

### **A programok hatásainak különféle típusai (a mellékelt táblázatban található)**

#### **Érintett valamennyi intézkedések, alintézkedések, műveletek:**

A szinergiák által elérendő célkitűzések: az 1305/2013 EU rendelet 4. cikke szerint a KAP átfogó keretén belül a vidékfejlesztési támogatásoknak hozzá kell járulnia a mezőgazdaság versenyképességének előmozdításához; a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás és az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó fellépés biztosításához; a vidéki gazdaságok és közösségek kiegyensúlyozott területfejlesztésének megvalósításához, a munkahelyek létrehozását és fenntartását is beleértve.

A fentiek mellett a VP-ben 3 nevesített nemzeti fejlesztési prioritás jelenik meg:

- (1) a nagy élőkommunka-igényes ágazatok fejlesztése,
- (2) az élelmiszer-feldolgozás, hozzáadott érték növelés elősegítése,
- (3) a helyi gazdaságfejlesztés, a gazdasági diverzifikáció előmozdítása a vidéki térségekben.

A VP a fenti célkitűzések elérése érdekében mind a hat EMVA prioritást alkalmazza, de nem mindegyik fókuszterületet célozza. A Program a 6C fókuszterülethez nem azonosított fejlesztési szükségleteket, és nem tervezett intézkedéseket.

A megfogalmazott programcélok elérését nem csak egy-egy intézkedés szolgálja, hanem az intézkedések/fókuszterületek/prioritások közötti kapcsolatok. A 2014-2020 közötti időszakra szóló VP az alábbi intézkedések és fókuszterületek között feltételez elsődleges, pozitív irányú kapcsolatot:

- M01: 2A, 2B, 3A, P4, 5B, 5E
- M02: 2A, 2B, 3A, P4, 5B, 5E
- M03: 3A
- M04: 2A, 2B, 3A, P4, 5A, 5B, 5D, 6A
- M05: 3B
- M06: 2A, 2B, 6A
- M07: 6B
- M08: P4, 5C, 5E, 6A
- M09: 3A
- M10: P4
- M11: P4
- M12: P4

- M13: P4
- M14: 3A
- M15: P4
- M16: 2A, 3A, P4, 5E, 6A
- M17: 3B
- M19: 6B

A VP az alábbi fókuszterületek és intézkedések között feltételez másodlagos pozitív keresztirányú kapcsolatokat:

- 1P 1A M01 – Hozzájárulás 1B, 5A, 5C, 5D, 6A, 6B-hez
- 1P 1B M16 – Hozzájárulás a 2B, 5B, 5C, 5D, 6B-hez
- 2P 2A M02 – Hozzájárulás az 5A, 5D és 6A-hoz
- 2P 2A M04 – Hozzájárulás az 5E-hez
- 2P 2A M06 – Hozzájárulás a 3A fókuszterülethez
- 3P 3A M03 – Hozzájárulás a 6A-hoz
- 4P (Erdészeti) M08 – Hozzájárulás a 6B-hez
- 4P (Mg) M10 – Hozzájárulás az 5A, 5D, 5E-hez
- 4P (Mg) M11 – Hozzájárulás az 5E-hez
- 4P (Mg) M12 – Hozzájárulás az 5A, 5D és 5E-hez
- 6P 6B M07 – Hozzájárulás a 3A, 5B, 5C és 6A-hoz
- 6P 6B M19 – Hozzájárulás az 1A, 1B, 4A-hoz

	Vidékfejlesztési prioritás/Hatások	Vidékfejlesztési fókuszterület/Intézkedések és intézkedéskombinációk eredményei	Vidékfejlesztési intézkedés
Vidékfejlesztési prioritás/Hatások	Keresztirányú hatások (pozitív = szinergiák és negatív) Szándékolt/szándékolatlan		
Vidékfejlesztési fókuszterület/Intézkedések és intézkedéskombinációk eredményei	Elsődleges/másodlagos Közvetlen/közvetett Szándékolt/szándékolatlan	Keresztirányú hatások (pozitív = szinergiák és negatív) Szándékolt/szándékolatlan	
Vidékfejlesztési intézkedés	Elsődleges/másodlagos Közvetlen/közvetett Szándékolt/szándékolatlan	Elsődleges/másodlagos Közvetlen/közvetett Szándékolt/szándékolatlan	Keresztirányú hatások (pozitív = szinergiák és negatív) Szándékolt/szándékolatlan

A programok hatásainak különféle típusai

## 7.s2) Alkalmazott módszerek

Az értékelési kérdés megválaszolását a programértékelés jelenlegi szakaszában az 1-18. értékelési kérdésekre adott válaszok szintézise alapozza meg, tekintettel arra, hogy számos, egymással szinergikus kapcsolatban álló intézkedés esetében még nem voltak számszerűsíthető eredmények.

A program előrehaladásának későbbi szakaszában a VP keretében érvényesülő szinergiák értékelésére az útmutató előírásai alapján kvantitatív és kvalitatív módszerek egyaránt alkalmazásra kerülnek:

### **Kvantitatív módszerek:**

- Támogatási adatok többváltozós statisztikai elemzése (különös tekintettel a támogatási formák kombinációjának vizsgálatára);
- Ökonometriai módszereken alapuló elemzés a kedvezményezettek rétegzett mintáján alapuló kérdőíves felmérés adatbázisának felhasználásával.

### **Kvalitatív módszerek:**

- Pályázati felhívások tartalomelemzése, különös tekintettel a szinergikus hatások érvényesítésére lehetőséget kínáló kiválasztási szempontrendszerre;
- Szakértői mélyinterjúk (kedvezményezettekkel/végrehajtásban közreműködőkkel/szakpolitikai szereplőkkel),
- Fókuszcsoporthoz tartozó interjúk (kedvezményezettekkel/végrehajtásban közreműködőkkel/szakpolitikai szereplőkkel),
- Esettanulmányok.

### **A módszerek alkalmazásának indoklása:**

A Vidékfejlesztési Program intézkedéseinek szinergiához *való elsődleges hozzájárulását* a közös eredmény és kiegészítő eredménymutatók összegző értékelése alapján kell meghatározni. Ezek módszertani háttére az 1-18. értékelési kérdéseknél részletesen ismertetésre került.

A beavatkozások/műveletek más fókuszterületekhez való *másodlagos hozzájárulásainak* kiértékeléséhez a monitoring rendszerből (a projekt indulása előtt a támogatási kérelmekből, a projekt véglegesítését követően pedig a kifizetési kérelmekből) származó adatok adnak támpontot. A támogatási adatok alapján vizsgálható a különböző támogatási formák kedvezményezettek általi kombinációja, amely a szinergikus hatások érintettjeinek tipizálására ad lehetőséget.

A szinergiához való másodlagos (szándékolt/nem szándékolt) hozzájárulások azonosítását emellett a kedvezményezettek rétegzett mintáján alapuló kérdőíves adatgyűjtések és egyéb kvalitatív módszerek (úgy mint dokumentumok tartalomelemzése, szakértői interjúk, fókuszcsoporthoz tartozó interjúk, esettanulmányok) alkalmazása biztosítja.

A kedvezményezetti kérdőíves felmérés esetében a minta nagyságát és összetételét az egyéb tényezők (intézkedés VP-n belüli súlya, támogatottak száma, stb.) a várható szinergikus hozzájárulások jellege (pl. elsődleges/másodlagos) és mértéke (pl. jelentős, marginális stb.) is meghatározza.

### **A módszerek alkalmazásának nehézségei, megoldásuk**

A közös eredményindikátorok és a kiegészítő eredményindikátorok értékeinek meghatározása elsődlegesen annak a kérdésnek a megválaszolását teszi lehetővé, hogy az azonos fókuszterülethez tartozó intézkedések között hogyan érvényesülnek a szinergiák, illetve hogyan teljesülnek a tervezett/szándékolt másodlagos hozzájárulások. Ezek kimutatásánál elsősorban a támogatási adatok minősége jelenthet problémát, amelynek megoldását a kedvezményezettek rétegzett mintájára kiterjedő primer adatgyűjtések, rétegzett mintavételre alapuló kérdőíves felmérés, valamint kvalitatív módszerek alkalmazása jelentheti.

7.s3) Mennyiségi eredmények a kiemelt területekhez tartozó műveletek másodlagos hozzájárulásainak számítása alapján

### **Érintett valamennyi intézkedések, alintézkedések, műveletek:**

A 2014-2020 közötti időszakra szóló VP az alábbi intézkedések és fókuszterületek között feltételez *elsődleges, pozitív irányú kapcsolatot:*

- M01: 2A, 2B, 3A, P4, 5B, 5E
- M02: 2A, 2B, 3A, P4, 5B, 5E
- M03: 3A
- M04: 2A, 2B, 3A, P4, 5A, 5B, 5D, 6A
- M05: 3B
- M06: 2A, 2B, 6A
- M07: 6B
- M08: P4, 5C, 5E, 6A
- M09: 3A
- M10: P4
- M11: P4
- M12: P4
- M13: P4
- M14: 3A
- M15: P4
- M16: 2A, 3A, P4, 5E, 6A
- M17: 3B
- M19: 6B

A VP az alábbi fókuszterületek és intézkedések között feltételez másodlagos pozitív keresztirányú kapcsolatokat:

- 1P 1A M01 – Hozzájárulás 1B, 5A, 5C, 5D, 6A, 6B-hez
- 1P 1B M16 – Hozzájárulás a 2B, 5B, 5C, 5D, 6B-hez
- 2P 2A M02 – Hozzájárulás az 5A, 5D és 6A-hoz
- 2P 2A M04 – Hozzájárulás az 5E-hez
- 2P 2A M06 – Hozzájárulás a 3A fókuszterülethez
- 3P 3A M03 – Hozzájárulás a 6A-hoz
- 4P (Erdészeti) M08 – Hozzájárulás a 6B-hez
- 4P (Mg) M10 – Hozzájárulás az 5A, 5D, 5E-hez
- 4P (Mg) M11 – Hozzájárulás az 5E-hez
- 4P (Mg) M12 – Hozzájárulás az 5A, 5D és 5E-hez
- 6P 6B M07 – Hozzájárulás a 3A, 5B, 5C és 6A-hoz
- 6P 6B M19 – Hozzájárulás az 1A, 1B, 4A-hoz

7.s4) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák

**Problémák, kockázatok, amelyek befolyásol(hat)ják az értékelési eredmények megbízhatóságát, érvényességét.**

A Vidékfejlesztési Program keretében érvényesülő szinergiákról a megvalósulás jelenlegi szakaszában nem vonhatók le számszerű adatokkal alátámasztott következtetések, tekintettel arra, hogy számos, egymásra pozitív hatással lévő intézkedés esetében még nem voltak kimutatható eredmények, illetve több egymásra épülő intézkedés még nem került meghirdetésre.

A pusztán mennyiségi szempontú értékelés korlátozottan teszi lehetővé a másodlagos hozzájárulások

azonosítását, valamint a jelentkező negatív interakciók okainak feltárását.

### Javasolt megoldások:

A programértékelés későbbi szakaszában (2019-es átfogó értékelés) a szinergikus hatások azonosítása érdekében javasolt a kedvezményezettek rétegzett mintájára kiterjedő felmérés.

Az intézkedések közötti kapcsolatok feltárása érdekében kvalitatív módszereken alapuló minőségi szempontú értékelés alkalmazása javasolt.

### 7.s5) Értékelési kérdésre adott válasz

Tekintettel arra, hogy a programértékelés jelenlegi szakaszában a legtöbb intézkedés esetében még nem álltak rendelkezésre számszerűsíthető eredménymutatók, a 19. értékelési kérdés megválaszolását az 1-18. kérdésekre adott válaszok szintetizálása alapozza meg, amely alapján a következő megállapítások tehetők.

- A vizsgált időszakban a szinergiák érvényesülésének kedvezett, hogy már a tervezés időszakában prioritást kapott az intézkedések egymásra épülésén alapuló tartalom kialakítása, amely az értékelt időszakban meghirdetett pályázati felhívásokban is érvényesült, különös tekintettel a kiválasztási szempontrendszerre.
- A tudatos tervezés eredményeként a VP intézkedései a termelési erőforrások (infrastruktúra, technológia, humán tőke) összetett fejlesztésére kínálnak lehetőséget a programidőszakban, pozitív keresztirányú hozzájárulásokat generálva (Példa: *10.2.1. Génmegőrzés, 14.1.1. Szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti intézkedések, 4.1.1. Tartási technológia fejlesztése az állattenyésztésben*).
- A programvégrehajtás adminisztrációjának jelentős mértékű egyszerűsödése, a hiba - és adatjavítási igények átfutási idejének csökkentése a szinergikus hatások érvényesülését segítette elő.
- A 2016. december 31-ig meghirdetett intézkedések közül számos művelet (10.1.1. Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés, 12.1.1. Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések, 19.1.1. LEADER, 4.1.1. Trágyatároló) már létezett a 2007-2013 közötti programidőszakban, ezen intézkedések esetében a végrehajtás terén szerzett tapasztalatok egyértelműen elősegítették a szinergiák érvényesülését.
- A Program célkitűzése, hogy az agrárfejlesztési intézkedések kínálta lehetőségek méltányosan terüljenek szét az ágazatban, azaz ne csak egy szűk gazdálkodó kör számára legyenek elérhetőek. Mindezt a meghirdetett intézkedések esetében a jogosultsági kritériumok meghatározása hatékonyan biztosította. A célkitűzés érvényesüléséhez mindemellett az is hozzájárult, hogy a kisméretű gazdaságok számára már a végrehajtás első fázisában elérhetővé vált az egyszerűsített költségelszámolású *Mezőgazdasági kisüzemek fejlesztését célzó 6.3.1. intézkedés*.
- A szinergiák érvényesülését korlátozta, hogy a végrehajtás adott fázisában nem kerültek meghirdetésre a tudásátadást, valamint az agrár-innovációk elterjesztését célzó műveletek, noha a tudásbázis megerősítése és a hatékonyabb tudástranszfer a VP legfontosabb célkitűzései, amelyek az egyéb, termelési erőforrások fejlesztését célzó beavatkozások hatásait is felerősítik.
- A szinergiák érvényesülését korlátozó tényezőként jelentkezett, hogy az értékelt időszakban az ágazat humán tőke háttérének megújítását, a generációváltást elősegítő intézkedések közül nem került meghirdetésre a 6.1.1. *A fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtandó induló támogatás*, noha az előző programidőszak megvalósítási tapasztalatai alapján a támogatási forma

iránti jelentős érdeklődést valószínűsíteni lehet.

- Egyes műveletek esetében - különös tekintettel a mezőgazdasági vízfelhasználás hatékonyabbá válását célzó VP2-4.1.4-16 A mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztésére - az adminisztratív és jogszabályi környezet, az engedélyeztetési eljárások bonyolultsága a rendelkezésre álló források lehívását korlátozó tényezőként jelentkezett és ezáltal a szinergikus hatások érvényesülését akadályozta.

A programszinergiák érvényesülését hátráltatta, hogy a piacra jutás esélyeit növelő együttműködések (3.1.1 Mezőgazdasági termelők EU-s és nemzeti minőségrendszerhez történő csatlakozásának támogatása; 9.1.1. Termelői csoport, 16.4.1. Együttműködések támogatása a rövid ellátási láncok és a helyi piacok kialakításáért, fejlesztéséért és promóciójáért) elmélyítését elősegítő intézkedések meghirdetésére 2016. december 31-ig nem került sor. A korábbi időszak hasonló típusú támogatásainak hasznosulása és a témakörben lezajlott kutatások tapasztalatai alapján a gazdálkodók alacsony szintű együttműködési készsége miatt spontán módon nem jönnek létre formalizált együttműködések, ezért különösen fontos volna azok moderált fejlesztése. Annál is inkább, mivel termelői együttműködések elmélyítése számos, a mérethatékonyság szempontjainak érvényesítésére lehetőséget adó kollektív beruházás megvalósítására, a versenyképességet növelő innovációk elérésére adna lehetőséget.

#### 7.s6) Következtetések és ajánlások

##### 7.s6.a) Következtetés/ajánlás 1

#### **Következtetés:**

**1.** A Vidékfejlesztési Program keretében érvényesülő szinergiákról a megvalósulás jelenlegi szakaszában nem vonhatók le számszerű adatokkal alátámasztott következtetések, tekintettel arra, hogy számos, egymásra pozitív hatással lévő intézkedés esetében még nem voltak kimutatható eredmények.

#### **Ajánlás:**

A szinergiák azonosítása érdekében javasolt az értékelés alapját jelentő módszertanok, adatgyűjtő segédletek kidolgozása, tesztelése, annak érdekében, hogy a 2019-es átfogó értékelés időszakára a gyakorlatban alkalmazható/az értékelési kérdések megválaszolását hatékonyan segítő értékelési módszertanok álljanak rendelkezésre.

**7.t) CEQ20-TA - A technikai segítségnyújtás milyen mértékben járult hozzá az 1303/2013/EU rendelet 59. cikkének (1) bekezdésében és az 1305/2013/EU rendelet 51. cikkének (2) bekezdésében meghatározott célok eléréséhez?**

### 7.t1) Technikai segítségnyújtáshoz nyújtott támogatás (a nemzeti vidékfejlesztési hálózat kivételével)

A TS a teljes VP végrehajtását, valamint monitoring és értékelési tevékenységét támogatja, ezért az értékelési kérdés a VP beavatkozási logikájához kapcsolódik

#### A TS keretében végrehajtandó tevékenységek listája:

- Az Értékelési Terv 3. fejezetében bemutatott értékelési tevékenységek elvégzése;
- Intézményrendszer megerősítése, értékelési kapacitás kiépítése;
- Értékelések, szakértői jelentések, statisztikák, tanulmányok készítése;
- Elemzések készítése, menedzsment, monitoring, információcsere és a program végrehajtása;
- Az ellenőrzési rendszerhez, technikai és adminisztratív segítségnyújtáshoz kapcsolódó feladatok, intézkedések végrehajtása;
- Az irányítást, a nyomon követést, az ellenőrzést és az értékelést szolgáló informatikai rendszerek üzembe helyezése, működtetése és egymással való összekapcsolása;
- Az értékelési módszerek javítására és az értékelési gyakorlatokra vonatkozó információcserére irányuló intézkedések;
- Módszertani és technológiai fejlesztések;
- Értékelési eredmények kommunikálása
- Képzések, workshopok, nemzetközi konferenciák szervezése, illetve az ezeken történő részvétel.

### 7.t2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat

Döntési kritériumok	Közös eredménymutató	További eredménymutató
Tájékoztatták a nyilvánosságot a vidékfejlesztési programról, és terjesztették az ezzel kapcsolatos információkat		A vidékfejlesztési programmal kapcsolatos kommunikációs és információterjesztési tevékenységek száma
Tájékoztatták a nyilvánosságot a vidékfejlesztési programról, és terjesztették az ezzel kapcsolatos információkat		A vidékfejlesztési programmal kapcsolatban tájékoztatott személyek száma
Javították a nyomon követést		Monitoring adatok
Javult a vidékfejlesztési program végrehajtása		A kérelmezési és kifizetési eljárás hossza

### 7.t3) Alkalmazott módszerek

Az értékelési időszakban a technikai segítségnyújtásról még nem állnak rendelkezésre olyan eredménymutatók, amelyek alapján pontos számszerű értékelést lehetne készíteni. Az értékelési kérdés megválaszolásához az útmutató előírásai alapján az ex-post értékelés tapasztalataiból kiindulva változás modell és szakértői becslés alapján vetíthető előre a valószínűsíthető kimenet.

Miután számszerűsíthető előrehaladás lesz kimutatható a Technikai Segítségnyújtás programvégrehajtáshoz történő hozzájárulás mértékének megválaszolásához az alábbi módszereket fogjuk alkalmazni:

## Közös és addicionális indikátorok számításának módszere

Kvalitatív és kvantitatív módszerek együttes alkalmazása. A kvantitatív adatbázist a VP menedzsmentre vonatkozó egyszerű statisztikai adatai adják. A kvalitatív értékelés a VP menedzsment és a kedvezményezettek bevonásával készített fókuszcsoportos interjúk alkalmazásával történik.

### 7.t4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei

Mutató típusa	Mutató kódja és neve (egység)	Arány	Mutatóérték	Számított bruttó érték	Számított nettó érték	Adat- és információforrás
További eredménymutató	A vidékfejlesztési programmal kapcsolatban tájékoztatott személyek száma	Nem	0,00			IH/MÁK
További eredménymutató	A vidékfejlesztési programmal kapcsolatos kommunikációs és információterjesztési tevékenységek száma	Nem	0,00			IH/MÁK
További eredménymutató	A kérelmezési és kifizetési eljárás hossza	Nem	0,00			IH/MÁK
További eredménymutató	Monitoring adatok	Nem	0,00			MÁK

### 7.t5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák

(Megjegyzés a 4. fejezethez: A vizsgált időszakban még nem volt kifizetés, ezért az indikátorok értéke 0.)

#### Lehetséges kihívások/kockázatok/problémák

Forrásfelhasználás hiányából adódó adathiány

A jövőben, amikor a releváns pályázatok megvalósítása megtörténik, felmerülhetnek kockázatok, melyek az alábbiak:

Az értékelést és a monitoringot megalapozó kvantitatív adatok sok esetben nem nyújtanak elegendő információt az értékelési kérdések egzakt megválaszolásához, ami nehezíti a VP menedzsment hatékony működését.

A VP menedzsment egyes partnerintézményei között nehézkes az információátadás, ami nagyban lelassítja az értékelési és monitoring folyamatot.

#### Javasolt megoldások

Kifizetések esetén a programvégrehajtás későbbi állapotában az alkalmazott, a módszertani leírásban meghatározottak szerint végrehajtott elemzés eredményei a kérdésre történő válaszadást lehetővé teszik.



Adatgyűjtés módszertanának fejlesztése, vizsgált adatkörök bővítése;

Információátadás folyamatmenedzsment és IT fejlesztése.

7.t6) Értékelési kérdésre adott válasz

#### **Az értékelési kérdésre adott válasz**

Tagállami döntés értelmében VP TS keretből nem történik foglalkoztatás, így a VP menedzsment személyi állományára vonatkozó indikátorok alkalmazása nem releváns. Az intézkedéseket kezelő kifizető ügynökség informatikai ügyviteli rendszere nem TS keretből, hanem „Az MVH Integrált Irányítási és Ellenőrzési Rendszerének kiterjesztése (IIER2) és felkészítése a 2014-20-as KAP ciklus követelményeinek kiszolgálására" című EKOP pályázatból valósult meg.

A VP TS keretből teljesült az ÚMVP ex-post értékelés, melynek disszeminációja még nem történt meg.

A VP kommunikációja az MNVH TS keretén belül zajlik, amivel kapcsolatban pénzügyi elszámolás még nem történt.

A VP TS költségvetésből 3 projekt finanszírozott. Az összesen rendelkezésre álló 30,03 Mrd Ft keretösszeg 1,59 (0,38 Mrd Ft) százaléka került kifizetésre 2016. december 31. napjáig.

Összességében a TS felhasználására vonatkozó irányok és tevékenységek megegyeznek a 1303/2013/EU rendelet 59. cikkében és az 1305/2013/EU rendelet 51. cikkének (2) bekezdésében meghatározott célokkal, de a kifizetések és a megvalósulások hiányában a hozzájárulás mértékéről még nincs tényadat, ezért a technikai segítségnyújtás nem járult hozzá az 1303/2013/EU rendelet 59. cikkének (1) bekezdésében és az 1305/2013/EU rendelet 51. cikkének (2) bekezdésében meghatározott célok eléréséhez.

7.t7) Következtetések és ajánlások

*7.t7.a) Következtetés/ajánlás 1*

#### **Következtetés:**

A VP megvalósulásának jelenlegi szakaszában a technikai segítségnyújtás még nem járult hozzá az 1303/2013/EU rendelet 59. cikkének (1) bekezdésében és az 1305/2013/EU rendelet 51. cikkének (2) bekezdésében meghatározott célok eléréséhez.

#### **Ajánlás:**

A jövőre nézve javasolt egy egységes módszertan kidolgozása és az adatgyűjtés informatikai háttérének fejlesztése a későbbi értékelések elősegítése érdekében.

A technikai segítségnyújtás hatékonyabb működésének elősegítő javaslatokat a megvalósulások jelenlegi

szakaszában még nem lehet tenni.

**7.u) CEQ21-RN - A nemzeti vidékfejlesztési hálózat milyen mértékben járult hozzá az 1305/2013/EU rendelet 54. cikkének (2) bekezdésében meghatározott célok eléréséhez?**

## 7.u1) A nemzeti vidékfejlesztési hálózat beavatkozási logikája

### **Az MNVH keretében végrehajtandó tevékenységek: [3]**

#### **A nemzeti vidékfejlesztési hálózaton keresztül megvalósuló hálózatépítés a következő célokat szolgálja:**

- a) az érdekelt felek fokozottabb bevonása a vidékfejlesztés végrehajtásába;
- b) a vidékfejlesztési programok végrehajtása minőségének javítása;
- c) a szélesebb közvéleménynek és a potenciális kedvezményezetteknek a vidékfejlesztési politikáról és a finanszírozási lehetőségekről való tájékoztatása;
- d) az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az élelmiszer-termelésben, az erdőgazdálkodásban és a vidéki térségekben.

#### **Az EMVA-ból nyújtott támogatás a következőkre használható fel:**

- a) a hálózat működtetéséhez szükséges struktúrák;
- b) legalább az alábbiakra kiterjedő cselekvési tervek kidolgozása és végrehajtása:
  - i. a vidékfejlesztési programok valamennyi prioritását lefedő, példaként szolgáló projektek gyűjteményével kapcsolatos tevékenységek;
  - ii. a tematikus információknak és az elemzési eredményeknek a vidékfejlesztésben érdekelt felek közötti cseréjének előmozdításával, valamint a megállapítások megosztásával és terjesztésével kapcsolatos tevékenységek;
  - iii. a képzés és hálózatépítés helyi akciócsoportok számára történő biztosításával, és különösen a területek közötti és transznacionális együttműködéshez való technikai segítségnyújtással, a helyi akciócsoportok közötti együttműködés előmozdításával a 35. cikkben említett intézkedésben való részvétel érdekében és a partnerkeresés megkönnyítésével kapcsolatos tevékenységek;
  - iv. a hálózatépítés tanácsadók és az innovációt támogató szolgáltatások számára történő biztosításával kapcsolatos tevékenységek;
  - v. a monitoring és értékelés megállapításainak megosztásával és terjesztésével kapcsolatos tevékenységek;
  - vi. kommunikációs terv, amely a vidékfejlesztési programra vonatkozó, a nyilvánossággal való megismertetésre és a tájékoztatásra irányuló, az irányító hatósággal egyetértésben végrehajtott intézkedéseket, valamint a szélesebb közönséget megcélzó tájékoztatási és kommunikációs tevékenységeket is magában foglal;
  - vii. az európai vidékfejlesztési hálózatban való részvétellel és az ahhoz való hozzájárulással kapcsolatos tevékenységek

[3] Az innovációt érintően a 21. értékelési kérdéshez kapcsolódóan kiadás alatt van egy útmutató, amely alapján a már beépítettek túl további pontosítások tehetők. (European Evaluation Helpdesk for Rural Development (2017): Guidelines: Evaluation of Innovation in Rural Development Programmes 2014-2020. Second Draft, 12 June 2017).

7.u2) Az egységes értékelési kérdések megválaszolásához használt döntési kritériumok, valamint közös és kiegészítő eredménymutatók közötti kapcsolat

Döntési kritériumok	Közös eredménymutató	További eredménymutató
Nőtt a vidékfejlesztési programban résztvevő érdekeltek száma és típusa		Az MNVH tudatosságnövelő tevékenységének eredményeképpen létrejött új pályázati kérelmek száma
Nőtt a vidékfejlesztési programban résztvevő érdekeltek száma és típusa		A nemzeti vidékfejlesztési hálózat tevékenységei (a helyi akciócsoportokon keresztül végrehajtottakat is ideértve) révén a vidékfejlesztési program végrehajtásában részt vevő érdekeltek száma (típusonként)
Javult a vidékfejlesztési program végrehajtásának minősége a nemzeti vidékfejlesztési hálózat tevékenységein keresztül, például: - A vidékfejlesztési program kedvezményezettjeinek fokozott kapacitása - Fokozott értékelési tudatosság - Az értékelések során levont következtetések figyelembevétele programvégrehajtás során		A nemzeti vidékfejlesztési hálózat által szervezett tematikus munkacsoportok eredményein és ajánlásain alapuló, a vidékfejlesztési programot érintő módosítások száma
A nyilvánosság és a potenciális kedvezményezettek ismerik a vidékfejlesztési politikát és a nemzeti vidékfejlesztési hálózatok tevékenységein keresztül elérhető finanszírozási lehetőségeket		A nemzeti vidékfejlesztési hálózat tevékenységei révén ösztönzött, vidékfejlesztési programban végrehajtott projektek százalékos aránya
A nyilvánosság és a potenciális kedvezményezettek ismerik a vidékfejlesztési politikát és a nemzeti vidékfejlesztési hálózatok tevékenységein keresztül elérhető finanszírozási lehetőségeket		A vidékfejlesztési politikáról és a finanszírozási lehetőségekről a nemzeti vidékfejlesztési hálózat kommunikációs eszközei révén tájékoztatott személyek száma
A nemzeti vidékfejlesztési hálózatok nyújtotta lehetőségek előmozdították az innovációt a mezőgazdaság, az élelmiszer-termelés, az erdészet és a vidékfejlesztés területén		A nemzeti vidékfejlesztési hálózat által ösztönzött innovatív projektek százalékos aránya a vidékfejlesztési programokból finanszírozott innovatív projektek teljes számából

7.u3) Alkalmazott módszerek

<p><b>Közös és addicionális indikátorok számításának módszere</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Felmérések</li> <li>• Párbeszéd alapú vagy részvételi módszerek (például önértékelési gyakorlatok, fókuszcsoportok)</li> <li>• Analitikai módszerek (például költség-haszon elemzés)</li> <li>• Diagnosztikai módszerek (például a hálózatok funkcionális analízise, hálózati diagnózis, társadalmi hálózat elemzés)</li> <li>• Interpretációs módszerek (például képalkotás, szisztémás szerkezet konstellációk vagy koreográfiák, szövegelemzés)</li> <li>• Esettanulmányok</li> <li>• MAPP módszer</li> </ul>
---

#### 7.u4) Mutatók és adatforrások mennyiségi értékei

Mutató típusa	Mutató kódja és neve (egység)	Arány	Mutatóérték	Számított bruttó érték	Számított nettó érték	Adat- és információforrás
További eredménymutató	A vidékfejlesztési politikáról és a finanszírozási lehetőségekről a nemzeti vidékfejlesztési hálózat kommunikációs eszközei révén tájékoztatott személyek száma	Nem	0,00			Műveleti adatbázis
További eredménymutató	A nemzeti vidékfejlesztési hálózat által ösztönzött innovatív projektek százalékos aránya a vidékfejlesztési programokból finanszírozott innovatív projektek teljes számából	Igen	0%			Műveleti adatbázis
További eredménymutató	A nemzeti vidékfejlesztési hálózat tevékenységei révén ösztönzött, vidékfejlesztési programban végrehajtott projektek százalékos aránya	Igen	0%			Műveleti adatbázis
További eredménymutató	A nemzeti vidékfejlesztési hálózat által szervezett tematikus munkacsoportok eredményein és ajánlásain alapuló, a vidékfejlesztési programot érintő módosítások száma	Nem	0,00			Műveleti adatbázis
További eredménymutató	A nemzeti vidékfejlesztési hálózat tevékenységei (a helyi akciócsoportokon keresztül végrehajtottakat is ideértve) révén a vidékfejlesztési program végrehajtásában részt vevő érdekeltek száma (típusonként)	Nem	0,00			Műveleti adatbázis
További eredménymutató	Az MNVH tudatosságnövelő tevékenységének eredményeképpen létrejött új pályázati kérelmek száma	Nem	0,00			Műveleti adatbázis

#### 7.u5) Az értékelési eredmények érvényességét és megbízhatóságát befolyásoló felmerült problémák

(Megjegyzés a 4. fejezethez: Mivel a vizsgált időszakban az érintett intézkedésben nem volt kifizetés, ezért az indikátorok értéke mindenhol nulla.)

#### **Lehetséges kihívások/kockázatok/problémák**

A forrásfelhasználás hiányából adódóan a végrehajtás foka alacsony

1. Az MNVH egységeit későn hozzák létre
2. Az MNVH tevékenységeinek későn kezdődnek.

#### **Javasolt megoldások**

Kifizetések esetén a programvégrehajtás későbbi állapotában az alkalmazott, a módszertani leírásban

meghatározottak szerint végrehajtott elemzés eredményei a kérdésre történő válaszadást lehetővé teszik.

Abban az esetben, ha a létrehozás későn történik, az FM-mel vagy az újonnan létrehozott MNVH-egységgel (ha létezik) folytatott interjúkkal értékelik az MNVH várható hozzájárulását az VP végrehajtásához.

Az MNVH tevékenységeinek késedelmes felállítása és / vagy késői indítása esetén értékelje az MNVH várható hozzájárulását az 1. cikk (2) bekezdésében meghatározott célkitűzések eléréséhez. Az IH-val folytatott interjúk során az újonnan létesített MNVH-egységgel (ha létezik) vagy az MNVH-tagokkal foglalkozó fókuszcsoporthoz.

#### 7.u6) Értékelési kérdésre adott válasz

##### **Az értékelési kérdésre adott válasz**

A vizsgált időszakban az érintett intézkedésben nem volt kifizetés, ezért az indikátorok értéke mindenhol nulla. Az értékelési kérdés alapján a nemzeti vidékfejlesztési hálózat egyenlőre nem járult hozzá a 1305/2013/EU rendelet 54. cikkének (2) bekezdésében meghatározott célok eléréséhez.

A Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat célja az, hogy biztosítsa a vidékfejlesztési támogatások mellé azokat a „szoft” tényezőket, amelyek a támogatások mellett szükségesek a vidékpolitikai célok eléréséhez. Az Európai Unió Bizottsága és az Európai Értékelő Hálózat által kiadott útmutató szerint a nemzeti vidéki hálózatok elsősorban a vidékpolitikában érdekelt kormányzati és nem kormányzati szereplők együttműködését segítik a hálózatos működés elérésében és az információáramlás segítségével. Ennek érdekében a Vidéki Hálózatoknak törekednie kell arra, hogy elérjék a vidékpolitika érdekeltjeit és a vidékfejlesztés résztvevőit, továbbá bővítenie kell az információs csatornák, lehetőségek számát. A hálózatosodás érdekében szükséges az is, hogy a Vidéki Hálózatok hozzájáruljanak az egyes szereplők tevékenységeinek koordinációjához.

Az eddigi működési tapasztalatok alapján megállapítható:

Az MNVH tevékenysége 2010. után kezdett egyre inkább karakteressé válni, és egyre inkább szélesebb társadalmi bázisra építkezni, ami az új programozási időszakban is folytatódott.

Ebben az időszakban az MNVH területi lefedettsége jelentősen bővült és tagsága színesebbé vált, elsősorban a megyei referenshálózat kiépítésének köszönhetően. A regisztráltak száma 2017. április 24. napján 12.693 volt. Az MNVH a korábbi időszakhoz képest láthatóbb lett a vidékpolitika résztvevői számára, és megítélése is egyértelműen javult. A tagság bővülése azt is eredményezte, hogy jobban reprezentálták a vidékfejlesztés szereplőit.

Ebben az időszakban is számos kiadvány készült, de ezek többsége már a korábbinál jobban szolgálta a vidékfejlesztési információk terjesztését. Számos rendezvény, konferencia került megrendezésre. Ezek jelentős része valóban hasznos volt a tudásátadás szempontjából. Az elnökség és a szakosztályok rendszeres ülései szintén jelentősen járultak hozzá a vidékfejlesztésben érdekelt kommunikációjához.

A 12/2014. (XII. 30.) MvM rendeletnek megfelelően 2015. január 1. napjától az MNVH Állandó Titkárságát az Irányító Hatóság saját szervezeti egységként működtette, ettől az időszaktól kezdődött az MNVH jogi környezetének és struktúrájának átalakítása a Miniszterelnökség irányításával.

Átalakult a [www.mnvh.eu](http://www.mnvh.eu) oldal, a változtatásoknak köszönhetően egyszerűsödött, felhasználóbarát lett a regisztráció. A szélesebb körű kommunikáció érdekében elindult az MNVH Facebook oldala, havi rendszerességgel az MNVH központi hírlevél szolgáltatása.

2016. április 21-én kihirdetésre került a Miniszterelnökséget vezető miniszter 11/2016. (IV. 21.) MvM rendelete az MNVH-ról, amelynek értelmében céljainak megvalósításáért a 9 tagú Elnökség felelős.

2016. szeptember 1-én megalakult az új Elnökség, az Elnök személye változatlan maradt. 2016. szeptember 1-én megalakult az MNVH javaslattevő, támogató szerve, a Tanács. A Rendelet értelmében a Tanács létszáma 20 főre változott.

2016. december 12-én, a módosítási javaslatokkal átdolgozva, az MNVH új fejlesztési ciklusra szóló Cselekvési Tervét az Elnökség elfogadta, a dokumentumot azonban az IH vezetője nem hagyta jóvá, annak átdolgozását kérte. A módosított Cselekvési Tervet az MNVH Elnöksége a 2017. április 9-i ülésén megtárgyalta, azt elfogadta. A Cselekvési Terv és annak mellékletét képező Kommunikációs Terv IH vezetői jóváhagyásra még nem került.

Az MNVH tevékenységének területi szintű kiterjesztése a megyei területi felelős hálózat működtetésén keresztül valósul meg. 2016. április 15. és 2016. december 31. között 18 fő látta el ezt a feladatokat, Hajdú-Bihar megye kivételével minden megyében dolgozott területi felelős.

Az MNVH operatív irányítási feladatait a Miniszterelnökség háttérintézménye, a Széchenyi Programiroda Tanácsadó és Szolgáltató Nonprofit Kft. (SZPI) 2017. január 1. napjától kezdődően látja el úgy, hogy az irányítási feladatok továbbra is az IH hatáskörében maradtak. Ennek megfelelően az SZPI gondoskodik az Állandó Titkársági feladatokról, valamint a Területi Felelős hálózat működtetéséről. A Területi Felelős hálózat jelen pillanatban 12 megyében működik, a területi felelősök hetente egyszer ügyfélfogadást tartanak az SZPI kijelölt irodájában.

A megyei területi felelős hálózat 2016-os tevékenységének tervezésekor, kiemelt célokat fogalmaztak meg a felelősök számára, ennek keretében nagyobb hangsúlyt kapott a kommunikáció, a tudásátadás, a vidékfejlesztésben érintett önkormányzati és társadalmi szervezetek, szakmai testületek, egyéb szervezetek együttműködésének elősegítése. A kiemelt célok köré felépítve az alábbi eredmények valósultak meg 2016-os esztendőben:

#### Kommunikáció:

- a területi felelősök által vezetett kapcsolati lista 3664 új partnerrel bővült 2016-ban;
- a partnerek számára 142 megyei hírlevél került kiküldésre;
- 77 média megjelenés történt országos, megyei és helyi médiákban;
- 2059 vidékfejlesztési bejegyzés került közzétételre az MNVH Facebook oldalán.

#### Tudásátadás, VP népszerűsítés:

- 2427 db vidékfejlesztési eseményt gyűjtöttek össze (a vidékfejlesztési események a [www.mnvh.eu](http://www.mnvh.eu) oldal esemény naptárába kerültek felrögzítésre);
- 565 db eseményen vettek részt, ebből 205 esetben előadói, 23 esetben szervezői voltak a rendezvényeknek.

#### Hálózatosodás, kapcsolatépítés:

- 1443 település polgármesterével;

- 60 országgyűlési képviselővel;
- a Nemzeti Művelődési Intézet 14 megyei irodájával;
- 14 megye Megyei Településfejlesztési Nonprofit Kft. vezetőjével vagy a megye, fejlesztési vezetőjével;
- a Széchenyi Programiroda Regionális Irodáinak vezetőjével;
- a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal 17 megyei kirendeltség-vezetőjével;
- a történelmi egyházak 34 területi szervével;
- a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat új elnökségének és tanácsának 27 tagjával.
- Tudásbázis-bővítés, jó példák, mintaprojektek gyűjtése:
- 99 db kutatás-innovációra épülő termelési kapcsolat;
- 211 db, az egyházakhoz vagy hozzájuk kapcsolódó szervezeteknél található vidékfejlesztési tevékenység;
- 1153 db élelmiszer-feldolgozó, 583 db hagyományőrző, 281 db mezőgazdasági, vidékfejlesztési oktatási intézmény, képzésekkel foglalkozó vállalkozás;
- 428 db működő minta-projekt;
- 292 db vidékfejlesztéshez köthető kisebbségi önkormányzat;
- 167 db a vidékfejlesztés területén létesült nemzetközi együttműködés;
- 90 db Turisztikai Desztináció Menedzsment,
- 176 db Hagyományok, Ízek, Régiók (HÍR) védjeggyel rendelkező termék,
- 76 db olyan terméket, amely megfelelhet a HÍR védjegy pályázati követelményeinek,
- 88 db mintaprojektet kerestek fel személyesen és készítettek róla írásos beszámolót.

## 7.u7) Következtetések és ajánlások

### 7.u7.a) Következtetés/ajánlás 1

#### **Következtetés:**

1. Az MNVH számos eredményt tud felmutatni az innováció és a tudásátadás, valamint a hálózatszervezés terén.

2. A vidékfejlesztési események nagy száma jól mutatja az MNVH erősödő aktivitását.

A hálózat nagymértékű bővülése mellett annak összetételében is kedvező változások történtek, a helyi vállalkozások fokozottabb bevonásával.

3. Az MNVH a kiterjedő hálózata ellenére kevésbé tudta elérni az I. és II. tengelyből finanszírozott mezőgazdasági, élelmiszeripari vállalkozásokat, így ez a szervezet sem tudott érdemben hozzájárulni a szerkezetátalakítási, természetvédelmi, környezeti célok eléréséhez.

#### **Ajánlás:**

1. Az eddigi elnökségi szakosztályok (I-IV) helyett átalakuló témaműhelyek országos szakmai szervezettségét az új regisztrációban mindenképpen biztosítani kellene.

2. Regisztrációs kampány segítségével szorgalmazni kellene, hogy a stratégiai megállapodásokkal az



MNVH-hoz kapcsolódó szervezetek saját tagságuk számára ajánlják az MNVH regisztrációt.

3.A megyei és térségi szinten működő vidékfejlesztők számát és arányát is szükséges tovább növelni, az összefogásukat pedig erőteljesen szorgalmazni kell.

4.Ajánlható egy alapos MNVH regisztrált-revizíó, amelynek új adatbázisát mind az egyéni, mind a szervezeti regisztrációnál tudatosan kell felépíteni.

5.Jobban kell támaszkodni a regisztráltak igényeire és az információáramlást kétirányúvá kell tenni.

6.Részletesen ki kell dolgozni az MNVH-nak a következő időszak folyamatos információkat biztosító tevékenységértékelő és monitoring tervét.

7.A megfelelő intézményekkel együttműködve meg kell teremteni a hálózaton keresztül történő tudástranszfer jelenleginél hatékonyabb rendszerét.

8.Tudatosan ki kell terjeszteni a vidékhálózatot a legfontosabb stratégiai szövetségesek irányába, elsősorban a hazai és akár a multinacionális gazdasági hálózatok felé.

9. Stratégiai hálózatfejlesztési irány a városiakkal történő jelentősebb kapcsolatbővítés.

10.Indokolt lenne a LEADER közösségek és vidékhálózat közötti erősebb stratégiai kapcsolat.

11.Az aktív regisztrált tagság kiemelkedően jól képzett. Ez magában rejti annak a lehetőségét, hogy MNVH a jelenleginél erőteljesebben építsen a tagságra, tárja fel szakmai háttérüket és lehetséges kapacitásaikat.

#### **7.v) PSEQ01-FA - Programspecifikus kiemelt területekhez kapcsolódó programspecifikus értékelési kérdés**

Ez a kérdés nem relevánsként van megjelölve az éves végrehajtási jelentés e verziójához

A 808/2014/EU rendelet V. melléklete szerint az alábbi kérdést a 2019-ben benyújtandó bővített éves végrehajtási jelentésben kell megválaszolni.

#### **7.w) PSEQ02-FA - Programspecifikus kiemelt területekhez kapcsolódó programspecifikus értékelési kérdés**

Ez a kérdés nem relevánsként van megjelölve az éves végrehajtási jelentés e verziójához

A 808/2014/EU rendelet V. melléklete szerint az alábbi kérdést a 2019-ben benyújtandó bővített éves végrehajtási jelentésben kell megválaszolni.

#### **7.x) PSEQ03-FA - Programspecifikus kiemelt területekhez kapcsolódó programspecifikus értékelési kérdés**

Ez a kérdés nem relevánsként van megjelölve az éves végrehajtási jelentés e verziójához

A 808/2014/EU rendelet V. melléklete szerint az alábbi kérdést a 2019-ben benyújtandó bővített éves

végrehajtási jelentésben kell megválaszolni.

**7.y) PSEQ04-FA - Programspecifikus kiemelt területekhez kapcsolódó programspecifikus értékelési kérdés**

Ez a kérdés nem relevánsként van megjelölve az éves végrehajtási jelentés e verziójához

A 808/2014/EU rendelet V. melléklete szerint az alábbi kérdést a 2019-ben benyújtandó bővített éves végrehajtási jelentésben kell megválaszolni.

**7.z) PSEQ05-FA - Programspecifikus kiemelt területekhez kapcsolódó programspecifikus értékelési kérdés**

Ez a kérdés nem relevánsként van megjelölve az éves végrehajtási jelentés e verziójához

A 808/2014/EU rendelet V. melléklete szerint az alábbi kérdést a 2019-ben benyújtandó bővített éves végrehajtási jelentésben kell megválaszolni.

**7.aa) PSEQ01-TOPIC - Programspecifikus értékelési témához kapcsolódó programspecifikus értékelési kérdés**

Ez a kérdés nem relevánsként van megjelölve az éves végrehajtási jelentés e verziójához

A 808/2014/EU rendelet V. melléklete szerint az alábbi kérdést a 2019-ben benyújtandó bővített éves végrehajtási jelentésben kell megválaszolni.

**7.bb) PSEQ02-TOPIC - Programspecifikus értékelési témához kapcsolódó programspecifikus értékelési kérdés**

Ez a kérdés nem relevánsként van megjelölve az éves végrehajtási jelentés e verziójához

A 808/2014/EU rendelet V. melléklete szerint az alábbi kérdést a 2019-ben benyújtandó bővített éves végrehajtási jelentésben kell megválaszolni.

**7.cc) PSEQ03-TOPIC - Programspecifikus értékelési témához kapcsolódó programspecifikus értékelési kérdés**

Ez a kérdés nem relevánsként van megjelölve az éves végrehajtási jelentés e verziójához

A 808/2014/EU rendelet V. melléklete szerint az alábbi kérdést a 2019-ben benyújtandó bővített éves végrehajtási jelentésben kell megválaszolni.

**7.dd) PSEQ04-TOPIC - Programspecifikus értékelési témához kapcsolódó programspecifikus értékelési kérdés**

Ez a kérdés nem relevánsként van megjelölve az éves végrehajtási jelentés e verziójához

A 808/2014/EU rendelet V. melléklete szerint az alábbi kérdést a 2019-ben benyújtandó bővített éves

végrehajtási jelentésben kell megválaszolni.

**7.ee) PSEQ05-TOPIC - Programspecifikus értékelési témához kapcsolódó programspecifikus értékelési kérdés**

Ez a kérdés nem relevánsként van megjelölve az éves végrehajtási jelentés e verziójához

A 808/2014/EU rendelet V. melléklete szerint az alábbi kérdést a 2019-ben benyújtandó bővített éves végrehajtási jelentésben kell megválaszolni.

## **8. AZ 1303/2013/EU RENDELET 5., 7. ÉS 8. CIKKÉBEN MEGHATÁROZOTT ELVEK FIGYELEMBEVÉTELÉT CÉLZÓ INTÉZKEDÉSEK VÉGREHAJTÁSA**

**8.a) A nemek közötti egyenlőség és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának előmozdítása (az 1303/2013/EU rendelet 7. cikke)**

### **A.) AZ ESÉLYEGYENLŐSÉGI ELVEK ÉS POLITIKÁK ÉRVÉNYESÍTÉSÉT BIZTOSÍTÓ CÉLKITŰZÉSEK**

Az Európa 2020 Stratégia, illetve a szociális és területi kohézió európai keretrendszere olyan uniós szintű megközelítés kidolgozását tűzi ki célul, amely kiterjed a társadalmi befogadással összefüggő valamennyi területre, különösen a következőkre:

- a munkához jutás lehetősége, a munkahelyteremtésre és a munkavállalók készségeinek fejlesztésére irányuló nemzeti befogadási stratégiák és európai stratégia értékelésével;
- az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés és a szociális védelem, különösen az öregedő társadalommal és a társadalmi kirekesztés növekedésével összefüggésben;
- oktatás- és ifjúságpolitika, az iskolai lemorzsolódás és az oktatásban tapasztalható egyenlőtlenségek csökkentése érdekében;
- a migránsok gazdasági és társadalmi integrációja, új európai stratégia révén;
- a megkülönböztetés elleni küzdelem, különösen a kisebbségekkel, a fogyatékos személyekkel és a hajléktalanokkal szemben megnyilvánuló megkülönböztetés elleni fellépéssel, a pénzügyi függetlenség és a nemek közötti egyenlőség javítása mellett;
- hozzáférés az információs és kommunikációs technológiákhoz, hálózati szolgáltatásokhoz, továbbá pénzügyi (alapvető banki) és energetikai szolgáltatásokhoz (világítás és fűtés).

### **B.) AZ ESÉLYEGYENLŐSÉGI CÉL MEGVALÓSÍTÁSA A VÉGREHAJTÁS SORÁN**

#### ***1.) Esélyegyenlőségi lehetőségek, problémák, kockázatok feltárása***

A felhívásban foglaltakkal összhangban az IH megállapítja, hogy a felhívásban foglaltak megvalósítása milyen lehetőségeket, problémákat, kockázatokat rejt, és ennek ismeretében meghatározza a felhívás részeként elvégzendő intézkedéseket. A felhíváshoz kapcsolódó intézkedéseket a Partnerségi Kódexben foglalt előírásoknak megfelelően kell meghatározni.

Ezen túl, a támogatást igénylő a felhívás céljaival és előírásaival összhangban támogatási kérelmében további lehetőséget, problémát, kockázatot is azonosíthat, és ezeket a projektjébe beépítve megvalósíthatja.

#### ***2.) Kiválasztási kritériumok***

A kiválasztási kritériumok között valamennyi projekt esetében **kötelezően érvényesíteni** kell az alábbiakat:

- A projekt szemlélete, illetőleg annak tevékenységei nem ütközhetnek az egyenlő bánásmód és esélyegyenlőség jogszabályban rögzített alapelveivel (vagyis nem térhetnek el „Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról” szóló 2003. évi CXXV. törvényben foglaltaktól”).

A kiválasztási kritériumok között **az alább megjelölt esetekben kötelezően érvényesíteni** kell az alábbiakat:

- Ha a támogatást igénylő települési önkormányzat, az igénylőnek igazolnia kell a helyi esélyegyenlőségi program meglétét, Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31 §. (6) bekezdésének megfelelően.
- Ha a támogatást igénylő ötven főnél több személyt foglalkoztató költségvetési szerv, vagy többségi állami tulajdonban álló jogi személy, az igénylőnek igazolnia kell az esélyegyenlőségi terv meglétét, Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 63. §-nak megfelelően.
- A 2007. évi XCII. törvény 9. §. értelmében a közszolgáltatások, közösségi funkciókat ellátó terek és szolgáltatások fejlesztése során az egyenlő esélyű hozzáférés követelményét be kell tartani. Ennek részeként a fejlesztéseket az egyetemes tervezés alapelvét figyelembe véve és projektarányos komplex akadálymentesítést elvégezve kell végrehajtani. Közösségi célú funkciókat ellátó, és/vagy ügyfélforgalmat lebonyolító és/vagy állandó munkavégzés helyszínéül szolgáló épület/épületrész / közlekedési útvonal építése/ felújítása során a kötelezően elvégzendő projektarányos komplex akadálymentesítést foglalkozási rehabilitációs humán és műszaki szaktanácsadó, és/vagy rehabilitációs környezettervező szakmérnök/szakértő, illetve a helyi esélyegyenlőségi érdekképviselői szervezet bevonásával kell megtervezni.

A kiválasztási kritériumok között – melyekre az IH javaslata alapján a program monitoring bizottsága észrevételeket tehet – meghatározhatóak olyan kritériumok, melyek nem a közvetlenül projekt céljához kapcsolódva, de esélyegyenlőségi célokat támogatnak.

### **C. AZ ESÉLYEGYENLŐSÉGI ELVEK ÉS POLITIKÁK SZEMPONTJÁBÓL RELEVÁNS TÁMOGATÁSI TEVÉKENYSÉGEK**

Az **esélyegyenlőségi követelményeket minden olyan projekt esetében** meg kell határozni, amely az Európai Strukturális és Beruházási Alapok beavatkozási kategóriáira vonatkozó nomenklatúra szerinti következő csoportokba tartozó tevékenységek végzésére irányul:

- i. Szociális, egészségügyi és oktatási infrastruktúra és a kapcsolódó beruházás
- ii. A fenntartható és minőségi foglalkoztatás előmozdítása és a munkaerő mobilitásának támogatása
- iii. A társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység és bárminemű megkülönböztetés elleni fellépés
- iv. Az oktatásba, a képzésbe és a szakképzésbe történő beruházás a készségek és az egész életen át tartó tanulás céljából
- v. A közhatalóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatás
- vi. Technikai segítségnyújtás: előkészítés, végrehajtás, monitoring, ellenőrzés, értékelés, tanulmányok, tájékoztatás, kommunikáció

### **D.) A NŐK ÉS FÉRFIAK EGYENLŐSÉGÉT BIZTOSÍTÓ CÉLKITŰZÉSEK**

Az esélyegyenlőség megvalósításának konkrét céljait és lépéseit a Nők és Férfiak közötti egyenlőségre vonatkozó Európai Stratégia foglalja össze. Ezek figyelembevételével a következő célok fogalmazódtak

meg:

- A nők és férfiak egyenlő mértékű gazdasági függetlenségének megteremtése, a fizetési és foglalkoztatási aránytalanságok felszámolása, a nők és a szegénység, a nők és az egészség szempontjainak figyelembevétele.
- A szakmai, a magán- és a családi élet fokozottabb összehangolásának támogatása.
- A férfi-női részvétel aránytalanságai csökkentésének támogatása a politikai és gazdasági döntéshozatalban, valamint a tudomány területén.
- Az erőszak elleni hatékony fellépéshez, a megelőzéshez szükséges intézkedések megtétele.
- A nemekhez kötődő sztereotípiák visszaszorításának támogatása.
- A nők és férfiak közötti társadalmi egyenlőség politikájának stratégiai elve célkitűzéseinek megvalósításához elengedhetetlen változások szakmai megalapozása (képzés, intézményrendszer, nemekre érzékeny költségvetés, nemekre bontott adatgyűjtés)

### **E.) A NŐK ÉS FÉRFIAK EGYENLŐSÉGÉT BIZTOSÍTÓ CÉL MEGVALÓSÍTÁSA A VÉGREHAJTÁS SORÁN**

#### ***1.) Esélyegyenlőségi lehetőségek, problémák, kockázatok feltárása***

Lsd. a B.) fejezet 1. pontjánál.

#### ***2.) Kiválasztási kritériumok***

Lsd. a B.) fejezet 2. pontjánál.

#### ***3.) A nők és férfiak egyenlőségét biztosító cél megvalósítása érdekében végzett tevékenységek outputjának, eredményének nyomon követése, értékelése, az eredmények jelentése, kommunikációja***

A stratégiai dokumentumok külön is kiemelik a társadalmi-gazdasági részvételek és aktivitások szempontjából a kirekesztettség magas kockázatával jellemezhető női célcsoportok helyzetének javítására irányuló erőfeszítések fontosságát, illetve a fejlesztések rájuk vonatkozó hatásainak mérését.

A nők és férfiak egyenlősége érdekében meghozott intézkedések nyomon követése érdekében a projektek indikátorainak, műszaki szakmai eredményének mutatószámait minden olyan esetben nők/férfiak bontásban kell szerepeltetni a projektek beszámolóiban, ahol ez az adat rendelkezésre áll, vagy csekély ráfordítással biztosítható.

### **F.) A NŐK ÉS FÉRFIAK EGYENLŐSÉGÉNEK SZEMPONTJÁBÓL RELEVÁNS TÁMOGATÁSI TEVÉKENYSÉGEK**

A nők és férfiak egyenlőségét előmozdító követelményeket minden projekt esetében meg kell határozni, tekintve, hogy a végrehajtás során „működési jellemzőként” (pl. nők megfelelő aránya férfiak által dominált szakmai területeken a projektben; egyenlő munkáért egyenlő bér elve, stb.) vagy externáliaként ez a hatás is megjelenhet akkor is, ha a projekt célja, tevékenységei elsősorban nem a nők és férfiak egyenlősége biztosításához kapcsolódnak.

Felhívás azonosító jele	Felhívás neve	A nemek közötti egyenlőség és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának előmozdítása érdekében megjelenő követelmények
VP4-10.1.1-15	Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés	Az Európai Parlament és a Tanács 1305/2013/EU rendelete 49. cikk (2) bekezdés illetve a 272/2014. Korm. rendelet 46. § (1a) bekezdés alapján az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívásban nem kell szerepeltetni a horizontális követelményeket.
VP4-11.1.1-2-15	Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása	Az Európai Parlament és a Tanács 1305/2013/EU rendelete 49. cikk (2) bekezdés illetve a 272/2014. Korm. rendelet 46. § (1a) bekezdés alapján az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívásban nem kell szerepeltetni a horizontális követelményeket.
VP6-19.1.1-15	LEADER - Helyi Fejlesztési Stratégiák elkészítésének támogatása	A HFS-nek világosan és tömören be kell mutatnia, hogy a HACs milyen stratégiai megközelítést alkalmaz a bármilyen szempontból hátrányos helyzetben lévő szereplők (szegénységben élők, fogyatékkal élők, nők, idősek, pályakezdekők stb.) helyzetbe hozására, egyenlő esélyek megteremtésére, illetve hogyan kezel olyan helyzeteket, amelyek hátrányba hoznak embereket (szegregált lakhatás vagy oktatás, szolgáltatáshiányos térségek stb.), és hogy mindent hogyan ülteti majd át a valóságba a HFS megvalósítása során. Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP5-4.1.1.6-15	Az állattenyésztési ágazat fejlesztése - trágyatárolók építése	A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében a támogatást igénylő esélytudatosságot fejez ki: nem közvetít szegregációt, csökkenti a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.
VP3-4.2.1-15	Mezőgazdasági termékek érték növelése és erőforrás-hatekesség elősegítése a feldolgozásban	-
VP4-10.2.1.1-15	Védett őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajta genetikai állományának in situ megőrzése	Az Európai Parlament és a Tanács 1305/2013/EU rendelete 49. cikk (2) bekezdés illetve a 272/2014. Korm. rendelet 46. § (1a) bekezdés alapján az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívásban nem kell szerepeltetni a horizontális követelményeket.
VP4-10.2.2-15	Ritka és veszélyeztetett növényfajok genetikai erőforrásainak és egyes mikroorganizmusok ex situ megőrzése	Az Európai Parlament és a Tanács 1305/2013/EU rendelete 49. cikk (2) bekezdés illetve a 272/2014. Korm. rendelet 46. § (1a) bekezdés alapján az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívásban nem kell szerepeltetni a horizontális követelményeket.
VP5-8.4.1-16	Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárak helyreállítása	-
VP2-4.1.3.1-16	Kertészet korszerűsítése - üveg- és fóliaházak létesítése, energiahatékonyágának növelése geotermikus energia felhasználásának lehetőségével	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a projekt során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP2-4.1.3.2-16	Kertészet korszerűsítése - ültetvénytelepítés támogatására öntöző kialakításának lehetőségével	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a projekt során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP2-4.1.3.3-16	Gyógyinövénytermesztés	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP2-6.3.1-16	Mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése	A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében a támogatást igénylő esélytudatosságot fejez ki: nem közvetít szegregációt, csökkenti a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.
VP5-4.1.3.4-16	Kertészet korszerűsítése - gombházak-hűtőházak létrehozására meglévő gombházak-hűtőházak korszerűsítése	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP3-17.1.1-16	Mezőgazdasági biztosítás díjhoz nyújtott támogatás	Az Európai Parlament és a Tanács 1305/2013/EU rendelete 49. cikk (2) bekezdés illetve a 272/2014. Korm. rendelet 46. § (1a) bekezdés alapján az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívásban nem kell szerepeltetni a horizontális követelményeket.
VP4-12.1.1-16	Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések	Az Európai Parlament és a Tanács 1305/2013/EU rendelete 49. cikk (2) bekezdés illetve a 272/2014. Korm. rendelet 46. § (1a) bekezdés alapján az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívásban nem kell szerepeltetni a horizontális követelményeket.
VP4-12.2.1-16	Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések	Az Európai Parlament és a Tanács 1305/2013/EU rendelete 49. cikk (2) bekezdés illetve a 272/2014. Korm. rendelet 46. § (1a) bekezdés alapján az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívásban nem kell szerepeltetni a horizontális követelményeket.
VP4-13.2.1-16	Kompenzációs kifizetések természeti hátránnyal érintett területeken	Az Európai Parlament és a Tanács 1305/2013/EU rendelete 49. cikk (2) bekezdés illetve a 272/2014. Korm. rendelet 46. § (1a) bekezdés alapján az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívásban nem kell szerepeltetni a horizontális követelményeket.
VP6-7.2.1.2-16	Egyedi szennyvízkezelés	A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében a támogatást igénylő esélytudatosságot fejez ki: nem közvetít szegregációt, csökkenti a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.
VP6-7.2.1.7.4.1.1-16	Településkép meghatározó épületek külső rekonstrukciója többfunkciós közösségi tér létrehozása, fejlesztése, energetikai korszerűsítés	A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében a támogatást igénylő esélytudatosságot fejez ki: nem közvetít szegregációt, csökkenti a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket. Infrastrukturális fejlesztéseknél: létesítmények, térfelhasználó közlekedési kapcsolatok tervezésekor a támogatást igénylő figyelembe veszi és érvényesíti az egyetemes tervezés elvét, azaz a nők és férfiak igényeit, az idősek, a fogyatékkal élő személyek és a gyermekek igényeit, és bemutatja ennek módját. (információhttp://www.etikk.hu) Infokommunikációs fejlesztések esetén kötelező az info-kommunikációs akadálymentesítés. Ha a támogatást igénylő települési önkormányzat, az igénylőnek igazolnia kell a helyi esélyegyenlőségi program meglétét az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. §. (6) bekezdésének megfelelően.
VP5-8.6.2-16	Erdői termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek	Az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívás jellegéből adódóan a horizontális követelmények teljesítése nem releváns.
VP2-4.1.1.1-16	Állattartó telepek korszerűsítése	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP2-4.1.1.2-16	Baromfitartó telepek korszerűsítése	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP2-4.1.1.3-16	Szarvasmarhatartó telepek korszerűsítése	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP2-4.1.1.4-16	Juh- és kecskatarató telepek korszerűsítése	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.

Nemek közötti egyenlőség, megkülönböztetés mentesség 1.

Felhívás azonosító jele	Felhívás neve	A nemek közötti egyenlőség és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának előmozdítása érdekében megjelenő követelmények
VP2-4.1.1-16	Sertéstartó telepek korszerűsítése	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP3-1.4.1-16	A tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állattóljeli támogatás	Az Európai Parlament és a Tanács 1305/2013/EU rendelete 49. cikk (2) bekezdés illetve a 272/2014. Korm. rendelet 46. § (1a) bekezdés alapján az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívásban nem kell szerepeltetni a horizontális követelményeket. Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP2-4.1.4-16	Mezőgazdasági vizsgáldokadési ágazat fejlesztése	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP5-8.1.1-16	Erdősítés támogatása	Az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívás jellegéből adódóan a horizontális követelmények teljesítése nem releváns.
VP1-1.2.2-16	Tájékoztatói szolgáltatás	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni. A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében a támogatást igénylő esélytudatosságot fejez ki: nem közvetít szegregációt, csökkenti a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.
VP-20.1-16	A Vidékfejlesztési Program megvalósítását szolgáló Technikai Segítségnyújtás Projekt	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni. A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében a támogatást igénylő esélytudatosságot fejez ki: nem közvetít szegregációt, csökkenti a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.
VP-20.2-16	A Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat működését szolgáló Technikai Segítségnyújtás Projekt	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni. A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében a támogatást igénylő esélytudatosságot fejez ki: nem közvetít szegregációt, csökkenti a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.
VP2-4.1.2-16	Kíméretű terményszárító, -szárító és -tisztító építési korszerűsítése	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP4-4.4.1-16	Élőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások	-
VP4-4.4.2-16	Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: vízvédelmi és vizes élőhely létrehozása, fejlesztése	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni. A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében a támogatást igénylő esélytudatosságot fejez ki: nem közvetít szegregációt, csökkenti a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.
VP3-4.2.2-16	Borászat termékfejlesztésének és erőforráshatékonyágának támogatása	-
VP6-6.2.1-16	Nem mezőgazdasági tevékenységek elindításának támogatása - Mezőgazdasági tevékenységek diverzifikációja, mikrovallalkozás indítása	-
VP-20.3-16	Az EMVA kifizető ügynökségi és közbelső szervezeti tevékenységhez kapcsolódó feladatok ellátását szolgáló Technikai Segítségnyújtás Projekt	-
VP4-10.1.1-16	Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés	Az Európai Parlament és a Tanács 1305/2013/EU rendelete 49. cikk (2) bekezdés illetve a 272/2014. Korm. rendelet 46. § (1a) bekezdés alapján az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívásban nem kell szerepeltetni a horizontális követelményeket.
VP2-4.1.3-16	Kertészet korszerűsítése - kertészeti gépbeszerzés támogatása	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni. A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében a támogatást igénylő esélytudatosságot fejez ki: nem közvetít szegregációt, csökkenti a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.
VP3-5.1.1-16	Éghajlatváltozáshoz kapcsolódó és időjárás kockázatok megelőzését szolgáló beruházások támogatása	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni. A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében a támogatást igénylő esélytudatosságot fejez ki: nem közvetít szegregációt, csökkenti a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.
VP4-15.2.1.1-16	Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése	Az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívás jellegéből adódóan a horizontális követelmények teljesítése nem releváns.
VP6-7.2.1-7.4.1.2-16	Külterületi helyi közutak fejlesztése, önkormányzati utak kezeléséhez, állapotjavításhoz, karbantartáshoz szükséges erő- és munkagépek beszerzése	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni. A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében a támogatást igénylő esélytudatosságot fejez ki: nem közvetít szegregációt, csökkenti a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.
VP5-8.2.1-16	Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása	Ha a támogatást igénylő települési önkormányzat, az igénylőnek igazolnia kell a helyi esélyegyenlőségi program meglétét az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXCV. törvény 31. §. (6) bekezdésének megfelelően. Infrastrukturális fejlesztésként: létesítmények, térhasználat közlekedési kapcsolatok tervezésekor a támogatást igénylő figyelembe veszi és érvényesíti az egyetemes tervezés elveit, azaz a nők és férfiak igényeit, az idősek, a fogyatékosok és a gyermekek igényeit, és bemutatja ennek módját. (Információ: <a href="http://www.etikk.hu">http://www.etikk.hu</a> ) Az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívás jellegéből adódóan jelen horizontális követelmények teljesítése nem releváns.

## Nemek közötti egyenlőség, megkülönböztetés mentesség 2.

Felhívás azonosító jele	Felhívás neve	A nemek közötti egyenlőség és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának előmozdítása érdekében megjelenő követelmények
VP2-6.1.1-16	A fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott induló támogatás	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni. A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében a támogatást igénylő esélytudatosságot fejez ki: nem közvetít szegregációt, csökkenti a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.
VP4-4.4.2-16	Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: létesítmények kialakítása, fejlesztése	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni. A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében a támogatást igénylő esélytudatosságot fejez ki: nem közvetít szegregációt, csökkenti a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.
VP6-6.4.1-16	Nem mezőgazdasági tevékenységek beindítására és fejlesztésére irányuló beruházások támogatása	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni. A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében a támogatást igénylő esélytudatosságot fejez ki: nem közvetít szegregációt, csökkenti a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.
VP6-19.2.1-16	LEADER – Helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása	Nem releváns
VP6-19.4.1-16	LEADER – Működési és animációs költségek támogatása	Nem releváns

## Nemek közötti egyenlőség, megkülönböztetés mentesség 3.

## 8.b) Fenntartható fejlődés (az 1303/2013/EU rendelet 8. cikke)

### A. A KÖRNYEZETVÉDELMI HORIZONTÁLIS CÉL MEGVALÓSÍTÁSA A VÉGREHAJTÁS



## SORÁN

A környezetvédelmi horizontális cél megvalósítását a végrehajtás során négy intézkedéscsoport segíti:

### 1.) A kiválasztási kritériumok

A kiválasztási kritériumok biztosítják a környezetre kedvező hatást gyakorló projektek beválogatását a támogatási programba, és az ártalmas projektek kizárását a támogatásból. A kiválasztási kritériumokra az Irányító Hatóság javaslata alapján a program monitoring bizottsága észrevételeket tehet.

### 2.) Állapotfelmérő, megelőző intézkedések

Az állapotfelmérő, megelőző intézkedések elvégzése a környezet állapotát befolyásoló fejlesztések tekintetében biztosítja, hogy az európai uniós forrásból megvalósított projekt helyszínén ne maradjon fenn, illetve ne keletkezzen jogszabályba ütköző környezeti kár. Ezekre a vizsgálatokra az egyes tervek illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005.(I.11) Korm. rendelet által szabályozott stratégiai környezeti vizsgálat, a környezeti hatásvizsgálatról és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005.(XII.25) Korm. rendelet által szabályozott környezeti hatásvizsgálat vagy egyszerűsített hatásvizsgálat keretében kerülhet sor, az alábbi előírásoknak megfelelően:

- *Megfelelés a Víz Keretirányelv előírásainak*
- *A projekt által érintett terület ökológiai felmérése*
- *Az éghajlatváltozás miatt fellépő kockázatok becslése és kockázatkezelési terv készítése*

Az 1303/2013 EU rendelet I. melléklete szerint a tagállamok a 8. cikknek megfelelően figyelembe veszik az Európai Strukturális és Beruházási Alapok támogatásával végzett beruházásoknak az éghajlatváltozás mérséklésére és az ahhoz való alkalmazkodásra vonatkozó potenciálját, valamint biztosítják, hogy azok ellenállóak legyenek az éghajlatváltozással és a természeti katasztrófákkal (így az áradások, aszályok, hőszélességek, erdőtűz és szélsőséges időjárási események növekvő kockázatával) szemben.

### 3.) A projekt céljához kapcsolódó környezet- és természetvédelmi cél megvalósítása a támogatott projektben

Biztosítani kell, hogy az európai uniós forrásból megvalósuló létesítményben ne létesüljön, vagy ne maradjon fenn az egészségre ártalmas műszaki megoldás. Ezzel a projekt nem csak az európai uniós követelményeknek való megfelelést valósítja meg, hanem egyúttal hozzájárul fontos hazai stratégiai célok, jogszabályi követelmények megvalósításához. Ennek érdekében az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles felmérni a projekt által érintett terület környezeti, ökológiai állapotát, gondoskodni a projektre vonatkozó környezet- és természetvédelmi jogszabályok betartásáról, és a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.

A horizontális cél megvalósítása, valamint a megvalósítás eredményességének nyomon követése érdekében végzett tevékenység következtében felmerült költség elszámolható, különös tekintettel az alábbi, **kiemelt környezet- és természetvédelmi célokra** - összhangban a 2015–2020 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról szóló 27/2015. (VI. 17.), és a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégiáról szóló 18/2013. (III. 28.) OGY határozatokkal -, amelyek közül azokat kell kiválasztani, amelyek a projekt fő célja szempontjából relevánsak, és arányosak a projekt költségvetésével:

a) *Az emberi egészség védelme érdekében az emberi egészségre veszélyes anyagok ártalmatlanítása, eltávolítása, az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása a projekt által érintett területen*

b) *A természeti erőforrások megőrzése és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának javítása érdekében*

c) *A klímaváltozás hatásainak csökkentése, az alkalmazkodás elősegítése érdekében*

#### **4.) A környezeti horizontális cél megvalósítása érdekében végzett tevékenységek outputjának, eredményének nyomon követése, értékelése, az eredmények jelentése, kommunikációja**

A környezetvédelmi célok megvalósításának sajátossága, hogy a nyomon követésnek, értékelésnek ki kell terjednie nem csak a projektben meghatározott elérendő horizontális célokra, hanem a projekt által akaratlanul okozott, ún. nem szándékolt hatások feltárására is. A szándékolt és nem szándékolt hatások együttesen adnak információt arra nézve, hogy megvalósul-e a környezeti cél a fejlesztési programokban.

### **B.) A KÖRNYEZETVÉDELMI ELVEK ÉS POLITIKÁK SZEMPONTJÁBÓL RELEVÁNS TÁMOGATÁSI TEVÉKENYSÉGEK**

**Kötelező** környezetvédelmi, vízvédelmi, energiahatékonysági követelményeket azokra a projektekre meghatározni, amelyek az Európai Strukturális és Beruházási Alapok beavatkozási kategóriáira vonatkozó nomenklátúra - a Bizottság 215/2014/EU végrehajtási rendelet I. melléklete - szerinti I.-IV. csoportba tartozó tevékenységek végzésére irányulnak. Ezek a tevékenységek a beruházás kivitelezése vagy a létesítmény működtetése során anyagmozgatással, energiafelhasználással, káros anyag kibocsátással, környezetalakítással járnak. Ide tartoznak a következők: építés, szállítás, csomagolás, berendezések és járművek beszerzése, hálózat-kiépítés, informatikai rendszerek kiépítése-fejlesztése, földmunkát, vízrendezést igénylő beruházások, káros anyag kibocsátásával, hulladék keletkezésével járó tevékenységek, felszíni vagy felszín alatti vizeket, élő felületeket, helyi vagy országos védettséggű területet, létesítményt érintő beruházások:

- i. *Termelő beruházás*
- ii. *Alapvető szolgáltatásokat nyújtó infrastruktúra és a kapcsolódó beruházások*
- iii. *Szociális, egészségügyi és oktatási infrastruktúra és a kapcsolódó beruházás*
- iv. *Endogén potenciál fejlesztése*

Ezekben az esetekben állapotfelmérésre, megelőző intézkedésekre, és a beruházás során és megvalósulását követően szükség szerint enyhítő, kompenzáló intézkedésre, nyomon követésre van szükség. Az elvégzett intézkedésekről olyan tájékoztatást kell közzé tenni, amelyből a projektben megvalósuló környezetvédelmi intézkedések megismerhetők, és a felhívás, illetve a projekt előkészítése során meg kell felelni a Partnerségi Kódexben foglalt előírásoknak.

**Nem kötelező** környezetvédelmi horizontális követelmény érvényesítése a szervezési, stratégiai, jogalkotási, kapacitásfejlesztési tevékenységek tekintetében, amelyek az Alapok beavatkozási kategóriáira vonatkozó nomenklátúra - a Bizottság 215/2014/EU végrehajtási rendelet I. melléklete - szerinti alábbi dimenzió-kategóriákba tartoznak:

- v. *A fenntartható és minőségi foglalkoztatás előmozdítása és a munkaerő mobilitásának támogatása*

- vi. A társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység és bárminemű megkülönböztetés elleni fellépés*
- vii. Az oktatásba, a képzésbe és a szakképzésbe történő beruházás a készségek és az egész életen át tartó tanulás céljából*
- viii. A közhatalóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatás*
- ix. Technikai segítségnyújtás: előkészítés, végrehajtás, monitoring, ellenőrzés, értékelés, tanulmányok, tájékoztatás, kommunikáció*

Az Irányító Hatóság vezetőjének döntése alapján az v.-ix. dimenzió-kategóriákba tartozó intézkedések esetében is előírható a felhívás tartalmának megfelelő, releváns és arányos környezeti követelmény, pl. az intézkedéshez kapcsolódó szemléletformálás.

Felhívás azonosító jele	Felhívás neve	Fenntarthatóság érdekében megjelenő követelmények
VP4-10.1.1-15	Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés	Az Európai Parlament és a Tanács 1305/2013/EU rendelete 49. cikk (2) bekezdés illetve a 272/2014. Korm. rendelet 46. § (1a) bekezdés alapján az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívásban nem kell szerepeltetni a horizontális követelményeket.
VP4-11.1-11.2-15	Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása	Az Európai Parlament és a Tanács 1305/2013/EU rendelete 49. cikk (2) bekezdés illetve a 272/2014. Korm. rendelet 46. § (1a) bekezdés alapján az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívásban nem kell szerepeltetni a horizontális követelményeket. Tekintettel arra, hogy az intézkedés jellegét illetően stratégia tervezésére irányul, a horizontális követelmények a pályázati felhívás mellékletében szerepelnek az alábbiak szerint: A HFS-nek ösztönöznie kell a környezet védelmét akár a környezeti problémákkal kapcsolatos szemléletformálással, a hatékony erőforrás gazdálkodás támogatásával, a táji, természeti értékek megőrzésével. A minőségi vidéki környezet iránti növekvő igények miatt a környezet- és tájvédelem ügye összekapcsolható a szelíd turizmus és egyéb kapcsolódó szolgáltatások fejlesztésével.
VP6-19.1.1-15	LEADER - Helyi Fejlesztési Stratégiák elkészítésének támogatása	A HFS-nek be kell mutatnia azokat a környezeti fenntarthatósági elveket, amelyekkel kapcsolatban a HACs elkötelezett, illetve azt, hogy ezeket az elveket a HFS miként ülteti át a gyakorlatba, és milyen módon végzi ennek nyomon követését. Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP5-4.1.1.6-15	Az állattenyésztési ágazat fejlesztése - trágyatárolók építése	Kötelező elvárások: A projekttel szemben elvárás, hogy a projekten érintett állattartó telepen képződő trágya megfelelően, szakszerűen és biztonságosan kerüljön tárolásra, valamint felhasználásra a Felhívás mellékleteiben meghatározott műszaki tartalom megvalósulása révén. A projektnek meg kell felelnie a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008. (IV. 29.) FVM rendeletben foglaltaknak. A beszerzeni kívánt eszközöknek meg kell felelniük a vonatkozó európai irányelveknek, szabványoknak, illetve az azokat átültető magyar jogszabályoknak, szabványoknak, környezetvédelmi előírásoknak. Kiválasztási kritériumként jelennek meg a következők: A beruházással érintett gazdaságban keletkező trágya felhasználásra kerül (saját komposztálás/saját biogázüzemi felhasználás; átadás komposztáló vagy biogáz erőmű részére; átadás más feldolgozó részére). Tárolók fedése a káros ammónia kibocsátás csökkentése érdekében sáttorttóval vagy foliával.
VP3-4.2.1-15	Mezőgazdasági termékek érték növelése és erőforrás-hatékonyság elősegítése a feldolgozásban	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni. Követelmények: A beszerzeni kívánt eszközöknek meg kell felelniük a vonatkozó európai irányelveknek, szabványoknak, illetve az azokat átültető magyar jogszabályoknak, szabványoknak, környezetvédelmi előírásoknak. Kiválasztási kritériumként jelennek meg a következők: A projekt keretében az ártalmatlanításra kerülő hulladék mértékének fajlagos csökkentése legalább 20 %-kal a pályázat benyújtását megelőző év és a projekt befejezését követő teljes gazdasági év adatainak összehasonlítása alapján számolva.
VP4-10.2.1.1-15	Védett őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajok genetikai állományának in situ megőrzése	A projektnek részét képezi legalább 10%-os fajlagos vízmegtakarítást és/vagy szennyvízcsökkentést, eredményező technológia kiépítése. A projektnek részét képezi emisszió csökkentést eredményező új, a levegőtisztasági követelményeknek megfelelő tüzelőberendezés kiépítése, vagy meglévő tüzelőberendezések utólagos emisszió-csökkentésére irányuló legújabb technológiával történő fejlesztése.
VP4-10.2.2-15	Ritka és veszélyeztetett növényfajok genetikai erőforrásainak és egyes mikroorganizmusok ex situ megőrzése	Az Európai Parlament és a Tanács 1305/2013/EU rendelete 49. cikk (2) bekezdés illetve a 272/2014. Korm. rendelet 46. § (1a) bekezdés alapján az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívásban nem kell szerepeltetni a horizontális követelményeket.
VP5-8.4.1-16	Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása	Az Európai Parlament és a Tanács 1305/2013/EU rendelete 49. cikk (2) bekezdés illetve a 272/2014. Korm. rendelet 46. § (1a) bekezdés alapján az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívásban nem kell szerepeltetni a horizontális követelményeket. A felhívás célja az erdőtűzek vagy egyéb természeti katasztrófák – az éghajlatváltozással összefüggő eseményeket is beleértve – és a katasztrófaesemények által károsított erdőgazdálkodási potenciál helyreállítása
VP2-4.1.3.1-16	Kertészet korszerűsítése - üveg- és főliaházak létesítése, energiahatékonyságának növelése geotermikus energia felhasználásának lehetőségével	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a projekt során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni. Követelmények: A beszerzeni kívánt eszközöknek meg kell felelniük a vonatkozó európai irányelveknek, szabványoknak, illetve az azokat átültető magyar jogszabályoknak, szabványoknak, környezetvédelmi előírásoknak. Kiválasztási kritériumként jelennek meg a következők: A projekt eredményeként az ártalmatlanításra kerülő hulladék mértékének fajlagos csökkentése legalább 20 %-kal a pályázat benyújtását megelőző év és a projekt befejezését követő teljes gazdasági év adatainak összehasonlítása alapján számolva. A projektnek részét képezi legalább 10%-os fajlagos vízmegtakarítást és/vagy szennyvízcsökkentést eredményező technológia kiépítése.
VP2-4.1.3.2-16	Kertészet korszerűsítése - ültetvénytelepítés támogatására öntöző kialakításának lehetőségével	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni. Kiválasztási kritériumként jelennek meg a következők: A projekt eredményeként az ártalmatlanításra kerülő hulladék mértékének fajlagos csökkentése legalább 20%-kal a pályázat benyújtását megelőző év és a projekt befejezését követő teljes gazdasági év adatainak összehasonlítása alapján számolva. A projektnek részét képezi legalább 10%-os fajlagos vízmegtakarítást és/vagy szennyvízcsökkentést eredményező technológia kiépítése.
VP2-4.1.3.3-16	Gyógynövénytermesztés	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni. Kiválasztási kritériumként jelennek meg a következők: A projekt eredményeként az ártalmatlanításra kerülő hulladék mértékének fajlagos csökkentése legalább 20%-kal a pályázat benyújtását megelőző év és a projekt befejezését követő teljes gazdasági év adatainak összehasonlítása alapján számolva.
VP2-6.3.1-16	Mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.

Fenntarthatóság 1.

Felhívás azonosító jele	Felhívás neve	Fenntarthatóság érdekében megjelenő követelmények
VP3-4.1.3-4-16	Kertészet korszerűsítése - gombházak-hűtőházak létrehozására meglévő gombházak-hűtőházak korszerűsítése	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.  Kiválasztási kritériumként jelennek meg a következők: A projekt eredményeként az ártalmatlanításra kerülő hulladék mértékének fajlagos csökkentése legalább 20%-kal a pályázat benyújtását megelőző év és a projekt befejezését követő teljes gazdasági év adatainak összehasonlítása alapján számolva. A projektnek részét képezi legalább 10%-os fajlagos vízmegtakarítást és/vagy szennyvízcsökkentést eredményező technológia kiépítése.  A projektnek részét képezi emisszió (szennyvíz, légszennyezés, zajkibocsátás) fajlagosan legalább 10%-os csökkenését eredményező technológia fejlesztése vagy kiépítése
VP3-17.1.1-16	Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás	Az Európai Parlament és a Tanács 1305/2013/EU rendletele 49. cikk (2) bekezdés illetve a 272/2014. Korm. rendelet 46. § (1a) bekezdés alapján az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívásban nem kell szerepeltetni a horizontális követelményeket.
VP4-12.1.1-16	Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések	Az Európai Parlament és a Tanács 1305/2013/EU rendletele 49. cikk (2) bekezdés illetve a 272/2014. Korm. rendelet 46. § (1a) bekezdés alapján az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívásban nem kell szerepeltetni a horizontális követelményeket.
VP4-12.2.1-16	Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések	Az Európai Parlament és a Tanács 1305/2013/EU rendletele 49. cikk (2) bekezdés illetve a 272/2014. Korm. rendelet 46. § (1a) bekezdés alapján az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívásban nem kell szerepeltetni a horizontális követelményeket.
VP4-13.2.1-16	Kompenzációs kifizetések természeti hátránnyal érintett területeken	Az Európai Parlament és a Tanács 1305/2013/EU rendletele 49. cikk (2) bekezdés illetve a 272/2014. Korm. rendelet 46. § (1a) bekezdés alapján az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívásban nem kell szerepeltetni a horizontális követelményeket.
VP6-7.2.1.2-16	Egyedi szennyvízkezelés	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP6-7.2.1-7.4.1.1-16	Településképzet meghatározó épületek külső rekonstrukciója többfunkciós közösségi tér létrehozása, fejlesztése, energetikai korszerűsítés	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP5-8.6.2-16	Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek	Az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívás jellegéből adódóan a horizontális követelmények teljesítése nem releváns.
VP2-4.1.1.1-16	Állattartó telepek korszerűsítése	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.  Kiválasztási kritériumként jelennek meg a következők: A projekt keretében érintett gazdaságban az ártalmatlanításra kerülő hulladék mértékének legalább 20%-kal történő fajlagos csökkentése, a támogatási kérelem benyújtását megelőző naptári év és a projekt befejezését követő teljes gazdasági év adatainak összehasonlítása alapján számolva. A projekt keretében érintett gazdaságban keletkező trágya mennyiség legalább 50 %-ának felhasználása, hasznosítása a mezőgazdasági kihelyezés előtt vagy kötelezettségvállalás a cél elérése érdekében (saját komposztálás/saját biogázüzemi felhasználás; átadás komposztáló vagy biogáz erőmű részére; átadás más feldolgozó részére). A projektnek részét képezi istállóon belüli trágyakezelés korszerűsítése. Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP2-4.1.1.2-16	Baromfitartó telepek korszerűsítése	Kiválasztási kritériumként jelennek meg a következők: A projekt keretében érintett gazdaságban az ártalmatlanításra kerülő hulladék mértékének legalább 20%-kal történő fajlagos csökkentése, a támogatási kérelem benyújtását megelőző naptári év és a projekt befejezését követő teljes gazdasági év adatainak összehasonlítása alapján számolva. A projekt keretében érintett gazdaságban keletkező trágya mennyiség legalább 50 %-ának felhasználása, hasznosítása a mezőgazdasági kihelyezés előtt vagy kötelezettségvállalás a cél elérése érdekében (saját komposztálás/saját biogázüzemi felhasználás; átadás komposztáló vagy biogáz erőmű részére; átadás más feldolgozó részére). A projektnek részét képezi istállóon belüli trágyakezelés korszerűsítése. Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP2-4.1.1.3-16	Szarvasmarhatartó telepek korszerűsítése	Kiválasztási kritériumként jelennek meg a következők: A projekt keretében érintett gazdaságban az ártalmatlanításra kerülő hulladék mértékének legalább 20%-kal történő fajlagos csökkentése, a támogatási kérelem benyújtását megelőző naptári év és a projekt befejezését követő teljes gazdasági év adatainak összehasonlítása alapján számolva. A projekt keretében érintett gazdaságban keletkező trágya mennyiség legalább 50 %-ának felhasználása, hasznosítása a mezőgazdasági kihelyezés előtt vagy kötelezettségvállalás a cél elérése érdekében (saját komposztálás/saját biogázüzemi felhasználás; átadás komposztáló vagy biogáz erőmű részére; átadás más feldolgozó részére). A projektnek részét képezi istállóon belüli trágyakezelés korszerűsítése. Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP2-4.1.1.4-16	Juh- és kecskeltartó telepek korszerűsítése	Kiválasztási kritériumként jelennek meg a következők: A projekt keretében érintett gazdaságban az ártalmatlanításra kerülő hulladék mértékének legalább 20%-kal történő fajlagos csökkentése, a támogatási kérelem benyújtását megelőző naptári év és a projekt befejezését követő teljes gazdasági év adatainak összehasonlítása alapján számolva. A projekt keretében érintett gazdaságban keletkező trágya mennyiség legalább 50 %-ának felhasználása, hasznosítása a mezőgazdasági kihelyezés előtt vagy kötelezettségvállalás a cél elérése érdekében (saját komposztálás/saját biogázüzemi felhasználás; átadás komposztáló vagy biogáz erőmű részére; átadás más feldolgozó részére). A projektnek részét képezi istállóon belüli trágyakezelés korszerűsítése. Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP2-4.1.1.5-16	Sertéstartó telepek korszerűsítése	Kiválasztási kritériumként jelennek meg a következők: A projekt keretében érintett gazdaságban az ártalmatlanításra kerülő hulladék mértékének legalább 20%-kal történő fajlagos csökkentése, a támogatási kérelem benyújtását megelőző naptári év és a projekt befejezését követő teljes gazdasági év adatainak összehasonlítása alapján számolva. A projekt keretében érintett gazdaságban keletkező trágya mennyiség legalább 50 %-ának felhasználása, hasznosítása a mezőgazdasági kihelyezés előtt vagy kötelezettségvállalás a cél elérése érdekében (saját komposztálás/saját biogázüzemi felhasználás; átadás komposztáló vagy biogáz erőmű részére; átadás más feldolgozó részére). A projektnek részét képezi istállóon belüli trágyakezelés korszerűsítése.
VP3-14.1.1-16	A tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állattartó támogatás	Az Európai Parlament és a Tanács 1305/2013/EU rendletele 49. cikk (2) bekezdés illetve a 272/2014. Korm. rendelet 46. § (1a) bekezdés alapján az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívásban nem kell szerepeltetni a horizontális követelményeket.
VP2-4.1.4-16	Mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP5-8.1.1-16	Erdősítés támogatása	Az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívás jellegéből adódóan a horizontális követelmények teljesítése nem releváns.
VP1-1.2-16	Tájékoztatói szolgáltatás	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.

## Fenntarthatóság 2.

Felhívás azonosító jele	Felhívás neve	Fenntarthatóság érdekében megjelenő követelmények
VP-20.1-16	A Vidékfejlesztési Program megvalósítását szolgáló Technika Segítségnyújtás Projekt	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP-20.2-16	A Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat működését szolgáló Technika Segítségnyújtás Projekt	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP2-4.1.2-16	Kisméretű terményszárító, -szárító és -tisztító építése, korszerűsítése.	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.  Kiválasztási kritériumként jelennek meg a következők: A projekt keretében érintett gazdaságban az ártalmatlanításra kerülő hulladék mértékének legalább 20 %-kal történő fajlagos csökkentése, a pályázat benyújtását megelőző naptári év és a projekt befejezését követő teljes gazdasági év adatainak összehasonlítása alapján számolva.  A projekt keretében érintett gazdaságban a terménytisztítás és szárítás során keletkező zaj és káros anyag kibocsátás csökkentése, például a tisztítógépházban található elszívó berendezés (porlevalasztóval ellátott ventilátor) vagy a szárítóberendezéshez kapcsolódó légtechnikai egység korszerűsítésével.  "A" céltérület (tartós zöldség telepítés) esetén: 1) A legkisebb támogatható mezőgazdasági terület 0,25 ha. 2) A tartós zöldség növénykultúra vonatkozásban az agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedések növénykultúra specifikus vonatkozó előírásait kell betartani, melyek az alábbiak: - A zöldség savenyiteltetés telepítése, illetve az a zöldség fenntartása során tilos műtrágya és növényvédőszer alkalmazása. - Kaszálék vagy szárított legelő 10 cm magas tarló hagyása mellett lehet végezni, legkorábban június 1-jén. Kaszálék a területről lefordítandó. - A zöldséget a fenntartási időszaktól követően június 30. után lehet feltörni, a növényi részek talajba forgatásával. - A zöldségként hasznosított területet tilos gazdasági használatra legeltetni és magot fogni. 3) A tartós zöldség növénykultúra fenntartása legalább 3 évig.  "B" céltérület (gyeptelepítés) esetén: 1) A támogatható legkisebb táblaméret 0,25 ha, a legkisebb támogatható terület 1 ha. Amennyiben a támogatással érintett terület kulmbalomban, abban az esetben nincs méret korlátozás a minimális támogatható tábla- illetve területméret vonatkozásában. 2) A gyeptelepítéshez műtrágya és/vagy szerves trágya alkalmazása 90 kg/ha nitrogén hatásmennyiségig használható fel. 3) A telepítéshez használható fajok a felhívás 5. számú melléklete tartalmazza. 4) A telepítéshez az illetékes állami természetvédelmi szerv jóváhagyott fajok használhatók, úgy hogy legalább három különböző fajból álló fajlevegővel szükséges végrehajtani a telepítést, továbbá a telepített fajok aránya közül egyik sem haladhatja meg az 50%-ot. 5) A telepített gyepet legalább 5 évig fenn kell tartani és gyepként kell hasznosítani.  "C" céltérület (sövénytelepítés) esetén: 1) A sövény kizárólag a tábla területén belül, a tábla szélével érintkezően telepíthető. A telepített sövény a későbbi egységes területalapi támogatások szempontjából nem támogatható területté válik. 2) Támogatásra az a tábla jogosult, amelyre a sövényt telepítik. Sövénytelepítésre az a tábla jogosult, amely eléri a 0,25 ha-t. 3) A sövény mérete 4:1 kell, hogy érvényes legyen a legalább 200 méter hosszúságú, szélessége pedig legalább 1,5 méter, legfeljebb 3 méter lehet. 100 méterenként legfeljebb egy darab 3 méter szélességű sövénytelepítéstől mentes átjáró biztosítható, ettől még a sövény egybefüggőnek tekintendő. 4) Támogatást igénylő köteles az átjárót gyom- és öcönnyövény-mentesen tartani. 5) Az alkalmazott sorfű legfeljebb 1,2 m, a főtáv pedig legfeljebb 0,7 m lehet. 6) A sövénytelepítéshez használható fajok listáját a 6. számú melléklet tartalmazza. Támogatást igénylőnek rendelkeznie kell a telepített fajokból származású igazolással, melyet a kötelezettségállási időszaktól végig meg kell őriznie. 7) A telepítéshez a fajtáiban szereplő fajok használhatók, úgy hogy legalább három különböző fajból álló fajlevegővel szükséges végrehajtani a telepítést, továbbá a telepített fajok aránya közül egyik sem haladhatja meg az 50%-ot. 8) A telepített sövényt legalább 5 évig fenn kell tartani.  "D" céltérület (mehlegelő telepítés) esetén: 1) A legkisebb támogatható mezőgazdasági terület 0,25 ha. 2) A mehlegelő növénykultúra telepítése során tilos műtrágya és növényvédőszer alkalmazása. 3) A telepítés évében a legeltetés tilos. 4) A mehlegelő növénykultúra telepítésénél az agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedések növénykultúra specifikus vonatkozó előírásait kell betartani. 5) A mehlegelő növények listáját a 7. számú melléklet tartalmazza. 6) A telepítéshez a fajtáiban szereplő fajok használhatók, úgy hogy legalább nyolc különböző fajból álló fajlevegővel szükséges végrehajtani a telepítést, továbbá a telepített fajok aránya közül egyik sem haladhatja meg az 50%-ot. 7) A mehlegelő növénykultúra fenntartása legalább 3 évig.
VP4-4.4.1-16	Élőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások	"C" céltérület (sövénytelepítés) esetén: 1) A sövény kizárólag a tábla területén belül, a tábla szélével érintkezően telepíthető. A telepített sövény a későbbi egységes területalapi támogatások szempontjából nem támogatható területté válik. 2) Támogatásra az a tábla jogosult, amelyre a sövényt telepítik. Sövénytelepítésre az a tábla jogosult, amely eléri a 0,25 ha-t. 3) A sövény mérete 4:1 kell, hogy érvényes legyen a legalább 200 méter hosszúságú, szélessége pedig legalább 1,5 méter, legfeljebb 3 méter lehet. 100 méterenként legfeljebb egy darab 3 méter szélességű sövénytelepítéstől mentes átjáró biztosítható, ettől még a sövény egybefüggőnek tekintendő. 4) Támogatást igénylő köteles az átjárót gyom- és öcönnyövény-mentesen tartani. 5) Az alkalmazott sorfű legfeljebb 1,2 m, a főtáv pedig legfeljebb 0,7 m lehet. 6) A sövénytelepítéshez használható fajok listáját a 6. számú melléklet tartalmazza. Támogatást igénylőnek rendelkeznie kell a telepített fajokból származású igazolással, melyet a kötelezettségállási időszaktól végig meg kell őriznie. 7) A telepítéshez a fajtáiban szereplő fajok használhatók, úgy hogy legalább három különböző fajból álló fajlevegővel szükséges végrehajtani a telepítést, továbbá a telepített fajok aránya közül egyik sem haladhatja meg az 50%-ot. 8) A telepített sövényt legalább 5 évig fenn kell tartani.  "D" céltérület (mehlegelő telepítés) esetén: 1) A legkisebb támogatható mezőgazdasági terület 0,25 ha. 2) A mehlegelő növénykultúra telepítése során tilos műtrágya és növényvédőszer alkalmazása. 3) A telepítés évében a legeltetés tilos. 4) A mehlegelő növénykultúra telepítésénél az agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedések növénykultúra specifikus vonatkozó előírásait kell betartani. 5) A mehlegelő növények listáját a 7. számú melléklet tartalmazza. 6) A telepítéshez a fajtáiban szereplő fajok használhatók, úgy hogy legalább nyolc különböző fajból álló fajlevegővel szükséges végrehajtani a telepítést, továbbá a telepített fajok aránya közül egyik sem haladhatja meg az 50%-ot. 7) A mehlegelő növénykultúra fenntartása legalább 3 évig.
VP4-4.4.2.2-16	Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: vízvédelmi és vizes élőhely létrehozása, fejlesztése	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.  Kiválasztási kritériumként jelennek meg a következők: 1. A beruházással érintett terület környezeti érzékenysége és egyéb területi érzékenysége a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer (továbbiakban: MePAR) lehatárolás alapján: - belviz veszélyeztetett terület - nitrát érzékeny terület - erózió veszélyeztetett terület - kedvezőtlen adottságú terület - Natura 2000 terület - Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése (továbbiakban: VTT) program keretében létesült tározók területe - A tevékenység jónál gyengébb ökológiai és/vagy kémiai állapotú felszíni víztest vízgyűjtő területén valósul meg - A tevékenység jónál gyengébb minőségű és/vagy mennyiségi állapotú felszíni közeli felszíni alatti víztesten valósul meg 2. A támogatást igénylő a VP-4-10.1.1-15 kódszámú Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés tekintetében Támogatási Okirattal rendelkező területtel érintett terület vonatkozásában
VP3-4.2.2-16	Borászat termékfejlesztésének és erőforráshatékonyosságának támogatása	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.  Kiválasztási kritériumként jelennek meg a következők: Környezeti szempontok érvényesítése. A projekt keretében az üzemi szennyvíz szerves anyag tartalmának csökkentésére irányuló technológia kialakítása, vagy a meglévő fejlesztése. Az üzem belül keletkező melléktermék legalább 20 %-ának továbbhasznosítása vagy kötelezettség vállalása a projekt fizikai befejezését követő év vonatkozásában és cél elérésének érdekében.
VP6-6.2.1-16	Nem mezőgazdasági tevékenységek elindításának támogatása Mezőgazdasági tevékenységek diverzifikációja, mikro vállalkozás indítása	Kiválasztási kritériumként jelennek meg a következők: Üzleti tervben megfogalmazottak minősége: Környezeti és klíma-adaptációs szempontok érvényesítése.
VP-20.3-16	Az EMVA kifizető ügynökségi és közbenső szervezeti tevékenységhez kapcsolódó feladatok ellátását szolgáló Technika Segítségnyújtás Projekt	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP4-10.1.1-16	Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés	Az Európai Parlament és a Tanács 1305/2013/EU rendelete 49. cikk (2) bekezdés és a 272/2014. Korm. rendelet 46. § (1a) bekezdés alapján az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívásban nem kell szerepeltetni a horizontális követelményeket.

### Fenntarthatóság 3.

Felhívás azonosító jele	Felhívás neve	Fenntarthatóság érdekében megjelenő követelmények
VP2-4.1.3.5-16	Kertészet korszerűsítése - kertészeti gépbeszerzés támogatása	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.  Kiválasztási kritériumként jelennek meg a következők: Környezeti szempontok érvényesítése: A projekt keretében érintett gazdaságban a keletkező zöldhulladék, faapríték felhasználására vonatkozó technológia alkalmazása: saját komposztálótér; átadás komposztáló telep vagy biogáz, biomassza erómi részére. Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni. Az érintett intézkedés esetében a pályázati felhívás legfeljebb addóan a horizontális követelmények teljesítése nem releváns.
VP3-5.1.1.1-16	Éghajlatváltozáshoz kapcsolódó és időjárási kockázatok megelőzése szolgáló beruházások támogatása	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP4-15.2.1.1-16	Érdekezési genetikai erőforrások megőrzése	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP6-7.2.1-7.4.1.2-16	Külterületi helyi közutak fejlesztése, önkormányzati utak kezeléséhez, állapotjavításhoz, karbantartáshoz szükséges erő- és munkagépek beszerzése	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP5-8.2.1-16	Agrár-érdészeti rendszerek létrehozása	Kiválasztási kritériumként jelennek meg a következők: - Méhlegelőnek alkalmas fák telepítése (a fák minimum 20%-a) - A Nemzeti Fajtajegyzékben szereplő államilag elismert tájlellegű gyümölcsfák telepítése (a fák minimum 20%-a) - Alacsony erdőültetési területen tervezett telepítés - Magas biodiverzitású agrár-érdészeti rendszer létrehozása - A választott agrár-érdészeti rendszer az erdővédelmet szolgálja, erózió veszélyeztetett területen valósul meg. - A választott agrár-érdészeti rendszer a kiszáradás elleni védelmet szolgálja, aszály érzékeny területen valósul meg. - A választott agrár-érdészeti rendszer a vízvisszatartást szolgálja, belvíz veszélyeztetett területen valósul meg. - Az agrár-érdészeti rendszer megvalósítási helyén tájképi elem található
VP2-6.1.1-16	A fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott induló támogatás	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.  Kiválasztási kritériumként jelennek meg a következők: Környezeti- és klíma-alkalmazkodási szempontok érvényesítése: - A projekt keretében érintett gazdaságban a működtetési időszak második év december 31. napjáig a gazdaságban keletkező zöldhulladék, faapríték felhasználására vonatkozó technológia alkalmazása, saját komposztálótér kialakítása. A zöldhulladék, faapríték felhasználására vonatkozó technológia alkalmazására, saját komposztálótér kialakítására a támogatási összeg legalább 5 %-ának megfelelő összeget kell fordítani. Az alkalmazott technológia, komposztálótér kialakításának dokumentációját a második kifizetési kérelemmel egyidejűleg kell benyújtani. - A működtetési időszak második év december 31. napjáig a projekt részeként megújuló energiát (napenergia, geotermikus hő, szélenergia stb.) hasznosító technológia kerül kiépítésre. A megújuló energiát hasznosító technológia kiépítésére a támogatási összeg legalább 5 %-ának megfelelő összeget kell fordítani. - Mezőgazdasági erőgépek/aktorok vásárlás esetén legalább EURO4 környezetvédelmi besorolású motorral szerelt gép vásárlására tett kötelezettségvállalás. Az igazoló műszaki dokumentációt a második kifizetési kérelemmel egyidejűleg kell benyújtani.
VP4-4.4.2.1-16	Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: létesítmények kialakítása, fejlesztése	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.  Kiválasztási kritériumként jelennek meg a következők: A beruházással érintett terület környezeti érzékenysége és egyéb területi érintettsége a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer (MePAR) lehatárolás alapján: - nitrát érzékeny terület - kedvezőtlen adottságú terület - Natura 2000 terület - Vásárhelyi Terv Továbbifejlesztése (továbbiakban: VTT) program keretében létesült tározók területe - A tevékenység jónál gyengébb ökológiai és/vagy kémiai állapotú felzíni víztest vizgyűjtő területén valósul meg - A tevékenység jónál gyengébb minőségi és/vagy mennyiségi állapotú felszín közeli felzíni alatti víztesten valósul meg A természetes vízvisszatartási módszerek (zöld infrastruktúra) alkalmazása
VP6-6.4.1-16	Nem mezőgazdasági tevékenységek beindítására és fejlesztésére irányuló beruházások támogatása	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
VP6-19.2.1-16	LEADER - Helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása	Nem releváns
VP6-19.4.1-16	LEADER - Működési és animációs költségek támogatása	Nem releváns

#### Fenntarthatóság 4.

### 8.c) Az 1303/2013/EU rendelet 5. cikkében említett partnerek szerepe a program végrehajtásában

#### A HORIZONTÁLIS ELVEK ÉS POLITIKÁK ÉRVÉNYESÍTÉSÉNEK VÉGREHAJTÁSÉRT FELELŐS INTÉZMÉNYEK

**Partnerségi Megállapodás Monitoring Bizottsága (a továbbiakban PM MB):** A PM MB biztosítja az Európai Strukturális és Beruházási Alapokból finanszírozott programok közötti összhangot és koordinációt, nyomon követi a 1303/2013/EK rendelet 9. cikkkel összhangban a Partnerségi Megállapodásban meghatározott célkitűzések, valamint a horizontális elvek és politikák teljesülését a végrehajtás során. A horizontális célok és követelmények teljesülésének nyomon követése és érvényesítése érdekében évente legalább egyszer külön ülés keretében tárgyalja a horizontális elvek és politikák programszintű végrehajtásának eredményességét

A PM MB feladata a horizontális elvek és politikák tekintetében az egyenlő bánásmód, a nemek közötti egyenlőség, a fogyatékkal élők, továbbá a környezetvédelem, klíma, energia, fenntartható fejlődés és a területi kohézió szempontjainak nyomon követése és érvényesítése a végrehajtás során. A PM MB hagyja jóvá a végrehajtás során érvényesítendő horizontális követelmények részletes szabályait.

**Monitoring Bizottság:** nyomon követi a Programban meghatározott horizontális követelmények teljesülését

**Horizontális munkacsoport (272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 32. § (5):** A horizontális elvek és politikák érvényesítéséhez kapcsolódó feladatok ellátásában a PM MB-t horizontális munkacsoport támogatja, amelynek munkáját az európai uniós források felhasználásáért felelős miniszter által felügyelt szervezeti egység - a hatályos Szervezeti és Működési Szabályzat (A Miniszterelnökséget vezető miniszter 20/2015. (VII. 6.) MvM utasítása a Miniszterelnökség Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2014. (VII. 23.) MvM utasítás módosításáról) alapján a Miniszterelnökség Monitoring és Értékelési Főosztálya irányítja. A munkacsoport a már jelenleg is működő Monitoring és Értékelési Munkacsoport (a továbbiakban: MÉMCS) keretében tárgyalja a horizontális elvek és politikák érvényesítését célzó intézkedéseket és azok eredményességét. A MÉMCS célját, a horizontális elvek és politikák érvényesítésével kapcsolatos feladatait a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet a XVIII. FEJEZET 370.4. pontjába szabályozza. A munkacsoport tagjai a szakpolitikai felelősök és az irányító hatóságok által delegált szakértők, továbbá a PM MB által felkért szakértők és nem kormányzati szervezetek képviselői.

**Miniszterelnökség:** szabályoz, megteremti a szervezeti, működési és pénzügyi feltételeit a horizontális elvek és politikák érvényesítéséhez, kialakítja a horizontális elvek és politikák érvényesítésére alkalmas szakmai koncepciót, elkészíti a végrehajtáshoz szükséges sablonokat (felhívás, szerződés, adatlap, stb), működteti a horizontális munkacsoportot, koordinál, tanácsadó segítségével szakmai iránymutatást ad, útmutatót készít, kidolgozza a horizontális követelmények végrehajtását elősegítő szakmai támogatás rendszerét, nyomon követ, adatot vesz, elemez, értékeli, visszacsatol, fejleszt, támogatja a monitoring bizottságok nem kormányzati tagjainak kapacitásfejlesztését, a partnerségre vonatkozó magatartási kódexnek megfelelően (ennek pontos módjáról a PM MB Titkársága előterjesztést készít a PM MB részére).

**Irányító Hatóság:** közreműködik a szabályozás, a működési keretek és a szakmai tartalom kialakításában, feldolgozza és megosztja a 2007-13 és a 2014-2020 tapasztalatokat, a felhívásokban, támogatási szerződésekben a horizontális követelményeket a Horizontális Szabályoknak megfelelően megjeleníti, a helyszíni ellenőrzéseknél és a projekt beszámolóiban ellenőrzi a horizontális követelmények teljesülését, gyűjti, rendszerezi és megosztja a horizontális elvek és politikák érvényesítésére vonatkozó adatokat, közreműködik a horizontális koncepció felülvizsgálatában.

**Szakpolitikai felelős:** A szakpolitikai felelős a programok tervezése és végrehajtása során a szakpolitikai szempontok érvényesítése érdekében együttműködik a programok megvalósításában érintett minisztériumi felelősökkel a forráselosztási elvek, a szakpolitikai elvárások és horizontális követelmények meghatározása során. Elkészíti az Irányító Hatóságnak megküldendő, felelősségi körébe tartozó, éves fejlesztési keret alapját jelentő szakmai koncepciót, és a meghirdetendő felhívások szakmai tartalmának meghatározása során biztosítja, hogy a szakmai tartalom illeszkedjen a Kormány ágazati stratégiai céljaihoz.

## **A HORIZONTÁLIS ELVEK ÉS POLITIKÁK NYOMON KÖVETÉSE, JELENTÉSEK, AZ EREDMÉNYEK KOMMUNIKÁCIÓJA**

A horizontális célok érdekében megvalósuló intézkedések nyomon követését (outputok és eredmények monitorozása) a programok végrehajtásának nyomon követésére létrehozott rendszerbe integráltan kell megvalósítani. Ezt azt jelenti, hogy a horizontális cél megvalósítását célzó intézkedést a támogatási kérelem



műszaki-szakmai leírásában kell rögzíteni, a bázisértékeket és az intézkedések révén létrejövő outputokat és eredményeket is a műszaki-szakmai beszámolóban kell számszerűsítve vagy szövegesen bemutatni, a költségelszámolással összhangban.

Az európai uniós forrásból támogatott projektekben, programokban a környezeti, esélyegyenlőségi, a nők és férfiak egyenlőségét célzó intézkedések eredményességéről a PM MB Titkársága rendszeresen tájékoztatja az érintetteket. Az eredmények kommunikációja a kohéziós politika eredményeinek kommunikációjába integráltan, a Kommunikációs Stratégia és a partnerségre vonatkozó magatartási kódexnek megfelelően történik.

## **A PARTNEREK SZEREPE A VÉGREHAJTÁSBAN**

Az észrevételek a szakmai honlapon (palyazat.gov.hu) keresztül, fórumhozzászólásban rögzíthetőek, vagy a Széchenyi 2020 ügyfélszolgálat email címére (palyazat@me.gov.hu) megküldve. A véleményezési határidőben megküldött észrevételekre az irányító hatóság tervezői válaszok formájában reagál, a felhívás dokumentációjának megjelentetése előtt. A szakterület állásfoglalása tervezői válaszok formájában nyilvánosan elérhető a honlapon.

A 2016-os évben összesen **101 db** felhívástervezet került társadalmi egyeztetésre, a mellékelt ábrán látható operatív programok szerinti megoszlásban.

A társadalmisításra bocsátott dokumentumok közül **77** darabra érkezett hozzászólás, összesen 24 felhívástervezet volt csupán, amelyet nem véleményeztek. Ez utóbbiakra példa a KÖFOP, egyes EFOP és TOP felhívástervezetek. 2016-ban társadalmi egyeztetésre bocsátott felhívások közül a legnépszerűbbek a GINOP és a VP-s felhívástervezetek voltak. A GINOP felhívástervezetekre átlagosan 20 db, de volt, amelyikre 42 db észrevétel is beérkezett.

Hozzászólások tekintetében főként a kedvezményezettekre vonatkozó jogosultsági kör módosítására tesznek javaslatot, továbbá az elszámolható költségek arányának, mértékének módosítására, a támogatható tevékenységek bővítésére, tevékenységi kör pontosítására, hogy mihez igényelhetnek támogatást a pályázók. A társadalmi egyeztetés során érkeztek még projektmegvalósítással kapcsolatos pontosító kérdések, valamint közbeszerzés témakörében is.

A felhívás dokumentumának véglegesítése során a javaslatok megfontolásra kerülnek, egyes esetekben amennyiben szakmailag indokolt, az észrevételeket beépíti az irányító hatóság a szakpolitikai felelőssel történő egyeztetést követően.

A felhívás végleges verziójának megjelenését megelőző minőségbiztosítási folyamat kiterjed arra is, hogy a társadalmisítás során beérkezett javaslatok beépítése indokolt-e, amennyiben igen, a felhívás szövege annak megfelelően került-e módosításra, pontosításra. Továbbá ellenőrzésre kerül az említett folyamat során, hogy a felmerült aggályokra és észrevételekre az IH rendelkezik-e szakmai állásfoglalással.

A tapasztalat azt mutatja, hogy a jogos észrevételek beépítésre kerülnek a felhívás végleges dokumentációjába.

Társadalmi egyeztetésre került felhívástervezetek operatív programok szerinti megoszlásban:

<b>OP</b>	<b>Darabszám</b>
KÖFOP	9
EFOP	31
GINOP	17
VP	17
VEKOP	6
MAHOP	6
KEHOP	4
TOP	11
<b>Összesen</b>	<b>101</b>

Felhívástervezetek operatív programok szerinti megoszlásban

## **9. AZ EMVA ÉS MÁS UNIÓS FINANSZÍROZÁSI ESZKÖZÖK IGÉNYBEVÉTELÉRE IRÁNYULÓ INTEGRÁLT MEGKÖZELÍTÉS BIZTOSÍTÁSÁNAK TERÉN TETT ELŐREHALADÁS**

Ez a szakasz csak a következő évi éves végrehajtási jelentés(ek)re vonatkozik: 2018

**10. JELENTÉS A PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK VÉGREHAJTÁSÁRÓL (AZ 1303/2013/EU RENDELET 46. CIKKE)**

30A. Elindították az előzetes értékelést?	Nem
30B. Elvégezték az előzetes értékelést?	Nem
30. Az előzetes értékelés elkészítésének dátuma	-
31.1. Elindították a kiválasztási vagy kijelölési folyamatot?	Nem
13A. Aláírták a finanszírozási megállapodást?	Nem
13. A pénzügyi eszközt végrehajtó szervezettel kötött finanszírozási megállapodás aláírásának dátuma	-

## **11. A KÖZÖS ÉS PROGRAMSPECIFIKUS MUTATÓKRA ÉS A SZÁMSZERŰSÍTETT CÉLÉRTÉKEKRE VONATKOZÓ KÓDOLÁSI TÁBLÁZATOK**

Lásd a monitoringra vonatkozó mellékletet

## II. MELLÉKLET

Részletes táblázat az egyes kiemelt területek végrehajtási szintjéről kimeneti mutatókkal együtt

Kiemelt terület: 1A							
FA/M	A célmutató elnevezése	Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
1A	T1: az 1305/2013/EU rendelet 14., 15. és 35. cikke szerinti kiadások százalékos aránya a vidékfejlesztési program összes kiadásához viszonyítva (1A kiemelt terület)	2014-2016					3,60
		2014-2015					

Kiemelt terület: 1B							
FA/M	A célmutató elnevezése	Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
1B	T2: az együttműködési intézkedés (1305/2013/EU rendelet 35. cikk) keretében támogatott együttműködési műveletek (csoportok, hálózatok/klaszterek, kísérleti projektek stb.) teljes száma (1B kiemelt terület)	2014-2016					470,00
		2014-2015					

Kiemelt terület: 1C							
FA/M	A célmutató elnevezése	Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
1C	T3: az 1305/2013/EU rendelet 14. cikke szerinti képzésben részt vevők teljes száma (1C kiemelt terület)	2014-2016					46 400,00
		2014-2015					

**Kiemelt terület: 2A**

FA/M	A célmutató elnevezése	Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
2A	T4: Olyan mezőgazdasági üzemek százalékos aránya, amelyek szerkezetátalakítást vagy korszerűsítést célzó beruházási támogatásban részesültek (2A kiemelt terület)	2014-2016					0,98
		2014-2015	0,07	7,17			
FA/M	Kimeneti mutató	Időszak	Lekötött	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-ra tervezett
2A	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	33 002 076,99	7,18	0,00	0,00	459 657 102,00
M01	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	84 312,04	0,54	0,00	0,00	15 485 382,00
M01.1	O1 - Összes közkiadás	2014-2016			0,00	0,00	5 787 884,00
M01.1	O12 - A képzésben résztvevők száma	2014-2016			0,00	0,00	11 500,00
M02	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	24 926 600,00
M02.1	O13 - A tanácsadásban részesülő kedvezményezettek száma	2014-2016			0,00	0,00	40 000,00
M04	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	32 917 764,95	8,90	0,00	0,00	369 801 588,00
M04	O2 - Beruházás összesen	2014-2016			0,00	0,00	740 000 000,00
M04.1	O1 - Összes közkiadás	2014-2016			0,00	0,00	369 801 588,00
M04.1	O4 - A támogatott mezőgazdasági üzemek/kedvezményezettek száma	2014-2016			0,00	0,00	4 800,00
M06	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	45 267 702,00
M06	O2 - Beruházás összesen	2014-2016			0,00	0,00	45 267 702,00
M06.3	O4 - A támogatott mezőgazdasági üzemek/kedvezményezettek száma	2014-2016			0,00	0,00	3 000,00
M16	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	4 175 830,00

**Kiemelt terület: 2B**

FA/M	A célmutató elnevezése	Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
2B	T5: olyan mezőgazdasági üzemek százalékos aránya, amelyek vállalkozásfejlesztési terve/beruházásai a vidékfejlesztési program keretében fiatal mezőgazdasági termelőknek szóló támogatásban részesültek (2B kiemelt terület)	2014-2016					0,61
		2014-2015	0,11	18,01			
FA/M	Kimeneti mutató	Időszak	Lekötött	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-ra tervezett
<b>2B</b>	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	71 735 203,10	27,99	0,00	0,00	256 303 639,00
M01	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	38 027,21	0,54	0,00	0,00	6 984 284,00
M01.1	O1 - Összes közkiadás	2014-2016			0,00	0,00	2 610 436,00
M01.1	O12 - A képzésben résztvevők száma	2014-2016			0,00	0,00	5 200,00
M02	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	2 521 958,00
M02.1	O13 - A tanácsadásban részesülő kedvezményezettek száma	2014-2016			0,00	0,00	4 200,00
M04	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	10 582 794,94	8,46	0,00	0,00	125 077 081,00
M04	O2 - Beruházás összesen	2014-2016			0,00	0,00	208 461 801,00
M04.1	O4 - A támogatott mezőgazdasági üzemek/kedvezményezettek száma	2014-2016			0,00	0,00	4 200,00
M06	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	61 114 380,95	50,21	0,00	0,00	121 720 316,00
M06	O2 - Beruházás összesen	2014-2016			0,00	0,00	121 720 316,00
M06.1	O1 - Összes közkiadás	2014-2016			0,00	0,00	121 720 316,00
M06.1	O4 - A támogatott mezőgazdasági üzemek/kedvezményezettek száma	2014-2016			0,00	0,00	3 000,00



**Kiemelt terület: 3A**

FA/M	A célmutató elnevezése	Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
3A	T6: olyan mezőgazdasági üzemek százalékos aránya, amelyek minőségrendszerekben, helyi piacokban és rövid ellátási láncokban, valamint termelői csoportokban/szervezetekben való részvételük céljából támogatásban részesültek (3A kiemelt terület)	2014-2016					5,43
		2014-2015					
FA/M	Kimeneti mutató	Időszak	Lekötött	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-ra tervezett
3A	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	105 690 339,29	16,12	0,00	0,00	655 644 629,00
M01	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	64 354,89	0,53	0,00	0,00	12 071 020,00
M01.1	O1 - Összes közkiadás	2014-2016			0,00	0,00	4 460 173,00
M01.1	O12 - A képzésben résztvevők száma	2014-2016			0,00	0,00	10 000,00
M02	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	4 094 259,00
M02.1	O13 - A tanácsadásban részesülő kedvezményezettek száma	2014-2016			0,00	0,00	7 000,00
M03	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	33 578 353,00
M03.1	O4 - A támogatott mezőgazdasági üzemek/kedvezményezettek száma	2014-2016			0,00	0,00	20 700,00
M04	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	4 158 194,11	1,07	0,00	0,00	386 971 943,00
M04	O2 - Beruházás összesen	2014-2016			0,00	0,00	859 937 651,00
M04.1	O3 - A támogatott intézkedések/műveletek száma	2014-2016			0,00	0,00	5 500,00
M04.2							
M09	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	6 359 393,51	7,56	0,00	0,00	84 143 082,00
M09	O3 - A támogatott intézkedések/műveletek száma	2014-2016			0,00	0,00	200,00
M09	O9 - A támogatási rendszerekben részt vevő üzemek száma	2014-2016			0,00	0,00	4 000,00
M14	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	95 108 396,78	80,74	0,00	0,00	117 793 592,00
M14	O4 - A támogatott mezőgazdasági üzemek/kedvezményezettek száma	2014-2016			0,00	0,00	650,00
M16	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	16 992 380,00
M16.4	O9 - A támogatási rendszerekben részt vevő üzemek száma	2014-2016			0,00	0,00	2 000,00

**Kiemelt terület: 3B**

FA/M	A célmutató elnevezése	Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
3B	T7: olyan gazdaságok százalékos aránya, amelyek kockázatkezelési rendszerekben vesznek részt (3B kiemelt terület)	2014-2016					3,10
		2014-2015					
FA/M	Kimeneti mutató	Időszak	Lekötött	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-ra tervezett
3B	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	116 334 307,00
M05	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	21 021 332,00
M05.1	O4 - A támogatott mezőgazdasági üzemek/kezdőüzemek száma	2014-2016			0,00	0,00	208,00
M17	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	95 312 975,00
M17.1	O1 - Összes közkiadás	2014-2016			0,00	0,00	76 543 927,00
M17.1	O4 - A támogatott mezőgazdasági üzemek/kezdőüzemek száma	2014-2016			0,00	0,00	10 500,00
M17.3	O1 - Összes közkiadás	2014-2016			0,00	0,00	18 769 048,00
M17.3	O9 - A támogatási rendszerekben részt vevő üzemek száma	2014-2016			0,00	0,00	4 500,00

**P4. prioritás**

FA/M	A célmutató elnevezése	Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték	
P4	T13: a hatékonyabb talajgazdálkodást és/vagy erózióvédelmet támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt erdőgazdálkodási területek százalékos aránya (4C kiemelt terület)	2014-2016					0,77	
		2014-2015						
	T11: a hatékonyabb vízgazdálkodást támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt erdőgazdálkodási területek százalékos aránya (4B kiemelt terület)	2014-2016						0,59
		2014-2015						
	T8: biodiverzitást támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt erdők vagy erdővel borított területek százalékos aránya (4A kiemelt terület)	2014-2016						5,08
		2014-2015						
	T12: a hatékonyabb talajgazdálkodást és/vagy erózióvédelmet támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek százalékos aránya (4C kiemelt terület)	2014-2016				6,03	71,89	8,39
		2014-2015						
	T10: a hatékonyabb vízgazdálkodást támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek százalékos aránya (4B kiemelt terület)	2014-2016				3,43	96,10	3,57
		2014-2015						
	T9: biodiverzitást és/vagy tájvédelmet támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek százalékos aránya (4A kiemelt terület)	2014-2016				6,14	52,06	11,79
		2014-2015						
FA/M	Kimeneti mutató	Időszak	Lekötött	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-ra tervezett	
P4	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	1 015 742 459,72	84,40	49 702 548,74	4,13	1 203 443 811,00	
M01	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	77 897,37	0,54	0,00	0,00	14 306 962,00	
M01.1	O1 - Összes közkiadás	2014-2016			0,00	0,00	5 347 379,00	
M01.1	O12 - A képzésben résztvevők száma	2014-2016			0,00	0,00	16 000,00	
M02	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	10 039 464,00	
M02.1	O13 - A tanácsadásban részesülő kedvezményezettek száma	2014-2016			0,00	0,00	18 000,00	
M04	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	428 301,20	2,25	0,00	0,00	19 008 620,00	
M04	O2 - Beruházás összesen	2014-2016			0,00	0,00	19 008 620,00	

M04.4	O3 - A támogatott intézkedések/műveletek száma	2014-2016			0,00	0,00	2 000,00
M08	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	4 038,89	0,06	0,00	0,00	6 472 009,00
M08.5	O1 - Összes közkiadás	2014-2016			0,00	0,00	6 472 009,00
M08.5	O3 - A támogatott intézkedések/műveletek száma	2014-2016			0,00	0,00	200,00
M08.5	O5 - Teljes terület (ha)	2014-2016			0,00	0,00	4 000,00
M10	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	728 799 511,72	114,20	41 024 526,11	6,43	638 200 527,00
M10.1	O5 - Teljes terület (ha)	2014-2016			428 421,20	79,50	538 876,00
M11	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	197 004 936,93	94,90	8 678 022,63	4,18	207 598 705,00
M11.1	O5 - Teljes terület (ha)	2014-2016			41 922,00	160,41	26 134,00
M11.2	O5 - Teljes terület (ha)	2014-2016			45 649,00	53,91	84 669,00
M12	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	47 733 804,13	28,80	0,00	0,00	165 725 129,00
M12.1	O5 - Teljes terület (ha)	2014-2016			0,00	0,00	241 790,00
M12.2	O5 - Teljes terület (ha)	2014-2016			0,00	0,00	90 000,00
M13	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	22 405 796,96	29,40	0,00	0,00	76 208 075,00
M13.2	O5 - Teljes terület (ha)	2014-2016			0,00	0,00	217 737,00
M15	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	19 288 172,52	37,31	0,00	0,00	51 691 200,00
M15.1	O5 - Teljes terület (ha)	2014-2016			0,00	0,00	32 400,00
M16	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	14 193 120,00

#### Kiemelt terület: 5A

FA/M	A célmutató elnevezése	Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
5A	T14: hatékonyabb öntözőrendszerekre áttérő öntözött területek százalékos aránya (5A kiemelt terület)	2014-2016					5,75
		2014-2015					
FA/M	Kimeneti mutató	Időszak	Lekötött	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-ra tervezett
5A	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	11 105,40	0,03	0,00	0,00	40 104 289,00
M04	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	11 105,40	0,03	0,00	0,00	40 104 289,00
M04	O2 - Beruházás összesen	2014-2016			0,00	0,00	80 208 578,00
M04	O5 - Teljes terület (ha)	2014-2016			0,00	0,00	6 000,00
M04.1	O3 - A támogatott intézkedések/műveletek száma	2014-2016			0,00	0,00	250,00
M04.3							

Kiemelt terület: 5B							
FA/M	A célmutató elnevezése	Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
5B	T15: összes energiahatékonysági beruházás (EUR) (5B kiemelt terület)	2014-2016					888 306 248,00
		2014-2015					
FA/M	Kimeneti mutató	Időszak	Lekötött	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-ra tervezett
5B	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	20 755 535,99	5,17	0,00	0,00	401 437 812,00
M01	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	7 902,16	0,66	0,00	0,00	1 200 000,00
M01.1	O1 - Összes közkiadás	2014-2016			0,00	0,00	500 000,00
M01.1	O12 - A képzésben résztvevők száma	2014-2016			0,00	0,00	1 200,00
M02	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	500 000,00
M02.1	O13 - A tanácsadásban részesülő kedvezményezettek száma	2014-2016			0,00	0,00	500,00
M04	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	20 747 633,83	5,19	0,00	0,00	399 737 812,00
M04	O2 - Beruházás összesen	2014-2016			0,00	0,00	888 306 248,00
M04.1 M04.2 M04.3	O3 - A támogatott intézkedések/műveletek száma	2014-2016			0,00	0,00	2 600,00

Kiemelt terület: 5C							
FA/M	A célmutató elnevezése	Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
5C	T16: Összes megújulóenergia-termelési beruházás (EUR) (5C kiemelt terület)	2014-2016					37 805 276,00
		2014-2015					
FA/M	Kimeneti mutató	Időszak	Lekötött	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-ra tervezett
5C	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	14 587 965,00
M08	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	14 587 965,00
M08	O5 - Teljes terület (ha)	2014-2016					2 000,00
M08.6	O1 - Összes közkiadás	2014-2016			0,00	0,00	14 587 965,00
M08.6	O2 - Beruházás összesen	2014-2016			0,00	0,00	37 805 276,00

**Kiemelt terület: 5D**

FA/M	A célmutató elnevezése	Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
5D	T17: az állatállomány kezelésével kapcsolatos, ÜHG-és/vagy ammóniakibocsátások csökkentését célzó beruházások által érintett számosállat-egységek százalékos aránya (5D kiemelt terület)	2014-2016					1,41
		2014-2015					
FA/M	Kimeneti mutató	Időszak	Lekötött	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-ra tervezett
5D	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	19 701 347,20	109,65	0,00	0,00	17 966 799,00
M04	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	19 701 347,20	109,65	0,00	0,00	17 966 799,00
M04	O2 - Beruházás összesen	2014-2016			0,00	0,00	35 933 598,00
M04.1 M04.3 M04.4	O3 - A támogatott intézkedések/műveletek száma	2014-2016			0,00	0,00	200,00
M04.1 M04.3 M04.4	O8 - A támogatott számosállat-egységek száma	2014-2016			0,00	0,00	35 000,00

**Kiemelt terület: 5E**

FA/M	A célmutató elnevezése	Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
5E	T19: a szénmegkötéshez vagy -tároláshoz hozzájáruló gazdálkodási szerződések keretében kezelt erdőterületek százalékos aránya (5E kiemelt terület)	2014-2016					0,59
		2014-2015					
FA/M	Kimeneti mutató	Időszak	Lekötött	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-ra tervezett
5E	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	90 916 636,92	58,62	0,00	0,00	155 088 430,00
M01	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	18 992,77	0,54	0,00	0,00	3 488 340,00
M01.1	O1 - Összes közkiadás	2014-2016			0,00	0,00	1 303 763,00
M01.1	O12 - A képzésben résztvevők száma	2014-2016			0,00	0,00	2 500,00
M02	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	3 381 897,00
M02.1	O13 - A tanácsadásban részesülő kedvezményezettek száma	2014-2016			0,00	0,00	4 500,00
M08	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	90 897 644,15	62,19	0,00	0,00	146 169 609,00
M08.1	O1 - Összes közkiadás	2014-2016			0,00	0,00	78 186 667,00
M08.1	O5 - Teljes terület (ha)	2014-2016			0,00	0,00	20 000,00
M08.2	O1 - Összes közkiadás	2014-2016			0,00	0,00	7 272 000,00
M08.2	O5 - Teljes terület (ha)	2014-2016			0,00	0,00	1 800,00
M08.3	O1 - Összes közkiadás	2014-2016			0,00	0,00	12 363 590,00
M08.4	O1 - Összes közkiadás	2014-2016			0,00	0,00	21 875 390,00
M08.5	O1 - Összes közkiadás	2014-2016			0,00	0,00	26 471 962,00
M08.5	O3 - A támogatott intézkedések/műveletek száma	2014-2016			0,00	0,00	800,00
M16	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	2 048 584,00

**Kiemelt terület: 6A**

FA/M	A célmutató elnevezése	Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
6A	T20: a támogatott projektek által létrehozott munkahelyek (6A kiemelt terület)	2014-2016					4 000,00
		2014-2015					
FA/M	Kimeneti mutató	Időszak	Lekötött	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-ra tervezett
6A	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	58 456 616,78	20,69	0,00	0,00	282 561 811,00
M04	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	851 313,11	1,29	0,00	0,00	66 039 812,00
M04	O2 - Beruházás összesen	2014-2016			0,00	0,00	132 079 624,00
M04	O4 - A támogatott mezőgazdasági üzemek/kezdőüzemek száma	2014-2016					800,00
M06	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	28 490 566,85	17,74	0,00	0,00	160 586 028,00
M06	O2 - Beruházás összesen	2014-2016			0,00	0,00	276 497 832,00
M06.2 M06.4	O4 - A támogatott mezőgazdasági üzemek/kezdőüzemek száma	2014-2016			0,00	0,00	2 200,00
M08	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	29 114 736,82	69,02	0,00	0,00	42 183 180,00
M08	O5 - Teljes terület (ha)	2014-2016					60,00
M08.1	O1 - Összes közkiadás	2014-2016			0,00	0,00	28 480 000,00
M08.5	O1 - Összes közkiadás	2014-2016			0,00	0,00	5 048 167,00
M08.6	O1 - Összes közkiadás	2014-2016			0,00	0,00	8 655 013,00
M08.6	O2 - Beruházás összesen	2014-2016			0,00	0,00	17 100 000,00
M16	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	13 752 791,00



**Kiemelt terület: 6B**

FA/M	A célmutató elnevezése	Időszak	A jóváhagyottak alapján (ha releváns)	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-as célérték
6B	T23: a támogatott projektek (LEADER) által létrehozott munkahelyek (6B kiemelt terület)	2014-2016					500,00
		2014-2015					
	T22: a javított szolgáltatás/infrastruktúra előnyeit élvező vidéki népesség százalékos aránya (6B kiemelt terület)	2014-2016					68,03
		2014-2015					
	T21: a helyi fejlesztési stratégiák által érintett vidéki népesség százalékos aránya (6B kiemelt terület)	2014-2016			66,00	97,02	68,03
		2014-2015					
A beruházás által támogatott települések lakosainak száma (6B fókusz terület) (fő)	2014-2016					32 250,00	
	2014-2015						
FA/M	Kimeneti mutató	Időszak	Lekötött	Felhasználás (%)	Realizált	Felhasználás (%)	2023-ra tervezett
6B	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	195 356 470,40	41,51	64 027 463,10	13,60	470 631 742,00
M07	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	121 089 632,60	43,42	60 989 296,10	21,87	278 847 891,00
M07.1 M07.2 M07.4 M07.5 M07.6 M07.7 M07.8	O15 - A javuló szolgáltatások és (informatikai vagy egyéb) infrastruktúra előnyeiben részesülő lakosság	2014-2016			3 103 111,00	56,11	5 530 000,00
M07.2	O3 - A támogatott intézkedések/műveletek száma	2014-2016			24,00	2,40	1 000,00
M07.4	O3 - A támogatott intézkedések/műveletek száma	2014-2016			2 217,00	277,13	800,00
M19	O1 - Összes közkiadás	2014-2016	74 266 837,80	38,72	3 038 167,00	1,58	191 783 851,00
M19	O18 - A helyi akciósoportok által lefedett lakosság	2014-2016			5 365 000,00	97,02	5 530 000,00
M19	O19 - A kiválasztott helyi akciósoportok száma	2014-2016			103,00	103,00	100,00
M19.1	O1 - Összes közkiadás	2014-2016			3 038 167,00	98,15	3 095 472,00
M19.2	O1 - Összes közkiadás	2014-2016			0,00	0,00	153 729 859,00
M19.3	O1 - Összes közkiadás	2014-2016			0,00	0,00	6 190 943,00
M19.4	O1 - Összes közkiadás	2014-2016			0,00	0,00	28 767 577,00

### III. melléklet

#### A számszerűsített eredmények összefoglaló táblázata

Az eredménymutató megnevezése és egysége (1)	Célérték (2)	Fő érték (3)	Másodlagos hozzájárulás (4)	LEADER- /közösségvezérelt helyi fejlesztésen keresztül megvalósuló (CLLD-)hozzájárulás (5)	Vidékfejlesztési program összesen (6)=3+4+5
R1 / T4: olyan mezőgazdasági üzemek százalékos aránya, amelyek szerkezetátalakítást vagy korszerűsítést célzó beruházási támogatásban részesültek (2A kiemelt terület)	0,98	0,00	N.A.	0,00	0,00
R2: a támogatott gazdaságok mezőgazdasági termelésének/éves munkaegységének (AWU) változása (2A kiemelt terület)*	N.A.				
R3 / T5: olyan mezőgazdasági üzemek százalékos aránya, amelyek vállalkozásfejlesztési terve/beruházásai a vidékfejlesztési program keretében fiatal mezőgazdasági termelőknek szóló támogatásban részesültek (2B kiemelt terület)	0,61	0,00	N.A.	0,00	0,00
R4 / T6: olyan mezőgazdasági üzemek százalékos aránya, amelyek minőségrendszerekben, helyi piacokban és rövid ellátási láncokban, valamint termelői csoportokban/szervezetekben való részvételük céljából támogatásban részesültek (3A kiemelt terület)	5,43	0,00	N.A.	0,00	0,00
R5 / T7: olyan gazdaságok százalékos aránya, amelyek kockázatkezelési rendszerekben vesznek részt (3B kiemelt terület)	3,10	0,00	N.A.	0,00	0,00
R6 / T8: biodiverzitást támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt erdők vagy erdővel borított területek százalékos aránya (4A kiemelt terület)	5,08	0,00	N.A.	0,00	0,00
R7 / T9: biodiverzitást és/vagy tájvédelmet támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek százalékos aránya (4A kiemelt terület)	11,79	6,14	N.A.	0,00	6,14
R8 / T10: a hatékonyabb vízgazdálkodást támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek százalékos aránya (4B kiemelt terület)	3,57	3,43	N.A.	0,00	3,43
R9 / T11: a hatékonyabb vízgazdálkodást támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt erdőgazdálkodási területek százalékos aránya (4B kiemelt terület)	0,59	0,00	N.A.	0,00	0,00
R10 / T12: a hatékonyabb talajgazdálkodást és/vagy erózióvédelmet támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek százalékos aránya (4C kiemelt terület)	8,39	6,03	N.A.	0,00	6,03
R11 / T13: a hatékonyabb	0,77	0,00	N.A.	0,00	0,00

talajgazdálkodást és/vagy erózióvédelmet támogató gazdálkodási szerződés keretében kezelt erdőgazdálkodási területek százalékos aránya (4C kiemelt terület)					
R12 / T14: hatékonyabb öntözőrendszerekre áttérő öntözött területek százalékos aránya (5A kiemelt terület)	5,75	0,00	N.A.	0,00	0,00
R13: javuló hatékonyságú mezőgazdasági vízfelhasználás a vidékfejlesztési programok által támogatott projektek keretében (5A kiemelt terület)*	N.A.				
R14: javuló hatékonyságú mezőgazdasági és élelmiszer-feldolgozóipari energiafelhasználás a vidékfejlesztési programok által támogatott projektek keretében (5 B kiemelt terület)*	N.A.				
R15: a támogatott projektek keretében termelt megújuló energia (5C kiemelt terület)*	N.A.				
R16 / T17: az állatállomány kezelésével kapcsolatos, ÜHG- és/vagy ammóniakibocsátások csökkentését célzó beruházások által érintett számosállat-egységek százalékos aránya (5D kiemelt terület)	1,41	0,00	N.A.	0,00	0,00
R17 / T18: az ÜHG- és/vagy ammóniakibocsátások csökkentését célzó gazdálkodási szerződés keretében kezelt mezőgazdasági területek százalékos aránya (5D kiemelt terület)		0,00	N.A.	0,00	0,00
R18: a metán és a dinitrogén-oxid kibocsátásainak csökkenése (5D kiemelt terület)*	N.A.				
R19: az ammónia kibocsátásainak csökkenése (5D kiemelt terület)*	N.A.				
R20 / T19: a szénmegkötéshez vagy -tároláshoz hozzájáruló gazdálkodási szerződés keretében kezelt erdőterületek százalékos aránya (5E kiemelt terület)	0,59	0,00	N.A.	0,00	0,00
R21 / T20: a támogatott projektek által létrehozott munkahelyek (6A kiemelt terület)	4 000,00	0,00	N.A.	0,00	0,00
R22 / T21: a helyi fejlesztési stratégiák által érintett vidéki népesség százalékos aránya (6B kiemelt terület)	68,03	66,00	N.A.		66,00
R23 / T22: a javított szolgáltatás/infrastruktúra előnyeit élvező vidéki népesség százalékos aránya (6B kiemelt terület)	68,03	0,00	N.A.	0,00	0,00
R24 / T23: a támogatott projektek (LEADER) által létrehozott munkahelyek (6B kiemelt terület)	500,00	0,00	N.A.		0,00
R25 / T24: az új vagy javított szolgáltatás/infrastruktúra (ikt) előnyeit élvező vidéki népesség százalékos aránya (6C kiemelt terület)		0,00	N.A.	0,00	0,00



## Dokumentumok

Dokumentum címe	Dokumentumtípus	Dokumentum dátuma	Helyi hivatkozás	Bizottsági hivatkozás	Ellenőrzőösszeg	Fájl	Küldés dátuma	Küldő
AIR Financial Annex 2014HU06RDNP001	Pénzügyi melléklet (rendszer)	30-08-2017		Ares(2017)4793061	2957633788	AIRfinancialAnnex2014HU06RDNP001_hu.pdf	29-09-2017	ndrkoadr
Lakossági összefoglaló	A polgároknak szóló összefoglaló	29-09-2017		Ares(2017)4793061	2939530212	Lakossági összefoglaló	29-09-2017	ndrkoadr

